INFOR
Zał. R. Pieńkowski w 1987 r.

PGP PORADNIK GAZETY PRAWNEJ

miesięcznik

UKAZUJE SIĘ OD 1995 ROKU

PODATKI · RACHUNKOWOŚĆ · PRAWO · KADRY I PŁACE

kwiecień 2026 4/998

FUNDACJA RODZINNA W PRAKTYCE

- Jak bezpiecznie założyć i prowadzić fundację rodzinną
- Gdzie przebiegają granice dopuszczalnej działalności gospodarczej fundacji i jak ich nie przekroczyć
- Jak skutecznie pomnażać majątek fundacji
- Jak dostosować politykę rachunkowości do specyfiki fundacji rodzinnej
- Jaki jest zakres obowiązków fundacji rodzinnej w ramach KSeF

97 praktycznych wzorów, tabel, przykładów, i schematów

Partnerzy merytoryczni

WOJARSKA ALEKSIEJUK WSPÓLNICY

Santander

Indeks 331783
ISSN 1234-5695

eprasa.pl 6b68c0e844

INFOR
Zał. R. Pieńkowski w 1987 r.

Jak prawidłowo sporządzić zeznanie za 2025 r. i skorzystać z ulg podatkowych

Publikacja zawiera praktyczne wyjaśnienia wraz z przykładami liczbowymi oraz wypełnionymi zeznaniami.

Z poradnika dowiesz się m.in.:

- w jaki sposób skorzystać ze wspólnego rozliczenia z dzieckiem
- z jakich ulg podatkowych można skorzystać w rozliczeniu za 2025 r.
- jak rozliczyć przychody z najmu

PIT możesz rozliczyć już dziś korzystając z programu na:

infor.pit-format.pl

Polecamy komplet PODATKI 2026 w korzystnej cenie

Szczegóły na sklep.infor.pl

Biuro Obsługi Klienta: 22 761 30 30, 801 626 666 bok@infor.pl

prasa.pl 6b68c0e844

FUNDACJA RODZINNA W PRAKTYCE

INFOR
Zał. R. Pieńkowski w 1987 r.

eprasa.pl 6b68c0e844

Grupa INFOR PL

Prezes Zarządu
Ryszard Pieńkowski

Dyrektor Centrum Wydawniczego
Grzegorz Błażejczyk

Zespół redakcyjny:
Wioletta Chaczykowska – redaktor naczelna
Barbara Redzyńska – korekta
Jarosław Miller – redaktor graficzny

Publikację polecają eksperci

© Copyright by INFOR PL S.A.
Warszawa 2026

INFOR PL S.A.
01-066 Warszawa, ul. Burakowska 14
www.infor.pl

Biuro Obsługi Klienta
01-066 Warszawa, ul. Burakowska 14
tel. 22 761 30 30, e-mail: bok@infor.pl
Infolinia: 801 626 666
Księgarnia internetowa: www.sklep.infor.pl
Profesjonalne księgarnie stacjonarne w kraju oraz księgarnie internetowe.

Druk: Kolor-Art

Publikacja jest chroniona przepisami prawa autorskiego. Wykonywanie kserokopii bądź powielanie inną metodą oraz rozpowszechnianie bez zgody Wydawcy w całości lub części jest zabronione i podlega odpowiedzialności karnej.

eprasa.pl 6b68c0e844

Spis treści

Wstęp 9
1. Działalność fundacji rodzinnej 11
   1.1. Granice tzw. preferowanej działalności fundacji rodzinnej – przykłady z praktyki interpretacyjnej i orzeczniczej 13
2. Fundator 17
3. Beneficjenci 18
   3.1. Kto może być beneficjentem 18
   3.2. Lista beneficjentów 19
   3.3. Świadczenia na rzecz beneficjentów 20
   3.4. Prawa i obowiązki beneficjenta 21
   3.5. Prawo kontroli przez beneficjenta 22
      3.5.1. Komu przysługuje prawo kontroli 22
      3.5.2. Czego dotyczy prawo kontroli 23
      3.5.3. W jaki sposób wykonywać prawo kontroli 24
      3.5.4. Odmowa wykonania prawa kontroli 25
   3.6. Postępowanie sądowe 25
4. Majątek fundacji rodzinnej 27
   4.1. Istota majątku fundacji rodzinnej 27
   4.2. Podział majątku 28
   4.3. Fundusz założycielski 29
   4.4. Wycena majątku wniesionego do fundacji rodzinnej 30
   4.5. Pokrywanie strat w przypadku niższej wartości aktywów od zobowiązań 31
   4.6. Reinwestowanie majątku przez fundację rodzinną 32
      4.6.1. Dlaczego warto pomnażać majątek 32
      4.6.2. Fundacja rodzinna jako struktura budowania majątku 33
      4.6.3. Inwestowanie w różnego rodzaju instrumenty finansowe 34
      4.6.4. Zagadnienia praktyczne 37
5. Powstanie fundacji rodzinnej 41
   5.1. Założenie fundacji rodzinnej 41
   5.2. Fundacja rodzinna ustanowiona za życia lub po śmierci fundatora 42
   5.3. Oświadczenie o ustanowieniu fundacji rodzinnej 43
   5.4. Fundacja rodzinna w organizacji – prawa i obowiązki 44
6. Statut i spis mienia 46
   6.1. Statut fundacji rodzinnej 46
      6.1.1. Elementy obowiązkowe statutu 47

eprasa.pl 6b68c0e844

6.1.2. Elementy nieobowiązkowe statutu ... 49
6.2. Spis mienia fundacji rodzinnej ... 50
6.2.1. Mienie wniesione przez fundatora a mienie wniesione przez fundację rodzinną ... 51
6.2.2. Darowizny wnoszone do fundacji rodzinnej ... 53
7. Organy fundacji rodzinnej, posiedzenia i działania ... 53
7.1. Organy fundacji rodzinnej – informacje ogólne ... 54
7.1.1. Powołanie członka organu fundacji rodzinnej ... 54
7.1.2. Kadencja członka organu fundacji rodzinnej ... 55
7.1.3. Sposób wykonywania i organizowania prac organów fundacji rodzinnej ... 56
7.1.4. Posiedzenia organów fundacji rodzinnej ... 57
7.1.4.1. Posiedzenia stacjonarne ... 57
7.1.4.2. Zwoływanie posiedzeń ... 58
7.1.4.3. Udział w posiedzeniach ... 60
7.1.4.4. Porządek obrad posiedzenia ... 61
7.1.4.5. Głosowanie ... 62
7.1.4.6. Protokół posiedzenia organu fundacji rodzinnej ... 63
7.1.4.7. Posiedzenia organów fundacji rodzinnej za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość ... 64
7.1.5. Działanie organów fundacji rodzinnej ... 66
7.1.5.1. Podejmowanie uchwał ... 66
7.1.5.2. Kworum i uprzywilejowanie głosów ... 67
7.1.5.3. Czynności prawne wymagające uchwały zgromadzenia beneficjentów ... 68
7.1.5.4. Nieważność uchwał ... 69
7.2. Zarząd fundacji rodzinnej ... 70
7.2.1. Zakres kompetencji zarządu ... 70
7.2.2. Kto może być członkiem zarządu ... 72
7.2.3. Zarząd jednoosobowy i wieloosobowy ... 74
7.2.4. Prowadzenie spraw i reprezentowanie fundacji rodzinnej ... 74
7.2.4.1. Reprezentacja fundacji rodzinnej a prowadzenie jej spraw ... 75
7.2.5. Należyta staranność i obowiązek zachowania poufności ... 76
7.2.6. Kadencja członków zarządu ... 77
7.2.6.1. Powoływanie i odwoływanie członków zarządu ... 78
7.2.7. Mandat członka zarządu ... 78
7.2.7.1. Wygaśnięcie mandatu ... 78
7.2.7.2. Obowiązek byłego członka zarządu do złożenia wyjaśnień ... 81
7.2.8. Wynagrodzenie członka zarządu ... 81

eprasa.pl 6b68c0e844

7.2.9. Umowy z członkiem zarządu ... 82
7.3. Rada nadzorcza fundacji rodzinnej ... 84
7.3.1. Kiedy ustanawiamy radę nadzorczą ... 84
7.3.2. Kto ustanawia radę nadzorczą ... 84
7.3.3. Kto może być członkiem rady nadzorczej ... 85
7.3.4. Skład rady nadzorczej ... 85
7.3.5. Kompetencje rady nadzorczej ... 85
7.3.5.1. Kompetencje rady nadzorczej wynikające z ustawy ... 86
7.3.5.2. Kompetencje rady nadzorczej wynikające ze statutu ... 87
7.3.6. Kadencja członka rady nadzorczej ... 87
7.3.7. Wynagrodzenie członka rady nadzorczej fundacji rodzinnej ... 87
7.3.8. Zakaz łączenia funkcji członka zarządu i członka rady nadzorczej ... 88
7.4. Zgromadzenie beneficjentów ... 88
7.4.1. Zgromadzenie beneficjentów a zgromadzenie wspólników ... 88
7.4.2. Legitymacja do bycia członkiem zgromadzenia beneficjentów ... 89
7.4.3. Powołanie/rezygnacja z bycia członkiem zgromadzenia beneficjentów ... 89
7.4.4. Tryb pracy i zwoływania zgromadzenia beneficjentów ... 91
7.4.4.1. Zwoływanie zgromadzeń beneficjentów w drodze ustawowej ... 93
7.4.4.2. Zwoływanie zgromadzeń beneficjentów w drodze statutowej ... 93
7.4.4.3. Zwoływanie zgromadzeń beneficjentów w drodze sądowej ... 94
7.4.5. Prawo do uczestnictwa w zgromadzeniu beneficjentów ... 94
7.4.5.1. Osobiste prawo do uczestnictwa w zgromadzeniu beneficjentów ... 95
7.4.5.2. Prawo do uczestnictwa w zgromadzeniu beneficjentów przez pełnomocnika ... 95
7.4.6. Kompetencje zgromadzenia beneficjentów ... 96
7.4.6.1. Ustawowe kompetencje zgromadzenia beneficjentów ... 96
7.4.6.2. Statutowe kompetencje zgromadzenia beneficjentów ... 97
7.4.7. Podejmowanie uchwał przez zgromadzenie beneficjentów ... 97
7.4.8. Nieważność uchwał zgromadzenia beneficjentów oraz zaskarżenie uchwał ... 98
8. Rejestr fundacji rodzinnych ... 99

eprasa.pl 6b68c0e844

8.1. Kto jest uprawniony do dokonania zgłoszenia do rejestru fundacji rodzinnych ... 100
8.2. Jakie dane należy zgłosić do rejestru fundacji rodzinnych ... 100
8.3. Jakie załączniki należy przedłożyć do rejestru fundacji rodzinnych ... 101
8.4. Kontrola wniosku rejestrowego przez sąd ... 101
8.5. Dane widniejące w rejestrze fundacji rodzinnych ... 102
8.6. Wpisywanie i wykreślanie danych z rejestru fundacji rodzinnych ... 103
8.7. Termin na dokonanie zgłoszenia fundacji rodzinnej ... 104
8.8. Zasada nieusuwalności danych z rejestru ... 105
8.9. Domniemanie prawdziwości wpisu ... 106
8.10. Opłata ... 106
9. Audyt fundacji rodzinnej ... 106
9.1. Kto przeprowadza audyt, jakie kryteria muszą spełniać audytorzy ... 107
9.2. Jakie obszary działalności fundacji podlegają audytowi ... 107
9.3. Raport z audytu ... 109
10. Instytucja zachowku ... 110
10.1. Zachowek – instytucja w ramach prawa spadkowego (Kodeks cywilny) ... 110
10.1.1. Osoby uprawnione do nabycia zachowku ... 110
10.1.2. Wysokość zachowku ... 111
10.1.3. Przesłanki nabycia zachowku ... 111
10.2. Zachowek w fundacji rodzinnej ... 112
10.2.1. Przesłanki nabycia zachowku – dodatkowy warunek ... 112
10.3. Wysokość (substrat) zachowku ... 113
10.3.1. Substrat zachowku – jak obliczyć ... 113
10.3.2. Substrat zachowku – nowe unormowanie dotyczące fundacji rodzinnej ... 114
10.3.3. Szczegółowe obliczenie substratu zachowku ... 115
10.3.4. Wartość funduszu założycielskiego i mienia fundacji rodzinnej ... 116
10.3.5. Możliwość zaliczenia świadczenia i mienia fundacji rodzinnej do zachowku ... 116
10.3.6. Utrata uprawnień beneficjenta w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej ... 117
10.4. Zaspokojenie roszczeń z zachowku ... 117
10.5. Osoby odpowiedzialne za zapłatę zachowku ... 118
10.6. Fundacja rodzinna jako podmiot zobowiązany do zapłaty zachowku ... 119
10.7. Osoba otrzymująca mienie w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej jako podmiot zobowiązany do zapłaty zachowku ... 120
10.8. Przedawnienie roszczeń ... 122
10.9. Zrzeczenie się dziedziczenia ... 122

eprasa.pl 6b68c0e844

11. Odpowiedzialność fundacji rodzinnej ... 123
11.1. Rodzaje odpowiedzialności fundacji rodzinnej ... 123
11.1.1. Odpowiedzialność fundacji rodzinnej w organizacji ... 124
11.1.2. Odpowiedzialność fundacji rodzinnej za zobowiązania alimentacyjne fundatora ... 125
11.1.2.1. Bezskuteczność egzekucji z majątku fundatora ... 125
11.1.3. Dochodzenie roszczeń przez fundację rodzinną od fundatora ... 126
11.1.3.1. Przedawnienie roszczeń ... 126
11.2. Odpowiedzialność beneficjenta ... 127
11.2.1. Kiedy można dochodzić roszczeń od beneficjenta ... 127
11.2.2. Odpowiedzialność zarządu łącznie z beneficjentem ... 127
11.2.3. Przedawnienie roszczeń ... 127
11.3. Rodzaje odpowiedzialności członków organu fundacji rodzinnej ... 128
11.3.1. Odpowiedzialność na zasadzie winy ... 128
11.3.2. Business Judgement Rule – zasada biznesowej oceny sytuacji ... 128
11.4. Dochodzenie roszczeń przeciwko członkom organów fundacji rodzinnej – procedura ... 129
11.4.1. Legitymacja czynna ... 129
11.4.2. Przesłanki dochodzenia roszczeń ... 130
11.4.3. Jak uwolnić się od odpowiedzialności ... 130
11.4.4. Przedawnienie roszczeń ... 130
11.5. Kontrola sądowa i obowiązek informacyjny ... 130
11.5.1. Rodzaje powództwa ... 130
11.5.1.1. Powództwo o uchylenie ... 131
11.5.1.2. Powództwo o stwierdzenie nieważności ... 131
11.5.1.3. Konsekwencje uchylenia lub stwierdzenia nieważności ... 132
11.6. Obowiązki informacyjne fundacji rodzinnej wobec organów ... 132
11.6.1. Krajowa Administracja Skarbowa ... 132
12. Rozwiązanie fundacji rodzinnej ... 133
12.1. Rozwiązanie na wniosek i z urzędu ... 134
12.2. Likwidacja fundacji rodzinnej ... 134
12.3. Rozwiązanie fundacji rodzinnej bez postępowania likwidacyjnego ... 136
12.4. Mienie fundacji po rozwiązaniu ... 137
12.5. Rozwiązanie fundacji za życia fundatora ... 137
12.6. Ogłoszenie upadłości przez fundację rodzinną ... 138
13. Podatki w fundacji rodzinnej ... 138
14. Fundacja rodzinna w dobie Krajowego Systemu e-Faktur (KSeF) – ujęcie prawnopodatkowe ... 145

eprasa.pl 6b68c0e844

15. Rachunkowość w fundacji rodzinnej w ujęciu bilansowym i podatkowym 148
15.1. Polityka rachunkowości jako kluczowy element prowadzenia ksiąg rachunkowych fundacji rodzinnej 152
15.2. Na co zwrócić uwagę przy tworzeniu planu kont w fundacji rodzinnej 154
15.3. Obowiązek sporządzania sprawozdania finansowego przez fundację rodzinną 156
16. Fundacja rodzinna w perspektywie relacji 161
16.1. Relacje nestorzy–sukcesorzy 163
16.2. Relacje właściciele – pracownicy 164
17. Fundacja rodzinna – zagadnienia praktyczne 166
17.1. Wyzwania, na jakie należy zwrócić uwagę powołując do życia fundację rodzinną 167
17.1.1. Rejestr fundacji rodzinnych 167
17.1.1.1. Procedura rejestracji 169
17.1.2. Fundacja w organizacji 173
17.1.3. Centralny Rejestr Beneficjentów Rzeczywistych 174
17.1.4. Ceny transferowe 175
17.1.5. Obrót nieruchomościami rolnymi 176
17.2. Fundacja rodzinna z perspektywy organów podatkowych i sądów 178
17.2.1. Wnoszenie majątku do fundacji rodzinnej 180
17.2.2. Funkcjonowanie fundacji rodzinnej 181
17.2.2.1. Najem 182
17.2.2.2. Dywidenda 183
17.2.2.3. Przystępowanie do „spółek cywilnych” 183
17.2.2.4. Obrót kryptowalutami 184
17.2.2.5. Fundacja rodzinna w strukturach międzynarodowych 185
17.2.2.6. Fundacja rodzinna małżonków lub osób bliskich 185
17.2.2.7. Wypłata świadczeń na rzecz beneficjenta 186
17.2.2.8. Przychód z najmu przedsiębiorstwa 187
17.2.2.9. Świadczenia w postaci ukrytych zysków 187
17.2.2.10. Wynagrodzenie, szkolenia, edukacja dla prezesa fundacji rodzinnej 188
17.2.3. Rozwiązanie fundacji rodzinnej 189
17.2.4. Analiza orzecznictwa 190
17.2.5. Wytyczne Szefa Krajowej Administracji Skarbowej 192
17.2.6 . Uchwała Rady do Spraw Przeciwdziałania Unikaniu Opodatkowania 198
17.3. Nowelizacja ustawy o fundacji rodzinnej i przepisów podatkowych 199
17.4. Wnioski i rekomendacje 201

eprasa.pl 6b68c0e844

Wstęp[1)]

W roku 2026 instytucja fundacji rodzinnej będzie obchodziła swoje trzecie urodziny (22 maja 2023 r. ustawa o fundacji rodzinnej[2)] weszła w życie).

Popularność fundacji rodzinnej wynika z jej kompleksowego charakteru. Rozwiązanie to pozwala na funkcjonowanie biznesu rodzinnego w perspektywie wielopokoleniowej. Z jednej strony zabezpiecza „dziedzictwo" majątku firmowego i prywatnego założycieli (nestorów). Z drugiej – eliminuje problemy związane z dziedziczeniem i podziałem majątku pomiędzy kolejne pokolenia (sukcesorów).

O zainteresowaniu fundacją rodzinną świadczą przede wszystkim fakty. Od momentu uruchomienia Rejestru Fundacji Rodzinnych, prowadzonego przez Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, do 31 grudnia 2025 r. wpisano do niego łącznie 3140 fundacji rodzinnych. W tym samym okresie do sądu wpłynęło 5875 wniosków o rejestrację, co oznacza, że około 57,2% postępowań zakończyło się skutecznym wpisem, natomiast pozostałe sprawy pozostają w oczekiwaniu na ich rozpoznanie. Niniejsze dane jednoznacznie potwierdzają, iż fundacja rodzinna w krótkim okresie stała się jednym z kluczowych narzędzi sukcesyjnych w polskim systemie prawnym. O wyzwaniach, jakie związane są z procesem rejestracyjnym, a także o projektowanych rozwiązaniach, mających na celu usprawnienie, zwłaszcza poprzez digitalizację rejestru, szerzej w punkcie **17.4. Wnioski i rekomendacje.**

W ramach czwartej edycji niniejszego przewodnika po fundacji rodzinnej proponujemy wiele nowości. W pierwszej kolejności wspólnie z instytucją finansową została dodana część dotycząca inwestowania w ramach fundacji rodzinnej. Praktyka ukazuje, że spora część fundacji czerpie przychody z takich aktywności jak: zyski spółek prawa handlowego, w których ma ogół praw i obowiązków, udziały albo akcje. Również z innych przejawów tzw. preferowanej działalności gospodarczej, np. czynsze dzierżawne z nieruchomości czy przychody odsetkowe z udzielonych pożyczek (na rzecz spółek prawa handlowego, których jest wspólnikiem, lub beneficjentów). Natomiast coraz bardziej zyskującym na popularności sposobem reinwestowania majątku przez zarządzających fundacją rodzinną jest nabywanie i zbywanie papierów wartościowych,

---

1) Informacje zawarte w materiale nie stanowią rekomendacji inwestycyjnej, porady prawnej, podatkowej ani finansowej w rozumieniu obowiązujących przepisów, w szczególności przepisów MiFID II. Przedstawione przykłady mają charakter ilustracyjny i wymagają każdorazowo indywidualnej analizy oraz konsultacji z (profesjonalnym) doradcą.

2) Ustawa z 26 stycznia 2023 r. o fundacji rodzinnej – Dz.U. z 2023 r. poz. 326 ze zm.

eprasa.pl 6b68c0e844

instrumentów finansowych i praw o podobnym charakterze. Szczegóły na ten temat w punkcie **4.6. Reinwestowanie majątku przez fundację rodzinną**.

W dziale poświęconym tzw. preferowanej działalności fundacji rodzinnej, uregulowanej w art. 5 ustawy o fundacji rodzinnej, rozbudowana została część praktyczna. W szczególności zaprezentowane zostały kluczowe dla praktyki interpretacje podatkowe wydawane przez Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej oraz orzeczenia sądów administracyjnych (patrz rozdział **1. Działalność fundacji rodzinnej** i pkt **17.2. Fundacja rodzinna z perspektywy organów podatkowych i sądów**). W dorobku niespełna trzech lat funkcjonowania instytucji fundacji rodzinnej doczekaliśmy się 18 decyzji Szefa Krajowej Administracji Skarbowej (12 pozytywnych i 6 negatywnych), a w maju 2025 r. Rada ds. Unikania Opodatkowania wydała uchwałę odnoszącą się do szeregu czynności prawnych generujących oszczędności podatkowe z udziałem fundacji rodzinnej. Niewątpliwie są to kamienie milowe dla „bezpiecznego" z punktu widzenia podatkowego (niespełniania kryteriów do zastosowania tzw. klauzuli obejścia prawa, art. 119 Ordynacji podatkowej) funkcjonowania aktualnych, jak i przyszłych fundacji rodzinnych.

Z uwagi na fakt, że fundacja rodzinna to osoba prawna funkcjonująca w obrocie prawnym, tj. będąca stroną różnego rodzaju umów cywilnoprawnych, stosunków pracy, w ramach niniejszej aktualizacji dodaliśmy rozdział poświęcony skutkom wdrożenia Krajowego Systemu e-Faktur (KSeF). Fundacja rodzinna będzie zobowiązana wystawić fakturę ustrukturyzowaną szczególnie w takich sytuacjach jak: odpłatny najem nieruchomości, dzierżawa składników majątkowych, sprzedaż mienia czy świadczenie usług na rzecz innych podmiotów gospodarczych. Równie istotny jest fakt, że w przypadku posiadania rozbudowanych portfeli inwestycyjnych należy mieć na uwadze wdrożenia zaawansowanych rozwiązań informatycznych wspierających proces fakturowania. Więcej na ten temat w rozdziale **14. Fundacja rodzinna w dobie Krajowego Systemu e-Faktur (KSeF) – ujęcie prawnopodatkowe**.

Nawet najlepsze rozwiązania prawne nie zabezpieczą długofalowego rozwoju firm rodzinnych, jeśli emocje, a co za tym idzie – komunikacja oczekiwań, zwłaszcza na linii nestorzy–sukcesorzy, nie zostaną odpowiednio „przeprocesowane". Medialne spory rodzinne dostarczają argumentów, że identyfikacja, zrozumienie i regulowanie emocji w rodzinie jest kluczem do sukcesu. Dlatego w niniejszym wydaniu, w dziale poświęconym relacjom (rozdział **16. Fundacja rodzinna w perspektywie relacji**), skupiliśmy się na nowej kompetencji, która pozwala łączyć świat relacji i świat decyzji biznesowych bez niszczenia jednego czy drugiego, czyli inteligencji emocjonalnej.

Na koniec dokonujemy analizy propozycji nowelizacji przepisów podatkowych odnoszących się do fundacji rodzinnej, zawetowanej przez Prezydenta. Omówimy również kierunki prac, w ramach kompleksowego, wynikającego z przepisów ustawy o fundacji rodzinnej (art. 143), procesu legislacyjnego zainicjowanego przez Ministerstwo Rozwoju i Technologii (pkt **17.3. Nowelizacja ustawy o fundacji rodzinnej i przepisów podatkowych**).

eprasa.pl 6b68c0e844

Fundacja rodzinna bezapelacyjnie ma potencjał, by stać się jednym z podstawowych narzędzi transformacji pokoleniowej w firmach prywatnych. Warunkiem koniecznym jest stabilność regulacyjna, usprawnienie procesów rejestrowych, precyzyjne określenie ram preferowanej działalności, a przede wszystkim konsekwentne odróżnianie modeli sukcesyjnych i inwestycyjnych od konstrukcji nastawionych wyłącznie na efekt podatkowy. A w przypadku tych drugich – surowe ich piętnowanie zarówno przez środowisko, jak i organy podatkowe.

adw. Katarzyna Wojarska-Aleksiejuk i r.pr. Piotr Aleksiejuk

1. Działalność fundacji rodzinnej

Rozwiązanie zaproponowane przez ustawodawcę w zakresie aktywności/działalności, jakie fundacja rodzinna może wykonywać, należy ocenić pozytywnie. Na wstępie należy podkreślić, że intencją wprowadzenia do polskiego systemu prawa niniejszej instytucji prawnej jest stworzenie kompleksowego mechanizmu pozwalającego polskim przedsiębiorcom rodzinnym na:

- kumulowanie majątku „firmowego" oraz prywatnego w ramach jednej instytucji,
- ochronę przed rozdrobnieniem majątku (w przypadku sporów rodzinnych o tzw. masę spadkową po przedsiębiorcach założycielach – nestorach) oraz
- zarządzanie majątkiem i jego pomnażanie w perspektywie długofalowej (wielopokoleniowej).

W związku z tym zasadniczym założeniem jest, że fundacja rodzinna podejmować będzie działalność polegającą na zarządzaniu i nadzorowaniu wniesionego do niej majątku, czyli ma prowadzić tzw. działalność pasywną, a nie działalność *stricte* biznesową (np. produkowanie dóbr, wykonywanie usług). Wyjątek od tej zasady stanowi prowadzenie działalności w ramach gospodarstwa rolnego.

W wyniku nowelizacji z 13 lipca 2023 r. (weszła w życie 5 października 2023 r.), która uchyliła preferencje w zakresie obrotu nieruchomościami rolnymi przez fundację rodzinną, działalność w obszarze rolnym lub gospodarki leśnej jest znacznie utrudniona.

Jednym z najważniejszych powodów tworzenia fundacji rodzinnej jest zapewnienie nieprzerwanego działania rodzinnych przedsięwzięć funkcjonujących w formie np. spółek prawa handlowego, zapewnienie ciągłości inwestycji finansowych czy zabezpieczenie nieruchomości, jak również gwarancja zabezpieczenia rodzinnego biznesu przed tzw. niekontrolowaną sukcesją. Instytucja fundacji rodzinnej, oprócz podstawowego celu, jakim ma być gromadzenie rodzinnego majątku w jednym podmiocie, ma ponadto minimalizować ryzyko nieudanej sukcesji i gwarantować kontynuację działalności biznesowej przez kolejne pokolenia.

eprasa.pl 6b68c0e844

Ustawodawca w art. 5 ustawy o fundacji rodzinnej wymienił rodzaje działalności gospodarczej (w rozumieniu art. 3 ustawy z 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców: Działalnością gospodarczą jest zorganizowana działalność zarobkowa, wykonywana we własnym imieniu i w sposób ciągły), które fundacja rodzinna może wykonywać. Są to:

1) nabywanie mienia, o ile mienie to nie zostało nabyte wyłącznie w celu dalszego zbycia;
2) najem, dzierżawa lub udostępnianie mienia do korzystania na innej podstawie;
3) przystępowanie do spółek handlowych, funduszy inwestycyjnych, spółdzielni oraz podmiotów o podobnym charakterze, mających swoją siedzibę w kraju albo za granicą, a także uczestnictwo w tych spółkach, funduszach, spółdzielniach oraz podmiotach;
4) nabywanie i zbywanie papierów wartościowych, instrumentów pochodnych i praw o podobnym charakterze;
5) udzielanie pożyczek:
   a) spółkom kapitałowym, w których fundacja rodzinna posiada udziały albo akcje,
   b) spółkom osobowym, w których fundacja rodzinna uczestniczy jako wspólnik,
   c) beneficjentom;
6) obrót zagranicznymi środkami płatniczymi należącymi do fundacji rodzinnej w celu dokonywania płatności związanych z działalnością fundacji rodzinnej;
7) produkcja przetworzonych w sposób inny niż przemysłowy produktów roślinnych i zwierzęcych, z wyjątkiem przetworzonych produktów roślinnych i zwierzęcych uzyskanych w ramach prowadzonych działów specjalnych produkcji rolnej oraz produktów opodatkowanych podatkiem akcyzowym, o ile ilość produktów roślinnych lub zwierzęcych pochodzących z własnej uprawy, hodowli lub chowu, użytych do produkcji danego produktu, stanowi co najmniej 50% tego produktu;
8) gospodarka leśna.

WAŻNE! Działalność związaną z gospodarką leśną oraz związaną z działami specjalnymi produkcji rolnej, w tym z produktami opodatkowanymi podatkiem akcyzowym – fundacja rodzinna może wykonywać wyłącznie w ramach gospodarstwa rolnego.

Przykładowymi, preferowanymi przez ustawodawcę, działalnościami gospodarczymi w ramach ustawy o fundacji rodzinnej będą więc:

- nabycie udziałów/akcji/ogółu praw i obowiązków w spółkach prawa handlowego, w ramach których firma rodzinna (fundator/beneficjenci) wykonywała dotychczasową działalność gospodarczą (usługową, handlową, produkcyjną),

eprasa.pl 6b68c0e844

- udzielanie pożyczek na rzecz spółek prawa handlowego, w których fundacja rodzinna jest wspólnikiem.
- nabycie dzieł sztuki, papierów wartościowych,
- nabycie nieruchomości, które w dalszej kolejności będą dzierżawione/najmowane na rzecz podmiotów trzecich.

Przy czym, co należy podkreślić, ustawodawca nie zabrania wykonywania przez fundację rodzinną innych rodzajów działalności gospodarczej niż wymienione w art. 5 ustawy o fundacjach rodzinnych (np. produkcja mebli, usługi wykonywania robót budowlanych). Będzie się to jednak wiązało z sankcjami podatkowymi (o czym szerzej w części poświęconej opodatkowaniu fundacji rodzinnej).

Powołanie do życia fundacji rodzinnej, która co do zasady ma wykonywać w przeważającej mierze działalność gospodarczą, która nie będzie wpisywała się w katalog umieszczony w art. 5 ustawy o fundacji rodzinnej, nie jest rekomendowane. Z jednej strony tzw. aktywna działalność gospodarcza powinna być prowadzona przez *stricte* powołane do tego celu podmioty (przedsiębiorstwa prowadzone w dozwolonych przez ustawodawcę formach prawnych, np. spółki prawa handlowego, umowa spółki cywilnej czy tzw. indywidualna działalność gospodarcza), z drugiej zaś niesie również za sobą ryzyko związane z ponoszeniem odpowiedzialności przez fundację rodzinną za działalność takiego przedsiębiorstwa, która rozciąga się wówczas na wszystkie składniki majątku posiadane przez fundację rodzinną. Co więcej, powstaje ryzyko podważenia funkcjonowania fundacji rodzinnej przez organy podatkowe, jako działanie sprzeczne z celem ustawy (na podstawie klauzuli obejścia prawa).

1.1. Granice tzw. preferowanej działalności fundacji rodzinnej – przykłady z praktyki interpretacyjnej i orzeczniczej

Choć katalog tzw. preferowanej działalności gospodarczej dopuszczalnej dla fundacji rodzinnej określony w art. 5 ustawy o fundacji rodzinnej jest stosunkowo szeroki, w praktyce jego interpretacja budzi liczne wątpliwości. W ostatnich latach organy skarbowe oraz sądy administracyjne kilkukrotnie wypowiadały się w tym zakresie, wskazując granice dopuszczalnej aktywności fundacji rodzinnej. Należy również mieć na uwadze, że niektóre obszary działalności są od początku kwestionowane przez Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej oraz Ministerstwo Finansów. Dotyczy to m.in. najmu krótkoterminowego oraz przystępowania do spółek transparentnych podatkowo (w takich spółkach podatnikiem podatku dochodowego nie jest sama spółka, lecz jej wspólnik, np. w polskiej spółce jawnej). Wątpliwości organów pojawiają się szczególnie wtedy, gdy spółki podlegają jurysdykcji zagranicznej. Stanowisko to jest podtrzymywane mimo pozytywnych orzeczeń sądów administracyjnych. Pomimo zawetowania w listopadzie 2025 r. próby nowelizacji przepisów podatkowych dotyczących m.in. powyższych kwestii rekomendowana jest wnikliwa analiza

eprasa.pl 6b68c0e844

planowanych działań. Należy rozważyć, czy fundacja rodzinna powinna angażować się w obszary budzące kontrowersje. Szczególnie jeśli priorytetem ma być bezpieczeństwo i stabilność rozwoju, które stanowią fundament tej instytucji.

WAŻNE! Najem krótkoterminowy, przystępowanie do spółek transparentnych podatkowo jest kwestionowane przez organy skarbowe i nie jest uznawane za tzw. preferowaną działalność fundacji rodzinnej.

Nabywanie i zbywanie mienia

Fundacja rodzinna może nabywać różnego rodzaju składniki majątkowe, o ile nie zostały one nabyte wyłącznie w celu dalszego zbycia. Przepis ten ma fundamentalne znaczenie dla funkcjonowania fundacji rodzinnej, ponieważ pozwala jej gromadzić i inwestować majątek rodzinny. W praktyce może ona nabywać m.in.:

- nieruchomości,
- udziały lub akcje w spółkach,
- dzieła sztuki,
- instrumenty finansowe.

Kluczowe znaczenie ma jednak cel nabycia danego składnika majątku. Jeżeli nabycie następuje wyłącznie w celu jego dalszej odsprzedaży, działalność taka może zostać uznana za wykraczającą poza katalog działalności dozwolonej.

W praktyce interpretacyjnej organów podatkowych szczególne znaczenie ma ocena rzeczywistego celu nabycia danego składnika majątkowego. Dyrektor Krajowej Informacji Skarbowej w interpretacji z 17 stycznia 2025 r. (sygn. 0111-KDIB1-2.4010.700.2024.1.DK) wskazał, że jeżeli fundacja rodzinna nabywa nieruchomość z założeniem jej późniejszej sprzedaży, to organ podatkowy może uznać, że została ona nabyta wyłącznie w celu dalszego zbycia, co oznacza prowadzenie działalności wykraczającej poza zakres określony w art. 5 ustawy o fundacji rodzinnej.

Podobne stanowisko zostało wyrażone w interpretacji Dyrektora KIS z 10 kwietnia 2025 r. (sygn. 0111-KDIB1-2.4010.163.2025.1.BD). Wskazano w niej, że nawet w sytuacji gdy sprzedaż nieruchomości miałaby nastąpić dopiero po wielu latach, sam zamiar jej przyszłego zbycia może prowadzić do uznania, że mienie zostało nabyte wyłącznie w celu dalszej sprzedaży.

Z drugiej strony Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z 18 lutego 2026 r. (sygn. akt II FSK 1010/25) orzekł, że zbycie nieruchomości przez fundację rodzinną po wieloletnim okresie wynajmowania (przyjęty został okres 10-letni) mieści się w dozwolonym zakresie jej działalności.

Warto wskazać, że ustawodawca przewidział odrębne zasady w odniesieniu do udziałów w spółkach oraz papierów wartościowych (art. 5 ust. 3 ustawy o fundacji

eprasa.pl 6b68c0e844

rodzinnej). W przypadku tych aktywów ograniczenie dotyczące nabycia wyłącznie w celu dalszego zbycia nie ma zastosowania w takim samym zakresie. Dyrektor KIS w interpretacji z 29 października 2024 r. (sygn. 0111-KDIB1-2.4010.508.2024.1.EJ) potwierdził, że fundacja rodzinna może nabywać udziały w spółkach nawet z zamiarem ich późniejszego zbycia, ponieważ czynność ta mieści się w zakresie działalności polegającej na uczestnictwie w spółkach handlowych.

Najem, dzierżawa oraz udostępnianie mienia do korzystania

Jedną z najczęściej przedsięwziętych form działalności fundacji rodzinnej jest wynajmowanie posiadanych składników majątku, w szczególności nieruchomości.

WAŻNE! Fundacja rodzinna może:
- wynajmować mieszkania,
- wynajmować nieruchomości komercyjne,
- dzierżawić grunty rolne,
- udostępniać składniki majątku spółkom należącym do rodziny.

W tym obszarze pojawiały się wątpliwości dotyczące najmu krótkoterminowego, np. wynajmu apartamentów turystycznych. Organy podatkowe wskazywały początkowo, że może on stanowić działalność zbliżoną do usług hotelarskich. Pogląd ten został jednak zakwestionowany w orzecznictwie sądów administracyjnych. Uznały one bowiem, że przepisy ustawy o fundacji rodzinnej nie różnicują najmu w zależności od długości jego trwania, a zatem także najem krótkoterminowy może mieścić się w katalogu działalności dopuszczalnej (np. WSA w Gdańsku – sygn. akt I SA/Gd 219/24; WSA we Wrocławiu – sygn. akt I SA/Wr 807/24; WSA w Bydgoszczy – sygn. akt I SA/Bd 107/25). Kierunek ten potwierdził następnie Naczelny Sąd Administracyjny wskazując, że krótkotrwały wynajem lokali polegający na udostępnianiu mienia pozostaje formą najmu w rozumieniu art. 5 ustawy o fundacji rodzinnej (sygn. akt II FSK 1136/24).

Mając to na uwadze, fundacja rodzinna może prowadzić działalność polegającą na krótkotrwałym wynajmie mieszkań, pokoi czy apartamentów, w tym również usług zakwaterowania klasyfikowanych w dziale 55 PKWiU, o ile działalność ta polega na udostępnianiu posiadanego majątku, a nie prowadzeniu działalności hotelarskiej o charakterze operacyjnym.

Udzielanie pożyczek

Fundacja rodzinna może udzielać pożyczek spółkom kapitałowym, w których posiada udziały lub akcje, spółkom osobowym, w których uczestniczy jako wspólnik, a także swoim beneficjentom. Rozwiązanie to pozwala finansować działalność spółek rodzinnych lub zapewniać środki finansowe beneficjentom fundacji.

Warto jednak pamiętać, że dotyczy to wyłącznie udzielania pożyczek, a nie wszystkich możliwych operacji na wierzytelnościach. W praktyce organy podatkowe wskazują, że nabycie lub przeniesienie wierzytelności z tytułu pożyczki (np. w drodze cesji) nie

eprasa.pl 6b68c0e844

jest traktowane jako udzielenie pożyczki i w konsekwencji nie mieści się w katalogu działalności dopuszczalnej dla fundacji rodzinnej. Organy zakwestionowały również możliwość udzielania tzw. pożyczek partycypacyjnych (udzielanie pożyczek w zamian za przyszły udział w zysku), jako działalność, która nie jest dozwoloną działalnością z art. 5 ust. 1 pkt 5 ustawy o fundacji rodzinnej i podlega opodatkowaniu sankcyjnym, tj. 25% podatkiem dochodowym (interpretacja KIS z 8 sierpnia 2024 r., sygn. 0114-KDIP2-1.4010.242.2024.3.KW).

Co równie istotne, fundacja rodzinna, udzielając pożyczek – zarówno spółkom prawa handlowego, jak i beneficjentom – powinna zwrócić szczególną uwagę na warunki umowy pożyczki. Jest to ważne z punktu widzenia ryzyka zakwalifikowania takiej pożyczki jako tzw. ukrytego zysku, o czym szerzej mowa w rozdziale **13. Podatki w fundacji rodzinnej**.

W praktyce znaczenie ma w szczególności okres, na jaki udzielana jest pożyczka. Przykładowo dotyczy to pożyczek udzielonych beneficjentowi na okres co najmniej 10 lat. Zasada ta może mieć zastosowanie także do pożyczek udzielonych na krótszy okres, jeżeli ostateczny czas obowiązywania umowy wyniesie co najmniej 10 lat.

Istotne są również sytuacje, w których część pożyczki powinna zostać zwrócona w danym roku podatkowym. Jeżeli kwota podlegająca zwrotowi nie zostanie spłacona do dnia upływu terminu złożenia deklaracji podatkowej, może to rodzić określone konsekwencje podatkowe (interpretacja indywidualna z 13 lutego 2024 r., sygn. 0111-KDIB1-2.4010.283.2024.2.AK).

WAŻNE! Warto zwrócić uwagę na odpowiednią konstrukcję umowy pożyczki na rzecz beneficjenta, aby uniknąć spełnienia kryteriów tzw. ukrytych zysków. Przy czym nie dotyczy to pożyczek udzielanych na rzecz spółek prawa handlowego, w których wspólnikiem jest fundacja rodzinna.

Nabywanie i zbywanie papierów wartościowych oraz instrumentów pochodnych

Fundacja rodzinna może również inwestować w różnego rodzaju instrumenty finansowe. Przepis art. 5 ustawy o fundacji rodzinnej wprost dopuszcza nabywanie i zbywanie papierów wartościowych, instrumentów pochodnych oraz praw o podobnym charakterze. W praktyce oznacza to możliwość inwestowania m.in. w akcje spółek, obligacje, certyfikaty inwestycyjne czy jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych.

Tego rodzaju działalność stanowi jedną z podstawowych form pomnażania majątku fundacji rodzinnej i jest zgodna z jej inwestycyjnym charakterem. Organy podatkowe potwierdzają również możliwość inwestowania w nowoczesne instrumenty finansowe, takie jak fundusze typu ETF, wskazując, że mieszczą się one w kategorii papierów wartościowych lub praw o podobnym charakterze (interpretacja Dyrektora KIS z 15 grudnia 2023 r., sygn. 0111-KDIB1-2.4010.489.2023.2.EJ).

eprasa.pl 6b68c0e844

Należy jednak zaznaczyć, że pojawiają się wątpliwości dotyczące inwestowania w kryptowaluty. Sądy administracyjne wskazywały, że pieniądze wirtualne nie stanowią papierów wartościowych ani instrumentów finansowych, a zatem ich bezpośredni obrót może nie mieścić się w katalogu działalności określonym w art. 5 ustawy o fundacji rodzinnej (wyrok WSA w Poznaniu z 22 lutego 2024 r., sygn. akt I SA/Po 895/23). Natomiast z drugiej strony w wydanej interpretacji indywidualnej z 16 września 2024 r. (sygn. 0111-KDIB1-2.4010.339.2024.1.BD) Dyrektor KIS potwierdził, że działalność fundacji rodzinnej polegająca na kupnie i sprzedaży papierów wartościowych, instrumentów pochodnych i praw o podobnym charakterze, w szczególności obrocie papierami wartościowymi na fundusze ETF (w tym ETF opartych na walutach wirtualnych), mieści się w zakresie określonym w art. 5 ust. 1 pkt 4 ustawy o fundacji rodzinnej. Tym samym według tej interpretacji dochód fundacji rodzinnej nie będzie podlegał opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób prawnych na podstawie zwolnienia podmiotowego zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 25 ustawy o CIT.

2. Fundator

Fundację rodzinną może założyć jedynie osoba fizyczna posiadająca pełną zdolność do czynności prawnych lub kilka takich osób, które wspólnie uzyskają status fundatora. Dotyczy to również osób, których interes osobisty lub gospodarczy znajduje się poza granicami Polski. Idąc dalej – niniejsze uprawnienie przysługuje także cudzoziemcom, ponieważ zdolność fundowania osób fizycznych wynikająca z posiadanej przez nie zdolności do czynności prawnych ustalana jest na podstawie przepisów Kodeksu cywilnego lub prawa ojczystego w przypadku obcokrajowców – art. 11 ust. 1 ustawy z 4 lutego 2011 r. – Prawo prywatne międzynarodowe.

WAŻNE! Fundacji rodzinnej nie może założyć osoba prawna ani inna jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej.

Wymóg, by fundatorem były jedynie osoby fizyczne, wynika przede wszystkim z charakteru fundacji rodzinnej, polegającego na realizacji przez nią celów prywatnych fundatora i zarządzaniu – należącym wcześniej do niego – majątkiem.

Stopień zaangażowania fundatora i jego wpływ na fundację rodzinną zależą jedynie od jego woli. Przy czym status fundatora oraz wiążące się z nim prawa i obowiązki są niezbywalne. Oznacza to, że po śmierci fundatora jego rola kategorycznie się kończy, a zatem status ten nie zostanie przeniesiony na jego następców prawnych. Ustawodawca przewidział również ustawowe kompetencje przysługujące fundatorowi – tzw. prawa nadzorcze określone w art. 15 ustawy o fundacji rodzinnej. Są to prawa do kierowania uwag, opinii lub zaleceń do organów fundacji rodzinnej dotyczące jej działalności. Przy czym statut może przewidywać różnego rodzaju dodatkowe uprawnienia dla fundatora, np. prawo do powoływania wszystkich lub części

eprasa.pl 6b68c0e844

członków organu, prawo do uzyskania przez zarząd uprzedniej zgody fundatora na dokonanie określonej czynności.

W przypadku gdy fundacja rodzinna ma większą liczbę fundatorów, mogą oni wykonywać prawa i obowiązki fundatora wspólnie. Przy czym w statucie można przewidzieć inny sposób wykonywania praw i obowiązków fundatora, poprzez przykładowo powierzenie ich wykonywania niektórym z fundatorów albo jednemu z nich.

Jeśli fundatorami fundacji rodzinnej będą małżonkowie, a beneficjentami, obok fundatorów, dzieci czy też inni bliscy należący do tzw. grupy zero (w rozumieniu ustawy o spadkach i darowiznach), to korzystać oni będą z preferencji podatkowych (o czym szerzej w części poświęconej podatkom).

Ustawa o fundacji rodzinnej dopuszcza również możliwość powierzenia w statucie wykonywania uprawnień fundatora innym osobom, określając przy tym zakres tego powierzenia. Chodzi o to, by w razie braku możliwości osobistej realizacji przez fundatora zadań związanych z fundacją rodzinną, czy to w wyniku choroby, czy po prostu jego decyzji o wycofaniu się z zaangażowania w bieżącą działalność fundacji rodzinnej, uprawnienia te mogły być dalej wykonywane.

Co istotne, fundator co do zasady nie odpowiada za zobowiązania fundacji rodzinnej. Transfer majątku przez fundatora na fundację rodzinną powoduje, że od momentu przeniesienia tego mienia fundacja rodzinna samodzielnie odpowiada za nie, jak również za związane z nim zobowiązania. Aspekt dotyczący odpowiedzialności został szczegółowo uregulowany w części poświęconej odpowiedzialności fundacji rodzinnej.

3. Beneficjenci

Podmioty, które będą czerpać korzyści z funkcjonowania fundacji rodzinnej, określane są mianem beneficjentów. Kluczowa w tym zakresie jest rola statutu fundacji rodzinnej, ponieważ to on będzie określał beneficjentów, którzy będą mogli otrzymać świadczenie od fundacji rodzinnej lub mienie po jej rozwiązaniu.

3.1. Kto może być beneficjentem

Beneficjentem fundacji rodzinnej może być:

- osoba fizyczna,
- organizacja pozarządowa, o której mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, prowadząca działalność pożytku publicznego w rozumieniu art. 3 ust. 1 tej ustawy,
- fundator.

eprasa.pl 6b68c0e844

Jest to rozwiązanie stosowane w zagranicznych fundacjach rodzinnych. Umożliwia ono otrzymywanie przez fundatora świadczeń od fundacji rodzinnej, np. w celu zaspokajania jego bieżących potrzeb. Ma to również często związek ze zmniejszeniem lub wręcz wycofaniem się przez fundatora z działalności zawodowej, w związku z czym „status" beneficjenta fundacji rodzinnej ma zabezpieczyć mu środki na bieżące utrzymanie czy spokojną emeryturę.

WAŻNE! Beneficjentem może zostać nie tylko fundator (fundatorzy) i osoby bliskie, ale właściwie każda osoba fizyczna, np. osoby zarządzające spółkami, których udziały lub akcje są wnoszone do fundacji rodzinnej.

3.2. Lista beneficjentów

Ustawodawca przewidział, że oprócz ogólnego wskazania w statucie szczegółowe dane dotyczące beneficjenta fundacji rodzinnej i jego uprawnień określa się na liście beneficjentów. W celu zachowania poufności możliwe jest zastrzeżenie przez fundatora, czy i w jakim zakresie lista beneficjentów może być niejawna, przykładowo dla pozostałych beneficjentów. Przy czym uprawnienie to nie dotyczy zachowania w tajemnicy danych identyfikacyjnych beneficjentów np. wobec organów administracji skarbowej, lecz chodzi o poufność w relacjach prywatnoprawnych.

Lista beneficjentów musi zawierać dane niezbędne do realizacji świadczeń na rzecz beneficjenta oraz wykonania obowiązków publicznoprawnych. W związku z tym konieczne jest przekazanie numeru PESEL albo NIP beneficjenta bądź innych danych pozwalających na identyfikację beneficjenta.

Jedną z podstawowych kompetencji zarządu jest tworzenie, prowadzenie i aktualizacja listy beneficjentów w oparciu o informacje zawarte w statucie, a także realizacja świadczeń przysługujących beneficjentowi na jej podstawie. Udostępnienie fundacji rodzinnej danych osobowych następuje w formie oświadczenia osoby, której dane dotyczą. Administratorem tych danych osobowych jest fundacja rodzinna. Za zgodą beneficjenta fundacja rodzinna może przetwarzać inne dane osobowe (oprócz danych osobowych dotyczących wyroków skazujących oraz czynów zabronionych lub powiązanych środków bezpieczeństwa[3)]) w związku z koniecznością zabezpieczenia praw i interesów beneficjenta lub obowiązkami wynikającymi ze statutu.

Ustawa o fundacji rodzinnej pozostawiła zatem otwarty katalog danych, które będą umieszczone na liście beneficjentów, tak by w jak największym stopniu umożliwić realizację założeń i woli fundatora. Wymagany zakres pozyskiwanych danych będzie

[3)] Chodzi o dane, o których mowa w art. 10 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) – Dz.Urz. UE L 119 z 4 maja 2016, str. 1, ze zm.

eprasa.pl 6b68c0e844

bowiem ustalany w oparciu o zasady realizacji świadczeń przewidziane przez fundatora w statucie.

Przykład 1
Gdy fundator postanowi, że udzielenie świadczenia będzie uzależnione od spełnienia określonego warunku, np. osiągnięcia wieku lub zdobycia wykształcenia, fundacja rodzinna będzie mogła domagać się od beneficjenta udokumentowania wypełnienia tego warunku poprzez przedłożenie świadectwa ukończenia szkoły. W przypadku gdy udzielenie świadczenia będzie skierowane do osób chorych, fundacja rodzinna będzie mogła również przetwarzać szczególne kategorie danych osobowych (tzw. dane wrażliwe).

Dane osobowe powinny być przechowywane przez okres funkcjonowania fundacji rodzinnej. Dokumenty mogą być przechowywane zarówno w postaci papierowej, jak i elektronicznej. Podstawowym założeniem jest przechowywanie w sposób gwarantujący zachowanie ich kompletności, poufności, integralności, zwłaszcza chronienie ich przed uszkodzeniem lub zniszczeniem. W przypadku likwidacji fundacji rodzinnej dokumenty będą oddane na przechowanie osobie wskazanej w statucie lub uchwale zgromadzenia beneficjentów.

3.3. Świadczenia na rzecz beneficjentów

Określenie świadczeń na rzecz danego beneficjenta jest indywidualną i dobrowolną decyzją fundatora. To przede wszystkim fundator określa, komu, pod jakimi warunkami oraz jakie świadczenia będą przysługiwać od fundacji rodzinnej.

Co do zasady będą to świadczenia pieniężne albo inne świadczenia o charakterze majątkowym, np. prawo do korzystania z rzeczy. Mogą to być również świadczenia w postaci pokrywania kosztów leczenia, opieki bądź kosztów kształcenia czy utrzymania – w przypadku osoby fizycznej, a w przypadku organizacji pozarządowej – wspieranie jej statutowej działalności pożytku publicznego. Ponadto fundator jest uprawniony do dokonywania zmian w zakresie zarówno beneficjentów fundacji rodzinnej, jak i przysługujących im świadczeń, bez ograniczeń, w tym także czasowych.

Fundator może również zastrzec, że przedmioty przypadające małoletniemu beneficjentowi z tytułu świadczeń spełnionych przez fundację rodzinną, nie będą objęte zarządem sprawowanym przez rodziców. W takim przypadku fundator powinien wyznaczyć zarządcę, a jeżeli tego nie zrobi, sąd opiekuńczy wyznaczy kuratora do sprawowania zarządu.

Świadczenie od fundacji rodzinnej może być przyznane pod warunkiem albo z zastrzeżeniem terminu, np. pod warunkiem ukończenia szkoły/studiów czy uzyskania odpowiednich kwalifikacji, zawarcia związku małżeńskiego, narodzin dzieci/wnuków lub osiągnięcia określonego wieku. Świadczenie to jest realizowane po przedstawieniu przez beneficjenta albo osobę go reprezentującą dokumentu tożsamości. Stosowny

eprasa.pl 6b68c0e844

dokument powinien być okazany zarządowi fundacji rodzinnej jako organowi ją reprezentującemu. Ma to pomóc zidentyfikować, w sposób wiarygodny, tożsamość beneficjenta, zabezpieczając tym samym mienie fundacji rodzinnej przed zagrożeniem przekazania świadczenia nieuprawnionej osobie.

Ustawodawca przewidział również, w art. 36 ustawy o fundacji rodzinnej, mechanizm zabezpieczający ryzyko nieracjonalnego wykorzystania majątku fundacji rodzinnej. Zgodnie z nim spełnienie świadczenia na rzecz beneficjenta nie może zagrażać wypłacalności fundacji rodzinnej wobec jej wierzycieli niebędących beneficjentami fundacji rodzinnej i każdorazowo jest uzależnione od bieżącej sytuacji finansowej fundacji rodzinnej. Ochronę praw beneficjentów w tym zakresie zapewnia zawieszenie biegu terminu spełnienia świadczenia do czasu poprawy sytuacji finansowej fundacji rodzinnej. Zasada rozsądnego gospodarowania mieniem fundacji rodzinnej ma za zadanie uchronić ją przed niewypłacalnością. Przy czym przez wypłacalność rozumie się zdolność fundacji rodzinnej do wykonywania swoich wymagalnych zobowiązań pieniężnych, a opóźnienie w ich wykonywaniu nie przekracza trzech miesięcy.

Przykład 2
Zarząd fundacji rodzinnej w czerwcu 2026 r. nabył nieruchomość za kwotę 10 000 000 zł. Całkowita wysokość miesięcznych świadczeń na rzecz beneficjentów fundacji wynosi 500 000 zł. Natomiast na rachunku bankowym fundacja rodzinna posiada kwotę 200 000 zł, przy czym z tytułu dywidend w spółkach kapitałowych, w których ma udziały, otrzyma w sierpniu kwotę ponad 5 000 000 zł. W związku z tym zarząd fundacji rodzinnej podejmie decyzję, że w czerwcu i lipcu 2026 r. wypłata świadczeń zostanie zawieszona.

Ponadto zgodnie z art. 37 ustawy o fundacji rodzinnej w pierwszej kolejności fundacja rodzinna ma obowiązek zaspokoić roszczenia osób, wobec których fundatora obciąża obowiązek alimentacyjny. Nie może to jednak prowadzić do pokrzywdzenia beneficjenta, wobec którego na fundatorze ciąży obowiązek alimentacyjny. W przypadku braku możliwości zaspokojenia beneficjentów w pełnej wysokości, w związku z zobowiązaniami wobec osób trzecich, zarząd zobowiązany jest dokonać miarkowania świadczeń, tak aby nie pokrzywdzić żadnego z beneficjentów. Wówczas, podobnie jak w przypadku całkowitego wstrzymania świadczeń, bieg terminu spełnienia świadczeń co do pozostałej kwoty ulega zawieszeniu do czasu poprawy sytuacji finansowej fundacji rodzinnej.

3.4. Prawa i obowiązki beneficjenta

Podstawową zasadą jest, że prawa i obowiązki beneficjenta są niezbywalne. Ustawodawca wprowadził tym samym zakaz rozporządzania prawami lub obowiązkami przez beneficjenta na rzecz osób trzecich. Przy czym zakaz ten nie dotyczy wierzytelności beneficjenta wobec fundacji rodzinnej, w szczególności z tytułu świadczeń przysługujących beneficjentowi. Niemniej jednak fundator może zastrzec w statucie,

eprasa.pl 6b68c0e844

że takie rozporządzenie wierzytelnością wobec fundacji rodzinnej przed beneficjenta będzie dotknięte sankcją w postaci utraty prawa do bycia beneficjentem.

Beneficjent może zrzec się niektórych albo wszystkich swoich uprawnień. Zrzeczenie się uprawnień wymaga zachowania formy pisemnej z podpisem notarialnie poświadczonym. Niezachowanie tej formy będzie skutkować nieważnością czynności, zgodnie z art. 73 § 2 Kodeksu cywilnego. Zrzeczenie się wszystkich uprawnień przez beneficjenta jest równoznaczne ze zrzeczeniem się statusu beneficjenta.

W sytuacji gdy beneficjent otrzymałby świadczenie od fundacji rodzinnej wbrew przepisom prawa lub postanowieniom statutu, będzie zobowiązany do jego zwrotu. Członkowie zarządu, którzy ponoszą odpowiedzialność za spełnienie takiego świadczenia, odpowiadają za jego zwrot fundacji rodzinnej solidarnie z tym beneficjentem i nie ma możliwości zwolnienia ich od tej odpowiedzialności.

3.5. Prawo kontroli przez beneficjenta

Prawo kontroli jest, co do zasady, indywidualnym uprawnieniem beneficjenta, obejmującym badanie istniejącego stanu faktycznego i/lub prawnego poprzez porównanie go ze stanem pożądanym i ustalenie przyczyn rozbieżności pomiędzy stanem istniejącym a stanem pożądanym.

WAŻNE! Prawo kontroli nie daje bezpośredniego uprawnienia do ingerencji w działanie podmiotu.

Prawo kontroli wynikające z art. 42 ustawy o fundacji rodzinnej przysługuje każdemu beneficjentowi fundacji rodzinnej.

Ustawodawca zastosował w tym zakresie rozwiązania analogiczne do art. 212 Kodeksu spółek handlowych (spółka z ograniczoną odpowiedzialnością) i art. 300^{24} Kodeksu spółek handlowych (prosta spółka akcyjna), przy czym pewne kompetencje zostały rozszerzone, co należy ocenić pozytywnie.

3.5.1. Komu przysługuje prawo kontroli

Prawo kontroli przysługuje każdemu beneficjentowi, jak i osobie upoważnionej przez beneficjenta. W przypadku osobistego wykonywania prawa kontroli przez beneficjenta nie ma wątpliwości interpretacyjnych co do sposobu wykonywania takiego obowiązku.

Natomiast warto zastanowić się nad wykonywaniem prawa kontroli przez osobę działającą z ramienia beneficjenta. Przepis stanowi, że:

§ *Beneficjent ma prawo do uzyskania informacji o działalności fundacji rodzinnej osobiście lub przez upoważnioną przez siebie osobę.*

eprasa.pl 6b68c0e844

Prowadzi to do wniosku, że osoba upoważniona przez beneficjenta może wykonywać prawo kontroli samodzielnie lub łącznie z beneficjentem. Dopuszczenie osoby do wykonania czynności kontrolnych musi opierać się na udzielonym upoważnieniu wskazującym dokładny zakres umocowania. Należy przy tym pamiętać, że za niekorzystne działanie osoby upoważnionej, np. za rozpowszechnianie dokumentacji fundacji rodzinnej, odpowiedzialność będzie ponosił beneficjent.

Wzór 1. Upoważnienie do wykonywania prawa kontroli

Warszawa, 1 czerwca 2026 r.

UPOWAŻNIENIE

Ja, niżej podpisany, Jan Kowalski, będący beneficjentem fundacji rodzinnej: Kowalscy Fundacja Rodzinna z siedzibą w Warszawie (dalej „Fundacja Rodzinna"), na podstawie art. 42 ustawy o fundacji rodzinnej w zw. z ust. X Statutu Fundacji, upoważniam:

Annę Nowak
legitymującą się dowodem osobistym numer XXX, PESEL: XXXX

do samodzielnego wykonania w moim imieniu prawa kontroli w zakresie uzyskania informacji o sytuacji majątkowej Fundacji Rodzinnej, zaplanowanej w okresie od 1 czerwca 2026 r. do 10 czerwca 2026 r. w lokalu Fundacji Rodzinnej, w szczególności do przeglądania dokumentów finansowych, robienia kopii, fotokopii i wypisów z tych dokumentów.

.....
Jan Kowalski
(podpis)

3.5.2. Czego dotyczy prawo kontroli

Zakres czynności podejmowanych przez beneficjenta w ramach prawa kontroli dotyczy:

a) wglądu do dokumentów takich jak:
   - statut fundacji rodzinnej,
   - inne dokumenty fundacji rodzinnej, np. umowy zawierane przez fundację rodzinną, dokumentacja składana do rejestru fundacji rodzinnych, dokumenty związane z działalnością fundacji rodzinnej itp.,
   - sprawozdania finansowe,
   - księgi rachunkowe;

b) żądania od zarządu udzielania wyjaśnień.

Beneficjent może sporządzać kopie i notatki z tak udostępnionych mu dokumentów.

WAŻNE! Wgląd do dokumentacji, jak również sporządzanie przez beneficjenta notatek i kopii, musi odbywać się z uwzględnieniem przepisów o ochronie danych osobowych.

eprasa.pl 6b68c0e844

Wszystkie kopie i notatki sporządzone przez beneficjenta mogą służyć wyłącznie do jego osobistego użytku, co wyłącza prawo do wykorzystywania ich w innym celu.

Brzmienie przepisu wskazuje na bardzo szeroki zakres uprawnień beneficjenta do wykonywania prawa kontroli. Z jednej strony może on domagać się praktycznie wszelkich dokumentów dotyczących fundacji rodzinnej, jak i żądać od zarządu udzielania wyjaśnień we wszelkich sprawach. Niniejsze rozwiązanie jest pewnego rodzaju *novum*, zwłaszcza wobec regulacji co do prawa kontroli wynikającego z Kodeksu spółek handlowych. W szczególności należy docenić, że ustawodawca wymienił katalog dokumentów, których okazania może domagać się beneficjent, oraz nałożył obowiązek udzielania wyjaśnień.

3.5.3. W jaki sposób wykonywać prawo kontroli

Ustawodawca nie wprowadził wprost żadnych regulacji techniczno-organizacyjnych w zakresie wykonywania przez beneficjenta prawa kontroli. Niemniej jednak nie ulega wątpliwości, że prawo to powinno być wykonywane w taki sposób, by nie zakłócać normalnego funkcjonowania fundacji rodzinnej, w tym pracy jej organów.

Poniżej w tabeli 1 przedstawione zostały rekomendowane rozwiązania dla wykonywania czynności kontrolnych przez beneficjenta.

Tabela 1. Rekomendowane rozwiązania dla wykonywania czynności kontrolnych przez beneficjenta

Lp.	Rekomendowane rozwiązania	Opis
1	2	3
1.	Powiadomienie zarządu	W pierwszej kolejności trzeba wskazać, że beneficjent, który chciałby skorzystać z przysługującego mu prawa kontroli, powinien powiadomić o tym zarząd. Zasadne zatem wydaje się sformułowanie takiego żądania na piśmie i następnie wysłanie go do członka/członków zarządu. Członek zarządu powinien odpowiedzieć na żądanie beneficjenta bez zbędnej zwłoki, wskazując miejsce, gdzie beneficjent będzie mógł się zapoznać z dokumentacją w celu przeprowadzenia kontroli. **WAŻNE!** Członek (członkowie) zarządu powinien wygospodarować czas, aby móc odpowiedzieć na pytania, które zostały zadane przez beneficjenta.
2.	Miejsce kontroli	Ze względu przede wszystkim na kwestie finansowe prawo kontroli powinno odbywać się w miejscu, gdzie znajdują się dokumenty, tak aby nie ponosić kosztów związanych z logistyką dostarczenia dokumentacji do innego miejsca. Ponadto należy wziąć pod uwagę godziny, w których taka kontrola miałaby zostać przeprowadzona. Najrozsądniej, aby były to standardowe godziny, w których zazwyczaj wykonywana jest praca, chyba że zarząd wyrazi zgodę na inną godzinę, np. godziny wieczorne, tak aby w ciągu dnia organ mógł

eprasa.pl 6b68c0e844

1	2	3
		wykonywać swoje bieżące obowiązki. Miejsce, w którym odbywała się będzie kontrola, powinno umożliwić beneficjentowi niezakłócone zapoznawanie się z dokumentacją fundacji rodzinnej.
3.	Czas trwania kontroli	Czas potrzebny na skorzystanie z prawa kontroli powinien być adekwatny do jego zakresu. W związku z tym, w przypadku gdy dokumentacja jest obszerna, wykonywanie prawa kontroli można rozplanować na kilka dni, ze wskazaniem przedziału czasowego, w którym beneficjent może się zapoznawać z żądanymi dokumentami.
4.	Umożliwienie sporządzania notatek lub kopii/fotokopii dokumentów	Kolejną kwestią jest zadecydowanie, w jaki sposób beneficjent będzie mógł robić notatki czy kopie/fotokopie dokumentów. Oczywiste wydaje się, z uwagi na obecne zaawansowanie technologiczne, umożliwienie wykonania fotokopii udostępnionej dokumentacji bądź wykonanie jej skanu lub ksera czy też w przypadku dokumentów elektronicznych – umożliwienie ich zapisania na zabezpieczonych nośnikach danych.

Przedstawione kwestie powinny być każdorazowo określone przez zarząd, w sposób jak najbardziej precyzyjny, w odpowiedzi na żądanie beneficjenta.

3.5.4. Odmowa wykonania prawa kontroli

Odmowa dostępu do żądanych informacji może nastąpić tylko wtedy, gdy istnieje uzasadniona obawa, że prawo to zostanie wykorzystane przez beneficjenta w celach sprzecznych z interesem i celem fundacji rodzinnej. Odmowa nie może dotyczyć jednak wglądu do danych osobowych beneficjenta żądającego wyjaśnień lub wglądu do dokumentów fundacji rodzinnej.

WAŻNE! Odmowy może udzielić zarząd, a informacja o odmowie jest przekazywana beneficjentowi niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie miesiąca od dnia żądania przez beneficjenta przedstawienia wyjaśnień lub wglądu do dokumentów fundacji rodzinnej. Stanowisko zarządu powinno zostać odpowiednio uzasadnione i przedstawione beneficjentowi w odpowiedzi na jego żądanie. Uzasadnienie to powinno odnosić się zatem do wystąpienia ustawowych przesłanek odmowy dostępu do informacji.

3.6. Postępowanie sądowe

Beneficjent, któremu odmówiono przedstawienia wyjaśnień lub wglądu do dokumentów fundacji rodzinnej albo który nie otrzymał wyjaśnień lub nie udostępniono mu dokumentów do wglądu w terminie miesiąca od dnia skierowania żądania, może

eprasa.pl 6b68c0e844

złożyć wniosek do sądu rejestrowego o zobowiązanie zarządu fundacji rodzinnej do przedstawienia wyjaśnień lub udostępnienia dokumentów do wglądu.

Wniosek beneficjenta złożony do sądu rejestrowego powinien zawierać wyraźne określenie żądania, tj. udostępnienia jakich konkretnych dokumentów domaga się beneficjent, a także listę ewentualnych pytań do zarządu fundacji rodzinnej. Sąd związany jest wnioskiem beneficjenta. Skrupulatne określenie żądania jest bardzo istotne, ponieważ po zapoznaniu się z wnioskiem i po jego uwzględnieniu sąd w postanowieniu określa zobowiązanie tak, aby nadawało się ono do wykonania (egzekucji).

Wzór 2. Wniosek o zobowiązanie zarządu fundacji rodzinnej do przedstawienia wyjaśnień lub udostępnienia dokumentów do wglądu

Warszawa, 1 września 2026 r.

Wnioskodawca:
Jan Kowalski
ul. Piękna 4, 10-900 Olsztyn
PESEL: XXX

Do: Sąd Okręgowy
w Piotrkowie Trybunalskim
ul. XXXX

Wniosek beneficjenta
w przedmiocie zobowiązania zarządu do udostępnienia dokumentów

Ja, niżej podpisany, Jan Kowalski, będący beneficjentem fundacji rodzinnej: Kowalscy Fundacja Rodzinna z siedzibą w Warszawie, na podstawie art. 42 ust. 4 ustawy o fundacji rodzinnej, wnoszę o zobowiązanie przez tut. Sąd zarządu Kowalscy Fundacja Rodzinna z siedzibą w Warszawie do udostępnienia mi dokumentów i informacji w postaci:

a) sprawozdania z działalności zarządu Fundacji Rodzinnej za 2025 r.,
b) przedstawienia bilansu Fundacji Rodzinnej za 2025 r.,
c) przedstawienia wyniku kontroli przeprowadzonej przez radę nadzorczą za 2025 r.

Uzasadnienie

W dniu 1 lipca 2026 r. beneficjent Jan Kowalski skierował wezwanie do zarządu Fundacji Rodzinnej w przedmiocie udostępnienia mu informacji i dokumentów do wglądu, wymienionych powyżej. Do dnia dzisiejszego beneficjent nie uzyskał żadnej informacji zwrotnej od zarządu Fundacji Rodzinnej w przedmiocie udzielenia bądź odmowy udzielenia dostępu do dokumentów i informacji, pomimo upływu ponadmiesięcznego terminu liczonego od dnia wystąpienia z wezwaniem.
W związku z powyższym niniejszy wniosek jest w pełni uzasadniony.

Jan Kowalski

Załączniki:
1. Wniosek do zarządu o udostępnienie dokumentów z 1 lipca 2026 r.
2. Potwierdzenie doręczenia pisma zarządowi w dniu 3 lipca 2026 r.

eprasa.pl 6b68c0e844

4. Majątek fundacji rodzinnej

Podstawową kwestią, która odróżnia fundację rodzinną od np. spółek prawa handlowego, jest aspekt majątku fundacji rodzinnej, a w szczególności jego autonomiczny i niezależny od fundatora/fundatorów charakter. Oznacza to, że w momencie wniesienia mienia do fundacji rodzinnej przez fundatora/fundatorów przestaje ono być ich własnością, a staje się wyłącznie własnością fundacji rodzinnej.

4.1. Istota majątku fundacji rodzinnej

Majątek fundacji rodzinnej, z uwagi na jego źródła pozyskania, możemy podzielić na dwie kategorie:

1) mienie wniesione na pokrycie funduszu założycielskiego,
2) mienie uzyskane w okresie istnienia fundacji rodzinnej, tj. wynikające z uzyskanych dochodów lub wnoszone później do fundacji rodzinnej, które nie jest przeznaczone na pokrycie funduszu założycielskiego.

Należy wskazać, że mienie wniesione przez fundatora/fundatorów czy też inne osoby, np. beneficjentów fundacji lub podmioty trzecie, nie zostaje do nich w żaden sposób przyporządkowane, jak ma to miejsce w przypadku np. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (udziałowiec spółki, za wniesione wkłady na pokrycie kapitału zakładowego lub przewyższające wartość kapitału zakładowego, uzyskuje prawa majątkowe w postaci np. prawa do dywidendy czy też tzw. prawa korporacyjne, np. prawo głosu, prawo do kontroli spółki). W przypadku fundacji rodzinnej wyłącznym właścicielem mienia wniesionego do tej fundacji, jak i nabytego w trakcie jej trwania, jest sama fundacja rodzinna. Fundator czy też inne podmioty nie posiadają uprawnień majątkowych lub niemajątkowych w stosunku do fundacji rodzinnej, związanych z wniesionym do niej majątkiem.

WAŻNE! Fundator/fundatorzy, wnosząc mienie do fundacji rodzinnej, nie uzyskują w zamian innych praw, poza tymi wskazanymi w ustawie oraz w statucie fundacji rodzinnej.

Zarząd fundacji rodzinnej zobowiązany jest dokonać spisu jej mienia oraz przyporządkowania proporcji wnoszonego mienia przez fundatorów, jeżeli jest ich więcej. Ma to istotne znaczenie w przypadku wypłaty świadczeń na rzecz beneficjentów (aspekt podatkowy), o czym szerzej w części poradnika poświęconej spisowi mienia.

Mienie na pokrycie funduszu założycielskiego wraz z wnoszonymi oraz nabywanymi bezpośrednio przez fundację rodzinną w trakcie jej trwania aktywami stanowi autonomiczny majątek fundacji rodzinnej, który należy charakteryzować zgodnie z definicją mienia zawartą w art. 44 Kodeksu cywilnego:

§ *Mieniem jest własność i inne prawa majątkowe.*

eprasa.pl 6b68c0e844

Odesłanie do definicji zawartej w Kodeksie cywilnym jest o tyle istotne, że wskazuje właśnie, jakie składniki majątku mogą zostać wniesione przez fundatorów do fundacji rodzinnej.

Do fundacji rodzinnej można wnosić m.in.:

a) środki pieniężne,
b) posiadane udziały czy akcje w spółkach kapitałowych,
c) przysługujący ogół praw i obowiązków w spółkach osobowych,
d) prawo własności np. nieruchomości,
e) prawo własności ruchomości, np. samochodu, rzeczy czy dzieł sztuki,
f) prawo użytkowania wieczystego,
g) wierzytelności i roszczenia wynikające z zawartych umów,
h) autorskie prawa osobiste,
i) prawa własności przemysłowej,
j) gospodarstwo rolne.

Dla przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą ważną informacją jest, że do fundacji rodzinnej nie wnosi się bezpośrednio aktywów wykorzystywanych w działalności, lecz jedynie udziały w spółkach. Fundacja rodzinna nie prowadzi bowiem co do zasady działalności, ponieważ jej założeniem jest prowadzenie tzw. działalności pasywnej, o czym szerzej w części poświęconej działalności gospodarczej wykonywanej przez fundację rodzinną.

Ponadto należy wskazać, że wkładami do fundacji rodzinnej nie mogą być prawa niemajątkowe w postaci np. dóbr osobistych. W skład majątku fundacji rodzinnej, rozumianego jako aktywa, nie będą zaś wliczane długi, które naturalnie, zamiast powiększać, obciążają majątek fundacji rodzinnej.

4.2. Podział majątku

Wraz z powołaniem do życia fundacji rodzinnej oraz pokryciem funduszu założycielskiego fundacji rodzinnej określonego w statucie, który wynosić musi minimalnie 100 000,00 zł, majątek fundacji rodzinnej będzie naturalnie powiększany o pożytki wynikające z wniesionego mienia. To główna idea fundacji rodzinnej, która polega na tzw. osiąganiu dochodów pasywnych. Opiera się ona nie na prowadzeniu aktywnej działalności gospodarczej przez fundację rodzinną (prowadzenie produkcji, świadczenie usług), ale na uzyskiwaniu dochodów z posiadanego mienia. Katalog preferowanych przez ustawodawcę rodzajów działalności gospodarczej fundacji rodzinnej został przybliżony szczegółowo w rozdziale **1. Działalność fundacji rodzinnej**.

eprasa.pl 6b68c0e844

Przykład 3
Pan Jan Kowalski jako fundator zdecydował się wnieść do fundacji rodzinnej prawo własności nieruchomości oraz posiadane udziały w spółce X. Fundacja rodzinna może więc czerpać zysk z tytułu np. wynajmu nieruchomości oraz przysługuje jej zysk w spółce X.
Należy jednak zwrócić uwagę, że to nie fundacja rodzinna, ale spółka X prowadzi działalność operacyjną, a fundacja rodzinna może czerpać dochody przez dywidendy z tej spółki.

Majątek fundacji rodzinnej można zatem zaszeregować w oparciu o źródło, z jakiego mienie pochodzi, tj.:

1) fundusz założycielski wynoszący co najmniej 100 000,00 zł oraz mienie wnoszone później do fundacji rodzinnej, które nie jest przeznaczone na pokrycie funduszu założycielskiego,
2) mienie nabyte przez fundację rodzinną i wypracowane przez tę fundację z tytułu posiadanych praw i majątku, np. wypłata dywidendy z tytułu posiadanych udziałów w spółce przez fundację rodzinną, sprzedaż posiadanej nieruchomości, odsetki od udzielanych pożyczek spółkom, w których fundacja rodzinna posiada udziały lub uczestniczy jako wspólnik.

4.3. Fundusz założycielski

Istotnym zagadnieniem, pod względem powołania fundacji rodzinnej, jest pokrycie przez fundatora/fundatorów funduszu założycielskiego. Następuje to poprzez wniesienie do fundacji rodzinnej aktywów o wartości określonej w statucie, nie mniejszej jednak niż 100 000,00 zł.

Co ważne, fundacja rodzinna nie będzie mogła zwracać fundatorowi/fundatorom mienia wniesionego na pokrycie funduszu założycielskiego. Wyjątek od tej zasady może przewidywać jedynie ustawa o fundacji rodzinnej.

Co może być wniesione w ramach funduszu założycielskiego

Pokrycie funduszu założycielskiego przez fundatora lub fundatorów możliwe jest na kilka sposobów. Może to nastąpić poprzez wniesienie:

1) środków pieniężnych wyrażonych w złotych;
2) środków pieniężnych wyrażonych w walucie obcej – w takiej sytuacji przeliczenia na złote dokonuje się według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z ostatniego dnia roboczego poprzedzającego dzień wniesienia mienia;
3) mienia w innej postaci niż środki pieniężne, np. w postaci posiadanych przez fundatora udziałów w spółkach prawa handlowego czy prawa własności nieruchomości. W takim wypadku wartość rynkowa wniesionego mienia ustalona będzie na podstawie wartości rynkowej na dzień wniesienia mienia.

eprasa.pl 6b68c0e844

Majątek wypracowany w trakcie funkcjonowania fundacji

Majątek uzyskany w trakcie funkcjonowania fundacji rodzinnej najczęściej będzie pochodził z dwóch źródeł, tj.:

- pozyskany od podmiotów trzecich, np. w formie darowizny czy też spadku, oraz
- nabyty z dochodów, które zostały wygenerowane przez aktywa fundacji rodzinnej, np. zyski z czynszu dzierżawnego nieruchomości, w których władaniu jest fundacja rodzinna, dywidendy pozyskiwane ze spółek prawa handlowego, w których fundacja rodzinna posiada jednostki uczestnictwa, zyski ze zbycia aktywów posiadanych przez fundację rodzinną lub dochody z działalności prowadzonej w ramach gospodarstwa rolnego.

4.4. Wycena majątku wniesionego do fundacji rodzinnej

Mając na uwadze fakt, że mienie wniesione do fundacji rodzinnej oraz sam majątek fundacji rodzinnej może przyjąć postać:

- środków pieniężnych wyrażonych w złotych,
- środków pieniężnych wyrażonych w walucie obcej,
- mienia w innej postaci niż środki pieniężne,

należy dokonać stosownej wyceny majątku wnoszonego do fundacji rodzinnej oraz aktualizować wycenę majątku, którym dysponuje fundacja rodzinna.

O ile kwestia środków pieniężnych wyrażonych w polskich złotych nie wymaga komentarza, o tyle aspekt określenia wartości środków pieniężnych wnoszonych do fundacji rodzinnej w walucie obcej wymaga wykonania stosownej wyceny. Dokonuje się jej poprzez przeliczenie wartości mienia wniesionego w postaci waluty obcej na polskie złote według kursu średniego tej waluty ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z ostatniego dnia roboczego poprzedzającego dzień faktycznego wniesienia przez fundatora lub osoby trzecie mienia.

Przykład 4
Fundator zdecydował o przeznaczeniu środków pieniężnych na pokrycie funduszu założycielskiego fundacji rodzinnej w walucie obcej w wysokości 25 000 euro. Wniesienie mienia nastąpi z momentem złożenia oświadczenia o ustanowieniu fundacji rodzinnej w formie aktu założycielskiego, przyjętego w formie aktu notarialnego. Załóżmy, że oświadczenie zostanie złożone 3 listopada 2026 r. Oznacza to, że do przeliczenia wkładu fundatora należy zastosować kurs euro ogłoszony przez Narodowy Bank Polski z 31 października 2026 r., czyli z ostatniego dnia roboczego poprzedzającego dzień wniesienia mienia.

Z kolei dla określenia wartości wnoszonego mienia w innej postaci niż środki pieniężne zastosowanie znajdzie wycena w oparciu o wartość rynkową ustaloną na dzień

eprasa.pl 6b68c0e844

wniesienia mienia, zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o podatku dochodowym od osób prawnych (art. 19 ust. 1 ustawy o fundacji rodzinnej).

Jest to odniesienie wprost do regulacji art. 14 ust. 2 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych (dalej również jako ustawa o CIT). Zgodnie z nim wartość rynkową określa się na podstawie cen rynkowych stosowanych w obrocie rzeczami, prawami lub usługami tego samego rodzaju i gatunku, z uwzględnieniem w szczególności ich stanu i stopnia zużycia oraz czasu i miejsca zbycia albo świadczenia.

WAŻNE! Wartość wniesionego do fundacji rodzinnej mienia (innego niż środki pieniężne) nie może być swobodnie wyceniana według np. subiektywnej oceny fundatora. Musi być ona oparta na wartości rynkowej mienia.

O ile samodzielna wycena rynkowa rzeczy codziennego użytku w postaci wnoszonych do fundacji rodzinnej ruchomości, np. samochodów, nie powinna stanowić problemu, o tyle w przypadku określenia wartości rynkowej wnoszonych np. udziałów spółek prawa handlowego lub nieruchomości powinna zostać dokona przez profesjonalny podmiot, np. rzeczoznawcę majątkowego posiadającego stosowne kompetencje i doświadczenie.

4.5. Pokrywanie strat w przypadku niższej wartości aktywów od zobowiązań

W sytuacji gdy z zatwierdzonego sprawozdania finansowego fundacji rodzinnej wynika, że wartość aktywów (tzw. fundusz operatywny, czyli mienie wniesione do fundacji rodzinnej oraz nabyte po jej utworzeniu) będzie niższa niż wartość jej zobowiązań, zysk fundacji rodzinnej za ten rok obrotowy będzie obowiązkowo przeznaczany na pokrycie przyszłych strat fundacji rodzinnej.

Przykład 5
Ze sprawozdania finansowego fundacji rodzinnej za rok 2025 wynika, że aktywa fundacji rodzinnej wycenione zostały na kwotę 3 000 000 zł, natomiast zobowiązania na kwotę 3 500 000 zł. Ponadto z niniejszego sprawozdania wynika również, że fundacja rodzinna w roku 2025 wypracowała zysk w wysokości 1 200 000 zł. Mając na uwadze powyższe, zysk w wysokości 500 000 zł powinien zostać przeznaczony na pokrycie przyszłych strat, a pozostała kwota, tj. 700 000 zł, może zostać rozdysponowana zgodnie z rekomendacją zarządu/rady nadzorczej przez zgromadzenie beneficjentów.

Zasada ta została uregulowana w art. 18 ustawy o fundacji rodzinnej. Jej podstawowym celem jest ochrona płynności finansowej fundacji rodzinnej. Konstrukcja ta wzorowana jest na przepisach odnoszących się do spółek prawa handlowego.

eprasa.pl 6b68c0e844

Co do zasady pokrywanie straty powinno więc następować z wypracowanego przyszłego zysku fundacji, jednak tak jak w przypadku spółek prawa handlowego stratę tę będzie można pokryć również poprzez środki pochodzące z nowo wniesionego mienia czy też np. pożyczek udzielonych przez beneficjentów czy fundatora na rzecz fundacji rodzinnej.

4.6. Reinwestowanie majątku przez fundację rodzinną

Pomnażanie majątku w firmach rodzinnych jest niezbędne do zachowania dziedzictwa na wiele pokoleń. Kapitał, który nie jest reinwestowany, poprzez czynniki takie jak inflacja, podatki, koszty utrzymania oraz ryzyka rynkowe, podlega stopniowej utracie wartości. Reinwestowany kapitał pozwala unikać presji, zapewnia bezpieczeństwo w kryzysowych sytuacjach i chroni firmę przed koniecznością sprzedaży w trudnych momentach. Dzięki płynnemu i rosnącemu majątkowi rodzina może myśleć długoterminowo – rozsądnie dobierać partnerów biznesowych, unikać ryzykownych przedsięwzięć, a tym samym dbać o stabilność zarówno w sferze biznesowej, jak i relacji rodzinnych.

4.6.1. Dlaczego warto pomnażać majątek

Wraz ze wzrostem liczby pokoleń rośnie także liczba osób korzystających z majątku. O ile początkowo obejmuje on jednego lub dwóch założycieli, z czasem musi zapewnić utrzymanie kilkunastu, a nawet kilkudziesięciu członków rodziny. Jeśli majątek nie rośnie szybciej niż liczba beneficjentów, istnieje duże prawdopodobieństwo pojawienia się napięć i konfliktów. Jednym z istotnych czynników stabilnego rozwoju firmy rodzinnej jest równomierne zwiększanie majątku, który z jednej strony będzie reinwestowany w różnego rodzaju przedsięwzięcia biznesowe lub prywatne, a z drugiej – będzie pokrywał świadczenia (np. edukację, koszty opieki medycznej) dla, co do zasady, powiększającej się liczby członków rodziny – beneficjentów.

Zaletą fundacji rodzinnej w obszarze pomnażania majątku jest możliwość wprowadzenia precyzyjnego modelu pozwalającego na oddzielenie przedsiębiorstwa prowadzącego działalność operacyjną od zapotrzebowania na dystrybucję środków na cele związane z utrzymaniem czy bieżącymi potrzebami rodziny. Wciąż w znacznej części firm rodzinnych jakakolwiek strategia pomnażania majątku przegrywa z potrzebami konsumpcyjnymi członków rodziny, co ostatecznie prowadzi do negatywnych konsekwencji.

Poprzez odpowiednią konstrukcję postanowień statutu fundator może wprowadzić określone wytyczne (zwłaszcza w sytuacji gdy nastąpi śmierć fundatora/fundatorów) w zakresie zarówno polityki inwestycyjnej, jak i dystrybucji świadczeń na rzecz beneficjentów.

eprasa.pl 6b68c0e844

Przykład 6

STATUT FUNDACJI RODZINNEJ

(…)

POSTANOWIENIE REGULUJĄCE POLITYKĘ FINANSOWĄ

§ (…)

Polityka/strategia inwestycyjna prowadzona przez zarząd fundacji rodzinnej dotyczy:

1) reinwestowania zysków, pokrywania strat przynoszonych przez spółki prawa handlowego albo aktywa lub prawa majątkowe, których fundacja rodzinna jest właścicielem lub co do których podsiada inny tytuł prawny;
2) podejmowania innych inicjatyw związanych z zarządzaniem lub ochroną mienia oraz prowadzenia działalności gospodarczej określonej w art. 5 ustawy o fundacji rodzinnej;
3) reinwestowania zysków fundacji rodzinnej w nowe przedsięwzięcia biznesowe, zainicjowane przez beneficjentów, na zasadach określonych przez zarząd fundacji rodzinnej;
4) świadczeń na rzecz beneficjentów (poza świadczeniami związanymi z pokrywaniem kosztów edukacji, opieki medycznej) pokrywanych z 25% zysków wypracowanych przez spółki prawa handlowego albo z aktywów lub praw majątkowych, których fundacja rodzinna jest właścicielem lub co do których podsiada inny tytuł prawny.

(…)

Podsumowując, pomnażanie majątku przez fundację rodzinną odciąża bieżący budżet przedsiębiorstw, dając im możliwość ponoszenia *stricte* biznesowych kosztów. Z kolei wydatki związane z potrzebami członków rodziny zostają przeniesione na obszar działalności fundacji rodzinnej, która poprzez adekwatną politykę finansową zamienia nieregularne zyski w stałe bezpieczeństwo i pozwala sprawiedliwie dzielić majątek pomiędzy coraz większą liczbę beneficjentów. Fundacja rodzinna chroni przy tym przed konfliktami spadkowymi i rozdrobnieniem majątku, gdyż majątek pozostaje niepodzielny, a beneficjenci uzyskują prawa do świadczeń, nie do bezpośredniego udziału w aktywach, które są własnością fundacji rodzinnej.

4.6.2. Fundacja rodzinna jako struktura budowania majątku

Jedną z największych zalet fundacji rodzinnej jest preferencja podatkowa zachęcająca do pomnażania majątku, zwłaszcza w porównaniu z reinwestowaniem majątku przez osoby fizyczne. Zwolnienie z podatku dochodowego od zysków kapitałowych (np. dywidend) czy podatku od przychodów z kapitałów pieniężnych (tzw. podatku Belki w przypadku osób fizycznych) powoduje, że budowany przez dekady kapitał nie jest uszczuplany zobowiązaniami podatkowymi. Opodatkowanie pojawi się dopiero w momencie dystrybucji świadczeń na rzecz beneficjentów, o czym szerzej w rozdziale **13. Podatki w fundacji rodzinnej**.

eprasa.pl 6b68c0e844

WAŻNE! Fundacja rodzinna, dokonując odpłatnego zbycia papierów wartościowych (np. akcji lub jednostek funduszy inwestycyjnych), może korzystać z preferencji podatkowej. Dotyczy to również przychodów z odsetek, np. z lokat bankowych lub udzielonych pożyczek.

Preferencja polega na zwolnieniu z obowiązku zapłaty 19% podatku od dochodów z odsetek. Zwolnienie to wynika z art. 30 i kolejnych ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (dalej również jako ustawa o PIT) oraz art. 7 i kolejnych ustawy o CIT.

Wygenerowana oszczędność w postaci braku obowiązku zapłaty podatku pozwala na silniejsze i dłuższe działanie efektu procentu składanego niż w przypadku tożsamych sposobów pomnażania majątku, w ramach struktur prywatnych (inwestowanie przez osoby fizyczne). Procent składany polega na tym, że zyski wypracowane przez kapitał nie są na bieżąco „zabierane" przez podatek, lecz pozostają w strukturze i same zaczynają generować kolejne zyski. W następnych latach pracuje więc już nie tylko pierwotny kapitał, ale również wypracowany wcześniej zysk. Każdy kolejny rok powoduje, że baza kapitałowa jest coraz większa, a tempo wzrostu majątku przyspiesza. W fundacji rodzinnej mechanizm ten może działać przez długie lata bez konieczności bieżącego opodatkowania przy każdej reinwestycji. W praktyce oznacza to, że ta sama kwota początkowa – pozostawiona w fundacji rodzinnej i systematycznie reinwestowana – może po kilkunastu lub kilkudziesięciu latach osiągnąć wielokrotnie wyższą wartość niż w strukturach prywatnych, w których zysk jest regularnie pomniejszany o podatek.

Przykład 7
Procent składany to mechanizm, w którym zarobione odsetki są dodawane do kapitału i w kolejnych okresach również zaczynają generować zysk. Dzięki temu inwestycja rośnie coraz szybciej, ponieważ odsetki naliczane są zarówno od początkowej kwoty, jak i od wcześniej wypracowanych zysków.
Fundacja rodzinna inwestuje 1 000 000 zł z roczną stopą zwrotu 10%.
Po 1 roku: 1 000 000 zł + 10% = 1 100 000 zł
Po 2 latach: 10% liczy się już od 1 100 000 zł, tj. 1 100 000 zł + 10% = 1 210 000 zł
Po 3 latach: 10% liczy się już od 1 210 000 zł = 1 331 000 zł.

4.6.3. Inwestowanie w różnego rodzaju instrumenty finansowe

Podejście inwestycyjne fundacji rodzinnej powinno wynikać wprost z postanowień statutu, np. z polityki inwestycyjnej. Warto, aby została ona uregulowana zarówno w statucie, jak i w odrębnych dokumentach, takich jak regulamin zarządu czy strategia inwestycyjna fundacji rodzinnej. Decyzję, czy szczegółowo uregulować politykę inwestycyjną w statucie i czy statut powinien wyznaczać jedynie kierunki, a dokumenty wewnętrzne powinny regulować szczegóły, należy podjąć indywidualnie.

eprasa.pl 6b68c0e844

Celem nadrzędnym fundacji rodzinnej jest długoterminowa ochrona oraz pomnażanie majątku, z zapewnieniem stabilnych przepływów pieniężnych na rzecz beneficjentów. Kluczowe jest utrzymanie ciągłości majątku rodzinnego w perspektywie wielopokoleniowej oraz ograniczanie ryzyka prawnego i podatkowego. Warto również uwzględnić czynniki mające wpływ na praktykę, np. orzeczenia sądów, decyzje organów skarbowych czy zmiany legislacyjne, zwłaszcza w obszarze tzw. preferowanej działalności gospodarczej, tak aby aktywności inwestycyjne fundacji rodzinnej spełniały kryteria wynikające z art. 5 ustawy o fundacji rodzinnej.

Horyzont inwestycyjny i profil ryzyka

Inwestycje fundacji rodzinnej powinny być planowane z myślą o długoterminowym horyzoncie, choć dopuszczalne są również wahania krótkoterminowe w odpowiedzi na sytuacje rynkowe w Polsce i za granicą. Preferowane są aktywa generujące dochód pasywny, zapewniający bezpieczeństwo w postaci stałego i przewidywalnego przychodu dla beneficjentów. Najkorzystniejsze są bezpieczne profile ryzyka, co pozwala unikać spekulacji, wyklucza stosowanie dźwigni finansowej, aktywną wymianę walut opartą na krótkoterminowych zmianach cen (tradingu), a jednocześnie umożliwia dywersyfikację aktywów i źródeł dochodu.

Preferowane strategie inwestycyjne

W zakresie dozwolonych klas aktywów, w preferowanym profilu ryzyka, należy rozważyć następujące strategie inwestycyjne w:

- instrumenty finansowe, takie jak akcje (giełdowe i prywatne), obligacje, ETF-y oraz fundusze inwestycyjne;
- udziały lub akcje w spółkach operacyjnych, tj. spółki rodzinne, inwestycyjne i holdingowe – fundacja rodzinna nie zarządza tymi spółkami operacyjnie, a dochód czerpie z dywidend lub sprzedaży udziałów;
- nieruchomości mieszkalne i komercyjne oraz najem długoterminowy – z ograniczeniem dla działalności deweloperskiej i obrotu spekulacyjnego;
- pożyczki spółkom zależnym lub beneficjentom (zgodnie ze statutem) – przy zachowaniu zasad rynkowego oprocentowania, umowy pisemnej i harmonogramu spłat;
- inwestycje alternatywne, np. w metale szlachetne, dzieła sztuki lub inne aktywa kolekcjonerskie – z wyłączeniem kryptowaluty lub innych aktywów, których obrót nie jest objęty nadzorem organów państwowych.

Aktywa i działania niezalecane

W zgodzie z rekomendowanym profilem ryzyka fundacja rodzinna nie powinna inwestować w:

- instrumenty pochodne (poza zabezpieczeniem),
- day-trading i spekulację krótkoterminową,
- działalność operacyjną fundacji rodzinnej,
- inwestycje sprzeczne z wartościami rodziny.

eprasa.pl 6b68c0e844

Zarządzanie i nadzór nad inwestycjami

Kluczowe dla efektywnego inwestowania jest odpowiednie zarządzanie oraz nadzór sprawowany przez zarząd fundacji rodzinnej. Zarząd powinien konsekwentnie realizować przyjętą politykę inwestycyjną, podejmować decyzje w ramach określonych limitów oraz składać transparentne raporty beneficjentom i/lub radzie, jeśli została powołana. Raportowanie powinno być realizowane w z góry określonych odcinkach czasowych, np. półrocznie, kwartalnie, w zakresie struktury aktywów i wyników oraz rocznie w podsumowaniu efektywności, ryzyka i zgodności z polityką inwestycyjną w ramach obranej strategii. W razie potrzeby możliwa jest zmiana polityki inwestycyjnej, która wymaga uchwały odpowiedniego organu, zgodności ze statutem oraz przygotowania stosownej dokumentacji. Warto również rozważyć powołanie rady nadzorczej jako organu, w skład którego mogą wchodzić osoby o specjalistycznej wiedzy, doświadczeniu, które będą wspierać oraz kontrolować zarząd w zakresie stosowania i przestrzegania polityki inwestycyjnej fundacji rodzinnej.

Przykład 8

Strategia inwestycyjna fundacji rodzinnej:

1. **Cel:** długoterminowe pomnażanie majątku fundacji rodzinnej przy jednoczesnym zachowaniu bezpieczeństwa kapitału oraz stabilności finansowej. Fundacja rodzinna prowadzi działalność inwestycyjną w sposób ostrożny, zdywersyfikowany i długoterminowy, unikając nadmiernego ryzyka inwestycyjnego.
2. **Horyzont czasowy:** długi horyzont czasowy, zakładający zarządzanie majątkiem w perspektywie wielopokoleniowej. Minimalny horyzont inwestycyjny przyjmowany dla większości inwestycji wynosi 20 lat, przy czym część aktywów może być utrzymywana bez określonego terminu wyjścia.
3. **Zasada alokacji portfela:** stosowanie zasady dywersyfikacji portfela inwestycyjnego, polegającej na lokowaniu środków w różne klasy aktywów. Przykładowa docelowa struktura portfela:

Klasa aktywów	Docelowy udział
Akcje globalne	10–20%
Obligacje skarbowe i korporacyjne	20–40%
Nieruchomości	15–25%
Fundusze private equity/venture capital	5–10%
Surowce i metale szlachetne	5–10%
Gotówka i instrumenty płynne	10–20%

4. **Zarządzanie ryzykiem:** w celu ograniczenia ryzyka inwestycyjnego fundacja rodzinna stosuje następujące zasady:
   - maksymalny udział pojedynczej inwestycji nie powinien przekraczać 10% wartości portfela,

eprasa.pl 6b68c0e844

- inwestycje powinny być zdywersyfikowane geograficznie,
- fundacja rodzinna utrzymuje część aktywów w instrumentach płynnych, umożliwiających szybki dostęp do środków,
- inwestycje o podwyższonym ryzyku (np. venture capital) nie powinny przekraczać 10% portfela.

5. **Kryteria wyboru inwestycji:** przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnych fundacja rodzinna uwzględnia: stabilność i wiarygodność emitenta lub projektu inwestycyjnego, potencjał długoterminowego wzrostu wartości aktywów, poziom ryzyka inwestycji, możliwość dywersyfikacji portfela. Fundacja rodzinna może również uwzględniać kryteria odpowiedzialnego inwestowania (ESG).
6. **Pozostałe:** portfel inwestycyjny podlega okresowej weryfikacji co najmniej raz w roku. Polityka inwestycyjna podlega okresowej ocenie i może być aktualizowana w celu dostosowania jej do zmieniających się warunków rynkowych oraz sytuacji finansowej fundacji rodzinnej.

4.6.4. Zagadnienia praktyczne

W ramach niniejszej części przedstawione zostaną zagadnienia praktyczne, z którymi fundatorzy lub członkowie organów fundacji rodzinnej spotykają się w relacjach z instytucjami finansowymi. Poczynając od podstawowych obowiązków, takich jak zakładanie rachunku bankowego dla fundacji rodzinnej, po identyfikację beneficjentów rzeczywistych – co budzi zarówno kontrowersje w praktyce, jak i rozbieżności wśród praktyków. Omówione zostanie również finansowanie fundacji rodzinnych.

Zakładanie rachunków bankowych dla fundacji rodzinnej

Otwarcie rachunku bankowego jest możliwe zarówno dla fundacji rodzinnej w organizacji, jak i dla fundacji rodzinnej już wpisanej do rejestru fundacji rodzinnych. Mimo jawności rejestru fundacji rodzinnej nadal nie funkcjonuje on w formie elektronicznej, tj. wnioski, postanowienia, wyciągi czy wypisy dostępne są wyłącznie w formie papierowej.

Banki posiadają własne procedury związane z prowadzeniem rachunków bankowych dla fundacji rodzinnych, a także są zobligowane do przestrzegania regulacji prawnych narzuconych przez organy nadzoru. Regulacje te określają zasady nawiązywania relacji z fundacjami rodzinnymi oraz wymagania dotyczące stosowania środków bezpieczeństwa finansowego.

Weryfikacja dokumentów formalnych, powstałych przy powołaniu fundacji rodzinnej, opiera się na podstawowej liście, która jest tożsama z dokumentami wymaganymi do wpisu do rejestru fundacji rodzinnych, tj.:

- akt założycielski lub testament ustanawiający fundację rodzinną,
- statut fundacji rodzinnej,
- ustanowienie organów fundacji rodzinnej,
- oświadczenie o wniesieniu funduszu założycielskiego.

eprasa.pl 6b68c0e844

Banki mogą jednak żądać dodatkowych dokumentów wykraczających poza powyższą listę. Ma to miejsce np. wtedy, gdy w dostarczonych dokumentach brakuje pełnych informacji lub pojawiają się inne wątpliwości, które wymagają wyjaśnienia zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Przykład 9
Jeśli fundacja rodzinna w organizacji zgłasza się do banku w celu otwarcia rachunku w ciągu 8 miesięcy od podpisania aktu założycielskiego fundacji rodzinnej, zostanie ona poproszona o potwierdzenie złożenia wniosku o wpis do rejestru fundacji rodzinnych. Zgodnie z ustawą fundacja rodzinna ma bowiem 6 miesięcy na złożenie wniosku do sądu rejestrowego, licząc od daty sporządzenia aktu założycielskiego, a bank, dla ograniczenia ryzyk, będzie chciał zweryfikować, czy ten obowiązek został zrealizowany.

W bankach zazwyczaj tworzone są specjalne jednostki obsługujące fundacje rodzinne, choć nie wszystkie banki oferują możliwość otwierania rachunków dla takich podmiotów. Fundacja rodzinna może korzystać m.in. z rachunków bieżących, inwestycyjnych lub maklerskich, a także z usług takich jak lokaty, depozyty, produkty strukturyzowane czy fundusze inwestycyjne.

Fundacja rodzinna może również być podmiotem korzystającym z różnego rodzaju instrumentów finansowych. Istotnym wówczas elementem jest klasyfikacja fundacji rodzinnej jako inwestora, zgodnie z dyrektywą MiFID regulującą zasady oferowania instrumentów finansowych oraz świadczenia usług inwestycyjnych w Unii Europejskiej. Po przeprowadzeniu testów adekwatności fundacja rodzinna może zostać zakwalifikowana jako klient detaliczny lub profesjonalny, co determinuje zakres dostępnych instrumentów inwestycyjnych.

WAŻNE! W odróżnieniu od rachunków firmowych, dedykowanych dla podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, rachunki dla fundacji rodzinnych często łączą różne aktywa, pochodzące zarówno ze źródeł prywatnych, jak i firmowych.

Identyfikacja beneficjenta rzeczywistego

Instytucje finansowe są zobligowane do stosowania środków bezpieczeństwa finansowego wynikających z ustawy z 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (dalej również jako AML – Anti Money Laundering). Beneficjent rzeczywisty to jedno z kluczowych pojęć w tych ustawach, co również ma znaczenie w przypadku ustawy o fundacji rodzinnej. Mianowicie instytucje finansowe mają obowiązek identyfikacji beneficjenta rzeczywistego i podjęcia działań w celu:

- weryfikacji jego tożsamości,

eprasa.pl 6b68c0e844

- ustalenia struktury własności i kontroli w przypadku klienta będącego osobą prawną lub jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej.

W przypadku fundacji rodzinnej ważne jest odróżnienie beneficjenta rzeczywistego od beneficjenta fundacji rodzinnej. Zakres beneficjenta rzeczywistego jest znacznie szerszy i obejmuje wszystkie osoby wchodzące w skład organów fundacji rodzinnej (zgromadzenia beneficjentów, zarządu, rady nadzorczej), zgodnie z klasyfikacją jako trust (forma koncentracji kapitałowej).

Przykład 10

1. Jeśli w statucie nie ma bezpośredniej informacji o składzie beneficjentów i postanowiono, że lista beneficjentów prowadzona jest przez zarząd, lecz dokumentu nie dołączono do wymaganej dokumentacji przy otwarciu rachunku bankowego, fundacja rodzinna zostanie poproszona o przedstawienie tej listy w celu ustalenia beneficjentów rzeczywistych zgodnie z wymogami banku.
2. Jeśli w statucie wskazano beneficjenta jako fundatora i jego zstępnych, brak jednoznacznych informacji o zstępnych wymaga przedstawienia listy beneficjentów ze wskazaniem ich danych, zgodnie z wymogami centralnego rejestru beneficjentów rzeczywistych.
3. Jeśli w statucie jest informacja o powołaniu zarządu uchwałą w ciągu 7 dni od daty podpisania aktu założycielskiego fundacji rodzinnej, lecz dokumentu powołującego zarząd nie dołączono do wymaganej dokumentacji, fundacja rodzinna zostanie poproszona o przedłożenie tego dokumentu, gdyż informacje o osobach wchodzących w skład zarządu są wymagane do ustalenia beneficjenta rzeczywistego.

Fundacja rodzinna podlega obowiązkowi zgłoszenia do bazy Centralnego Rejestru Beneficjentów Rzeczywistych (CRBR) w ciągu 14 dni od dnia utworzenia fundacji rodzinnej. Szczegółowe informacje w zakresie obowiązków, zgłaszania beneficjentów, w tym małoletnich beneficjentów, zobacz w punkcie **17.1.3. Centralny Rejestr Beneficjentów Rzeczywistych.**

Tematyka identyfikacji oraz wskazywania beneficjentów rzeczywistych jest praktycznym wyzwaniem zarówno dla fundacji rodzinnych, jak i dla instytucji finansowych. Niniejsza problematyka została dostrzeżona przez ustawodawcę i z dużym prawdopodobieństwem będzie przedmiotem nowelizacji. Niemniej jednak do czasu zmiany przepisów instytucje finansowe obowiązane są przepisami ustaw, w tym w szczególności ustawy AML, do identyfikacji jako beneficjenta rzeczywistego wszystkich beneficjentów oraz członków organów fundacji rodzinnej.

Przykład 11

Jeżeli fundacja rodzinna przedstawi wpis do rejestru fundacji rodzinnych w ciągu miesiąca od jego uzyskania w celu aktualizacji swojego statusu, a w wyniku weryfikacji

eprasa.pl 6b68c0e844

dokumentacji i sprawdzenia w CRBR okaże się, że nie zgłoszono beneficjentów rzeczywistych, fundacja rodzinna zostanie poproszona o dopełnienie tego obowiązku. Dopiero po zgłoszeniu beneficjentów będzie możliwa aktualizacja danych w kartotekach banku.

Weryfikacja źródła pochodzenia środków

Instytucje finansowe są również zobowiązane do przestrzegania przepisów KYC (Know Your Customer), co oznacza, że przy nawiązywaniu relacji wymagają także weryfikacji źródła pochodzenia środków. W razie wątpliwości co do prawdziwości lub kompletności danych mogą odmówić założenia rachunku, ograniczyć dostęp do usług i produktów lub nawet wypowiedzieć umowę.

Weryfikacja źródła pochodzenia środków jest wymagana przez przepisy ustawy AML, która ma na celu zapobieganie przestępczości finansowej. Instytucje finansowe mają obowiązek sprawdzania źródła pochodzenia środków poprzez przedstawioną dokumentację i informacje potwierdzające pochodzenie pieniędzy używanych do transakcji lub inwestycji.

Przykład 12
W akcie założycielskim wraz ze statutem znajduje się informacja o wniesieniu środków pieniężnych przez fundatora w określonej wysokości. Oznacza to, że dokumentacja jest kompletna, jednak na potrzeby ankiety KYC wymagane jest podanie źródła pochodzenia wnoszonych środków. Jeśli informacje lub dokumenty nie budzą wątpliwości, weryfikacja przebiega pozytywnie.

Finansowanie fundacji rodzinnych

Podejście do finansowania fundacji rodzinnych jest bardzo indywidualne i szczegółowe, gdyż w bankach obowiązuje szereg polityk mających zastosowanie przy określaniu ryzyka kredytowego. Finansowanie dla stosunkowo nowych podmiotów może być ograniczone ze względu na klasyfikację ich jako start-upów, czyli brak możliwości określenia zdolności kredytowej na podstawie danych historycznych.

Kluczowe jest określenie celu finansowania i jego zgodności z celami statutowymi fundacji rodzinnej wymienionymi w ustawie. Następnie oceniana jest wiarygodność i zdolność kredytowa, podobnie jak dla innych podmiotów. Ważne są również powiązania z innymi podmiotami z grupy kapitałowej, a często rozważane jest finansowanie w strukturze holdingowej. Decyzja o przyznaniu finansowania opiera się na szczegółowej analizie i nie ma uniwersalnego schematu dla tego typu finansowań.

W praktyce oznacza to, że każdy przypadek finansowania fundacji rodzinnej jest analizowany indywidualnie, z uwzględnieniem struktury majątku, powiązań kapitałowych oraz celu wykorzystania środków.

eprasa.pl 6b68c0e844

5. Powstanie fundacji rodzinnej

Decyzja związana z powstaniem (powołaniem do życia) fundacji rodzinnej powinna być poprzedzona odpowiednimi przemyśleniami fundatora. W szczególności rekomendowane jest zmierzenie się z poniższymi zagadnieniami:

- cel, do jakiego zostanie powołana fundacja rodzinna,
- wizja rozwoju biznesu rodzinnego w perspektywie krótkoterminowej i długoterminowej,
- majątek, jaki zostanie przekazany fundacji rodzinnej, i sposób jego wykorzystania,
- rola członków rodziny, kluczowych pracowników, zaufanych doradców w fundacji rodzinnej oraz w przedsiębiorstwach rodzinnych,
- znaczenie, uprawnienia i wpływ fundatora na funkcjonowanie fundacji rodzinnej oraz jaki organ/organy fundacji rodzinnej przejmą stosowne uprawnienia po śmierci fundatora,
- kryteria i założenia co do wypłaty świadczeń na rzecz beneficjentów i przyszłych beneficjentów (nienarodzonych, przyszłych członków rodziny),
- jaka część dywidendy/zysków będzie wypłacana z przedsięwzięć rodzinnych do fundacji rodzinnej oraz na jakie inwestycje/projekty fundacja rodzinna będzie stosowne zyski dystrybuowała,
- kryteria, kompetencje do zasiadania w organach fundacji rodzinnej i przedsięwzięć biznesowych, których aktywa posiada fundacja rodzinna,
- zasady podziału majątku w przypadku rozwiązania fundacji rodzinnej.

5.1. Założenie fundacji rodzinnej

Aby założyć fundację rodzinną, należy:

1) złożyć oświadczenie o ustanowieniu fundacji rodzinnej w akcie założycielskim albo w testamencie;
2) ustalić statut;
3) sporządzić spis mienia;
4) ustanowić organy fundacji rodzinnej wymagane przez ustawę lub statut;
5) wnieść fundusz założycielski o wartości co najmniej 100 000 zł przed wpisaniem do rejestru fundacji rodzinnych – w przypadku ustanowienia fundacji rodzinnej w akcie założycielskim, albo wnieść fundusz założycielski w terminie dwóch lat od dnia wpisania fundacji rodzinnej do rejestru fundacji rodzinnych – w przypadku ustanowienia fundacji rodzinnej w testamencie;
6) wpisać fundację do rejestru fundacji rodzinnych.

Samo więc złożenie oświadczenia o ustanowieniu fundacji rodzinnej w akcie założycielskim albo w testamencie nie kończy całej procedury związanej z powołaniem fundacji rodzinnej. Dopiero w momencie wpisania fundacji rodzinnej do rejestru fundacji

eprasa.pl 6b68c0e844

rodzinnych, prowadzonego przez Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, uzyskuje ona osobowość prawną. Fundacja rodzinna, o czym szczegółowo w dalszej części poradnika, do momentu wpisu będzie działać w ramach fundacji rodzinnej w organizacji.

5.2. Fundacja rodzinna ustanowiona za życia lub po śmierci fundatora

Oświadczenie o ustanowieniu fundacji rodzinnej przez fundatora może zostać złożone dwojako, tj. w formie aktu założycielskiego bądź w testamencie. Wybór jednej z ww. form spowoduje, że fundacja rodzinna zostanie powołana do życia w różnym czasie.

Tabela 2. Moment powołania fundacji rodzinnej

Lp.	Moment ustanowienia fundacji rodzinnej	Opis
1.	Powołanie fundacji rodzinnej za życia fundatora/fundatorów	jest realizowane w wyniku złożenia oświadczenia o ustanowieniu fundacji rodzinnej w formie aktu notarialnego i od tego czasu jest liczony sześciomiesięczny termin na zgłoszenie fundacji rodzinnej do rejestru fundacji rodzinnych.
2.	Powołanie fundacji rodzinnej po śmierci fundatora	jest realizowane na skutek otwarcia i ogłoszenia testamentu sporządzonego w formie aktu notarialnego, w którym fundator złożył oświadczenie o ustanowieniu fundacji rodzinnej. Wówczas, dopiero od otwarcia i ogłoszenia testamentu, liczony jest sześciomiesięczny termin na zgłoszenie fundacji rodzinnej do rejestru fundacji rodzinnych. Co istotne, fundacja rodzinna ustanowiona w testamencie może mieć tylko jednego fundatora, z uwagi na zakaz tworzenia w polskim systemie prawnym tzw. testamentów wspólnych.

Forma powołania fundacji rodzinnej będzie miała w szczególności istotny wpływ na funkcjonowanie organów fundacji rodzinnej. Przykładowo w przypadku powołania fundacji rodzinnej po śmierci fundatora powołania i odwołania członka zarządu dokonuje ustanowiona rada nadzorcza, a gdy brak rady nadzorczej – zgromadzenie beneficjentów. Podobnie wygląda procedura wyboru członków rady nadzorczej przysługująca co do zasady fundatorowi, a po jego śmierci – zgromadzeniu beneficjentów.

Wraz ze sporządzeniem aktu założycielskiego albo otwarciem i ogłoszeniem testamentu powstanie fundacja rodzinna w organizacji. Zgłoszenia do rejestru fundacji rodzinnych dokonuje fundator bądź – w przypadku ustanowienia fundacji rodzinnej w testamencie – zarząd.

eprasa.pl 6b68c0e844

5.3. Oświadczenie o ustanowieniu fundacji rodzinnej

Oświadczenie o ustanowieniu fundacji rodzinnej składane jest w formie:

- aktu założycielskiego

albo

- w testamencie.

Zgodnie z treścią art. 22 ustawy o fundacji rodzinnej dla obu form złożenia oświadczenia o ustanowieniu fundacji rodzinnej, tj. zarówno aktu założycielskiego, jak i testamentu, wymagane jest dochowanie formy aktu notarialnego. Wymóg złożenia oświadczenia o ustanowieniu fundacji rodzinnej w formie aktu notarialnego uzasadniony jest przede wszystkim przesłanką zwiększenia wiarygodności oświadczenia złożonego przez fundatora oraz zapewnienia bezpieczeństwa obrotu gospodarczego. Co więcej, zastrzeżenie szczególnej formy prawnej dla testamentu ustanawiającego fundację rodzinną spowodowane jest przede wszystkim intencją maksymalnego zabezpieczenia przed możliwością kwestionowania przez spadkobierców woli spadkodawcy co do ustanowienia fundacji rodzinnej i przekazania jej mienia, które w przypadku odwołania oświadczenia spadkodawcy przypadłoby jego spadkobiercom. Forma aktu notarialnego to również naturalny kierunek związany z cyfryzacją postępowań rejestrowych.

Należy podkreślić, że fundacja rodzinna nabywa osobowość prawną dopiero z momentem wpisania do rejestru fundacji rodzinnych (tzw. wpis konstytutywny). W sytuacji gdyby po wpisaniu fundacji rodzinnej do rejestru fundacji rodzinnych okazało się, że oświadczenie ustanawiające fundację rodzinną dotknięte było wadami wpływającymi na jego ważność, to nie spowoduje to, że czynności prawne podjęte przez zarejestrowaną fundację rodzinną będą nieważne.

Wady oświadczenia ustanawiającego fundację rodzinną to m.in.:

- brak dochowania przewidzianej formy aktu notarialnego,
- złożenie oświadczenia pod wpływem groźby czy podstępu innej osoby,
- złożenie oświadczenia w braku świadomości, np. pod wpływem choroby czy stanu zdrowia, i możliwości podejmowania decyzji.

Zatem czynności prawne fundacji rodzinnej, pomimo wady oświadczenia o ustanowieniu fundacji rodzinnej, pozostaną ważne i wiążące. Zastosowanie powyższej konstrukcji, wzorowanej na przepisie art. 21 § 6 Kodeksu spółek handlowych[4)], ma służyć ochronie interesów osób trzecich, które mogłyby zostać pokrzywdzone na skutek wady złożenia oświadczenia o ustanowieniu fundacji rodzinnej.

[4)] Orzeczenie o rozwiązaniu spółki nie wpływa na ważność czynności prawnych zarejestrowanej spółki.

eprasa.pl 6b68c0e844

Przykład 13
Fundacja rodzinna została wpisana do rejestru fundacji rodzinnych z dniem 2 stycznia 2026 r., więc z tym samym dniem uzyskała osobowość prawną. Od tego dnia fundacja rodzinna zawierała szereg umów i była stroną m.in. umowy nabycia nieruchomości. Stwierdzenie, że złożone 12 grudnia 2025 r. oświadczenie o ustanowieniu fundacji rodzinnej przez p. Krystynę Nowak zostało sporządzone w stanie wyłączającym świadome powzięcie decyzji i wyrażenie woli ze strony p. Krystyny z uwagi na chorobę psychiczną, nie oznacza, że zawarte po dniu rejestracji fundacji rodzinnej w rejestrze fundacji rodzinnych, tj. po 2 stycznia 2026 r., umowy staną się nieważne. Zgodnie z art. 25 ustawy o fundacji rodzinnej gwarantującym ochronę praw osób trzecich czynności prawne podejmowane przez fundację rodzinną wpisaną do rejestru fundacji rodzinnych są ważne, pomimo wady, jaką jest dotknięte złożone oświadczenie o ustanowieniu fundacji rodzinnej.

5.4. Fundacja rodzinna w organizacji – prawa i obowiązki

Z momentem złożenia oświadczenia o ustanowieniu fundacji rodzinnej albo ogłoszenia testamentu, w którym zawarte jest oświadczenie o ustanowieniu fundacji rodzinnej, zgodnie z art. 23 ust. 1 ustawy o fundacji rodzinnej powstaje fundacja rodzinna w organizacji.

Fundacja rodzinna w organizacji jest szczególnym podmiotem, który funkcjonuje w okresie pomiędzy zawarciem aktu założycielskiego fundacji rodzinnej a wpisaniem jej do rejestru fundacji rodzinnych.

Fundacja rodzinna w organizacji może zarządzać we własnym imieniu posiadanym majątkiem i może nabywać nowe mienie, zaciągać zobowiązania czy pozywać i być pozywaną. W tym zakresie więc sytuacja fundacji rodzinnej w organizacji nie odbiega znacząco od statusu fundacji rodzinnej wpisanej już do rejestru fundacji rodzinnych.

Nie oznacza to jednak, że fundacja rodzinna w organizacji działa tak samo jak fundacja rodzinna wpisana do rejestru fundacji rodzinnych. W tym szczególnym okresie fundacja rodzinna w organizacji charakteryzuje się odmiennym statusem, który w oparciu o art. 23 ustawy o fundacji rodzinnej przejawia się poprzez:

1) nazwę – nazwa fundacji rodzinnej w organizacji zawiera dodatkowe oznaczenie „w organizacji";
2) reprezentację – fundacja rodzinna w organizacji reprezentowana jest przez fundatora lub pełnomocnika powołanego przez fundatora albo w przypadkach wskazanych w ustawie – przez zarząd. Przykładem powołania pełnomocnika przez zarząd jest sytuacja powołania fundacji rodzinnej przez fundatora w testamencie. W takim wypadku, co naturalne, gdyż fundator zmarł, reprezentacja – a co za tym idzie, uprawnienie do wyboru pełnomocnika do reprezentacji fundacji rodzinnej w organizacji – spoczywa właśnie na zarządzie;

eprasa.pl 6b68c0e844

3) odpowiedzialność – odpowiedzialność osób reprezentujących fundację rodzinną w organizacji, tj. fundatora, członków zarządu lub pełnomocnika, ustaje z chwilą zatwierdzenia podjętych czynności uchwałą zarządu, a w przypadku czynności zarządu – z chwilą zatwierdzenia jego czynności przez podmiot wskazany w statucie fundacji rodzinnej.

W tym miejscu należy zwrócić uwagę na odmienne potraktowanie ponoszonej odpowiedzialności przez osoby działające w imieniu fundacji rodzinnej w organizacji. Z uwagi na podobne podejście do zagadnienia odpowiedzialności osób reprezentujących fundację rodzinną w organizacji, nawiązującego do regulacji obowiązujących w Kodeksie spółek handlowych, ze względu na brak w ustawie o fundacji rodzinnej przepisów w tym obszarze, należy poczytywać, że za zobowiązania fundacji rodzinnej w organizacji odpowiedzialność solidarnie (wspólną odpowiedzialność) ponoszą fundacja rodzinna i osoby, które działały w jej imieniu w okresie, w którym była w organizacji.

Przykład 14
Dnia 3 marca 2026 r. Kamil Kowalski ustanowił fundację rodzinną pod nazwą „Kowalscy Fundacja Rodzinna" w przyjętym akcie założycielskim w formie aktu notarialnego. Do momentu rejestracji fundacji rodzinnej jej nazwa będzie brzmiała: „Kowalscy Fundacja Rodzinna w organizacji", a odpowiedzialność solidarną, czyli odpowiedzialność za zaciągnięte zobowiązania, ponosić będzie nie tylko „Kowalscy Fundacja Rodzinna w organizacji", ale również Kamil Kowalski jako fundator tej fundacji, który działał w jej imieniu. Odpowiedzialność Kamila Kowalskiego za podjęte czynności ustanie w momencie ich zatwierdzenia przez zarząd. Zatwierdzenia zarząd dokonuje poprzez podjęcie stosownej uchwały. W momencie wpisania fundacji rodzinnej w organizacji do rejestru fundacji rodzinnych odpowiedzialność za czynności podjęte po wpisie do rejestru będzie już spoczywała na fundacji rodzinnej.

Na szczególny charakter odpowiedzialności fundacji rodzinnej w organizacji wskazują również przepisy Ordynacji podatkowej. Zgodnie z art. 116a § 1 tej ustawy za zaległości finansowe fundacji rodzinnej w organizacji odpowiadają solidarnie całym swoim majątkiem członkowie organów zarządzających tymi podmiotami.

Okres, w jakim funkcjonuje fundacja rodzinna w organizacji, jest przede wszystkim czasem, w którym fundacja ta powinna dążyć do uzyskania wpisu w rejestrze fundacji rodzinnych. Brak uzyskania wpisu w ustawowym terminie może bowiem spowodować:

1) rozwiązanie fundacji rodzinnej w organizacji;
2) utratę przez fundację rodzinną w organizacji prawa do zwolnienia z podatku od dochodów osób prawnych, przy czym utrata prawa do zwolnienia następuje od dnia powstania fundacji rodzinnej w organizacji)[5)].

[5)] Wskazany zapis został wprowadzony do treści ustawy o fundacji rodzinnej na mocy nowelizacji z 14 kwietnia 2023 r.

eprasa.pl 6b68c0e844

Rozwiązanie fundacji rodzinnej w organizacji następuje w przypadku, gdy w terminie sześciu miesięcy od dnia:

- sporządzenia aktu założycielskiego albo
- otwarcia i ogłoszenia testamentu

fundacja rodzinna nie zostanie wpisana do rejestru fundacji rodzinnych. Rozwiązanie następuje również na skutek uprawomocnienia się postanowienia sądu rejestrowego odmawiającego rejestracji (art. 85 ustawy o fundacji rodzinnej).

W przypadku gdy fundacji rodzinnej nie zgłoszono do sądu rejestrowego w ww. terminie albo postanowienie sądu odmawiające rejestracji stało się prawomocne, a fundacja rodzinna w organizacji nie jest w stanie niezwłocznie zaspokoić w pełni wierzytelności względem beneficjentów i osób trzecich, wówczas zarząd dokonuje likwidacji fundacji rodzinnej w organizacji. Jeżeli fundacja rodzinna w organizacji nie ma zarządu, fundator, zgromadzenie beneficjentów albo sąd rejestrowy ustanawia likwidatora lub likwidatorów (art. 91 ustawy o fundacji rodzinnej). Szczegółowe informacje związane z procedurą likwidacyjną znajdują się w dalszej części poradnika.

Kolejną negatywną konsekwencją związaną z brakiem wpisana fundacji rodzinnej w organizacji do rejestru fundacji rodzinnych w terminie sześciu miesięcy od jej powstania jest utrata przysługującego fundacji rodzinnej w organizacji prawa do zwolnienia z podatku od dochodów osób prawnych (CIT). Utrata prawa do zwolnienia z CIT następuje z mocą wsteczną, tj. od dnia powstania fundacji rodzinnej w organizacji, co powoduje wsteczne opodatkowanie i konieczność rozliczenia się z należnego podatku[6)].

6. Statut i spis mienia

Statut fundacji rodzinnej jest jej najważniejszym dokumentem prawnym, ponieważ reguluje wszelkie kwestie związane z funkcjonowaniem fundacji rodzinnej. Statut stanowi swojego rodzaju umowę, w której fundator przedstawia swoją wizję związaną z funkcjonowaniem fundacji rodzinnej w perspektywie wielopokoleniowej. Rekomendowane jest, aby statut został uregulowany przez fundatora precyzyjnie, w szczególności – poza aspektami wynikającymi z ustawy – przewidywał, komu przypadną uprawnienia przysługujące fundatorowi po jego śmierci. Natomiast spis mienia jest pewnego rodzaju „inwentarzem" majątku posiadanego przez fundację rodzinną i – co istotne z punktu widzenia zarówno bezpieczeństwa obrotu, jak i świadomości wartości aktywów, którymi dysponuje fundacja rodzinna, zwłaszcza przez beneficjentów – wymaga corocznej aktualizacji pod względem ilościowym oraz wartościowym.

6.1. Statut fundacji rodzinnej

Wymieniając kolejne kroki konieczne do powołania fundacji rodzinnej, należy przede wszystkim zwrócić uwagę na statut fundacji rodzinnej. Statut fundacji rodzinnej

6) jw.

eprasa.pl 6b68c0e844

stanowi podstawowy dokument, w którym zawarte są najważniejsze zasady działalności fundacji rodzinnej.

Statut określany jest przez fundatora/fundatorów fundacji rodzinnej. Dla swej ważności statut fundacji musi zostać sporządzony, podobnie jak złożenie oświadczenia o powołaniu fundacji rodzinnej, w formie aktu notarialnego.

6.1.1. Elementy obowiązkowe statutu

Ustawa o fundacji rodzinnej wprost wskazuje elementy, które muszą zostać określone w statucie. Są to tak zwane elementy obligatoryjne statutu fundacji rodzinnej. Zgodnie z art. 26 ust. 2 ustawy o fundacji rodzinnej statut powinien określać co najmniej:

1) nazwę fundacji rodzinnej;
2) siedzibę fundacji rodzinnej;
3) szczegółowy cel fundacji rodzinnej;
4) beneficjenta lub sposób jego określenia i zakres przysługujących beneficjentowi uprawnień;
5) zasady prowadzenia listy beneficjentów;
6) zasady, w tym szczegółowy tryb, zrzeczenia się uprawnień przez beneficjenta;
7) czas trwania fundacji rodzinnej, jeżeli jest oznaczony;
8) wartość funduszu założycielskiego;
9) zasady powoływania i odwoływania oraz uprawnienia i obowiązki członków organów fundacji rodzinnej, a także zasady reprezentacji fundacji rodzinnej przez zarząd albo przez inne organy fundacji rodzinnej w przypadkach wskazanych w ustawie;
10) podmiot uprawniony do zatwierdzenia czynności zarządu fundacji rodzinnej w organizacji;
11) co najmniej jednego beneficjenta uprawnionego do uczestnictwa w zgromadzeniu beneficjentów;
12) zasady zmiany statutu;
13) przeznaczenie mienia fundacji rodzinnej po jej rozwiązaniu, w tym określenie beneficjenta uprawnionego do mienia w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej.

Przybliżmy zatem najważniejsze obowiązkowe elementy statutu fundacji rodzinnej.

Nazwa fundacji rodzinnej

Nazwa fundacji rodzinnej musi zawierać dodatkowe oznaczenie „Fundacja Rodzinna", przy czym dopuszczalne jest używanie w obrocie skrótu „F.R.". Ustawodawca przewidział dowolność w wyborze samej nazwy, z tym zastrzeżeniem, że podobnie jak przy spółkach prawa handlowego nazwa fundacji rodzinnej nie może wprowadzać w błąd czy naruszać praw osób trzecich.

eprasa.pl 6b68c0e844

Analizując praktykę nazewnictwa spółek prawa handlowego, należy zauważyć, że najczęstsze ryzyko wprowadzenia w błąd lub naruszenia praw osób trzecich pojawia się przy wyborze nazwy fundacji rodzinnej. Może to mieć miejsce, gdy wybrana nazwa:

1) została już wpisana do rejestru fundacji rodzinnych lub
2) jest bardzo podobna do istniejącej nazwy fundacji mającej siedzibę w tym samym mieście lub województwie.

W takich przypadkach sąd rejestrowy może uznać nazwę za wprowadzającą w błąd.

Siedziba fundacji rodzinnej

Siedzibą fundacji rodzinnej jest miejscowość na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w której co do zasady zarząd fundacji rodzinnej będzie miał swoją siedzibę (art. 41 Kodeksu cywilnego), chyba że statut fundacji rodzinnej będzie stanowił inaczej. Co ważne, mowa jest o siedzibie fundacji rodzinnej, a nie o jej adresie, co oznacza, że w statucie należy podać jedynie informację o miejscowości, np. siedzibą fundacji rodzinnej jest Poznań. Nie jest konieczne podawanie adresu siedziby fundacji rodzinnej, tj. ulicy i numeru budynku czy mieszkania.

WAŻNE! Z praktycznego punktu widzenia podawanie adresu siedziby fundacji rodzinnej w statucie nie jest wskazane, gdyż w przypadku każdorazowej zmiany jedynie adresu siedziby, np. w razie przeprowadzki pod inny adres w tej samej miejscowości, konieczna stanie się zmiana statutu fundacji rodzinnej.

Powołując fundację rodzinną, należy również zwrócić uwagę, że będzie ona stanowić oddzielny od fundatora i beneficjentów podmiot prawny, który powinien posiadać tytuł prawny do swojej siedziby w postaci np. umowy najmu, dzierżawy czy prawa własności, w przypadku wniesienia czy nabycia nieruchomości przez fundację rodzinną. Uregulowanie tytułu prawnego dla siedziby fundacji rodzinnej jest niezbędne dla celów rejestracji fundacji w Głównym Urzędzie Statystycznym – uzyskanie numeru REGON, czy w urzędzie skarbowym – uzyskanie numeru NIP oraz rejestracja jako czynny podatnik VAT. W praktyce należy zwrócić uwagę na sytuację, gdy właścicielem nieruchomości będzie jednocześnie członek zarządu fundacji rodzinnej, ponieważ wówczas w zawieranej umowie najmu bądź dzierżawy fundację rodzinną w organizacji powinna reprezentować rada nadzorcza bądź pełnomocnik powołany przez zgromadzenie beneficjentów, zgodnie z treścią art. 63 ust. 1 ustawy o fundacji rodzinnej.

Okres trwania fundacji rodzinnej

Fundacja rodzinna może być ustanowiona na czas określony, np. 10 czy 20 lat lub na czas nieokreślony.

eprasa.pl 6b68c0e844

Wzór 3. Fragment statutu fundacji rodzinnej

STATUT
FUNDACJI RODZINNEJ

(...) 2. POSTANOWIENIA OGÓLNE

§ 1

Stawający, zwany dalej również „fundatorem", oświadcza, że niniejszym ustanawia fundację rodzinną, zwaną dalej „Fundacją Rodzinną", i przyjmuje jej statut.

§ 2

1. Nazwa fundacji brzmi: Klonowscy Fundacja Rodzinna.
2. Fundacja może używać skrótu nazwy w brzmieniu: Klonowscy F.R.

§ 3

Siedzibą Fundacji Rodzinnej jest Konin.

§ 4

Czas trwania Fundacji Rodzinnej jest nieoznaczony.

§ 5

Fundacja Rodzinna działa na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.
(…)

Fundusz założycielski

Szczegółowe zagadnienia dotyczące funduszu założycielskiego zostały przybliżone w rozdziale **4. Majątek fundacji rodzinnej** i punkcie **4.3. Fundusz założycielski**. Z najważniejszych informacji należy pamiętać, że fundator zobowiązany jest do wniesienia do fundacji rodzinnej mienia na pokrycie funduszu założycielskiego o wartości określonej w statucie, przy czym nie niższej niż 100 000 zł.

6.1.2. Elementy nieobowiązkowe statutu

Oprócz wskazanych elementów, które obowiązkowo muszą zostać zawarte w statucie fundacji rodzinnej, ustawa o fundacji rodzinnej przewiduje, że statut może zawierać szereg innych uregulowań, zależnych jedynie od woli fundatora. Są to tzw. elementy fakultatywne.

Wśród elementów fakultatywnych, które mogą zostać zawarte w statucie fundacji rodzinnej, należy m.in. wymienić:

1) zasady współpracy lub współdziałania organów fundacji rodzinnej;
2) szczegółowe okoliczności rozwiązania fundacji rodzinnej;
3) wytyczne dotyczące inwestowania majątku fundacji rodzinnej;
4) zapis przewidujący utworzenie jednostki terenowej albo jednostek terenowych.

Przedstawiony wykaz jest tylko przykładowy, wskazujący na kwestie, które mogą, lecz nie muszą, znaleźć się w statucie fundacji rodzinnej. O kształcie i zawartych postanowieniach na końcu decyduje i tak fundator, z tym zastrzeżeniem, że dodatkowe postanowienia zawarte w statucie fundacji rodzinnej nie mogą być sprzeczne z ustawą ani

eprasa.pl 6b68c0e844

innymi przepisami prawa, a sam statut musi zawierać elementy obligatoryjne wymienione wcześniej.

Zmiana statutu fundacji rodzinnej przebiega w oparciu o zapisy uchwalone pierwotnie przez fundatora w statucie fundacji rodzinnej. Statut może m.in. przewidywać, że do zmiany zapisów w nim zawartych potrzebne będzie uzyskanie np. uprzedniej zgody organów fundacji rodzinnej, dla przykładu – zgromadzenia beneficjentów, a nawet podmiotu trzeciego, do którego fundator ma zaufanie (np. księgowi, prawnicy, różnego rodzaju doradcy).

W przypadku wprowadzenia późniejszych zmian do statutu należy pamiętać, że mają one charakter konstytutywny, tzn. zmiany wprowadzone do statutu fundacji rodzinnej będą ważne z chwilą wpisu do rejestru fundacji rodzinnych. Konstrukcja taka – podobnie jak w przypadku zmiany umowy spółek kapitałowych – powoduje, że zmiana statutu fundacji rodzinnej będzie wiązała się nie tylko z wizytą u notariusza, lecz również z oczekiwaniem na wpisanie zmian przez sąd rejestrowy w rejestrze fundacji rodzinnych.

Przykład 15
Fundacja rodzinna państwa Nowaków pod nazwą Nowakowie Fundacja Rodzinna dotychczasową siedzibę miała zlokalizowaną w Wyszkowie. Z uwagi na nabycie nowej nieruchomości w Warszawie postanowiła o przeniesieniu siedziby fundacji rodzinnej. W takiej sytuacji zmiana siedziby fundacji Nowakowie Fundacja Rodzinna nastąpi dopiero z dniem dokonania wpisu w rejestrze fundacji rodzinnych, a nie z dniem zmiany statutu fundacji rodzinnej dokonanej w formie aktu notarialnego.

6.2. Spis mienia fundacji rodzinnej

Wszelkie aktywa wnoszone do fundacji rodzinnej przez fundatora i inne osoby powinny zostać zamieszczone w spisie mienia fundacji rodzinnej. Stanowi on spis majątku fundacji rodzinnej, który sporządzany jest przez fundatora w formie pisemnej. Spis mienia fundacji rodzinnej ma na celu zebranie w jednym miejscu wszelkich aktywów, jakie zostały wniesione do fundacji rodzinnej.

Spis mienia określa:

- osobę wnoszącą mienie,
- rodzaj wnoszonego mienia,
- wartość każdego z wniesionych składników, w wysokości określonej według stanu i cen w chwili wniesienia, oraz ich wartość podatkową,
- proporcje wartości wnoszonego mienia przez każdego z fundatorów bądź przez samą fundację rodzinną.

Spis mienia podlega corocznej aktualizacji, która dokonywana jest przez zarząd fundacji rodzinnej na koniec każdego roku obrotowego. Początkowo więc za przygotowanie spisu mienia odpowiedzialny jest fundator, z uwagi na wniesienie mienia na pokrycie

eprasa.pl 6b68c0e844

kapitału założycielskiego fundacji rodzinnej. Później natomiast odpowiedzialność za sporządzenie spisu mienia przechodzi na zarząd fundacji rodzinnej.

Z praktycznego punktu widzenia, mając na uwadze wymogi określone w art. 84 ustawy o fundacji rodzinnej, który zobowiązuje do przedłożenia przez fundację rodzinną aktualnego spisu mienia na żądanie Krajowej Administracji Skarbowej w terminie 14 dni od daty wezwania, warto również rozważyć utworzenie w dokumentacji wewnętrznej dedykowanej teczki zawierającej w szczególności spis mienia oraz pozostałą dokumentację dotyczącą funkcjonowania fundacji rodzinnej. Takie rozwiązanie umożliwi sprawną reakcję na wszelkie wezwania organów podatkowych, eliminując ryzyko nałożenia kary grzywny, której wysokość zaczyna się od 120 stawek dziennych (wysokość stawki dziennej grzywny wynosi obecnie od 10,00 zł do 2000,00 zł). Ewentualna kara za niedostarczenie w terminie aktualnego spisu mienia wymierzana byłaby osobie uprawnionej do prowadzenia spraw fundacji rodzinnej, zarówno działającej samodzielnie, jak i łącznie z innymi osobami – członkami zarządu fundacji rodzinnej.

6.2.1. Mienie wniesione przez fundatora a mienie wniesione przez fundację rodzinną

Omawiając elementy, które znajdować się będą w spisie mienia, należy zwrócić szczególną uwagę na pozycję związaną z określeniem proporcji wartości wnoszonego mienia przez każdego z fundatorów oraz fundację rodzinną. Określenie wskazanych wyżej proporcji jest niezbędne ze względu na fakt opodatkowania późniejszych wypłat z fundacji rodzinnej na rzecz jej beneficjentów.

Zanim przejdziemy jednak do omówienia kwestii *stricte* podatkowych, należy wskazać, w jaki sposób przyporządkowuje się wniesione mienie. W myśl art. 28 ustawy o fundacji rodzinnej:

1) mienie wniesione do fundacji rodzinnej w drodze darowizny albo spadku przez:
   a) fundatora,
   b) małżonka fundatora,
   c) zstępnych fundatora, tj. dzieci, wnuki czy prawnuki,
   d) wstępnych fundatora, tj. rodziców, dziadków czy pradziadków,
   e) rodzeństwo fundatora

uważa się za wniesione przez fundatora;

2) mienie wniesione przez inne osoby niż wskazane powyżej uważa się za mienie wniesione przez fundację rodzinną;
3) mienie wniesione przez wspólnych zstępnych, wstępnych albo rodzeństwo fundatorów uważa się zaś za wniesione w częściach równych przez wszystkich tych fundatorów.

Określenie proporcji wniesionego mienia, zgodnie z zaprezentowaną zasadą przypisywania, następuje poprzez wskazanie części, w jakiej pozostaje suma wartości

eprasa.pl 6b68c0e844

składników mienia wniesionego do fundacji rodzinnej przypadająca na fundatora lub fundację rodziną do wartości mienia wniesionego przez wszystkich fundatorów i fundację rodzinną.

Na gruncie podatkowym określenie proporcji i przypisania wniesionego mienia do fundacji rodzinnej jest niezwykle istotne ze względu na to, że opodatkowanie wypłat, czyli świadczeń, które otrzymują beneficjenci fundacji rodzinnej, może rodzić obowiązek rozliczenia się z podatku od dochodów osób fizycznych, o czym szczegółowo w dziale poświęconym opodatkowaniu fundacji rodzinnej. Powstanie obowiązku podatkowego po stronie beneficjentów otrzymujących świadczenie zależne będzie od stopnia pokrewieństwa łączącego beneficjenta z fundatorem.

Fundator, który również może być jednocześnie beneficjentem fundacji rodzinnej, oraz beneficjenci zaliczani do tzw. grupy zero fundatora w rozumieniu ustawy o podatku od spadków i darowizn (art. 4a i art. 14 ust. 3 ustawy o podatku od spadków i darowizn), tj.:

- małżonek,
- zstępni (np. dzieci),
- wstępni (np. rodzice czy dziadkowie),
- pasierb,
- rodzeństwo,
- ojczym,
- macocha,

skorzystają ze zwolnienia z PIT od otrzymanych świadczeń zgodnie z wprowadzonym w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych art. 21 ust. 1 pkt 157 oraz art. 21 ust. 49.

§ *Zwolnienie, o którym mowa w ust. 1 pkt 157, stosuje się do części przychodów:*
1) fundatora albo osoby będącej w stosunku do fundatora osobą, o której mowa w art. 4a ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn, uprawnionych do otrzymania mienia w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej,
2) beneficjenta będącego fundatorem albo osobą będącą w stosunku do fundatora osobą, o której mowa w art. 4a ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn – odpowiadającej proporcji, o której mowa w art. 27 ust. 4 ustawy z dnia 26 stycznia 2023 r. o fundacji rodzinnej, według stanu na dzień uzyskania przychodu.

Jak można zauważyć, w zacytowanym artykule mowa jest o zwolnieniu z PIT części przychodu wynikającego z otrzymanych świadczeń. Takie sformułowanie odnosi się do sytuacji, gdy w fundacji rodzinnej występuje paru fundatorów lub mienie jest wnoszone przez osoby niezaliczane do tzw. grupy zero fundatora. Całkowite zwolnienie z PIT jest możliwe w przypadku, gdy wszyscy beneficjenci fundacji rodzinnej należą do grupy zerowej fundatora lub wszystkich fundatorów łącznie.

eprasa.pl 6b68c0e844

Przykład 16
Pan Tadeusz i pan Jerzy, wieloletni partnerzy biznesowi, postanawiają powołać fundację rodzinną, w której obydwaj będą fundatorami. Pan Tadeusz i pan Jerzy nie są ze sobą spokrewnieni. Panowie wspólnie ustalili, że pan Tadeusz wniesie do fundacji rodzinnej nieruchomość o wartości 500 000 zł, a pan Jerzy sumę pieniędzy odpowiadającą wysokości wnoszonej nieruchomości, tj. 500 000 zł. Fundatorzy postanowili, że wnuk pana Tadeusza w momencie dostania się na studia otrzyma od fundacji rodzinnej świadczenie w postaci możliwości korzystania z mieszkania wniesionego do fundacji rodzinnej. W momencie otrzymania świadczenia w postaci możliwości korzystania z mieszkania fundacji rodzinnej przez wnuka pana Tadeusza wnuk ten będzie zwolniony jedynie z 50% przychodów otrzymywanych z tego świadczenia, tj. z połowy wartości czynszu, jaki płaciłby, opartej na rynkowej wartości czynszu. Zwolnienie to wynika właśnie z faktu, że wnuk pana Tadeusza należy do „grupy zerowej" wyłącznie jednego z fundatorów – pana Tadeusza, a proporcja wniesionego mienia to: 1/2 pan Tadeusz oraz 1/2 pan Jerzy.

Z kolei w sytuacji braku zastosowania zwolnienia z PIT świadczeń otrzymanych z fundacji rodzinnej, w całości lub w części, powstaje obowiązek opodatkowania wypłacanych świadczeń stawką 15%. Beneficjenci fundacji rodzinnej z tzw. I i II grupy podatkowej wobec fundatora/fundatorów płacą 10% PIT od świadczeń otrzymywanych z fundacji rodzinnej. Szczegóły omówione zostaną w rozdziale poświęconym opodatkowaniu fundacji rodzinnej.

Na gruncie podatku od spadków i darowizn nabycie własności rzeczy lub praw majątkowych będące przedmiotem świadczenia fundacji rodzinnej na rzecz beneficjenta podlega zwolnieniu zgodnie z art. 3 pkt 9 ustawy o podatku od spadków i darowizn.

6.2.2. Darowizny wnoszone do fundacji rodzinnej

Wnoszenie mienia do fundacji rodzinnej jest neutralne podatkowo zarówno dla osób wnoszących mienie – fundatora i innych osób fizycznych czy osób prawnych (spółek), jak i dla samej fundacji rodzinnej, która wskazane mienie nabędzie do swojego majątku. Zgodnie z tym dopuszczalne na gruncie ustawy o fundacji rodzinnej jest wnoszenie składników majątkowych przez każdy zainteresowany podmiot – przez fundatora, beneficjenta czy niezwiązane z fundacją osoby fizyczne oraz prawne.

W tym miejscu trzeba zaznaczyć, że w sytuacji gdy na rzecz fundacji rodzinnej darowane będzie mienie pochodzące z majątku wspólnego małżonków, konieczna do jego przeniesienia będzie zgoda drugiego małżonka, zgodnie z art. 37 § 1 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego.

7. Organy fundacji rodzinnej, posiedzenia i działania

Fundacje rodzinne, podobnie jak spółki prawa handlowego, swoje działania będą wykonywać za pośrednictwem powołanych organów. Pomimo wielu podobieństw fundacji rodzinnej do spółek kapitałowych zasadniczą różnicą jest to, że fundacja

eprasa.pl 6b68c0e844

rodzinna jest bezudziałowa. Oznacza to, że wspólnicy czy też inaczej – osoby/podmioty wnoszące do niej majątek – nie uzyskują w zamian za wniesione aktywa szczególnych praw i obowiązków, które, tak jak ma to miejsce w przypadku spółek kapitałowych, związane są ściśle z udziałem spółkowym wspólnika.

7.1. Organy fundacji rodzinnej – informacje ogólne

Podstawowym założeniem modelu organizacyjnego fundacji rodzinnej jest istnienie trzech organów.

Schemat 1. Fundacja rodzinna i jej organy

§ *Art. 43*
Organami fundacji rodzinnej są zarząd, rada nadzorcza oraz zgromadzenie beneficjentów.

Ustanowienie trzech odrębnych i niezależnych od siebie organów ma na celu zapewnienie niezakłóconego i efektywnego działania fundacji rodzinnej. Każdy z tych organów ma swoje kompetencje.

Tabela 3. Kompetencje organów fundacji rodzinnej

Lp.	Organ fundacji rodzinnej	Kompetencje organu
1.	Zarząd	Jest organem wykonawczym
2.	Rada nadzorcza	Pełni funkcję kontrolną (organ kontrolny)
3.	Zgromadzenie beneficjentów	Organ pełniący funkcję uchwałodawczą i kontrolną

Organy fundacji rodzinnej mogą być jedno- lub wieloosobowe. Organy są stronami stosunków organizacyjnych fundacji rodzinnej, związanymi ze sobą, a stosunki pomiędzy nimi – tak jak w przypadku spółek prawa handlowego – są determinowane przede wszystkim kompetencjami każdego z organów. Należy podkreślić, że jest to katalog zamknięty, tj. ustawodawca nie przewiduje innych organów niż powyższe.

7.1.1. Powołanie członka organu fundacji rodzinnej

Zgodnie z art. 45 ustawy o fundacji rodzinnej osoba, która ma zostać powołana do pełnienia funkcji w organach fundacji rodzinnej, musi wyrazić zgodę na jej pełnienie.

eprasa.pl 6b68c0e844

Wymóg ten dotyczy wszystkich organów fundacji rodzinnej, zatem nie tylko członków zarządu i rady nadzorczej, ale również członków zgromadzenia beneficjentów. Wynika to z faktu, że w skład zgromadzenia beneficjentów nie będą wchodzić wszyscy beneficjenci, ale tylko ci wyznaczeni do pełnienia funkcji. Zatem zgodnie z literalnym brzmieniem ww. artykułu zgoda taka wymagana będzie również od członków zgromadzenia beneficjentów.

Zgoda na pełnienie funkcji członka organu fundacji rodzinnej nie może być dorozumiana. Zatem oświadczenie wyrażające wolę powołania do pełnienia funkcji w organach fundacji rodzinnej musi mieć formę pisemną.

§ *Art. 45*
Zgodę na pełnienie funkcji członka organu fundacji rodzinnej wyraża się w formie pisemnej.

Wzór 4. Zgoda na pełnienie funkcji w zarządzie/radzie nadzorczej/zgromadzeniu beneficjentów

OŚWIADCZENIE KANDYDATA DO PEŁNIENIA FUNKCJI W ZARZĄDZIE/ RADZIE NADZORCZEJ/ ZGROMADZENIU BENEFICJENTÓW

Ja, niżej podpisany, Jan Kowalski, zamieszkały przy ul. Pięknej 65, 10-900 Olsztyn, PESEL: XXX, niniejszym oświadczam, że wyrażam zgodę na powołanie mnie w skład zarządu/rady nadzorczej/zgromadzenia beneficjentów fundacji rodzinnej pod nazwą: Kowalscy Fundacja Rodzinna z siedzibą w Olsztynie.

Jan Kowalski

7.1.2. Kadencja członka organu fundacji rodzinnej

Ustawodawca wprowadził kadencyjność organów fundacji rodzinnej. Przez termin „kadencja" należy rozumieć czas pełnienia określonej funkcji przez wyznaczoną do tego osobę. W tym miejscu należy rozróżnić pojęcia kadencji i mandatu. Mandat do pełnienia funkcji w organie to nic innego jak umocowanie do bycia członkiem organu (np. na podstawie uchwały, statutu).

Przykład 17
Członek zarządu został powołany z dniem 1 lipca 2026 r. na dwuletnią kadencję, zatem jego mandat upływa z dniem 1 lipca 2028 r., tj. z dniem upływu kadencji, na jaką został powołany.

Istotną kwestią jest możliwość dowolnego uregulowania okresu kadencji danego organu w statucie fundacji rodzinnej, nawet na tzw. okres bezterminowy/nieokreślony.

eprasa.pl 6b68c0e844

Jeżeli statut nie przewiduje żadnych postanowień w tym zakresie, kadencja organu będzie liczona w pełnych latach obrotowych.

Przykład 18
Jeżeli statut fundacji rodzinnej nie będzie przewidywał odmiennych postanowień względem ustawy, kadencja członka zarządu fundacji rodzinnej będzie wynosiła trzy lata.

Podobnie jak w przypadku spółek prawa handlowego należy uznać, że dopuszcza się kadencję:

- indywidualną, czyli odrębną, tj. liczoną dla każdego członka organu z osobna,
- wspólną – kadencja wspólna będzie musiała wynikać wprost ze statutu fundacji rodzinnej, w innym wypadku należy przyjąć kadencję indywidualną.

Jak zatem wynika z powyższego, istotne dla funkcjonowania organów fundacji rodzinnej jest wprowadzenie do statutu takich postanowień, które precyzyjnie określą okres trwania kadencji każdego z organów fundacji rodzinnej, jak również jej wspólny lub indywidualny charakter. Regulacje ustawowe należy więc traktować jak szablon, którego ogólne założenia można dostosować do indywidualnych potrzeb danej fundacji rodzinnej.

7.1.3. Sposób wykonywania i organizowania prac organów fundacji rodzinnej

Zgodnie z art. 46 ustawy o fundacji rodzinnej, jeżeli organ fundacji rodzinnej jest wieloosobowy, na przewodniczącym oraz na członkach tego organu spoczywa obowiązek należytego organizowania jego prac, a w szczególności, gdy jest to konieczne, określenia w regulaminie sposobu organizacji i wykonywania czynności (np. sposób organizowania obrad, cykliczność spotkań, agenda spraw).

Zatem oprócz statutu istotnym dokumentem usprawniającym pracę organów fundacji rodzinnej będą również wewnętrze regulacje, takie jak regulamin pracy danego organu. Przepisy ustawy o fundacji rodzinnej nie przewidują obowiązku tworzenia takiego regulaminu, jednak taki dokument może pozytywnie wpłynąć na funkcjonowanie organów fundacji rodzinnej, zwłaszcza w kontekście dokonania podziału kompetencji członków danego organu.

Regulamin funkcjonowania organu będzie miał zatem charakter wewnętrzny, organizacyjny i techniczny, którego zadaniem będzie ułatwienie pracy organów, zwłaszcza jeżeli takie organy będą składały się z dużej liczby członków. W tym miejscu wskazać należy, że tam, gdzie jest duża liczba osób, wcześniej czy później mogą pojawić się problemy, w szczególności natury organizacyjnej, zatem zasadne wydaje się, żeby taki regulamin również określał sposoby rozwiązywania wewnętrznych sporów w danych organach.

eprasa.pl 6b68c0e844

Wskazać należy, że regulamin będzie oddzielnym od statutu dokumentem, zatem nie będzie potrzeby zgłaszania regulaminu do rejestru fundacji rodzinnych. Jednak przy podpisaniu statutu i wyborze członków organu fundacji rodzinnej warto już na tym etapie zastanowić się nad wprowadzeniem regulaminu organizowania prac organów.

7.1.4. Posiedzenia organów fundacji rodzinnej

Aby umożliwić działalność organów fundacji rodzinnej w różnych okolicznościach, ustawodawca dopuścił szeroki katalog form prowadzenia posiedzeń i głosowania. Posiedzenia mogą zatem odbywać się stacjonarnie w lokalu fundacji rodzinnej bądź zdalnie, za pośrednictwem środków umożliwiających porozumiewanie się na odległość.

7.1.4.1. Posiedzenia stacjonarne

Zgodnie z art. 47 ust. 1 i ust. 2 ustawy o fundacji rodzinnej posiedzenie organu fundacji rodzinnej odbywa się w lokalu fundacji rodzinnej, jeżeli statut nie wskazuje innego miejsca. Ponadto posiedzenie organu fundacji rodzinnej może odbywać się również w innym miejscu, jeżeli wszyscy członkowie tego organu wyrażą na to zgodę.

Zatem ustawodawca dopuścił możliwość odbycia posiedzenia zarówno w lokalu fundacji rodzinnej, jak i w innym dowolnym miejscu, po uprzednim wyrażeniu zgody przez wszystkich członków organu. Niemniej jednak w statucie fundacji rodzinnej można wskazać inne miejsce niż lokal fundacji rodzinnej, a nawet wymienić enumeratywnie kilka takich miejsc, na odbycie posiedzenia. W takim przypadku nie będzie konieczności uzyskiwania każdorazowo zgody pozostałych członków organu na odbycie posiedzenia w takim miejscu.

Przykład 19
Przykładowy zapis w statucie dotyczący miejsca odbywania posiedzeń fundacji rodzinnej może brzmieć:
Posiedzenia zarządu fundacji rodzinnej mogą odbywać się w siedzibie fundacji rodzinnej, jak również w miejscowości Elbląg bądź miejscowości Olsztyn (woj. warmińsko-mazurskie).

Ponownie zatem podkreślić należy wagę dokładnego – jeszcze przed podpisaniem statutu fundacji rodzinnej – przemyślenia kwestii postanowień statutowych, zwłaszcza jeśli chodzi o praktyczne kwestie funkcjonowania fundacji rodzinnej, w tym również w zakresie miejsc odbywania posiedzeń organów.

Warte podkreślenia jest zastosowanie przez ustawodawcę nowego, w porównaniu z regulacjami Kodeksu spółek handlowych, miejsca, w którym co do zasady odbywają się posiedzenia organów, tj. lokalu fundacji rodzinnej. Na gruncie funkcjonowania spółek kapitałowych „miejscem" odbywania zgromadzeń wspólników i walnych zgromadzeń wspólników jest siedziba. Siedziba jest pojęciem zdecydowanie szerszym, może

eprasa.pl 6b68c0e844

oznaczać miejscowość bądź nieruchomość budynkową. Należy docenić niniejsze rozwiązanie, ponieważ zdecydowanie wyeliminuje ono – np. w przypadku wystąpienia sporu czy konfliktu – możliwość organizowania posiedzeń bez podania konkretnego miejsca (np. budynek, w którym znajduje się kilkadziesiąt lokali), a tym samym umożliwi uczestnictwo na niniejszym posiedzeniu zainteresowanych i uprawnionych uczestników.

7.1.4.2. Zwoływanie posiedzeń

Posiedzenie organu fundacji rodzinnej zwołuje co do zasady przewodniczący tego organu. Takie posiedzenie może zostać zwołane zarówno z inicjatywy przewodniczącego, jak i na żądanie członka takiego organu. Wyjątkiem są natomiast posiedzenia zgromadzenia beneficjentów, które będą zwoływane co do zasady przez zarząd (statut może przyznać dodatkowo niniejszą kompetencję innym członkom organów lub osobom trzecim).

W zawiadomieniu o posiedzeniu organu fundacji rodzinnej należy podać:

- datę,
- godzinę i miejsce posiedzenia (dokładny adres) oraz
- zaproponowany porządek obrad.

Jeśli chodzi o elementy zawiadomienia o posiedzeniu organu fundacji rodzinnej, należy się tu odnieść do regulacji zawartych w Kodeksie spółek handlowych (zwłaszcza jeśli chodzi o zwoływanie zgromadzeń wspólników w spółkach kapitałowych).

Tabela 4. Elementy zawiadomienia o posiedzeniu organu fundacji rodzinnej

Lp.	Elementy zawiadomienia	Opis
1	2	3
1.	Data odbycia posiedzenia	Data odbycia posiedzenia powinna być wyznaczona na dzień umożliwiający wzięcie w nim udziału wszystkim członkom organu. Nie powinien być to więc dzień świąteczny, co jednoznacznie wskazuje, że posiedzenie powinno zostać zwołane na dzień roboczy.
2.	Miejsce odbycia posiedzenia	Miejsce odbycia posiedzenia powinno być podane w sposób szczegółowy, ze wskazaniem miejscowości, kodu pocztowego, ulicy, numeru budynku, lokalu. Samo wskazanie, że posiedzenie odbędzie się w lokalu fundacji rodzinnej, może być uznane za niewystarczające, w szczególności gdy w statucie fundacji rodzinnej będzie wskazanych więcej miejsc umożliwiających odbycie posiedzeń.
3.	Szczegółowy porządek obrad	W zawiadomieniu musi zostać zawarty szczegółowy porządek obrad, a zatem lista spraw do omówienia przez dany organ czy też sprawy wymagające podjęcia uchwały. W przypadku spraw bardziej skomplikowanych, np. wymagających dokonania zmiany postanowień statutu fundacji rodzinnej, uzasadnione

eprasa.pl 6b68c0e844

1	2	3
		wydaje się rozpisanie takiej zmiany wraz ze wskazaniem, czemu taka zmiana ma służyć. Co więcej, skoro zawarcie statutu wymaga zachowania formy aktu notarialnego, również jego zmiana wymaga dochowania tej formy, co powoduje, że podczas takiego posiedzenia organu – np. zgromadzenia beneficjentów – wymagana będzie obecność notariusza. Takie rozwiązanie pozwoli na zapoznanie się przez członków organu ze zmianą, a także powodami za, jak i przeciw jej przyjęciu.
4.	Wysłanie zaproszeń – adres do doręczeń	Zaproszenia należy kierować na adres do doręczeń członka danego organu. Adres do doręczeń może, ale nie musi, być równoznaczny z adresem zamieszkania. Dlatego istotne jest, aby ustalić listę członków danego organu wraz z ich adresami do doręczeń, żeby wyeliminować wątpliwości, na jaki adres należy kierować wszelką korespondencję, aby uznać ją za skutecznie doręczoną.

WAŻNE! W przypadku gdy udział w posiedzeniu organu następuje przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej, w zawiadomieniu zamieszcza się dodatkowo informacje o sposobie uczestniczenia w tym posiedzeniu, wypowiadania się w jego trakcie, wykonywania prawa głosu oraz wniesienia sprzeciwu od podjętej uchwały albo podjętych uchwał.

Istotną kwestią przy zwoływaniu posiedzeń organu fundacji rodzinnej jest możliwość bezpośredniego zwołania posiedzenia organu przez jej członka (dotyczy: zarządu i rady nadzorczej). Takie uprawnienie aktualizuje się w momencie bierności przewodniczącego organu co do żądania członka organu w przedmiocie zwołania takiego posiedzenia. Zatem w przypadku skierowania przez członka organu żądania zwołania posiedzenia i braku jego zwołania przez przewodniczącego organu w terminie dwóch tygodni od dnia otrzymania żądania członek organu może samodzielnie zwołać posiedzenie organu z zaproponowanym przez siebie porządkiem obrad. Przy czym nieco odmienna regulacja dotyczy w tym przedmiocie zgromadzenia beneficjentów, zwoływanego co do zasady przez zarząd – o czym szerzej w pkt **7.4. Zgromadzenie beneficjentów.**

Przykład 20
1 lipca 2026 r. Jan Kowalski będący członkiem zarządu fundacji rodzinnej skierował do przewodniczącego organu żądanie zwołania posiedzenia ze wskazanym przez siebie porządkiem obrad. Przewodniczący zarządu fundacji rodzinnej do 15 lipca 2026 r. nie odpowiedział na to żądanie, jak również nie zwołał posiedzenia zarządu. Tym samym

eprasa.pl 6b68c0e844

Jan Kowalski może samodzielnie zwołać posiedzenie zarządu poprzez wysłanie zaproszeń na posiedzenie do pozostałych członków zarządu ze wskazaniem tego samego porządku obrad, o który wnioskował do przewodniczącego zarządu.

Wzór 5. Zaproszenie na posiedzenie

Olsztyn, 1 września 2026 r.

Do: Jan Kowalski
członek zarządu fundacji rodzinnej
ul. Piękna 65, 10-900 Olsztyn

Zawiadomienie o zwołaniu posiedzenia zarządu fundacji rodzinnej

Przewodniczący zarządu fundacji rodzinnej pod nazwą: Kowalscy Fundacja Rodzinna z siedzibą w Olsztynie, informuje Pana jako członka zarządu fundacji rodzinnej o zwołaniu posiedzenia zarządu fundacji rodzinnej na dzień 23 września 2026 r. o godzinie 10.00, w lokalu fundacji rodzinnej, tj. pod adresem: ul. Słoneczna 23, 10-900 Olsztyn, z następującym porządkiem obrad:

1. Otwarcie posiedzenia zarządu fundacji rodzinnej.
2. Wybór Przewodniczącego zarządu fundacji rodzinnej.
3. Stwierdzenie prawidłowości zwołania posiedzenia zarządu fundacji rodzinnej oraz jego zdolności do podejmowania uchwał.
4. Przyjęcie porządku obrad posiedzenia zarządu fundacji rodzinnej.
5. Podjęcie uchwały w przedmiocie zawarcia umowy kredytu, zgodnie z warunkami określonymi w umowie kredytowej, będącej załącznikiem do niniejszej uchwały.
6. Zamknięcie obrad posiedzenia zarządu fundacji rodzinnej.

Przewodniczący zarządu fundacji rodzinnej

7.1.4.3. Udział w posiedzeniach

Do skutecznego podjęcia uchwały konieczne jest prawidłowe zawiadomienie o posiedzeniu organu fundacji rodzinnej, jak również umożliwienie członkom organu czynnego udziału w takim posiedzeniu.

WAŻNE! Istotne jest umożliwienie uczestnictwa w posiedzeniu organu fundacji rodzinnej również tym osobom, które z różnych względów nie mogą stawić się osobiście na zwołane posiedzenie.

Tak jak w przypadku zgromadzeń w spółkach kapitałowych zasadą jest osobisty udział członka organu w posiedzeniu. W przypadku zgromadzenia beneficjentów ustawodawca, tak jak w przypadku zgromadzenia wspólników i walnego zgromadzenia wspólników, przewidział możliwość reprezentacji członka organu przez pełnomocnika (art. 74 ust. 1 ustawy o fundacji rodzinnej).

eprasa.pl 6b68c0e844

Podsumowując, ustawodawca wprowadził możliwość brania udziału w posiedzeniu organu zarówno osobiście, jak i przy wykorzystaniu środków porozumiewania się na odległość (szerzej o udziale w posiedzeniu online – pkt **7.1.4.7. Posiedzenia organów fundacji rodzinnej za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość**).

7.1.4.4. Porządek obrad posiedzenia

Co do zasady ustalanie porządku obrad posiedzenia organu fundacji rodzinnej przysługuje osobie zwołującej. Warto zatem wskazać, że porządek obrad będzie ustalany przez przewodniczącego organu, jak również przez członka organu, który zwróci się do przewodniczącego o zwołanie posiedzenia organu, ponieważ takie żądanie musi zawierać również porządek obrad (patrz: **Zwoływanie posiedzeń – pkt 7.1.4.2.** powyżej).

Jednak porządek obrad wskazany w zaproszeniu na posiedzenie może różnić się od rzeczywistego porządku obrad. Porządek obrad może bowiem zostać rozszerzony podczas posiedzenia organu, jeżeli żaden z członków organu fundacji rodzinnej, biorący udział w posiedzeniu, nie sprzeciwi się temu, chyba że statut stanowi inaczej. Nie sposób nie zauważyć tu zastosowania przez ustawodawcę analogii do art. 240 czy art. 404 Kodeksu spółek handlowych, które również dopuszczają rozszerzenie porządku obrad zgromadzeń wspólników w przypadku wyrażenia na to zgody przez wszystkich wspólników. Niemniej jednak ustawodawca przewidział możliwość zmodyfikowania kwestii rozszerzenia porządku obrad podczas trwającego już posiedzenia organu fundacji rodzinnej poprzez wprowadzenie regulacji statutowych. Przy sporządzaniu statutu warto zatem zastanowić się, czy przykładowo nie uprzywilejować tylko niektórych członków organu fundacji rodzinnej co do możliwości rozszerzenia porządku obrad, tak by nie było konieczności uzyskania zgody wszystkich pozostałych członków.

Przykład 21
W statucie fundacji rodzinnej można przykładowo zaproponować poniższy zapis, modyfikujący postanowienia ustawowe:
1. Porządek obrad posiedzenia zarządu fundacji rodzinnej może zostać rozszerzony podczas posiedzenia tylko na wniosek Jana Kowalskiego lub Anny Nowak.

Oprócz decydujących kwestii, dla których posiedzenie organu fundacji rodzinnej jest zwoływane, w porządku obrad powinny pojawić się także sprawy porządkowe (czysto techniczne), takie jak:

- otwarcie posiedzenia,
- sprawdzenie listy obecności na posiedzeniu,
- wybór przewodniczącego posiedzenia oraz protokolanta,
- możliwość dokonywania przerw w obradach organu dłuższych niż tzw. przerwy porządkowe (np. trwające dobę lub więcej).

eprasa.pl 6b68c0e844

Dzięki zadbaniu o powyższe aspekty posiedzenie przebiegnie sprawnie, zostanie prawidłowo zaprotokołowane, a nad przebiegiem posiedzenia będzie czuwał przewodniczący, który przeprowadzi wszystkich przez porządek obrad, a także będzie czuwał nad przebiegiem głosowania. Ponadto na marginesie wskazać należy, że w przypadku niemożności powzięcia uchwały na posiedzeniu organu fundacji rodzinnej, z uwagi np. na nieobjęcie jej porządkiem obrad, istnieje możliwość przedyskutowania kwestii, które mogą zostać umieszczone w porządku obrad następnego posiedzenia. Warto zatem dodać do porządku obrad punkt „wolne wnioski", tak aby zainicjować dyskusję członków organu nad kwestiami niebędącymi przedmiotem danego posiedzenia.

7.1.4.5. Głosowanie

Skuteczne podjęcie uchwały przez organ fundacji rodzinnej wymaga głosowania nad jej treścią. Uchwała organu fundacji rodzinnej może zostać podjęta, o ile wszyscy członkowie tego organu zostali prawidłowo zawiadomieni o posiedzeniu albo o głosowaniu na piśmie lub przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość. Organ fundacji rodzinnej podejmuje uchwały, jeżeli w posiedzeniu albo głosowaniu na piśmie lub przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość uczestniczyła co najmniej połowa jego członków (dotyczy zarządu i rady nadzorczej). Jednak statut może przewidywać surowsze wymagania dotyczące kworum (tj. minimalnej liczby osób) danego organu, np. 3/4 członków danego organu albo cały skład personalny danego organu. Podkreślenia przy tym wymaga, że nieco odmienne regulacje co do kworum obowiązują zgromadzenie beneficjentów – o czym szerzej w pkt 7.4 niniejszego poradnika.

Przykład 22
Zarząd fundacji rodzinnej liczy 12 członków. W prawidłowo zwołanym posiedzeniu zarządu fundacji rodzinnej udział wzięło 6 członków. Statut fundacji rodzinnej przewiduje, że uchwała zarządu może zostać powzięta, gdy udział w posiedzeniu zarządu bierze 3/4 członków zarządu. Tym samym do skutecznego podjęcia uchwały wymagana jest obecność co najmniej 9 członków zarządu.

W przypadku mieszanego charakteru posiedzenia, tj. gdy część osób uczestniczy w posiedzeniu zdalnie, a pozostałe osoby w sposób stacjonarny, warunek głosowania i uzyskania kworum dla uchwały również zostanie zachowany. Wynik głosowania musi zostać odzwierciedlony w protokole posiedzenia wraz ze wskazaniem uczestników głosowania (lista obecności osób biorących udział w posiedzeniu).

Co do zasady uchwały zapadają bezwzględną większością głosów (tj. gdy za określoną propozycją opowiada się więcej niż połowa głosujących, a dokładniej – liczba głosów za wynosi 50% + 1%) członków danego organu, a każdemu członkowi organu przypada jeden głos. Istotną kwestią jest możliwość wprowadzenia do statutu odmiennego

eprasa.pl 6b68c0e844

uregulowania tych zagadnień, tj. w zakresie głosowania nad uchwałą, a także uprzywilejowania głosu członka organu. Niniejsze rozwiązanie może okazać się kluczowe dla tych fundacji rodzinnych, które będą składały się z dużej liczby członków (więcej niż w jednej linii rodzinnej), a także z uwagi na docenienie zaangażowania wskazanych osób w rodzinny biznes czy wniesienie znacznego majątku przez jednego z fundatorów. W szczególności dla fundatora ważną kwestią może być ustalenie takiego podziału głosów, by wybrane przez niego osoby posiadały dominujący wpływ na działalność fundacji rodzinnej, choćby ze względu na ich większe dotychczasowe zaangażowanie czy doświadczenie w prowadzeniu rodzinnego przedsiębiorstwa.

Głosowanie nad uchwałami jest jawne, natomiast tajne głosowanie zarządza się jedynie przy podejmowaniu uchwał osobowych, takich jak:

- wybór członków organów fundacji rodzinnej,
- odwołanie członków organów fundacji rodzinnej,
- pociągnięcie do odpowiedzialności członka organu fundacji rodzinnej.

Tajność głosowania ma na celu utrudnienie członkom organu zorientowanie się, jak głosowały pozostałe osoby. Niektóre sprawy objęte porządkiem obrad wymagają tajności, ponieważ jawność głosowania mogłaby krępować wolę osób głosujących. Tym samym tajność głosowania w sprawach personalnych ma zapewnić komfort członkom organów, którzy oprócz spraw typowo osobowych mogą żądać utajnienia głosowania również w przypadku innych uchwał, jeżeli choćby jeden członek organu uczestniczący w głosowaniu zgłosi takie żądanie.

7.1.4.6. Protokół posiedzenia organu fundacji rodzinnej

Z każdego posiedzenia organów fundacji rodzinnej przewodniczący posiedzenia powinien sporządzić stosowny protokół.

Protokół powinien zawierać co najmniej:

- listę członków danego organu uczestniczących w głosowaniu,
- treść podjętych uchwał,
- wynik głosowania nad każdą z uchwał.

Protokół podpisują co najmniej: członek organu fundacji rodzinnej prowadzący posiedzenie (przewodniczący posiedzenia) i osoba sporządzająca protokół (protokolant posiedzenia).

W art. 50 ust. 5 ustawy o fundacji rodzinnej wskazano minimalne wymogi, jakie powinien zawierać protokół, jednak nie ma przeciwwskazań, by w protokole zawrzeć dodatkowe kwestie, takie jak na przykład odnotowanie nieobecności członka organu. Ponadto mając na uwadze konieczność wskazania porządku obrad, uznać należy, że w protokole trzeba zawrzeć również informacje techniczne, takie jak stwierdzenie prawidłowości zwołania posiedzenia czy wskazanie obecności wymaganego kworum oraz przyjęcie porządku obrad.

eprasa.pl 6b68c0e844

W protokole zaznacza się również zdanie odrębne zgłoszone przez członka organu wraz z jego ewentualnym umotywowaniem, jeśli takie motywy zostały przez członka organu przedstawione. Do protokołu należy dołączyć listę obecności z podpisami członków organu obecnych na posiedzeniu. Jako załącznik do protokołu powinny być załączone również inne dokumenty, na podstawie których były podejmowane uchwały, np. opinie biegłych, wyceny itp.

Reasumując, protokół powinien w pełni odzwierciedlać przebieg posiedzenia. Ponadto powinien być sporządzany na bieżąco, w trakcie posiedzenia organu, aby uniemożliwić zniekształcenie treści uchwał.

Słuszne zatem wydaje się zachowanie – dla protokołowania posiedzeń organów – formy szczególnej, nie zaś zwykłej formy pisemnej, zastrzeżonej dla celów dowodowych. Brak sporządzenia protokołu pociągać może za sobą konsekwencje w postaci braku powzięcia uchwał organów, a zatem w takiej sytuacji powstaje problematyczne zagadnienie w zakresie tego, czy dana uchwała została faktycznie podjęta.

W tym miejscu warto rozważyć kwestię konieczności sporządzania protokołu w sytuacji, gdy porządek obrad posiedzenia organu zawiera punkty dyskusyjne czy techniczne, natomiast na takim posiedzeniu nie będą podejmowane żadne uchwały. W tym wypadku również uzasadnione jest sporządzenie protokołu w formie pisemnej, zwłaszcza jeżeli poddane dyskusji zagadnienia mogą przybrać w przyszłości formę uchwały, tj. np. będą przedmiotem następnych obrad danego organu.

7.1.4.7. Posiedzenia organów fundacji rodzinnej za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość

W związku z rozwojem technologicznym, ale także ze względu na fakt zamieszkiwania lub przebywania członków organów w różnych, często odległych miejscach, pomocna w tym zakresie jest możliwość skutecznego działania na posiedzeniu organu fundacji rodzinnej za pośrednictwem środków komunikowania się na odległość.

WAŻNE! Posiedzenia organów fundacji rodzinnej za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość mają na celu umożliwienie fizycznej obecności członka organu fundacji rodzinnej podczas takiego posiedzenia i zapewnienie skutecznego działania organu.

W związku z tym możliwe jest uczestnictwo w posiedzeniach organów fundacji rodzinnej przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej. Ustawodawca wręcz wprowadza niejako równość posiedzeń stacjonarnych z posiedzeniami online, co jest również pewnym *novum*. W związku z tym statut nie musi przewidywać tego, aby posiedzenie mogło odbyć się za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej.

eprasa.pl 6b68c0e844

Przy uczestnictwie członków w posiedzeniach organu za pośrednictwem środków komunikowania się na odległość konieczne jest zapewnienie warunków umożliwiających czynne uczestnictwo w formie zdalnej poprzez zapewnienie:

- transmisji obrad w czasie rzeczywistym („na żywo"),
- możliwości dwustronnej komunikacji w czasie rzeczywistym i wykonywania prawa głosu przed posiedzeniem lub w toku posiedzenia,
- właściwej identyfikacji uczestników posiedzenia i bezpieczeństwa komunikacji elektronicznej – np. poprzez wprowadzenie hasła dostępu umożliwiającego dołączenie do spotkania tylko wybranym osobom.

W tym miejscu wskazać należy, że umożliwienie odbycia posiedzenia na odległość ciąży nie tylko na przewodniczącym posiedzenia, ale również na tych członkach organu, którzy chcą brać udział w taki sposób w posiedzeniu. Członek organu musi mieć bowiem dostęp do Internetu, a także sprzęt umożliwiający dwustronną komunikację, który pozwoli na czynny udział członka organu m.in. poprzez wykonywanie prawa głosu.

Ustawodawca wskazał również na możliwość szczegółowego uregulowania sposobów uczestnictwa w posiedzeniu organu fundacji rodzinnej przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej w regulaminie tego organu. Zatem przepisy ustawy o fundacji rodzinnej wskazują jedynie ogólne aspekty techniczne, pozostawiając stosowne rozwiązania regulaminowi organów oraz praktyce.

WAŻNE! W związku z przekazywaniem danych podczas transmisji online należy również uwzględnić zasady ochrony danych osobowych uczestników takiego posiedzenia.

Udział w posiedzeniu w formie online stanowi odformalizowanie wymogu fizycznej obecności i konieczności stawiania się pod wskazanym adresem, co pozwala na bieżący udział w posiedzeniu i kontrolowanie działań organu fundacji rodzinnej z dowolnego miejsca na świecie. Decyzja o tym, w jakiej formie będzie odbywać się posiedzenie organu, pozostanie w gestii zwołującego posiedzenie, jednak taka decyzja powinna mieć na względzie przede wszystkim dobro fundacji rodzinnej, jej interes, oraz powinna zapewnić wszystkim członkom organu swobodny udział w posiedzeniu. Zasadne jest zatem, aby już w zaproszeniu wskazać na możliwość uczestnictwa w posiedzeniu zarówno w formie zdalnej, jak i przy osobistym stawiennictwie. Znaczenia nabiera możliwość wysłania zaproszeń na posiedzenia organów fundacji rodzinnej za pośrednictwem poczty elektronicznej. Jednak ważne jest, aby taka komunikacja została szczegółowo opisana w regulaminie danego organu. Ponadto również na liście obecności osób uczestniczących w posiedzeniu należy dokładnie wskazać, kto bierze udział w posiedzeniu osobiście, a kto w formie online, ponieważ ustawa nakłada obowiązek weryfikacji tożsamości osób biorących udział w posiedzeniu. Analogicznie na potrzeby ustalenia kworum należy uwzględnić również tych członków organu

eprasa.pl 6b68c0e844

fundacji rodzinnej, którzy uczestniczą na posiedzeniu przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej.

Istotną kwestią w zakresie odbywania posiedzeń online jest przeprowadzenie głosowania. Jeśli chodzi o głosowanie jawne, sprawa jest prosta, ponieważ członek organu fundacji może wprost wskazać swój głos. Komplikacje może powodować głosowanie nad uchwałami, które wymagają tajności. Obecnie na rynku jest jednak wiele programów umożliwiających głosowanie w sposób utajniony.

7.1.5. Działanie organów fundacji rodzinnej

Organy fundacji rodzinnej, wykonując swoje prawa i obowiązki wynikające zarówno z ustawy, jak i ze statutu, podejmują stosowne działania w oparciu o umocowanie wynikające z wymienionych źródeł. Przy czym, z praktycznego punktu widzenia, to na fundatorze ciążyć będzie obowiązek precyzyjnego określenia zasad i warunków funkcjonowania organów, w szczególności ustalenia, jakie decyzje (niewynikające z ustawy) podejmować będą stosowne organy – zarząd/rada nadzorcza/zgromadzenie beneficjentów.

7.1.5.1. Podejmowanie uchwał

Decyzje organów fundacji rodzinnej będą miały swoje odzwierciedlenie w podejmowanych uchwałach. Uchwała organu fundacji rodzinnej może zostać podjęta, jeżeli wszyscy członkowie tego organu zostali prawidłowo zawiadomieni o posiedzeniu albo o głosowaniu na piśmie lub przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość. **Zatem przed podjęciem jakiejkolwiek uchwały przewodniczący posiedzenia powinien zacząć od kwestii organizacyjnych, zwłaszcza w zakresie ustalenia skutecznego doręczenia zaproszenia o posiedzeniu pozostałym członkom organu fundacji rodzinnej.**

Adresowanie korespondencji

Aby uznać korespondencję za skutecznie doręczoną, należy ją prawidłowo zaadresować, tj. poprzez wskazanie adresu do doręczeń członka danego organu. Adres do doręczeń powinien być uwidoczniony w kilku dokumentach, w szczególności w dokumentach rejestrowych. Zadbanie o poinformowanie fundacji rodzinnej o właściwym adresie do doręczeń leży w interesie członka organu, w celu zapewnienia sobie skutecznego kontaktu z fundacją rodzinną. Osoba rozsyłająca zaproszenia na posiedzenia organu powinna dochować należytej staranności przy wskazywaniu adresów do doręczeń, pod które kieruje korespondencję do pozostałych członków organu. W przypadku gdy osoba zwołująca posiedzenie organu fundacji rodzinnej będzie posiadać wiarygodne informacje o zmienionym adresie do doręczeń członka organu, zasadne będzie wysłanie korespondencji na dwa adresy – dotychczasowy oraz nowy. Uznać należy, że wysłanie pod właściwy adres do doręczeń zaproszenia na posiedzenie

eprasa.pl 6b68c0e844

wywołuje skutki prawne prawidłowego zawiadomienia, i to niezależnie od tego, czy korespondencja zostanie przez adresata odebrana. Na marginesie należy wskazać, że w przypadku posiedzenia przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość adresem do doręczeń może być adres e-mail.

Liczba osób uczestniczących w podejmowaniu uchwały

Oprócz prawidłowego zawiadomienia o posiedzeniu organu istotną kwestią przy skutecznym podejmowaniu uchwał jest liczba osób w nim uczestniczących. Organ fundacji rodzinnej podejmuje bowiem uchwały, jeżeli w posiedzeniu albo głosowaniu na piśmie lub przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość uczestniczyła co najmniej połowa jego członków, z uwzględnieniem art. 73 ust. 1 ustawy o fundacji rodzinnej, która odmiennie reguluje tę kwestię w zakresie zgromadzenia beneficjentów. Statut może przewidywać surowsze wymagania dotyczące kworum danego organu. Co do zasady uchwały organu fundacji rodzinnej zapadają bezwzględną większością głosów, chyba że statut stanowi inaczej.

7.1.5.2. Kworum i uprzywilejowanie głosów

Jak zostało wskazane powyżej, przy skutecznym podejmowaniu uchwał niezbędne jest uczestnictwo minimalnej liczby członków danego organu fundacji rodzinnej (kworum). Ustawodawca wprowadził w ustawie warunek „co najmniej połowy" członków danego organu fundacji rodzinnej, jednak umożliwił wprowadzenie surowszych wymagań w tym zakresie. Wprowadzenie innego kworum wymaga zatem odpowiedniego zapisu w statucie fundacji rodzinnej. Brak postanowień statutowych w tym zakresie będzie zatem oznaczał stosowanie odpowiednich postanowień ustawowych. Przy obliczaniu kworum uwzględnia się również tych członków organu fundacji rodzinnej, którzy uczestniczą w głosowaniu na piśmie albo przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość.

Przykład 23
Zarząd fundacji rodzinnej składa się z 10 członków. Na posiedzeniu zarządu było obecnych 4 członków stacjonarnie oraz 3 członków w formie zdalnej (za pośrednictwem środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość). Zatem łączna liczba członków zarządu uczestniczących w posiedzeniu zarządu to 7 członków.

Co do zasady uchwały zapadają bezwzględną większością głosów, a każdemu członkowi organu przypada jeden głos. Zasada równości nie ma jednak charakteru bezwzględnego, gdyż ustawodawca wprowadził możliwość swego rodzaju nagrodzenia niektórych członków organu fundacji rodzinnej poprzez uprzywilejowanie ich głosów. Uprzywilejowanie co do prawa głosu oznacza, że członkowi organu może przysługiwać więcej niż jeden głos. Nie ulega wątpliwości, że takie uprzywilejowanie jest uprzywilejowaniem podmiotowym, ponieważ będzie związane ściśle z daną osobą wchodzącą w skład organu fundacji rodzinnej. Takie szczególne uprawnienie jak

eprasa.pl 6b68c0e844

uprzywilejowanie w zakresie prawa głosu konkretnej osoby powinno być dokładnie określone w statucie, zwłaszcza w zakresie liczby głosów.

Przykład 24
W statucie fundacji rodzinnej można przykładowo zaproponować poniższy zapis, modyfikujący postanowienia ustawowe:
1. Każdemu członkowi zarządu na posiedzeniu przypada jeden głos. Natomiast Janowi Kowalskiemu oraz Annie Nowak przypadają po dwa głosy.

7.1.5.3. Czynności prawne wymagające uchwały zgromadzenia beneficjentów

Fundacja rodzinna działa przez swoje organy, tj. zarząd, radę nadzorczą, ale również zgromadzenie beneficjentów. Zadania i kompetencje poszczególnych organów fundacji rodzinnej wynikają z istoty tych organów, ale również ze stosunków wewnętrznych fundacji rodzinnej. Posiadanie kilku organów przez fundację rodzinną powoduje, że mimo ich odrębności są one ze sobą niejako skorelowane, a skuteczne dokonanie czynności prawnych będzie determinowane uzyskaniem pozytywnej zgody innego organu.

Artykuł 53 ust. 1 ustawy o fundacji rodzinnej stanowi, że gdy do dokonania czynności prawnej przez fundację rodzinną ustawa wymaga uchwały zgromadzenia beneficjentów, czynność prawna dokonana bez wymaganej uchwały jest nieważna. Ustawowy wymóg podjęcia uchwały przez zgromadzenie beneficjentów dla dokonania danej czynności prawnej oznacza, że zgromadzenie beneficjentów musi zaaprobować daną czynność i taka zgoda musi być wyrażona na piśmie. Powiązanie dokonania czynności prawnej z wymogiem uzyskania zgody organu, jakim jest zgromadzenie beneficjentów, ma prowadzić do wewnętrznej kontroli organów fundacji rodzinnej w zakresie podejmowania przewidzianych ustawą działań, ale także umożliwić wpływ na proces decyzyjny fundacji rodzinnej w istotnych dla niej sprawach. Taka kontrola działań fundacji rodzinnej ma na celu dbałość o spuściznę fundacji rodzinnej i możliwość wpływu na zasadnicze dla niej kwestie, poprzez strzeżenie nie tylko ogólnego interesu fundacji rodzinnej, ale również partykularnych interesów osób wchodzących w jej skład.

Tym samym, mimo że podejmowanie uchwał jest czynnością wewnętrzną fundacji rodzinnej, konieczność uzyskania zgody organu w formie uchwały dotyczy czynności prawnej, której skutek ma odnosić się do sfery zewnętrznej.

Czynności prawne, które będą wymagały uchwały zgromadzenia beneficjentów, to m.in.:

- rozwiązanie fundacji rodzinnej, gdy z innych ważnych powodów kontynuowanie działalności fundacji rodzinnej jest niecelowe (art. 89 ust. 1 pkt 3 w zw. z art. 87 ustawy o fundacji rodzinnej),
- rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania finansowego fundacji rodzinnej za poprzedni rok obrotowy (art. 72 pkt 1 ustawy o fundacji rodzinnej),

eprasa.pl 6b68c0e844

- udzielenie absolutorium członkom organów fundacji rodzinnej z wykonania przez nich obowiązków (art. 72 pkt 2 ustawy o fundacji rodzinnej),
- podział lub pokrycie wyniku finansowego netto (art. 72 pkt 3 ustawy o fundacji rodzinnej),
- wybór firmy audytorskiej, w przypadku gdy sprawozdanie finansowe, zgodnie z ustawą z 29 września 1994 r. o rachunkowości, podlega badaniu (art. 72 pkt 4 ustawy o fundacji rodzinnej).

7.1.5.4. Nieważność uchwał

Z uwagi na brzmienie art. 53 ustawy o fundacji rodzinnej, podobnie jak w przypadku art. 17 Kodeksu spółek handlowych, dokonanie czynności prawnej bez wymaganej zgody danego organu fundacji rodzinnej może mieć charakter względny lub bezwzględny.

Komentowany przepis określa zatem skutki dokonania przez fundację rodzinną czynności prawnej w przypadku braku zgody organu, w szczególności organu zgromadzenia beneficjantów. Skutki będą zależały zatem od tego, z jakiego aktu prawnego, np. ustawy, statutu czy regulaminu, będzie wynikał wymóg uzyskania zgody.

Jeśli z ustawy o fundacji rodzinnej wynika bezpośrednio wymóg uprzedniego podjęcia uchwały przez zgromadzenie beneficjentów, to brak zgody w postaci uchwały albo brak uchwały zgromadzania beneficjentów będzie prowadził do nieważności czynności prawnej (art. 53 ust. 1 ustawy o fundacji rodzinnej).

Przykład 25
Członek zarządu zawarł umowę z firmą audytorską. Czynność ta wymagała – zgodnie z art. 72 pkt 4 ustawy o fundacji rodzinnej – uprzedniej zgody w postaci uchwały podjętej przez zgromadzenie beneficjentów, której nie posiadano. W związku z tym podpisana umowa jest nieważna.

Natomiast gdy do dokonania określonej czynności prawnej wymagana jest uprzednia zgoda w postaci uchwały wyrażonej przez dany organ (np. nabycie przez zarząd aktywa powyżej kwoty 1 mln zł wymaga zgody rady nadzorczej albo zbycie określonego aktywa – udziałów w spółce kapitałowej – przez fundację rodzinną wymaga uprzedniej zgody zgromadzenia beneficjentów), wówczas dokonanie tej czynności przez zarząd bez stosownej zgody innego organu będzie dotknięte sankcją tzw. nieważności względnej. W konsekwencji czynność prawna będzie skuteczna i ważna, natomiast członkowie organu, np. zarządu, którzy dokonali bez zgody innego organu takiej czynności, mogą ponosić odpowiedzialność odszkodowawczą wobec fundacji rodzinnej z tego tytułu.

Podkreślenia przy tym wymaga, że ustawodawca wprowadził możliwość wyrażenia zgody przez właściwy organ nie tylko przed złożeniem oświadczenia przez fundację rodzinną, ale również po jego złożeniu – przy czym nie później jednak niż w terminie

eprasa.pl 6b68c0e844

dwóch miesięcy od dnia złożenia oświadczenia przez fundację rodzinną. Wobec powyższego dopuszczalne jest wyrażenie zgody przez właściwy organ na dokonanie czynności prawnej ex post, nie później jednak niż w terminie dwóch miesięcy od złożenia oświadczenia woli przez fundację rodzinną.

Przykład 26
Członek zarządu 3 czerwca 2026 r. zawarł umowę sprzedaży udziałów w spółce z.o.o., które należały do majątku fundacji rodzinnej. Czynność ta, zgodnie z postanowieniami statutu, wymagała uprzedniej zgody w postaci uchwały rady nadzorczej, której na dzień zawarcia umowy sprzedaży udziałów zarząd nie posiadał. 8 lipca 2026 r. rada nadzorcza wyraziła zgodę i potwierdziła zawartą umowę sprzedaży udziałów, a zatem – w związku z dochowaniem dwumiesięcznego terminu – umowa sprzedaży udziałów jest ważna i wiążąca od chwili jej zawarcia.

7.2. Zarząd fundacji rodzinnej

Fundacja rodzinna to osoba prawna tworzona w celu realizacji zadań, jakim jest dysponowanie majątkiem fundacji rodzinnej zgodnie z wolą fundatora – zarówno za życia, jak i po jego śmierci. Fundacja rodzinna działa przez swoje organy, tym samym działania podejmowane przez zarząd będą równoznaczne z działaniami podejmowanymi przez fundację rodzinną. Widać w tym zakresie podobieństwa do sposobu funkcjonowania spółek kapitałowych i związaną z tym teorią organów. Teoria organów wynika wprost z dyspozycji art. 38 Kodeksu cywilnego, który stanowi, że osoba prawna działa poprzez swoje organy w sposób przewidziany w ustawie i w opartym na niej statucie.

7.2.1. Zakres kompetencji zarządu

Organem zarządzającym fundacji rodzinnej, prowadzącym jej sprawy i reprezentującym ją na zewnątrz, jest zarząd. Odpowiada on za realizację celów fundacji rodzinnej określonych przez fundatora w statucie oraz odpowiednie gospodarowanie mieniem fundacji rodzinnej, by zapewnić jej płynność finansową oraz wypłacalność. To na zarządzie ciąży obowiązek tworzenia, prowadzenia i aktualizowania listy beneficjentów zgodnie z przepisami ustawy oraz zasadami zawartymi w statucie, informowania beneficjenta o przysługującym mu świadczeniu, jak i spełniania świadczenia przysługującego beneficjentowi. Zarząd ma zatem stanowić swego rodzaju pomost między fundacją rodzinną a beneficjentami, informując i wykonując ich uprawnienia w oparciu o utworzoną listę beneficjentów. Do zadań zarządu należy także wykonywanie czynności związanych z ochroną danych osobowych beneficjentów fundacji rodzinnej, weryfikacją konieczności ich przetwarzania, aktualizacją listy beneficjentów oraz niezwłocznym usuwaniem danych, których dalsze przechowywanie jest już zbędne do zabezpieczenia praw albo interesów beneficjenta lub wykonywania obowiązków wynikających ze statutu (art. 54 ustawy o fundacji rodzinnej).

Zarząd jest obligatoryjnym organem fundacji rodzinnej odpowiadającym przede wszystkim za prowadzenie spraw fundacji i reprezentowanie jej interesów na

eprasa.pl 6b68c0e844

zewnątrz. To właśnie zarząd, w ramach wykonywania swoich kompetencji, będzie ponosił odpowiedzialność za realizację celów fundacji rodzinnej. Zarząd będzie głównym pośrednikiem między fundacją a pozostałymi organami fundacji rodzinnej w związku z wykonywaniem obowiązków w oparciu o utworzoną listę beneficjentów. **Podsumowując zatem powyższe – zarząd będzie miał zupełnie inne kompetencje niż pozostałe organy fundacji rodzinnej, co jest podyktowane istotą danego organu i wyznaczonymi zadaniami.**

Swoboda w określaniu zakresu kompetencji organu, przyjęta w regulacjach wewnętrznych fundacji rodzinnej, musi jednak uwzględniać bezwzględne normy prawne, jak również nie powinna naruszać zasady rozdziału kompetencji organów. Wprowadzona struktura wewnętrza fundacji rodzinnej jest więc strukturą współzależności, dlatego należy mieć na uwadze te kwestie przy wybieraniu członków zarządu i organizowaniu jego prac. Co do zasady statut fundacji rodzinnej powinien określać zadania zarządu, a także zasady reprezentacji. W regulaminie zarządu warto natomiast określić działania wewnętrze zarządu, tj. takie, które dotyczą organizacji jego prac.

W skład zarządu fundacji rodzinnej może wchodzić kilka osób. Może być on również organem jednoosobowym, zarządzanym przez jednego menedżera. Ustawa o fundacji rodzinnej nie wprowadza ograniczenia co do maksymalnej liczby członków tego organu.

Tabela 5. Podstawowe zadania zarządu fundacji rodzinnej

Lp.	Zadania zarządu (art. 54 ustawy o fundacji rodzinnej)
1.	Prowadzenie spraw fundacji rodzinnej oraz reprezentowanie jej na zewnątrz.
2.	Odpowiedzialność za realizację celów fundacji rodzinnej określonych w statucie.
3.	Podejmowanie czynności związanych z zapewnieniem płynności finansowej i wypłacalności fundacji rodzinnej.
4.	Tworzenie, prowadzenie i aktualizowanie listy beneficjentów zgodnie z przepisami ustawy oraz zasadami zawartymi w statucie.
5.	Informowanie beneficjenta o przysługującym mu świadczeniu.
6.	Spełnianie świadczenia przysługującego beneficjentowi.
7.	Dokonywanie przeglądu danych osobowych znajdujących się na liście beneficjentów i innych danych beneficjenta, nie rzadziej niż raz w roku kalendarzowym, w szczególności poprzez ich przetwarzanie, usuwanie czy aktualizowanie.

Ponadto wskazać należy, że zarząd będzie wykonywał również inne obowiązki, które mogą wynikać ze statutu lub regulaminu zarządu fundacji. Jednak podkreślić należy, że zarząd może zostać ograniczony w podejmowaniu niektórych czynności z uwagi na wprowadzenie wymogu uzyskania zgody innego organu fundacji, np. zgromadzenia beneficjentów, rady nadzorczej albo innego podmiotu niebędącego organem fundacji rodzinnej.

eprasa.pl 6b68c0e844

Przykład 27
Zaciągnięcie przez zarząd zobowiązania finansowego przewyższającego wartość kwoty X, liczonego na dzień zawarcia stosownej umowy, wymaga uprzedniej zgody rady nadzorczej.

Istotą zarządu fundacji rodzinnej jest zajmowanie się bieżącą działalnością fundacji rodzinnej we wszelkich sprawach. Wynika to wprost ze stwierdzenia, że zarząd prowadzi sprawy fundacji rodzinnej oraz reprezentuje ją na zewnątrz. Ustawodawca – podobnie jak w przypadku spółek kapitałowych – wskazał, że to zarząd jest odpowiedzialny za prowadzenie spraw wewnątrz fundacji rodzinnej, jak i reprezentowanie jej na zewnątrz. Zarząd jest zatem organem kierującym bieżącą i codzienną działalnością fundacji rodzinnej.

WAŻNE! Członkowie zarządu fundacji rodzinnej powinni wykonywać swoje funkcje osobiście. Jest to przede wszystkim podyktowane tym, że członek zarządu musi spełniać określone wymogi, aby móc być powołanym w struktury zarządcze fundacji rodzinnej, ale również z uwagi na wykonywanie celów fundacji rodzinnej, za które taki członek zarządu ponosi odpowiedzialność.

7.2.2. Kto może być członkiem zarządu

Członkami zarządu fundacji rodzinnej mogą zostać tylko osoby spełniające określone wymogi wskazane w ustawie. Członkiem zarządu fundacji rodzinnej może zatem być tylko osoba fizyczna posiadająca pełną zdolność do czynności prawnych. Zgodnie z Kodeksem cywilnym pełną zdolność do czynności prawnych mają osoby fizyczne, które osiągnęły pełnoletność (ukończyły 18 lat lub uzyskały ją przez zawarcie małżeństwa). Ponadto oprócz wymogu uzyskania pełnej zdolności do czynności prawnych członek zarządu nie może być osobą karaną za przestępstwa określone w art. 228–231 oraz w przepisach rozdziałów XXXIII–XXXVII ustawy z 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (dalej jako k.k.), tj.:

- art. 228 k.k. – dotyczy przestępstwa sprzedajności pełniącego funkcję publiczną,
- art. 229 k.k. – dotyczy przestępstwa przekupstwa,
- art. 230 k.k. – dotyczy przestępstwa płatnej protekcji biernej,
- art. 230a k.k. – dotyczy przestępstwa płatnej protekcji czynnej,
- art. 231 k.k. – dotyczy przestępstwa nadużycia uprawnień przez funkcjonariusza,
- rozdział XXXIII – dotyczy przestępstw przeciwko ochronie informacji,
- rozdział XXXIV – dotyczy przestępstw przeciwko wiarygodności dokumentów,
- rozdział XXXV – dotyczy przestępstw przeciwko mieniu,
- rozdział XXXVI – dotyczy przestępstw przeciwko obrotowi gospodarczemu i interesom majątkowym w obrocie cywilnoprawnym,

eprasa.pl 6b68c0e844

- rozdział XXXVII – dotyczy przestępstw przeciwko obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi.

W przypadku skazania prawomocnym wyrokiem członka zarządu za ww. przestępstwo taki członek zarządu nie może już pełnić sprawowanej funkcji. Zakaz ten jednak ustaje z upływem pięciu lat od dnia uprawomocnienia się wyroku skazującego, chyba że wcześniej nastąpiło zatarcie skazania. Przez zatarcie skazania należy rozumieć sytuację, w której skazanie za określone przestępstwo uznaje się za niebyłe po upływie określonego czasu.

Przykład 28
Jan Kowalski, będący członkiem zarządu fundacji rodzinnej, 2 grudnia 2025 r. został skazany za to, że w okresie od 19 do 22 czerwca 2023 r., działając w krótkich odstępach czasu, podrobił podpisy Zofii Kowalskiej na umowie nr 53 z dnia 19 czerwca 2023 r., zawartej między Zofią Kowalską a Przedsiębiorstwem Energetycznym S.A., oraz na umowie o usługi operatora maszyn budowlanych z 22 czerwca 2023 r., zawartej między Zofią Kowalską a Przedsiębiorstwem Budowniczym S.A. Z uwagi na to, że jest to przestępstwo z art. 270 § 1 k.k. (rozdział XXXIV k.k.), Jan Kowalski nie będzie mógł – od dnia uprawomocnienia się ww. wyroku – sprawować już funkcji członka zarządu.

Ponadto w terminie trzech miesięcy od dnia uprawomocnienia się wyroku skazany członek zarządu może złożyć wniosek do sądu, który wydał wyrok, o zwolnienie go z zakazu pełnienia funkcji w fundacji rodzinnej lub o skrócenie czasu obowiązywania tego zakazu. Nie dotyczy to przestępstw popełnionych umyślnie. Sąd rozstrzyga o wniosku, wydając postanowienie.

Na marginesie należy wskazać, że ograniczenia w sprawowaniu funkcji zarządczych w fundacji rodzinnej mogą wynikać też z samego statutu fundacji rodzinnej.

Podsumowując powyższe, członkiem zarządu fundacji rodzinnej może być tylko osoba spełniająca kumulatywnie poniższe przesłanki, tj.:

- będąca osobą fizyczną,
- posiadająca pełną zdolność do czynności prawnych,
- będąca osobą niekaraną za ściśle określone przestępstwo wskazane w katalogu

oraz gdy

- nie zachodzą żadne inne wykluczające przesłanki wskazane np. w statucie fundacji rodzinnej.

Członkowie zarządu mogą pełnić swoje funkcje za wynagrodzeniem. Mogą wykonywać swoje obowiązki np. na podstawie umowy o pracę, umowy zlecenia, stosunku powołania. Jeżeli nie umówiono się w sprawie wysokości wynagrodzenia, członkowie zarządu pełnią funkcję bez wynagrodzenia. Członkom zarządu przysługuje zwrot

eprasa.pl 6b68c0e844

kosztów związanych z udziałem w pracach zarządu (patrz: pkt **7.2.8. Wynagrodzenie członka zarządu**).

7.2.3. Zarząd jednoosobowy i wieloosobowy

Jak już wspomniano powyżej, zarząd może składać się z jednego albo większej liczby członków. Liczebność zarządu powinna być określona w statucie fundacji rodzinnej poprzez wprowadzenie stosownego postanowienia, np.: „Zarząd może być jednoosobowy lub wieloosobowy".

Ustawodawca nie wprowadził żadnych ograniczeń co do narzucenia maksymalnej liczby członków zarządu. Brak takich restrykcji jest jak najbardziej uzasadniony charakterem fundacji rodzinnej, w której przykładowo każdy z beneficjentów będzie mógł być powołany w szeregi zarządu jako osoba bliska otoczeniu fundatora i posiadająca najlepszą wiedzę na temat majątku fundacji rodzinnej. **Warto jednak dokładnie przemyśleć skład osobowy zarządu, aby podczas sprawowanych funkcji wykluczyć możliwość wystąpienia sprzecznych interesów w organie.**

Ponadto w szczególności w przypadku fundacji zarządzającej różnego rodzaju aktywami (np. udziały/akcje, nieruchomości, gospodarstwo rolne) warto przewidzieć, aby członkowie zarządu posiadali kompetencje do zajmowania się danego rodzaju „profilami" działalności fundacji.

W przypadku ustalenia już liczebności zarządu należy określić również sposób ich reprezentacji (patrz: pkt **7.2.4. Prowadzenie spraw i reprezentowanie fundacji rodzinnej**).

7.2.4. Prowadzenie spraw i reprezentowanie fundacji rodzinnej

Ustawodawca określił ogólne ramy prowadzenia spraw i reprezentowania fundacji rodzinnej przez zarząd. Jeżeli zarząd jest wieloosobowy, wszyscy jego członkowie są obowiązani i uprawnieni do wspólnego prowadzenia spraw fundacji rodzinnej, chyba że statut stanowi inaczej. Ponadto w przypadku gdy zarząd jest wieloosobowy, fundację rodzinną reprezentuje dwóch członków zarządu działających łącznie, chyba że statut stanowi inaczej.

Co do zasady to fundator w statucie powinien określić zakres uprawnień i obowiązków członków zarządu, a także zasady reprezentacji fundacji rodzinnej. Z kolei wewnętrzne zasady działania zarządu mogą zostać określone w regulaminie organu fundacji rodzinnej.

Przepisy ustawy o fundacji rodzinnej określają ogólne zasady funkcjonowania organu fundacji rodzinnej, z tym że we wskazanych przypadkach statut może stanowić inaczej. W przypadku zarządu jednoosobowego prawa i obowiązki skupione są w ręku jedynego członka zarządu, a zatem nie ma konieczności statutowej regulacji sposobu reprezentowania organu. Jedyny członek zarządu reprezentuje fundację rodzinną, a jego prawo do reprezentowania fundacji rodzinnej wynika wprost z ustawy.

eprasa.pl 6b68c0e844

Potrzeba wprowadzenia odpowiednich postanowień statutowych aktualizuje się w momencie powołania zarządu wieloosobowego, którego reprezentacja ma zostać uregulowana odmiennie, niż zaproponował to ustawodawca.

Zakres prawa członka zarządu do prowadzenia spraw fundacji rodzinnej i jej reprezentowania jest bardzo szeroki, ponieważ obejmuje on wszystkie czynności sądowe, jak i wszystkie czynności pozasądowe. Prawa członka zarządu do reprezentowania fundacji rodzinnej nie można ograniczyć ze skutkiem prawnym wobec osób trzecich. Tym samym przyjmuje się, że – w przypadku zarządu wieloosobowego oraz braku regulacji statutowych – fundację rodzinną powinno reprezentować dwóch członków zarządu działających łącznie. Składanie oświadczeń i doręczeń pism jest natomiast skuteczne wobec każdego z członków tego organu.

Podsumowując powyższe, statut fundacji rodzinnej powinien uwzględniać rozwiązania oddające intencje co do sposobu funkcjonowania zarządu, a także uwzględniać specyfikę funkcjonalną fundacji rodzinnej. Podstawowym źródłem regulacji dotyczącej zarządu będzie bowiem statut, przy czym szereg innych regulacji wewnętrznych można określić w regulaminie działania zarządu fundacji rodzinnej.

7.2.4.1. Reprezentacja fundacji rodzinnej a prowadzenie jej spraw

W tym miejscu warto wskazać na różnicę między reprezentacją fundacji rodzinnej a prowadzeniem spraw fundacji rodzinnej. Reprezentacja dotyczy bowiem stosunków zewnętrznych z osobami trzecimi, natomiast prowadzenie spraw fundacji rodzinnej dotyczy stosunków wewnętrznych w fundacji rodzinnej pomiędzy organami fundacji rodzinnej, ale również członkami danego organu. Te dwa pojęcia są ze sobą ściśle skorelowane, stąd też w kontekście reprezentacji musimy mieć na uwadze również prowadzenie spraw fundacji rodzinnej.

Przykład 29
Powzięcie uchwały przez zarząd – uchwała jest dokumentem wewnętrznym fundacji rodzinnej, jednak podpisy pod uchwałą wymagają już uwzględnienia zasad reprezentacji zarządu. Zatem jeżeli reprezentacja jest dwuosobowa, to uchwała powinna zostać podpisana przez dwóch członków zarządu.

Ponadto należy mieć na uwadze treść art. 60 ustawy o fundacji rodzinnej, który wprost wskazuje, że złożenie podpisów przez wszystkich członków zarządu pod dokumentem wystawionym przez fundację rodzinną jest wymagane tylko w przypadku, gdy ustawa lub statut tak stanowi. Zgodnie z ustawą o fundacji rodzinnej zgłoszenie rejestracji fundacji rodzinnej do rejestru fundacji rodzinnych wymaga podpisu wszystkich członków zarządu. Tworząc statut, warto się zastanowić, jakie inne czynności będą ewentualnie wymagały podpisu wszystkich członków zarządu.

eprasa.pl 6b68c0e844

Kwestia ta będzie istotna, w szczególności w przypadku wieloosobowych zarządów, gdzie zebranie wszystkich podpisów może być czasochłonne. W takiej sytuacji rekomendowane jest ograniczenie zebrania wszystkich podpisów członków zarządu do spraw szczególnej wagi dla fundacji rodzinnej, np. zgoda na zaciągnięcie zobowiązań przez fundację rodzinną przekraczających określoną kwotę, w przypadku gdy taka czynność nie wymaga uprzedniej zgody rady nadzorczej lub zgromadzenia beneficjentów.

Sposób reprezentacji oraz osoby wchodzące w skład zarządu muszą być ujawnione w rejestrze fundacji rodzinnych. Rejestr fundacji rodzinnych jest jawny, stąd też istotne jest, aby kwestia prawidłowej reprezentacji fundacji rodzinnej oraz osób wchodzących w skład zarządu oddawała rzeczywisty stan faktyczny.

7.2.5. Należyta staranność i obowiązek zachowania poufności

W ustawie o fundacji rodzinnej wprowadzono definicję tajemnicy fundacji rodzinnej, która ma znacznie szerszy zakres niż zawarta w odrębnych przepisach tajemnica przedsiębiorstwa.

Przez tajemnicę fundacji rodzinnej należy rozumieć informacje dotyczące kierunku inwestowania, organizacyjne lub inne informacje posiadające wartość gospodarczą, a także informacje dotyczące beneficjentów, które jako całość lub w szczególnym zestawieniu i zbiorze ich elementów nie są powszechnie znane osobom zwykle zajmującym się tym rodzajem informacji albo nie są łatwo dostępne dla takich osób, o ile uprawniony do korzystania z informacji lub rozporządzania nimi podjął, przy zachowaniu należytej staranności, działania w celu utrzymania tych informacji w poufności.

Obowiązek zachowania w poufności tajemnicy fundacji jest nieograniczony w czasie. Zakaz ujawniania tajemnic fundacji rodzinnej obejmuje zarówno aktualnego, jak i byłego członka zarządu i nie ma znaczenia, z jakiej przyczyny członek zarządu przestał pełnić funkcję zarządczą w organie fundacji rodzinnej. Przepis ten ma zatem charakter bezwzględnie obowiązujący, gdyż ustawodawca nie wprowadził żadnej „furtki" umożliwiającej uchylenie się od obowiązku zachowania poufności.

WAŻNE! Obowiązek zachowania w poufności tajemnicy fundacji jest nieograniczony w czasie. Nie ma także możliwości uchylenia się od tego obowiązku.

Ustawodawca wprowadził również dla zarządu obowiązek dokładania należytej staranności oraz postępowania w sposób lojalny wobec fundacji rodzinnej. Pojęcie należytej staranności należy rozumieć w sposób szeroki, a zatem są to wszystkie czynności podjęte przez członka zarządu z uwzględnieniem interesu fundacji rodzinnej, wysokiego poziomu sumienności, dokładności oraz poszanowania przepisów prawa w celu zabezpieczenia interesów fundacji rodzinnej. Ponadto zachowanie poufności i należyta staranność w wykonywaniu obowiązków członka zarządu wynikają wprost z zasady

eprasa.pl 6b68c0e844

lojalności wobec fundacji rodzinnej. Dochowanie lojalności wpisuje się w ramy profesjonalnego zarządzania i zachowania członka zarządu względem fundacji rodzinnej, na rzecz której podejmuje czynności.

Należyta staranność i lojalność wynika z rangi dokonywanych przez członka zarządu czynności w imieniu fundacji rodzinnej. Tym samym przy wybieraniu członków zarządu należy mieć na uwadze ich predyspozycje personalne, a także określenie przez fundatora, komu, z potencjalnych kandydatów na członka zarządu fundacji rodzinnej, ufa najbardziej. Wprowadzenie kryteriów przy powołaniu osoby do zarządu fundacji rodzinnej powinno opierać się na wyznaczeniu standardów (ram) wpływających na skład zarządu. A zatem miernikiem takiego kryterium powinna być lojalność i należyta staranność.

WAŻNE! Za brak dochowania należytej staranności, a także brak dochowania lojalności, członek zarządu ponosi odpowiedzialność.

Członek zarządu powinien wykazać się zatem znajomością statutu i regulaminów fundacji rodzinnej, jej sprawami organizacyjno-technicznymi, jak również wiedzieć, jakie czynności powinny zostać podjęte do pozytywnego osiągnięcia celów, dla których fundacja rodzinna została powołana.

Należyta staranność wymaga od członków zarządu znajomości przepisów prawa, a decyzje zarządu mogą opierać się na dokonaniu wcześniejszej analizy problemów z innymi organami fundacji rodzinnej czy podmiotami trzecimi, np. profesjonalistami dysponującymi specjalistyczną wiedzą w danym zakresie.

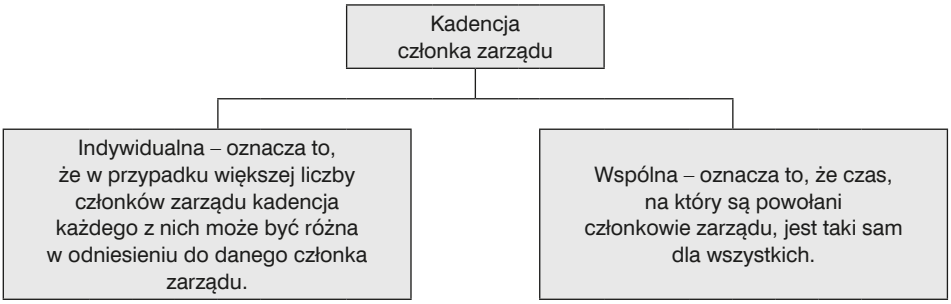
7.2.6. Kadencja członków zarządu

W celu zobrazowania, czym jest „kadencja" oraz związany z tym pojęciem „mandat", należy odnieść się do definicji legalnych ww. pojęć. Przez kadencję należy rozumieć okres sprawowania funkcji członka zarządu. Zatem jest to czas, w którym dana osoba realizuje uprawnienia wynikające z zajmowanego przez siebie stanowiska. Mandat to z kolei umocowanie do wykonywania praw i obowiązków związanych ze sprawowaną funkcją zarządczą. Wprowadzenie tych dwóch pojęć do ustawy wskazuje na duże podobieństwo do funkcjonowania zarządu w spółkach kapitałowych.

Ustawa o fundacji rodzinnej określa trzyletnią kadencję członka zarządu, z tym że statut może stanowić inaczej. Możliwe jest zatem powołanie na okres dłuższy bądź krótszy niż ustawowe trzy lata, np. na okres jednego roku, na okres pięciu lat lub nawet na czas nieograniczony. Ustawodawca nie wprowadził żadnego ograniczenia co do maksymalnego okresu kadencji, tak jak to zostało wskazane w spółkach akcyjnych, czyli pięć lat. Kadencja członka zarządu może mieć dwojaki charakter.

eprasa.pl 6b68c0e844

Schemat 2. Charakter kadencji członka zarządu

Zgodnie z ustawą o fundacji rodzinnej członek zarządu może być powołany na kolejne kadencje.

7.2.6.1. Powoływanie i odwoływanie członków zarządu

W celu zapewnienia ciągłości funkcjonowania zarządu fundacji rodzinnej przepisy ustawy o fundacji rodzinnej przewidują mechanizm powoływania i odwoływania członków zarządu, który oczywiście może zostać zmodyfikowany przez statut. W pierwszej kolejności uprawnienie do powołania i odwołania członka zarządu przysługuje fundatorowi, a po jego śmierci – radzie nadzorczej, jeżeli została ustanowiona.

W przypadku śmierci fundatora i braku rady nadzorczej powołania i odwołania członka zarządu dokonuje zgromadzenie beneficjentów. Z kolei gdy fundacja rodzinna jest ustanowiona w testamencie, fundator określa w nim osobę albo osoby, które zostaną powołane do pełnienia funkcji członka albo członków pierwszego zarządu. Tak jak zostało wspomniane powyżej, statut może przewidywać odmienne regulacje w zakresie powoływania i odwoływania członków zarządu. Przykładowo można przyjąć, że w przypadku zarządu wieloosobowego jednego członka zarządu powołuje rada nadzorcza, jednego zgromadzenie beneficjentów oraz jednego fundator.

7.2.7. Mandat członka zarządu

Mandat członka zarządu należy rozumieć jako umocowanie, wynikające ze statutu, uchwały, do pełnienia przez daną osobę fizyczną funkcji członka zarządu.

7.2.7.1. Wygaśnięcie mandatu

Ustawodawca wskazał, kiedy wygasa mandat członka zarządu. Dzieje się tak w przypadku:

1) upływu kadencji, na jaką został powołany,
2) odwołania,
3) śmierci,
4) rezygnacji z pełnienia funkcji.

eprasa.pl 6b68c0e844

Upływ kadencji

Pierwsza przesłanka wygaśnięcia mandatu związana jest z upływem kadencji członka zarządu, na jaką został powołany. Niniejsze będzie się aktualizować w przypadku ustanowienia w statucie fundacji rodzinnej okresu, na jaki zarząd został powołany. W przypadku powołania zarządu na czas nieokreślony wygaśnięcie mandatu członka zarządu będzie mogło nastąpić tylko w pozostałych przypadkach wskazanych w ustawie bądź uregulowanych w przepisach szczególnych, np. w statucie.

Przykład 30
Statut przewiduje, że członek zarządu może zostać odwołany na wniosek członka zarządu, rady nadzorczej lub beneficjenta, przy czym do odwołania wymagana jest bezwzględna większość głosów członków rady nadzorczej.

Odwołanie członka zarządu

Z odwołaniem członka zarządu fundacji rodzinnej będziemy mieć do czynienia, gdy fundator (bądź inny organ lub podmiot określony w statucie) złoży oświadczenie woli na ręce odwoływanego członka zarządu o pozbawieniu tej osoby sprawowanej funkcji. Co do zasady to bowiem fundator posiada kompetencje do powołania i odwołania członków zarządu, zatem to jego oświadczenie jest niezbędne do skutecznego odwołania danej osoby z pełnionej funkcji. Przy czym w statucie warto już określić, czy także innemu organowi lub podmiotowi nie przyznać kompetencji do powoływania i odwoływania członków zarządu, a przynajmniej wskazać, jaki organ przejmie kompetencje do powołania i odwołania członka zarządu w przypadku śmierci fundatora.

Ustawodawca nie wskazał, w jakiej formie powinno zostać złożone oświadczenie o odwołaniu z pełnionej funkcji, jednak w związku z koniecznością zgłoszenia zmian do rejestru fundacji rodzinnych w zakresie członków zarządu stwierdzić należy, że takie oświadczenie powinno zostać złożone na piśmie osobiście do osoby odwoływanej bądź wysłane na jej adres do doręczeń.

WAŻNE! Podkreślić należy, że skuteczność odwołania w żadnej mierze nie zależy od woli osoby odwołanej, a jedynie od skutecznego doręczenia takiej osobie oświadczenia o odwołaniu.

Ponadto w ustawie znajduje się postanowienie umożliwiające zawarcie w statucie takich regulacji, które ograniczą prawo odwołania członka zarządu z funkcji do ważnych powodów. Konstruując statut, warto zatem przemyśleć, jakie będą te ważne powody, które zaktualizują wystąpienie przesłanki odwołującej członka zarządu.

Przykład 31
Ważnymi powodami odwołania członka zarządu z pełnionej funkcji mogą być np.: działanie członka zarządu na szkodę fundacji rodzinnej, naruszenie przez członka za-

eprasa.pl 6b68c0e844

rządu zasady lojalności, naruszenie przez członka zarządu obowiązku zachowania tajemnic fundacji rodzinnej itp.

Odwołanie członka zarządu nie zwalnia go z obowiązku składania wyjaśnień w toku przygotowania sprawozdania finansowego obejmującego okres pełnienia przez niego funkcji w organie fundacji rodzinnej (patrz: pkt **7.2.7.2. Obowiązek byłego członka zarządu do złożenia wyjaśnień**).

Śmierć członka zarządu

Przesłanka „śmierci" członka zarządu, jako przyczyna wygaśnięcia mandatu, nie budzi żadnych wątpliwości interpretacyjnych. Z chwilą śmierci członka zarządu przestaje on pełnić funkcje zarządcze. Status członka zarządu jest przypisany ściśle do danej osoby, w związku z jej osobistymi przymiotami. Prawa wynikające z pełnionej funkcji w żadnym razie nie są zatem dziedziczone.

Rezygnacja z funkcji członka zarządu

Pełnienie funkcji członka zarządu opiera się na wolnej woli osoby sprawującej tę funkcję. Nikt więc nie może zmusić danej osoby do sprawowania funkcji zarządczej. Osoba, która została powołana na funkcję członka zarządu fundacji rodzinnej, może zrezygnować z pełnionej funkcji w każdym czasie. Do złożenia rezygnacji przez członka zarządu stosuje się odpowiednio przepisy o wypowiedzeniu zlecenia przez przyjmującego zlecenie. Zgodnie z art. 746 § 2 Kodeksu cywilnego przyjmujący zlecenie może je wypowiedzieć w każdym czasie. Rezygnacja powinna być sporządzona na piśmie i wręczona osobie fundatora lub organowi wskazanemu w statucie, jako osobie uprawnionej do powołania i odwołania członka zarządu. Rezygnacja stanowi zatem jednostronne oświadczenie woli składane przez dotychczasowego członka zarządu, w którym daje on wyraz braku – z jakichkolwiek przyczyn – możliwości dalszego wykonywania mandatu. Ponadto istotne jest również to, że w przypadku odwołania członka zarządu nie zostaje on pozbawiony roszczeń ze stosunku prawnego dotyczącego pełnienia funkcji członka zarządu. Zatem gdy np. członkowi zarządu przysługiwało wynagrodzenie za sprawowanie funkcji, przysługuje mu roszczenie o zapłatę w stosunku do fundacji rodzinnej.

Wzór 6. Oświadczenie o rezygnacji z dalszego pełnienia funkcji członka zarządu fundacji rodzinnej

Olsztyn, 30 października 2026 r.

Jan Kowalski
ul. Piękna 65, 10-900 Olsztyn

Do: Kazimierz Kowalski
Fundator fundacji rodzinnej pod nazwą:
Kowalscy Fundacja Rodzinna
z siedzibą w Olsztynie
ul. Słoneczna 23, 10-900 Olsztyn

eprasa.pl 6b68c0e844

OŚWIADCZENIE O REZYGNACJI Z FUNKCJI CZŁONKA ZARZĄDU FUNDACJI RODZINNEJ

Ja, niżej podpisany, Jan Kowalski, zamieszkały pod adresem: ul. Piękna 65, 10-900 Olsztyn, PESEL: XXXX, na podstawie art. 61 ust. 5 pkt 4 ustawy o fundacji rodzinnej w zw. z art. ….. (właściwy artykuł statutu fundacji rodzinnej), niniejszym oświadczam, że rezygnuję z dalszego pełnienia funkcji członka zarządu fundacji rodzinnej pod nazwą: Kowalscy Fundacja Rodzinna z siedzibą w Olsztynie.

.....
Jan Kowalski

7.2.7.2. Obowiązek byłego członka zarządu do złożenia wyjaśnień

Były członek zarządu jest uprawniony i obowiązany do złożenia wyjaśnień w toku przygotowania sprawozdania finansowego obejmującego okres pełnienia przez niego funkcji członka zarządu oraz do udziału w zgromadzeniu beneficjentów zatwierdzającym sprawozdanie, chyba że uchwała zgromadzenia beneficjentów stanowi inaczej. Tym samym odwołany członek zarządu nie zostaje zwolniony ze złożenia wyjaśnień co do sprawowanej przez siebie funkcji, jak również może brać udział w zgromadzeniu beneficjentów zatwierdzającym sprawozdanie zarządu z działalności za rok obrotowy, w którym tę funkcję pełnił. Uchwała zgromadzenia beneficjentów może jednak postanowić o zwolnieniu z obowiązku uczestnictwa byłego członka zarządu w posiedzeniu zgromadzenia beneficjentów. Rozwiązanie związane z zasadą uczestnictwa byłego członka zarządu w posiedzeniu zgromadzenia beneficjentów dotyczącym zatwierdzenia sprawozdania finansowego fundacji za okres, w którym odwołany członek zarządu sprawował mandat, należy ocenić pozytywnie. Praktyką jest, że odwołanie członka zarządu następuje w związku z konfliktem tego członka z członkiem organu go powołującym lub innymi członkami zarządu. Wówczas zgromadzenie beneficjentów ma możliwość poznania stanowiska odwołanego członka zarządu, co może prowadzić do wniosku, że np. odwołany członek zarządu sprzeciwił się podjęciu decyzji, której wykonanie spowodowałoby szkody majątkowe dla fundacji rodzinnej.

7.2.8. Wynagrodzenie członka zarządu

Sprawowanie funkcji członka zarządu może mieć charakter odpłatny, jak i nieodpłatny. Członek zarządu za pełnioną przez siebie funkcję w organie zarządczym może otrzymywać stosowne wynagrodzenie. Istotne jest jednak, aby takie wynagrodzenie i jego wysokość zostały określone np. w uchwale czy w regulaminie zarządu.

WAŻNE! W przypadku braku postanowienia o wynagrodzeniu zasadą jest, że członkowie zarządu pełnią funkcję bez wynagrodzenia.

eprasa.pl 6b68c0e844

Zgodnie zatem z art. 62 ustawy o fundacji rodzinnej:

- członkom zarządu może być przyznane wynagrodzenie lub pełnią funkcję nieodpłatnie,
- w przypadku odpłatnego sprawowania funkcji zarządczej należy wskazać wysokość wynagrodzenia,
- wysokość wynagrodzenia ma charakter uznaniowy, a ustawodawca nie wskazał ani minimalnych, ani maksymalnych widełek kwotowych,
- przyznanie wynagrodzenia zależy od woli fundatora albo innego organu wskazanego w statucie, albo innego podmiotu wskazanego w statucie,
- członkom zarządu będzie przysługiwał zwrot kosztów, jeśli takie koszty zostały poniesione w związku z udziałem w pracach zarządu.

Ustawodawca nie wskazał, jak powinno wyglądać wypłacanie przyznanego wynagrodzenia członkom zarządu, a zatem należy uznać, że forma takich regulacji jest dowolna i może wynikać np. z uchwały bądź z regulaminu zarządu. Wynagrodzenie może mieć zatem charakter comiesięcznej pensji albo być wypłacane we wskazanych okresach, np. kwartalnie, raz na pół roku itp. Wynagrodzenie może stanowić pewną określoną kwotę, jak również może zostać uzależnione od wyników finansowych fundacji rodzinnej. Co więcej, w przypadku zarządu wieloosobowego i podziału obowiązków wewnątrz fundacji rodzinnej wynagrodzenie może zostać uzależnione od ilości pełnionych obowiązków przez daną osobę. Warto też podkreślić, że ustawodawca nie narzucił formy zatrudnienia takiego członka zarządu, a zatem również należy wskazać na dowolność w kształtowaniu stosunku prawnego i związanego z nim wynagrodzenia.

7.2.9. Umowy z członkiem zarządu

Przy umowach pomiędzy fundacją rodzinną a członkiem zarządu, jak również w sporze fundacji rodzinnej z członkiem zarządu, fundację rodzinną reprezentuje rada nadzorcza, a w przypadku jej braku – pełnomocnik powołany uchwałą zgromadzenia beneficjentów. Wyjątek stanowi sytuacja, gdy członek zarządu jest zarazem jedynym członkiem zgromadzenia beneficjentów – wówczas czynność prawna między tym beneficjentem a reprezentowaną przez niego fundacją rodzinną wymaga zachowania formy aktu notarialnego. Zatem ustawodawca wprowadził unormowanie zaczerpnięte z art. 210 Kodeksu spółek handlowych.

Zakres regulacji wskazuje, że chodzi o wszelkie umowy i spory pomiędzy fundacją rodzinną a członkiem zarządu. Bez znaczenia przy tym jest to, czy spór bądź umowa są wynikiem funkcji sprawowanej przez członka zarządu, czy też nie są związane z wykonywanym stanowiskiem zarządczym, tj. gdy członek zarządu występuje w takim sporze bądź jest stroną umowy z fundacją rodzinną jako osoba trzecia.

Przyjęcie powyższej konstrukcji jest szczególnie uzasadnione w fundacji rodzinnej, gdzie łączenie roli beneficjenta z funkcją członka zarządu może być bardzo częste, np. z uwagi na to, że fundator będzie chciał, aby członkowie jego rodziny zarządzali fundacją rodzinną i jednocześnie czerpali z niej korzyści jako beneficjenci. Ustawa

eprasa.pl 6b68c0e844

nie wyklucza bowiem możliwości łączenia obowiązków członka zarządu z uprawnieniami beneficjenta. Tym bardziej że umożliwienie beneficjentowi sprawowania funkcji w organach fundacji rodzinnej wydaje się w wielu przypadkach rozwiązaniem korzystnym. Wynika to z tego, że najczęściej właśnie najbliżsi członkowie rodziny fundatora posiadają najlepszą wiedzę na temat majątku fundacji i wartości, jakimi należy się kierować przy jego zarządzaniu, w szczególności przy wsparciu doświadczonych i wyspecjalizowanych menedżerów zewnętrznych.

Beneficjenta sprawującego jednocześnie funkcję członka zarządu będą obowiązywać takie same zasady jak pozostałych członków tego organu. Konieczne jest jednak wprowadzenie mechanizmu, by uniknąć sytuacji, w której przy zawieraniu umowy albo w przypadku sporu osoba taka nie mogła jednocześnie decydować o wyborze pełnomocnika reprezentującego fundację rodzinną. Wymóg zachowania formy aktu notarialnego nie będzie dotyczył realizacji świadczeń przysługujących beneficjentowi, który jednocześnie jest członkiem zarządu – następuje ona bowiem w oparciu o informacje zawarte na liście beneficjentów. Istotne jest również to, że konieczność powołania pełnomocnika bądź reprezentacji fundacji przez radę nadzorczą dotyczy tylko aktualnych członków zarządu, a zatem nie członków zarządu odwołanych bądź z innych przyczyn niesprawujących już swoich funkcji.

Pełnomocnik, o którym mowa w art. 63 ust. 1 ustawy o fundacji rodzinnej, może zostać powołany jedynie uchwałą zgromadzenia beneficjentów. Uchwała zgromadzenia beneficjentów stanowi zatem udzielenie pełnomocnictwa, bez potrzeby stwierdzania tego dodatkowym dokumentem o treści „pełnomocnictwo". Zakres działania pełnomocnika powinien zostać uregulowany w uchwale, a zatem to z treści uchwały powinna wynikać czynność, do jakiej taki pełnomocnik został powołany. Ponadto nie można ustanowić takiego pełnomocnika na stałe, tj. do wszystkich czynności podejmowanych przez członka zarządu i fundację rodzinną czy do wszystkich sporów pomiędzy nimi. Takie pełnomocnictwo powinno zostać udzielone każdorazowo, ze wskazaniem konkretnej czynności, do której został umocowany pełnomocnik. Ustanowienie pełnomocnika, w związku z tym, że musi on być powołany uchwałą zgromadzenia beneficjentów, wymaga zachowania zwykłej formy pisemnej. Jednak jeżeli czynność prawna, dla której ustanowiono pełnomocnika, wymaga dla swej ważności formy aktu notarialnego bądź innej zastrzeżonej formy, również takie pełnomocnictwo powinno być sporządzone w takiej szczególnej formie.

WAŻNE! Zakres działania pełnomocnika powinien zostać uregulowany w uchwale. Pełnomocnictwo powinno być udzielane do konkretnej czynności, nie na stałe.

Uchwała o powołaniu pełnomocnika powinna zawierać te dane powoływanej osoby, które bez trudu pozwolą osobom trzecim na ustalenie tożsamości pełnomocnika. Zatem w uchwale należy wskazać minimum:

- imię i nazwisko,
- adres zamieszkania oraz numer PESEL.

eprasa.pl 6b68c0e844

Dodatkowo można wskazać imiona rodziców czy dane z dowodu osobistego.

Artykuł 63 ustawy o fundacji rodzinnej należy uznać za normę bezwzględnie obowiązującą. W związku z tym nie można uznać za prawidłowe powołania na pełnomocnika zainteresowanego członka zarządu, z którym ma być zawarta czynność prawna. Stanowiłoby to obejście prawa i faktyczne zawarcie przez danego członka zarządu umowy z samym sobą. Za sankcję naruszenia art. 63 ustawy o fundacji rodzinnej należy uznać – analogicznie jak w przypadku spółek kapitałowych – nieważność czynności prawnej.

Przykład 32
Jan Kowalski, będący jedynym członkiem zarządu fundacji rodzinnej Kowalscy Fundacja Rodzinna, chce zawrzeć z tą fundacją umowę na wynajem lokalu, w którym siedzibę ma mieć Kowalscy Fundacja Rodzinna, którego jest właścicielem. W tym przypadku – z uwagi na brak rady nadzorczej fundacji rodzinnej – wymagane jest ustanowienie pełnomocnika do zawarcia przedmiotowej umowy najmu.

7.3. Rada nadzorcza fundacji rodzinnej

Rada nadzorcza jest organem nadzoru nad działalnością fundacji rodzinnej. Podstawowym zadaniem rady nadzorczej jest pełnienie nadzoru nad działalnością zarządu w zakresie przestrzegania prawa i postanowień zawartych w statucie fundacji rodzinnej.

7.3.1. Kiedy ustanawiamy radę nadzorczą

Rada nadzorcza może być organem zarówno fakultatywnym, jak i obligatoryjnym. Jeżeli liczba beneficjentów przekracza 25 osób, ustanowienie rady nadzorczej jest obowiązkowe. W pozostałych sytuacjach jej powołanie jest dobrowolne i zależne jedynie od woli fundatora.

7.3.2. Kto ustanawia radę nadzorczą

Rada nadzorcza jest ustanawiana przez fundatora. Ustanowienie rady nadzorczej może nastąpić w każdym czasie, tj. zarówno przy zawiązywaniu fundacji rodzinnej, jak i w późniejszym czasie. Ustanowienie rady nadzorczej wymaga wprowadzenia odpowiedniego zapisu do statutu fundacji rodzinnej. W przypadku powołania rady nadzorczej fundacji rodzinnej konieczne będzie powołanie osób wchodzących w skład tego organu.

Przykład 33
Przykładowy zapis w statucie dotyczący ustanowienia rady nadzorczej:
1. Ustanawia się radę nadzorczą fundacji rodzinnej. Rada nadzorcza składa się co najmniej z trzech członków, powoływanych i odwoływanych przez zgromadzenie beneficjentów.

eprasa.pl 6b68c0e844

7.3.3. Kto może być członkiem rady nadzorczej

Aby zostać członkiem rady nadzorczej fundacji, należy spełnić dokładnie te same kryteria co osoba powoływana w skład zarządu fundacji rodzinnej. Ustawodawca wprost zastosował odwołanie do art. 57 ustawy o fundacji rodzinnej.

Członkiem rady nadzorczej fundacji rodzinnej może być zatem tylko osoba spełniająca kumulatywnie określone przesłanki, tj.:

- będąca osobą fizyczną,
- posiadająca pełną zdolność do czynności prawnych,
- będąca niekaraną za ściśle określone przestępstwo wskazane w katalogu,

oraz gdy

- nie zachodzą żadne inne przesłanki wskazane np. w statucie fundacji rodzinnej.

Dodatkowym kryterium jest natomiast zakaz kumulacji funkcji członka zarządu i członka rady nadzorczej.

Szerzej o tym, kto może być członkiem rady nadzorczej – porównaj pkt **7.2.2. Kto może być członkiem zarządu**.

7.3.4. Skład rady nadzorczej

Rada nadzorcza składa się z jednego albo większej liczby członków. Ustawodawca nie wprowadził zatem ograniczeń maksymalnych, lecz jedynie wskazał, aby organ nadzoru składał się co najmniej z jednej osoby.

7.3.5. Kompetencje rady nadzorczej

Podstawowym zadaniem rady nadzorczej jest pełnienie nadzoru nad działalnością zarządu w zakresie przestrzegania prawa i postanowień zawartych w statucie fundacji rodzinnej. W art. 65 ustawy o fundacji rodzinnej ustawodawca podał ogólny zakres obowiązków rady nadzorczej, który może być znacznie szerszy, poprzez wprowadzenie dodatkowych uprawnień rady nadzorczej do statutu fundacji rodzinnej. Tym samym w przypadku ustanowienia rady nadzorczej – czy to w wyniku woli fundatora, czy w związku z ustawowym obowiązkiem – ważne jest określenie dokładnego zakresu praw i obowiązków członków rady nadzorczej w statucie fundacji rodzinnej.

Rada nadzorcza, w odróżnieniu od zarządu, nie prowadzi spraw fundacji rodzinnej, lecz nadzoruje zarząd przy ich prowadzeniu. Każdy członek rady nadzorczej będzie uprawniony do samodzielnego wykonywania prawa nadzoru.

Ustawa o fundacji rodzinnej co do zasady nie zawiera przepisów analogicznych do art. 219 § 2, art. 300^{69} § 2 oraz art. 375^{1} Kodeksu spółek handlowych, które stanowią o zakazie wydawania przez radę nadzorczą wiążących poleceń zarządowi, niemniej jednak należy przyjąć, jak w przypadku Kodeksu spółek handlowych, że wydanie takich poleceń jest niedozwolone. W szczególności wynika to z odpowiedzialności członków zarządu za działanie na szkodę fundacji rodzinnej oraz z faktu, że to na

eprasa.pl 6b68c0e844

zarządzie spoczywa obowiązek prowadzenia spraw fundacji rodzinnej, jak i jej reprezentacji.

Przykład 34
Rada nadzorcza na podstawie podjętej uchwały wydała zarządowi polecenie zawarcia umowy na dzierżawę nieruchomości na rzecz podmiotu A. Przy czym zarząd, jak i rada nadzorcza dysponowały opinią niezależnego podmiotu, że korzystniejszą finansowo umową dla fundacji rodzinnej będzie zawarcie umowy dzierżawy z podmiotem B. Zarząd może odmówić wykonania polecenia wydanego przez radę nadzorczą.

7.3.5.1. Kompetencje rady nadzorczej wynikające z ustawy

Ustawodawca wskazał, że rada nadzorcza pełni funkcje nadzorcze w stosunku do zarządu w zakresie przestrzegania prawa i postanowień zawartych w statucie. W tym celu rada nadzorcza zwraca się do zarządu z żądaniem w przedmiocie udzielenia informacji, przedłożenia dokumentów oraz złożenia wyjaśnień w zakresie prac i czynności podejmowanych przez zarząd. Zarząd bądź inna osoba obowiązana, np. pełnomocnik, odpowiada kompleksowo radzie nadzorczej na jej żądanie w terminie nie późniejszym niż dwa tygodnie od dnia zgłoszenia takiego żądania. Termin ten może zostać jednak każdorazowo wydłużony wyłącznie przez radę nadzorczą. Takie wydłużenie terminu powinno zostać wskazane w żądaniu, ale również może być wskazane później, tj. już po skierowaniu żądania. Termin ten nie może być przez radę nadzorczą skrócony.

Zarząd nie może ograniczać dostępu członków rady nadzorczej do żądanych przez nich informacji, dokumentów, sprawozdań lub wyjaśnień.

Rada nadzorcza powinna kontrolować działalność zarządu pod względem stabilności finansowej, ryzyka gospodarczego, ryzyka finansowego czy innych zadań z zakresu kontroli zarządu przy prowadzeniu spraw fundacji rodzinnej.

Uprawnieniem szczególnym rady nadzorczej, które wynika wprost z ustawy, jest reprezentowanie fundacji rodzinnej w umowach między członkiem zarządu a fundacją rodzinną, jak również w sporze pomiędzy nimi (art. 63 ust. 1 ustawy o fundacji rodzinnej).

Przykład 35
1 lipca 2026 r. rada nadzorcza fundacji rodzinnej skierowała do zarządu fundacji rodzinnej wniosek o udostępnienie całości dokumentów finansowych fundacji rodzinnej sporządzonych od dnia zarejestrowania fundacji rodzinnej do dnia daty wniosku, tj. do 1 lipca 2026 r. Rada nadzorcza wskazała we wniosku, że takie dokumenty powinny zostać udostępnione najpóźniej do 31 lipca 2026 r. Zatem do tego też dnia zarząd powinien udostępnić radzie nadzorczej wnioskowane przez nią dokumenty.

eprasa.pl 6b68c0e844

7.3.5.2. Kompetencje rady nadzorczej wynikające ze statutu

Statut fundacji rodzinnej może rozszerzyć uprawnienia rady nadzorczej, w szczególności przewidywać, że zarząd obowiązany jest uzyskać zgodę rady nadzorczej przed dokonaniem określonej czynności. Pozostałe kompetencje rady nadzorczej mogą być zatem określane dowolnie w statucie, przy czym istotne jest, aby w taki sposób ukształtować te dodatkowe uprawnienia rady nadzorczej, by nie wchodziły one w kompetencje zarządu czy zgromadzenia beneficjentów.

Regulacje statutowe powinny zatem zostać skonstruowane precyzyjnie, aby żaden z organów fundacji nie miał problemu z interpretacją swoich kompetencji. W szczególności katalog czynności, dla których dokonania zarząd będzie zobowiązany uzyskać zgodę rady nadzorczej, powinien zostać ściśle dookreślony w statucie fundacji rodzinnej.

7.3.6. Kadencja członka rady nadzorczej

Kwestie pełnienia funkcji w radzie nadzorczej i wymogi co do osoby członka rady nadzorczej są tożsame z wymogami dotyczącymi zarządu, z tym że kadencja członka tego organu trwa pięć lat.

Statut fundacji rodzinnej może przewidywać inny okres trwania kadencji, w tym powołać członków rady nadzorczej na czas nieokreślony, niemniej jednak wskazane jest, by kadencje zarządu i rady nadzorczej nie pokrywały się.

Przykład 36
Członkowie zarządu są powoływani na 5-letnią kadencję. Członkowie rady nadzorczej są powoływani na czas nieokreślony.

Członek rady nadzorczej może być również powołany na kolejne kadencje.

O ile nie zostało to ustalone odmiennie w statucie, powołania i odwołania członków rady nadzorczej dokonuje fundator, a po śmierci fundatora – zgromadzenie beneficjentów. W przypadku gdy fundacja rodzinna jest ustanawiana w testamencie, fundator może określić w nim osobę albo osoby, które zostaną powołane do pełnienia funkcji członka albo członków pierwszej rady nadzorczej.

Szerzej o kadencyjności, powołaniu i odwołaniu członka rady nadzorczej – porównaj pkt **7.2.6. Kadencja członków zarządu.**

7.3.7. Wynagrodzenie członka rady nadzorczej fundacji rodzinnej

Sprawowanie funkcji członka rady nadzorczej może mieć charakter odpłatny, jak i nieodpłatny. Ustawodawca wprowadził bowiem w tym zakresie odesłanie do przepisów dotyczących wynagrodzenia członka zarządu. Sposób wynagrodzenia bądź pełnienia funkcji bez wynagrodzenia przez członka rady nadzorczej jest zatem taki

eprasa.pl 6b68c0e844

sam jak w przypadku regulacji dotyczących w tym zakresie członka zarządu fundacji rodzinej.

Szerzej o wynagrodzeniu członka rady nadzorczej – porównaj pkt **7.2.8. Wynagrodzenie członka zarządu.**

7.3.8. Zakaz łączenia funkcji członka zarządu i członka rady nadzorczej

Ustawodawca wprowadził bezwzględny zakaz łączenia stanowiska członka zarządu i funkcji członka rady nadzorczej. Łączenie bowiem obu tych stanowisk uniemożliwiłoby sprawowanie właściwej kontroli rady nadzorczej nad zarządem i obiektywnej oceny podejmowanych przez ten organ decyzji.

Powyższy zakaz należy ocenić pozytywnie, gdyż skumulowanie w jednym ręku funkcji wykonawczych i nadzorczych wypaczałoby sens powoływania rady nadzorczej, której głównym zadaniem jest kontrolowanie prac zarządu fundacji rodzinnej.

7.4. Zgromadzenie beneficjentów

Organem obowiązkowym fundacji rodzinnej, obok zarządu, rady nadzorczej (w przypadku gdy lista beneficjentów przekracza 25 osób), jest zgromadzenie beneficjentów. Celem tego organu jest zachowanie ciągłości funkcjonowania pozostałych organów fundacji rodzinnej, a tym samym właściwe działanie całej fundacji rodzinnej. Zgromadzenie beneficjentów jest ustanawiane przez fundatora w statucie fundacji rodzinnej (art. 70 ust. 1 ustawy o fundacji rodzinnej).

7.4.1. Zgromadzenie beneficjentów a zgromadzenie wspólników

Przed szczegółowym omówieniem takich kwestii, jak zasady funkcjonowania, a w szczególności aspekt legitymacji czynnej (czyli prawa do uczestnictwa) w zgromadzeniu beneficjentów, należy zapoznać się z ogólną charakterystyką tego organu fundacji rodzinnej. Dokonując pobieżnej analizy, można dojść do przekonania, że jest to organ tożsamy ze znanym w polskim systemie prawnym organem występującym w spółkach kapitałowych – tj. zgromadzeniem wspólników w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością oraz walnym zgromadzeniem wspólników występującym w spółce akcyjnej. Niemniej jednak wnikliwe porównanie niniejszych organów do zgromadzenia beneficjentów prowadzi do wniosku, że zarówno ich rola w organizacji, jak i przeznaczenie przewidziane przez ustawodawcę są diametralnie różne.

Zgromadzenie beneficjentów ma za zadanie podejmować uchwały jedynie w wyjątkowych przypadkach, określonych w ustawie o fundacji rodzinnej bądź statucie fundacji rodzinnej. Zgromadzenie beneficjentów ma również za zadanie umożliwić członkom rodziny fundatora wpływ na funkcjonowanie fundacji rodzinnej. Nie należy jednak stosować analogii i utożsamiać zgromadzenia beneficjentów z podobnym organem innego podmiotu, tj. zgromadzeniem wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, gdyż zgromadzenie

eprasa.pl 6b68c0e844

beneficjentów będzie zajmować się, co do zasady, jedynie konkretnie przypisanymi sprawami wskazanymi w statucie i ustawie, a główny ciężar prowadzenia spraw fundacji rodzinnej będzie spoczywał na innych organach fundacji, tj. przede wszystkim zarządzie. Dla przykładu bardzo istotne i kluczowe prawo do zmiany statutu fundacji rodzinnej nie zostało wprost, tj. w ustawie, przyznane jako kompetencja zgromadzenia beneficjentów. Kwestia, kto będzie odpowiadał za zmiany statutu, zależy wyłącznie od postanowień statutu, czyli decyzji fundatora fundacji rodzinnej. Dokonując więc porównania powyższego mechanizmu ze zgromadzeniem wspólników w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, którego głównym obowiązkiem, a zarazem nadanym mu uprawnieniem, zgodnie z art. 255 Kodeksu spółek handlowych, jest prawo do zmiany umowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, widać doskonale inne podejście do roli, jaką pełnić ma zgromadzenie beneficjentów w ramach fundacji rodzinnej.

7.4.2. Legitymacja do bycia członkiem zgromadzenia beneficjentów

Legitymację, czyli uprawnienie do bycia członkiem zgromadzenia beneficjentów, będą mieli – jak sama nazwa wskazuje – beneficjenci fundacji rodzinnej, czyli zgodnie z art. 30 ustawy o fundacji rodzinnej:

- osoby fizyczne oraz
- organizacje pozarządowe prowadzące działalność pożytku publicznego (szczegóły w zakresie warunków, jakie musi spełnić organizacja pozarządowa chcąca zostać beneficjentem fundacji rodzinnej, zostały opisane w rozdziale **3. Beneficjenci** i pkt **3.2. Lista beneficjentów**).

Co ważne, nie wszyscy beneficjenci będą mogli zostać członkami zgromadzenia beneficjentów. Uprawnienie do uczestnictwa w zgromadzeniu beneficjentów przysługiwać będzie wyłącznie beneficjentom wskazanym przez fundatora fundacji rodzinnej w statucie. Fundator może zatem dowolnie wskazać, kto będzie tworzyć zgromadzenie beneficjentów, z tym zastrzeżeniem, że muszą być to beneficjenci fundacji rodzinnej, a nie np. obce osoby niezwiązane z fundacją rodzinną i niebędące jej beneficjentami.

7.4.3. Powołanie/rezygnacja z bycia członkiem zgromadzenia beneficjentów

Kilka słów należy również poświęcić tematowi związanemu z powołaniem przez fundatora beneficjenta do zgromadzenia beneficjentów. Jak zostało wspomniane wcześniej, zgromadzenie beneficjentów składa się z beneficjentów fundacji rodzinnej, którym uprawnienie do uczestnictwa zostało przyznane przez fundatora w statucie fundacji rodzinnej.

WAŻNE! Przyznanie uprawnienia do uczestnictwa w zgromadzeniu beneficjentów realizowane będzie poprzez wpisanie go w statucie fundacji rodzinnej.

eprasa.pl 6b68c0e844

Jest to ważny aspekt, gdyż ewentualna przyszła zmiana i przyznanie któremuś z beneficjentów prawa do uczestnictwa w zgromadzeniu beneficjentów będą wiązały się ze zmianą statutu fundacji rodzinnej i zgłoszeniem zmian do sądu rejestrowego. Z uwagi na fakt, że statut fundacji rodzinnej ma formę aktu notarialnego, konieczna będzie również wizyta u notariusza oraz dokonanie wpisu w rejestrze fundacji rodzinnych.

Przechodząc zaś do zagadnienia dopuszczalności rezygnacji z bycia członkiem zgromadzenia beneficjentów, nie odnajdziemy w przepisach ustawy o fundacji rodzinnej przepisu, który wprost wskazuje na taką możliwość. Nie oznacza to jednak, że możliwość rezygnacji z bycia członkiem zgromadzenia beneficjentów należy całkowicie wykluczyć. Uczestnictwo w zgromadzeniu beneficjentów jest wyłącznie uprawnieniem, które zostaje przyznane beneficjentowi przez fundatora w statucie fundacji rodzinnej. Oznacza to, że beneficjent może, lecz nie musi z owego uprawnienia skorzystać czy zrezygnować. Podobna konstrukcja znajduje zastosowanie również na gruncie ustawy o fundacjach, gdzie w jej art. 5 fundatorowi przyznano prawo do wyboru składu organu w postaci członków zarządu fundacji, lecz sama ustawa również nie wspomina o możliwości złożenia rezygnacji z tej funkcji. Praktyka wraz z doktryną potwierdzają jednak, że działanie w organach jest zawsze dobrowolne, co oznacza, że przyznane beneficjentowi w statucie fundacji rodzinnej uprawnienie do uczestnictwa w zgromadzeniu beneficjentów zależeć będzie – prócz woli fundatora – również od woli samego beneficjenta.

Rezygnacja powinna co do zasady zostać złożona zarządowi fundacji rodzinnej, z uwagi na przyznane zarządowi uprawnienia zwoływania zgromadzenia beneficjentów. Niemniej jednak, z uwagi na brak przepisów w tym zakresie, z ostrożności rekomendowane jest, aby o rezygnacji został również poinformowany fundator fundacji rodzinnej, ze względu na przysługujące mu uprawnienia do zmiany statutu fundacji rodzinnej.

Mając na uwadze art. 61 § 1 Kodeksu cywilnego, zgodnie z którym oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwilą, gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią, należy uznać, że rezygnacja z bycia członkiem zgromadzenia beneficjentów będzie ważna już od momentu jej przedłożenia i zapoznania się przez zarząd lub fundatora.

WAŻNE! Każdorazowa zmiana w składzie zgromadzenia beneficjentów, czy to na skutek przyznania uprawnienia nowym beneficjentom czy ewentualnej rezygnacji lub śmierci beneficjenta, będzie się wiązać ze zmianą statutu, a następnie zgłoszeniem zmiany statutu do sądu rejestrowego.

Od rodzaju zmiany w składzie beneficjentów uprawnionych do uczestnictwa w zgromadzeniu beneficjentów uzależniony będzie moment, od kiedy dany beneficjent nabędzie lub utraci uprawnienie do uczestnictwa w zgromadzeniu beneficjentów.

eprasa.pl 6b68c0e844

Tabela 6. Moment nabycia/utraty uprawnienia do uczestnictwa w zgromadzeniu beneficjentów

Lp.	Zdarzenie	Moment nabycia/utraty uprawnienia
1.	Przyznanie lub pozbawienie uprawnienia do uczestnictwa w zgromadzeniu beneficjentów	Beneficjent nabędzie bądź utraci prawo do uczestnictwa w zgromadzeniu beneficjentów dopiero w momencie zmiany statutu fundacji rodzinnej oraz wpisania zmiany do rejestru fundacji rodzinnych (tzw. wpis konstytutywny).
2.	Rezygnacja lub śmierć beneficjenta uprawnionego do uczestnictwa w zgromadzeniu beneficjentów	Należy zakładać, że zmiana na skutek złożonego oświadczenia o rezygnacji będzie ważna już od momentu jej przedłożenia zarządowi lub fundatorowi fundacji rodzinnej, z kolei w przypadku śmierci beneficjenta – w momencie dowiedzenia się przez zarząd lub fundatora o śmierci beneficjenta. Zmiana będzie więc ważna jeszcze przed zmianą samego statutu fundacji i wpisaniem jej do rejestru fundacji rodzinnych (tzw. wpis deklaratoryjny). Za zastosowaniem tej wykładni, z uwagi na brak wypracowanej praktyki w tym zakresie oraz orzecznictwa, przemawia fakt występowania podobnej konstrukcji, która funkcjonuje w przypadku rezygnacji lub śmierci członków organów np. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością czy fundacji.

7.4.4. Tryb pracy i zwoływania zgromadzenia beneficjentów

Zgromadzenie beneficjentów zwoływane jest przez zarząd (art. 71 ust. 1 ustawy o fundacji rodzinnej). Ustawa przewiduje jednak, że uprawnienie do zwoływania zgromadzenia beneficjentów może zostać przyznane innemu organowi czy osobie wskazanej w statucie.

Jak zostało wskazane wcześniej, zgromadzenie beneficjentów zwoływane jest jedynie w wyjątkowych sytuacjach. Z tego powodu tryb pracy zgromadzenia beneficjentów oparty będzie na niesystematycznym zwoływaniu zgromadzenia w zależności od potrzeby podejmowania uchwał w sprawach wynikających wprost z ustawy (więcej na ten temat w dalszej części tego rozdziału) oraz od potrzeb samej fundacji rodzinnej, które będą sprawami indywidualnymi danej fundacji rodzinnej, zapisanymi w jej statucie.

Omawiając zwoływanie zgromadzeń beneficjentów w drodze ustawowej, statutowej czy sądowej należy zaznaczyć, że ustawa o fundacji rodzinnej w przypadku zwołania zgromadzenia beneficjentów przewiduje takie same przepisy jak przy zwołaniu innych organów fundacji rodzinnej – zgodnie z art. 49 ustawy o fundacji rodzinnej. W zawiadomieniu o zgromadzeniu beneficjentów należy więc uwzględnić:

- datę,
- godzinę,
- miejsce – rozumiane jako lokal fundacji rodzinnej, jeśli statut nie wskazuje innego miejsca,

eprasa.pl 6b68c0e844

- porządek obrad zgromadzenia beneficjentów,
- informację o sposobie uczestnictwa w zgromadzeniu – w przypadku wykorzystania środków komunikacji elektronicznej – ze wskazaniem, w jaki sposób można wypowiadać się w jego trakcie, wykonywać prawo głosu czy wnieść sprzeciw od podjętej uchwały.

Ustawa o fundacji rodzinnej w art. 50 wspomina dodatkowo o wymogu prawidłowego zawiadomienia o posiedzeniu organu fundacji rodzinnej. Jednym z wymogów jest zawarcie w zawiadomieniu informacji wskazanych powyżej w zakresie daty, godziny czy miejsca i porządku obrad. W zakresie zaś formy zawiadomienia z ostrożności procesowej należałoby jednak wskazać, że do czasu uregulowania tej kwestii przez praktykę czy pojawienia się orzecznictwa w tym zakresie jako analogię należałoby stosować przepisy wynikające z Kodeksu spółek handlowych, a konkretnie regulację wynikającą z art. 238 Kodeksu spółek handlowych. Wskazuje on, że zawiadomienie powinno zostać wysłane za pomocą:

- listów poleconych lub
- przesyłek nadanych pocztą kurierską,

lub

- na adres do doręczeń elektronicznych albo pocztą elektroniczną, jeżeli członek danego organu uprzednio wyraził na to pisemną zgodę, podając adres, na który zawiadomienie powinno być wysłane.

Stosując dalej analogię do Kodeksu spółek handlowych, należy stwierdzić, że powyższe zawiadomienie powinno być wysłane co najmniej dwa tygodnie przed terminem zgromadzenia beneficjentów.

Wzór 7. Zaproszenie na zgromadzenie beneficjentów

Warszawa, 17 kwietnia 2026 r.

Sz. P.
Jan Kowalski
ul. Mickiewicza nr 1
01-155 Gdańsk

ZAPROSZENIE NA ZGROMADZENIE BENEFICJENTÓW

Zarząd fundacji rodzinnej działającej pod nazwą **Kowalscy Fundacja Rodzinna z siedzibą w Gdańsku, wpisanej do rejestru fundacji rodzinnych pod numerem: XXX** (dalej „Fundacja Rodzinna"), działając na podstawie art. 71 w zw. z art. 72 ust. 1 ustawy o fundacji rodzinnej, niniejszym **zwołuje zgromadzenie beneficjentów Fundacji Rodzinnej na dzień 8 maja 2026 r. o godz. 10.00 w sali konferencyjnej w lokalu Fundacji Rodzinnej w budynku przy ul. Juliusza Słowackiego nr 2, lok. 1, 80-257 Gdańsk,** z następującym porządkiem obrad:

1. Otwarcie zgromadzenia beneficjentów Fundacji Rodzinnej.
2. Wybór Przewodniczącego zgromadzenia beneficjentów Fundacji Rodzinnej.

eprasa.pl 6b68c0e844

3. Stwierdzenie prawidłowości zwołania zgromadzenia beneficjentów i jego zdolności do podejmowania uchwał oraz przyjęcie porządku obrad.
4. Rozpatrzenie i podjęcie uchwały w przedmiocie przyjęcia i zatwierdzenia sprawozdania finansowego Fundacji Rodzinnej za rok obrotowy od 1 stycznia 2025 r. do 31 grudnia 2025 r.
5. Zamknięcie zgromadzenia beneficjentów.

.....
Tomasz Kowalski
Prezes Zarządu

7.4.4.1. Zwoływanie zgromadzeń beneficjentów w drodze ustawowej

Zgromadzenie beneficjentów, jak zostało już powyżej wskazane, jest co do zasady zwoływane przez zarząd. Ustawa, co należy pozytywnie ocenić, zwłaszcza w porównaniu ze spółkami kapitałowymi, dopuszcza również możliwość zwoływania zgromadzenia beneficjentów przez:

1) inne osoby lub organy wskazane przez statut – art. 71 ust. 1 ustawy o fundacji rodzinnej;
2) członka zarządu – w przypadku śmierci fundatora oraz braku rady nadzorczej, a także gdy fundator nie jest uprawniony do powołania zarządu, to członek zarządu składa rezygnację członkom zgromadzenia beneficjentów, zwołując jednocześnie zgromadzenie beneficjentów, jeżeli z powodu rezygnacji żaden mandat w zarządzie nie byłby obsadzony. W takim przypadku, jak wskazuje art. 71 ust. 2 ustawy o fundacji rodzinnej, zawiadomienie o zgromadzeniu beneficjentów zawiera także oświadczenie o rezygnacji członka zarządu, a sama rezygnacja jest skuteczna z dniem następującym po dniu, na który zwołano zgromadzenie beneficjentów;
3) każdego z beneficjentów – w przypadku śmierci fundatora oraz braku rady nadzorczej, a także gdy fundator nie jest uprawniony do powołania zarządu, to każdy z beneficjentów może zwołać zgromadzenie beneficjentów, jeżeli w wyniku śmierci członka zarządu żaden mandat w zarządzie nie byłby obsadzony – art. 71 ust. 3 ustawy o fundacji rodzinnej.

7.4.4.2. Zwoływanie zgromadzeń beneficjentów w drodze statutowej

Statut fundacji rodzinnej może również przewidywać przypadki, w których każdy z beneficjentów może żądać zwołania zgromadzenia beneficjentów przez zarząd. W takim wypadku żądanie beneficjenta powinno zawierać również proponowany porządek obrad. Ustawa o fundacji rodzinnej w art. 71 ust. 5 doprecyzowuje, że wyłączne prawo odwołania zgromadzenia wspólników ma beneficjent, który żądał jego zwołania. Co więcej, fundator uprawniony jest w statucie przyznać kompetencje do zwoływania zgromadzenia beneficjentów również innym podmiotom – np. wskazanej kancelarii prawnej lub innego rodzaju doradcom.

eprasa.pl 6b68c0e844

7.4.4.3. Zwoływanie zgromadzeń beneficjentów w drodze sądowej

W sytuacji gdy wystosowane przez beneficjenta żądanie zwołania zgromadzenia beneficjentów nie zostanie zrealizowane w terminie dwóch tygodni od dnia przedstawienia go zarządowi albo jego porządek obrad nie będzie zgodny z proponowanym, beneficjent może wystąpić do sądu rejestrowego o wydanie mu stosownego upoważnienia (art. 71 ust. 6 ustawy o fundacji rodzinnej). Sąd rejestrowy – po wezwaniu zarządu do złożenia oświadczenia w zakresie żądania oraz wyjaśnienia, dlaczego zarząd nie zrealizował żądania – upoważnia do zwołania zgromadzenia beneficjenta, który wystąpił z żądaniem. Zatem gdyby uzyskane odpowiedzi ze strony zarządu okazały się w ocenie sądu niewystarczające, sąd może upoważnić beneficjenta, który wystąpił z pierwotnym żądaniem, do zwołania zgromadzenia beneficjentów, jednocześnie wyznaczając go jako przewodniczącego tego zgromadzenia.

Schemat 3. Zwoływanie zgromadzenia beneficjentów w drodze sądowej

Krok 1.	Wystąpienie przez beneficjenta do zarządu z żądaniem zwołania zgromadzenia beneficjentów wraz z zaproponowanym porządkiem obrad. Żądanie zwołania jest możliwe jedynie w przypadkach określonych przez statut.
Krok 2.	Brak zwołania przez zarząd zgromadzenia beneficjentów w terminie dwóch tygodni od dnia przedstawienia żądania z pkt 1 powyżej.
Krok 3.	Wystąpienie przez beneficjenta fundacji rodzinnej do sądu rejestrowego o wydanie upoważnienia do zwołania zgromadzenia.
Krok 4.	Wezwanie zarządu przez sąd rejestrowy do ustosunkowania się do żądania wraz ze złożeniem wyjaśnień, dlaczego żądanie nie zostało zrealizowane.
Krok 5.	Jeśli w ocenie sądu złożone wyjaśnienia okażą się niewystarczające, sąd rejestrowy może upoważnić beneficjenta do zwołania zgromadzenia beneficjentów wraz z wyznaczeniem go na przewodniczącego tego zgromadzenia.
Krok 6.	W zawiadomieniu o zgromadzeniu beneficjentów beneficjent musi powołać się na wydane postanowienie sądu rejestrowego przyznające mu w tym zakresie stosowne upoważnienie.

7.4.5. Prawo do uczestnictwa w zgromadzeniu beneficjentów

Zgromadzenie beneficjentów składa się z beneficjentów fundacji rodzinnej, przy czym mogą wziąć w nim udział wyłącznie ci beneficjenci, którym przyznano takie prawo w statucie. Fundator może więc w statucie postanowić, że tylko określony beneficjent

eprasa.pl 6b68c0e844

będzie posiadać prawo uczestnictwa w posiedzeniu, a tym samym prawo do oddania na nim głosu. Konstrukcja umożliwiająca wyłączenie udziału beneficjenta – czyli osoby otrzymującej świadczenia ze strony fundacji rodzinnej – w zgromadzeniu beneficjentów uzasadniona jest przede wszystkim praktycznymi przesłankami, jakie mogą pojawić się w trakcie funkcjonowania zgromadzenia. Chodzi tutaj o możliwość wyłączenia beneficjenta z udziału w zgromadzeniu beneficjentów w przypadku np. małoletnich beneficjentów czy będących osobami schorowanymi lub po prostu niemającymi odpowiedniej wiedzy czy wykształcenia bądź wręcz niezainteresowanymi sprawami fundacji rodzinnej, co w konsekwencji mogłoby sparaliżować prace zgromadzenia beneficjentów. Również w przypadku licznego grona beneficjentów wytypowanie tylko niektórych z nich do zgromadzenia beneficjentów może znacznie ułatwić i przyspieszyć pracę organu.

7.4.5.1. Osobiste prawo do uczestnictwa w zgromadzeniu beneficjentów

Mając na względzie uwagi podniesione na wstępie, można wskazać, że w zgromadzeniu beneficjentów mogą brać udział beneficjenci:

- fundacji rodzinnej i
- którym fundator w statucie przyznał prawo do udziału w zgromadzeniu beneficjentów.

Uczestnictwo i wykonywanie prawa głosu będzie więc przypisane bezpośrednie do wskazanej osoby i przez nią realizowane – jest to tzw. osobiste prawo do uczestnictwa w zgromadzeniu beneficjentów.

7.4.5.2. Prawo do uczestnictwa w zgromadzeniu beneficjentów przez pełnomocnika

Uczestnictwo w zgromadzeniu beneficjentów może być również wykonywane przez pełnomocnika wskazanego przez beneficjenta, któremu przyznano w statucie fundacji rodzinnej prawo do uczestnictwa w zgromadzeniu beneficjentów. Oprócz samego uczestnictwa reprezentant może również wykonywać prawo głosu w imieniu beneficjenta. Istotne jednak, aby zostało to jasno wskazane w udzielonym pełnomocnictwie, w przeciwnym bowiem razie można byłoby poczytywać, że pełnomocnik został upoważniony jedynie do uczestnictwa w zgromadzeniu beneficjentów, jednak bez możliwości oddania na nim głosu. Dla zachowania ważności udzielonego pełnomocnictwa, a co za tym idzie – dla możliwości uczestnictwa i wykonywania prawa głosu przez powołanego pełnomocnika, wymagane jest zachowanie formy dokumentowej pełnomocnictwa.

W praktyce kopię udzielonego pełnomocnictwa w formie dokumentowej dołącza się do protokołu posiedzenia zgromadzenia beneficjentów. Za weryfikację ważności przedłożonego pełnomocnictwa, zgodnie z brzmieniem art. 74 ust. 2 ustawy o fundacji rodzinnej, odpowiedzialny będzie zarząd fundacji rodzinnej.

eprasa.pl 6b68c0e844

Wzór 8. Pełnomocnictwo do uczestnictwa w zgromadzeniu beneficjentów

Warszawa, 20 sierpnia 2026 r.

PEŁNOMOCNICTWO

Ja, niżej podpisany, Jan Kowalski, zamieszkały przy ul. Wiśniowej nr 9, 00-001 Warszawa, posiadający numer PESEL: XXX, jako beneficjent fundacji rodzinnej pod nazwą: Kowalscy Fundacja Rodzinna z siedzibą w Warszawie, adres fundacji rodzinnej: ul. Klonowa nr 10, 00-155 Warszawa, wpisanej do rejestru fundacji rodzinnych pod numerem: XXX, NIP: XXX, REGON: XXX (dalej jako: „Fundacja Rodzinna"), niniejszym udzielam pełnomocnictwa Andrzejowi Klonowskiemu, zamieszkałemu przy ul. Truskawkowej nr 8, 10-687 Olsztyn, posiadającemu numer PESEL: XXX, do uczestnictwa i wykonywania prawa głosu w moim imieniu na zgromadzeniu beneficjentów Fundacji Rodzinnej w dniu 10 września 2026 r.

.....
Jan Kowalski

7.4.6. Kompetencje zgromadzenia beneficjentów

Jak zostało wskazane na wstępie, zgromadzenie beneficjentów fundacji rodzinnej jest organem, który ma być zwoływany incydentalnie, tj. jedynie w sytuacjach wskazanych w ustawie o fundacji rodzinnej lub statucie danej fundacji rodzinnej.

7.4.6.1. Ustawowe kompetencje zgromadzenia beneficjentów

Ustawa o fundacji rodzinnej wskazuje kompetencje, które wymagają podjęcia uchwały ze strony zgromadzenia beneficjentów.

Tabela 7. Ustawowe kompetencje zgromadzenia beneficjentów

Lp.	Kompetencje	Podstawa prawna
1.	Powołanie i odwołanie członka zarządu – w przypadku śmierci fundatora i braku rady nadzorczej	art. 61 ust. 3 ustawy o fundacji rodzinnej
2.	Powołanie i odwołanie członka rady nadzorczej – w przypadku śmierci fundatora	art. 68 ust. 3 ustawy o fundacji rodzinnej
3.	a) rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania finansowego fundacji rodzinnej za poprzedni rok obrotowy, b) udzielenie absolutorium członkom organów fundacji rodzinnej z wykonania przez nich obowiązków, c) podział lub pokrycie wyniku finansowego netto, d) wybór firmy audytorskiej, w przypadku gdy sprawozdanie finansowe, zgodnie z ustawą o rachunkowości, podlega badaniu	art. 72 ustawy o fundacji rodzinnej
4.	Rozwiązanie fundacji rodzinnej, gdy z innych ważnych powodów kontynuowanie działalności fundacji rodzinnej jest niecelowe	art. 89 ust. 1 pkt 2 ustawy o fundacji rodzinnej
5.	Zbycie nieruchomości fundacji rodzinnej w likwidacji z wolnej ręki	art. 98 ust. 1 ustawy o fundacji rodzinnej

eprasa.pl 6b68c0e844

7.4.6.2. Statutowe kompetencje zgromadzenia beneficjentów

Wspominany już wyżej art. 72 ustawy o fundacji rodzinnej w pkt 5 wskazuje, że uchwały zgromadzenia beneficjentów wymagają również inne sprawy wymienione w statucie. Oznacza to, że fundator fundacji rodzinnej lub inne podmioty uprawnione do zmiany statutu fundacji rodzinnej mogą zdecydować, jakie sprawy lub rodzaje spraw zostaną uzależnione od uzyskania uprzedniej zgody wyrażonej w formie uchwały zgromadzenia beneficjentów. Przykładowo statut może przewidywać, że każde zbycie nieruchomości fundacji rodzinnej lub zaciągnięcie zobowiązania finansowego przez fundację rodzinną powyżej określonej kwoty będzie wymagało uzyskania zgody ze strony zgromadzenia beneficjentów

7.4.7. Podejmowanie uchwał przez zgromadzenie beneficjentów

Omawiając pracę zgromadzenia beneficjentów należy również nakreślić procedurę podejmowania uchwał przez ten organ. W pierwszej kolejności podkreślenia wymaga, że zgromadzenie beneficjentów jest ważne bez względu na liczbę reprezentowanych na nim głosów, tym samym nie jest konieczne zachowanie tzw. kworum (minimalnej liczby członków organu do podjęcia wiążącej decyzji). Stanowi to istotną różnicę w porównaniu z innymi organami fundacji rodzinnej (zarządu oraz rady nadzorczej), gdzie do podjęcia uchwały wymagane jest uczestnictwo co najmniej połowy członków danego organu. Wyjątkiem od ww. zasady braku dochowania kworum są uchwały zgromadzenia beneficjentów dotyczące powołania lub odwołaniu członków zarządu lub rady nadzorczej – wówczas, dla ważności takiej uchwały, wymagane jest uczestnictwo co najmniej połowy członków zgromadzenia beneficjentów (art. 72 ust. 2 ustawy o fundacji rodzinnej).

Każdemu członkowi zgromadzenia beneficjentów przysługiwać będzie jeden głos, chyba że odmiennie to ustalono w statucie. Dodatkowo ustawa, tak jak w przypadku innych organów fundacji rodzinnej, wskazuje na jawność głosowania przy podejmowaniu uchwał zgromadzenia beneficjentów, a utajnienie głosowania zastrzeżone jest przy podejmowaniu uchwał m.in. w zakresie:

- wyboru członków organu fundacji rodzinnej,
- odwołania członków organu fundacji rodzinnej,
- pociągnięcia członków organu fundacji rodzinnej do odpowiedzialności,
- wszelkich spraw osobowych,
- każdej sprawy, jeśli jeden z beneficjentów uczestniczących w zgromadzeniu beneficjentów zgłosi takie żądanie.

Ustawa o fundacji rodzinnej przewiduje również obowiązek protokołowania zgromadzenia beneficjentów. Protokół powinien co najmniej zawierać:

1) listę członków tego organu uczestniczących w głosowaniu,
2) treść podjętych uchwał,
3) wskazanie liczby oddanych głosów za każdą uchwałą w trakcie zgromadzenia beneficjentów,

eprasa.pl 6b68c0e844

4) wynik głosowania nad każdą z uchwał,
5) podpisy co najmniej członka zgromadzenia beneficjentów prowadzącego posiedzenie i osoby sporządzającej protokół,

a także informacje związane z przedłożoną, referowaną czy analizowaną na zgromadzeniu dokumentacją, na podstawie której podejmowane są uchwały. Istotny jest również aspekt protokołowaniu zastrzeżeń czy zdań odrębnych ze strony beneficjentów.

Obowiązek protokołowania wynika wprost z treści art. 50 ust. 5 oraz art. 74 ustawy o fundacji rodzinnej. Z kolei w art. 73 ustawy o fundacji rodzinnej dotyczącym przesłanek ważności zgromadzenia beneficjentów zawarto wymagania co do minimalnej liczby członków zgromadzenia beneficjentów, którzy muszą być obecni w trakcie głosowania nad sprawami dotyczącymi odwołania i powołania członków zarządu lub rady nadzorczej, tak by podjęta uchwała była ważna.

Uchwały zgromadzenia beneficjentów zapadają bezwzględną większością głosów, chyba że w statucie postanowiono inaczej. Bezwzględna większość głosów oznacza sytuację, gdy podczas głosowania liczba głosów oddanych za uchwałą wynosi 50% + 1% wszystkich oddanych głosów.

Ustawa o fundacji rodzinnej w art. 50 ust. 1 oraz ust. 2 i art. 73 ust. 2 dopuszcza możliwość podejmowania uchwał za pomocą tzw. środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość.

Jako przykład form komunikacji, z uwagi na brak definicji „środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość", można wskazać na:

- telekonferencje (sam dźwięk),
- wideotelekonferencje (dźwięk i obraz),
- komunikatory tekstowe.

Przesłanką zakwalifikowania powyższych form jako środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość jest możliwość dwustronnej, natychmiastowej komunikacji i wymiany informacji. Z tych względów użycie np. wiadomości mailowej jako środka bezpośredniego porozumiewania się, z uwagi na możliwe opóźnienia czy większe prawdopodobieństwo wystąpienia problemów technicznych w trakcie wysyłania wiadomości z lub do adresata, powinno zostać z ostrożności wyłączone spod dopuszczalnych form uczestnictwa i realizowania prawa głosu na zgromadzeniu beneficjentów.

7.4.8. Nieważność uchwał zgromadzenia beneficjentów oraz zaskarżenie uchwał

Podjęta przez zgromadzenie beneficjentów uchwała może być nieraz dotknięta niestety takimi wadami, które będą skutkowały jej nieważnością. Do przesłanek dotyczących nieważności uchwały i do kwestii zaskarżania uchwał zgromadzenia beneficjentów zastosowanie będą miały przepisy i regulacje takie jak przy uchwałach pozostałych organów fundacji rodzinnej – zarządu oraz rady nadzorczej. Powyższe

eprasa.pl 6b68c0e844

zostało opisane w rozdziale poradnika dotyczącym kontroli sądowej oraz rozdziale o nieważności czynności prawnej organów fundacji rodzinnej.

8. Rejestr fundacji rodzinnych

Fundacja rodzinna podlega wpisowi do rejestru fundacji rodzinnych. Rejestr fundacji rodzinnych prowadzony jest przez Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim. Co do zasady rejestr fundacji rodzinnych wzorowany jest na Krajowym Rejestrze Sądowym i jest publiczny oraz jawny.

Z rejestru można otrzymywać poświadczone odpisy, wyciągi, zaświadczenia i informacje, które w tym rejestrze się znajdują. W praktyce, aby uzyskać dostęp do ww. dokumentacji, wymagane jest złożenie stosownego wniosku do Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim. Ponadto za uzyskanie odpisów, wyciągów, zaświadczeń itp. trzeba uiścić opłatę, a zatem zastosowanie będą miały przepisy ustawy z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 1228 ze zm.). Zwolnione od ponoszenia opłat są Skarb Państwa oraz instytucje państwowe, których zadaniem nie jest prowadzenie działalności gospodarczej.

Funkcjonowanie rejestru fundacji rodzinnych sprowadza się zatem do gromadzenia, weryfikacji, przetwarzania i udostępniania danych, które zostały uznane przez ustawodawcę za istotne i wystarczające do dokonania rejestracji fundacji rodzinnej w rejestrze.

Każda zarejestrowana fundacja rodzinna posiada odrębne akta rejestrowe prowadzone przez sąd rejestrowy. Z aktami rejestrowymi może zapoznać się fundator, członek organu fundacji rodzinnej, beneficjent oraz osoba mająca interes prawny, a przeglądanie akt odbywa się w siedzibie sądu rejestrowego w obecności pracownika sądu.

Aby otrzymać wgląd do akt, wymagane jest umówienie się na ich przegląd, tj. ustalenie dokładnego terminu na zapoznanie się z dokumentacją. Zasadne jest stwierdzenie, że w przypadku osób innych niż fundator, beneficjent czy członek organu fundacji rodzinnej przeglądanie akt rejestrowych danej fundacji rodzinnej czy uzyskanie z nich poświadczonych odpisów, wyciągów, zaświadczeń i informacji będzie mogło nastąpić – w przeciwieństwie do Krajowego Rejestru Sądowego – dopiero po wykazaniu interesu prawnego przez taką osobę oraz po wyrażeniu zgody przez sąd rejestrowy.

Postępowanie przed sądem rejestrowym, zgodnie z art. 4 ust. 3 ustawy o fundacji rodzinnej, toczy się według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu nieprocesowym, chyba że ustawa o fundacji rodzinnej stanowi inaczej.

Warto także wyjaśnić, że dane dotyczące beneficjentów rzeczywistych fundacji rodzinnej będą gromadzone w Centralnym Rejestrze Beneficjentów Rzeczywistych prowadzonym przez ministra ds. finansów publicznych.

eprasa.pl 6b68c0e844

8.1. Kto jest uprawniony do dokonania zgłoszenia do rejestru fundacji rodzinnych

Fundator zgłasza fundację rodzinną do rejestru fundacji rodzinnych. W przypadku ustanowienia fundacji rodzinnej w testamencie zgłoszenia fundacji rodzinnej do rejestru fundacji rodzinnych dokonuje zarząd. Zgłoszenie takie musi być podpisane przez wszystkich członków zarządu.

Dla ważności złożonego wniosku istotne będzie zatem podpisanie wniosku rejestrowego przez wszystkie osoby powołane w skład zarządu. Bez znaczenia w tym przypadku, tj. przy składaniu wniosku rejestrowego, pozostanie kwestia ustanowienia w statucie np. samodzielnej reprezentacji. Zatem w zakresie składania wniosku rejestrowego ustawodawca wprowadził odmienne regulacje niż przy wnioskach rejestrowych dotyczących spółek prawa handlowego (przy spółkach to z reprezentacji wynika, kto może podpisać wniosek rejestrowy, a zatem jeśli np. reprezentacja spółki jest jednoosobowa, to wystarczy podpis którejkolwiek osoby uprawnionej do reprezentacji).

W tym miejscu należy również poruszyć kwestię możliwości złożenia wniosku o rejestrację fundacji rodzinnej przez pełnomocnika procesowego. W ślad za regulacjami Kodeksu spółek handlowych należy się opowiedzieć za stanowiskiem dopuszczającym złożenie takiego wniosku, jak i innych, przy czym pełnomocnictwo powinno zostać udzielone przez fundatora, a w przypadku ustanowienia fundacji rodzinnej w testamencie – przez zarząd, i powinno być podpisane przez wszystkich członków zarządu (niezależnie od sposobu reprezentacji).

8.2. Jakie dane należy zgłosić do rejestru fundacji rodzinnych

Zgłoszenie do rejestru fundacji rodzinnych obowiązkowo musi zawierać takie informacje, jak:

1) nazwa, siedziba oraz adres fundacji rodzinnej,
2) wysokość funduszu założycielskiego fundacji rodzinnej,
3) imiona i nazwiska, numery PESEL członków zarządu, a w przypadku braku obowiązku posiadania takiego numeru – data urodzenia, oraz ich adresy do doręczeń, a także sposób reprezentowania fundacji rodzinnej,
4) imiona i nazwiska, numery PESEL członków rady nadzorczej, a w przypadku braku obowiązku posiadania takiego numeru – data urodzenia, oraz ich adresy do doręczeń, jeśli w fundacji rodzinnej ustanawia się radę nadzorczą,
5) imiona i nazwiska, numery PESEL beneficjentów będących osobami fizycznymi wchodzącymi w skład zgromadzenia beneficjentów, a w przypadku braku obowiązku posiadania takiego numeru – data urodzenia, oraz ich adresy do doręczeń, a jeśli beneficjentem jest podmiot inny niż osoba fizyczna – nazwa lub firma

eprasa.pl 6b68c0e844

oraz numer identyfikacyjny REGON, a jeżeli podmiot ten jest zarejestrowany w Krajowym Rejestrze Sądowym – także jego numer w tym rejestrze,

6) czas trwania fundacji rodzinnej, jeżeli jest oznaczony.

W tym miejscu należy podkreślić, że w przypadku każdorazowej zmiany ww. danych należy zaktualizować wpis w tym zakresie w rejestrze fundacji rodzinnych. Zatem jeśli np. zmianie ulegnie skład osobowy rady nadzorczej, zgłoszenie zmiany będzie dotyczyło tylko tego zakresu. Zmiany danych wpisywanych do rejestru fundacji rodzinnych należy zgłaszać niezwłocznie.

WAŻNE! W przypadku każdorazowej zmiany danych rejestrowych należy zaktualizować wpis w tym zakresie w rejestrze fundacji rodzinnych.

Zgłoszenie danych do rejestru fundacji rodzinnych jest równoznaczne z wnioskiem o wpis do tego rejestru. Również zgłaszanie późniejszych zmian danych jest równoznaczne ze zgłaszaniem wniosku o wpis zmiany danych w rejestrze.

8.3. Jakie załączniki należy przedłożyć do rejestru fundacji rodzinnych

Do wniosku o rejestrację fundacji rodzinnej należy dołączyć dokumenty, z których będą wynikały zgłaszane informacje. Tymi dokumentami są:

1) akt założycielski fundacji rodzinnej albo protokół otwarcia i ogłoszenia testamentu, w którym utworzono fundację rodzinną,
2) statut fundacji rodzinnej,
3) oświadczenie fundatora o wniesieniu mienia na pokrycie funduszu założycielskiego w kwocie określonej w statucie, a w przypadku ustanowienia fundacji rodzinnej w testamencie – oświadczenie członków zarządu, że fundusz założycielski zostanie wniesiony w ciągu dwóch lat od wpisania do rejestru fundacji rodzinnych,
4) dowód ustanowienia organów fundacji rodzinnej, z wyszczególnieniem ich składu osobowego, jeżeli skład organów fundacji rodzinnej nie wynika z jej statutu oraz zgody na pełnienie funkcji członka organu.

Ponadto, oprócz wyżej wskazanych dokumentów, do wniosku o wpis osób reprezentujących podmiot wpisany do rejestru fundacji rodzinnych, likwidatorów i pełnomocników należy dołączyć oświadczenia tych osób obejmujące zgodę na ich powołanie oraz ich adresy do doręczeń.

8.4. Kontrola wniosku rejestrowego przez sąd

Rejestr fundacji rodzinnych pełni funkcję wiarygodnego źródła aktualnych informacji o fundacjach rodzinnych do niego wpisanych. Rolą sądu prowadzącego rejestr fundacji rodzinnych nie jest zatem mechaniczne wpisywanie danych do ewidencji. W celu

eprasa.pl 6b68c0e844

zapewnienia wiarygodności i rzetelności rejestru sąd rejestrowy dysponuje niezbędnymi uprawnieniami nadzorczo-kontrolnymi. Tym samym sąd rejestrowy będzie badał, czy dołączone do wniosku dokumenty są zgodne w odniesieniu do formy i treści z obowiązującymi przepisami prawa. Ponadto sąd rejestrowy zbada także, czy zgłoszone dane są zgodne z przepisami prawa. Sąd rejestrowy będzie zatem mógł odmówić dokonania wpisu w przypadku niezgodności danych z rzeczywistym stanem faktycznym i prawnym, np. gdy zostaną wskazane błędne dane beneficjentów w postaci błędnego numeru PESEL czy zostanie pomylone imię beneficjenta, bądź w przypadku niedopuszczalności wpisu ze względu na przepisy prawa, np. powierzenie radzie nadzorczej kompetencji należących do wyłącznej właściwości zgromadzenia beneficjentów (np. aspekt zatwierdzania sprawozdania finansowego fundacji rodzinnej).

Przepisy kontrolne odgrywają zatem bardzo ważną rolę w zapewnieniu rzeczywistej wiarygodności rejestru fundacji rodzinnych poprzez udział sądu rejestrowego w procesie gromadzenia i wpisu niezbędnych informacji oraz badania zgodności z przepisami prawa pod względem formy i treści dołączonych do wniosku o wpis dokumentów, a także prawdziwości określonych danych zamieszczonych we wniosku.

WAŻNE! Na osobach składających wniosek rejestrowy spoczywa obowiązek rzetelnego i sumiennego wskazania wszystkich wymaganych danych rejestrowych fundacji rodzinnej.

8.5. Dane widniejące w rejestrze fundacji rodzinnych

Dane zamieszczone w rejestrze fundacji rodzinnych są jawne. Zatem po wyszukaniu, po nazwie lub za pośrednictwem innych danych identyfikujących fundację rodzinną, będzie można zapoznać się z danymi takimi jak:

1) numer, pod którym fundacja rodzinna jest wpisana do rejestru fundacji rodzinnych,
2) nazwa fundacji rodzinnej,
3) siedziba i adres, a jeżeli fundacja rodzinna posiada jednostkę terenową albo jednostki terenowe – także ich siedziby i adresy,
4) NIP albo informacja o jego unieważnieniu lub uchyleniu,
5) w przypadku gdy fundacja rodzinna je posiada – adres strony internetowej, adres poczty elektronicznej oraz adres do doręczeń elektronicznych,
6) numer identyfikacyjny REGON,
7) wysokość funduszu założycielskiego,
8) dane (nazwisko i imiona oraz numer PESEL), adresy do doręczeń członków zarządu oraz sposób reprezentacji fundacji rodzinnej,
9) dane (nazwisko i imiona oraz numer PESEL) oraz adresy do doręczeń pełnomocników, którym udzielono pełnomocnictwa ogólnego do reprezentowania fundacji rodzinnej,

eprasa.pl 6b68c0e844

10) dane (nazwisko i imiona oraz numer PESEL) oraz adresy do doręczeń członków rady nadzorczej, jeżeli ustanowiono radę nadzorczą,
11) dane (nazwisko i imiona oraz numer PESEL) oraz adresy do doręczeń członków zgromadzenia beneficjentów,
12) czas trwania fundacji rodzinnej, jeżeli jest oznaczony,
13) informacja o statucie oraz wzmianka o jego zmianie,
14) informacja o wykonywanej działalności gospodarczej, o ile jest wykonywana,
15) wzmianka o złożeniu rocznego sprawozdania finansowego fundacji rodzinnej z oznaczeniem dnia jego złożenia i roku obrotowego,
16) wzmianka o złożeniu sprawozdania z badania, jeżeli sprawozdanie finansowe podlegało obowiązkowi badania przez firmę audytorską,
17) wzmianka o złożeniu uchwały o zatwierdzeniu sprawozdania finansowego i podziale lub pokryciu wyniku finansowego netto,
18) informacja o dniu kończącym rok obrotowy,
19) wzmianka o powołaniu i odwołaniu kuratora i dane (nazwisko i imiona oraz numer PESEL) tego kuratora,
20) informacja o otwarciu i zakończeniu likwidacji, ustanowieniu zarządu i zarządu komisarycznego,
21) dane (nazwisko i imiona oraz numer PESEL) likwidatora, zarządcy, zarządcy komisarycznego oraz sposób reprezentacji fundacji rodzinnej w likwidacji,
22) informacja o rozwiązaniu fundacji rodzinnej,
23) informacja o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego, o ogłoszeniu upadłości fundacji rodzinnej wykonującej działalność gospodarczą, o ukończeniu tych postępowań lub o uchyleniu układu, dane (nazwisko i imiona oraz numer PESEL) zarządcy przymusowego, syndyka, nadzorcy sądowego, zarządcy, zarządcy zagranicznego oraz osób powołanych w toku postępowania restrukturyzacyjnego albo upadłościowego do reprezentowania dłużnika albo upadłego.

WAŻNE! Fundacja rodzinna będzie posiadała swój NIP, REGON oraz numer rejestrowy, który będzie indywidualny dla każdej fundacji rodzinnej (tak jak to ma miejsce w przypadku spółek prawa handlowego).

8.6. Wpisywanie i wykreślanie danych z rejestru fundacji rodzinnych

Rejestracja fundacji rodzinnej, jak również dokonywanie późniejszych zmian w widniejących już wpisach, następuje na wniosek osób upoważnionych do jego złożenia. Zatem postępowanie rejestrowe jest postępowaniem wnioskowym. Przepis szczególny może jednak przewidywać możliwość dokonania wpisu z urzędu. Przykładem

eprasa.pl 6b68c0e844

takiej sytuacji jest chociażby dodanie do nazwy fundacji oznaczenia „w upadłości" czy dokonanie wpisu informacji o otwarciu likwidacji bądź dopisanie kuratora.

Przez słowo „wpis" należy rozumieć nie tylko ujawnienie danych w rejestrze, ale również wykreślenie, zmianę lub sprostowanie tych danych. Wpis oznaczać będzie zatem czynność techniczno-prawną, jak również treść zamieszczoną w rejestrze. W każdym przypadku sąd rejestrowy wyda postanowienie w przedmiocie dokonania wpisu.

Wniosek o wpis w rejestrze fundacji rodzinnych odbywa się w oparciu o formularze wniosków wskazanych w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z 18 maja 2023 r. w sprawie określenia wzorów urzędowych formularzy wniosków o wpis do rejestru fundacji rodzinnych oraz sposobu i miejsca ich udostępniania (Dz.U. z 2023 r. poz. 974), które można znaleźć m.in. na stronie Ministerstwa Sprawiedliwości (www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/formularze-wnioskow-o-wpis-do-rejestru-fundacji-rodzinnych). Co do zasady układ i treść formularzy są zbliżone do formularzy dotychczas wykorzystywanych w Krajowym Rejestrze Sądowym. Ponadto, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z 18 maja 2023 r. w sprawie rejestru fundacji rodzinnych (Dz.U. z 2023 r. poz. 971 ze zm.), każda fundacja rodzinna wpisywana jest pod indywidualnym numerem RFR do rejestru fundacji rodzinnych prowadzonym w systemie informatycznym.

Wpis do rejestru fundacji rodzinnych polega więc na wprowadzeniu do systemu informatycznego danych zawartych w postanowieniu sądu rejestrowego niezwłocznie po jego wydaniu. Wpis do rejestru fundacji rodzinnych następuje z chwilą zamieszczenia danych w tym rejestrze. W sprawach, w których postanowienia sądu rejestrowego są skuteczne lub wykonalne z chwilą uprawomocnienia, wraz z wpisem w rejestrze zostanie zamieszczona wzmianka o jego nieprawomocności. Po uprawomocnieniu się postanowienia datę uprawomocnienia wpisuje się z urzędu (art. 121 ustawy o fundacji rodzinnej).

8.7. Termin na dokonanie zgłoszenia fundacji rodzinnej

Fundacja rodzinna dokonuje zgłoszenia do sądu rejestrowego wszystkich danych dotyczących jej rejestracji bądź rejestracji zmiany danych niezwłocznie, tj. nie później niż w terminie 7 dni od dnia zdarzenia uzasadniającego dokonanie wpisu.

Przykład 37
Załóżmy, że 4 grudnia 2026 r. zostanie powołany nowy członek zarządu fundacji rodzinnej. Zatem, co do zasady, do 11 grudnia 2026 r. wniosek o rejestrację zmiany danych w rejestrze powinien zostać złożony do sądu rejestrowego.

eprasa.pl 6b68c0e844

Podkreślenia jednak wymaga, że wskazany 7-dniowy termin nie jest terminem zawitym i ustawa nie przewiduje żadnych skutków prawnych dla złożenia wniosku rejestrowego w późniejszym terminie, np. po 10 dniach od dokonanej czynności.

Do wniosku dotyczącego zmiany statutu fundacji rodzinnej należy dołączyć tekst jednolity statutu, z uwzględnieniem wprowadzonych zmian. Do tekstu jednolitego nie stosuje się przepisów o formie czynności prawnej, a zatem tekst jednolity statutu nie wymaga formy aktu notarialnego (art. 122 ustawy o fundacji rodzinnej). **Warto więc pamiętać, aby przy każdej zmianie postanowień statutu uwzględniać wprowadzone zmiany w jego tekście jednolitym i dołączać go do wniosku rejestrowego.**

8.8. Zasada nieusuwalności danych z rejestru

Ustawodawca wskazał, że poza wyjątkami przewidzianymi w ustawie dane umieszczone w rejestrze fundacji rodzinnych nie mogą być z niego usuwane. Zastosowano zatem analogię do art. 12 ustawy z 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 869 ze zm.), który dotyczy zasady nieusuwalności wpisu w rejestrze.

Rejestr ma służyć opisaniu fundacji rodzinnej w nim ujawnionej, a zatem dotyczy nie tylko danych aktualnych, ale również danych archiwalnych, tj. danych które zostały zmienione czy wykreślone. Dane zachowane w rejestrze będą pozwalały na odtworzenie sytuacji prawnej fundacji rodzinnej od dnia jej rejestracji. Dlatego dane zawarte w rejestrze fundacji rodzinnych nie mogą być z niego usunięte, chyba że ustawa stanowi inaczej. Możliwość usunięcia danych figurujących w rejestrze dotyczy danych niedopuszczalnych. Dane niedopuszczalne to dane niezgodne z obowiązującymi przepisami prawa, np. oparte na nieważnej czynności prawnej.

Ponadto sąd rejestrowy może dokonywać sprostowania danych umieszczonych w rejestrze fundacji rodzinnych. Sprostowanie danych rejestrowych następuje w związku z wystąpieniem dwóch niezależnych od siebie podstaw, tj. gdy wpis zawiera:

- oczywiste błędy lub
- niezgodności z treścią postanowienia sądu rejestrowego o wpisie.

Sprostowanie takich danych następuje poprzez zestawienie treści danych umieszczonych w rejestrze z treścią danych zawartych we wniosku lub treści danych umieszczonych w rejestrze z treścią postanowienia sądu rejestrowego o dokonaniu wpisu. Sprostowanie może nastąpić z urzędu lub na wniosek i nie może prowadzić do zmiany merytorycznej wpisu.

Sąd rejestrowy może również dokonać z urzędu wykreślenia danych niezgodnych z rzeczywistym stanem rzeczy lub wpisu danych odpowiadających rzeczywistemu stanowi rzeczy, w przypadkach uzasadnionych bezpieczeństwem obrotu oraz gdy dokumenty stanowiące podstawę wpisu będą znajdowały się w aktach rejestrowych fundacji rodzinnej, a dane te są istotne.

eprasa.pl 6b68c0e844

8.9. Domniemanie prawdziwości wpisu

Rejestr fundacji rodzinnych służy m.in. funkcji informacyjnej w zakresie danych w nim zawartych. Dane ujawnione w rejestrze są zatem traktowane jako dane rzetelne i wiarygodne, a tym samym właściwe dla ustalenia rzeczywistego stanu faktycznego i prawnego fundacji rodzinnej. Tym samym zastosowanie ma domniemanie prawdziwości danych zawartych w rejestrze fundacji rodzinnych (wpisu). Domniemanie to polega na tym, że osoba trzecia, opierająca swoją wiedzę na danych zawartych w rejestrze fundacji rodzinnych, korzysta z ochrony prawnej, gdyby te dane okazały się błędne.

WAŻNE! Osoba trzecia powołująca się na dane wynikające z rejestru nie musi wykazywać ich prawdziwości.

Powołanie się przez fundację rodzinną, zarejestrowaną w rejestrze fundacji rodzinnych, na niezgodność z rzeczywistym stanem rzeczy danych ujawnionych w tym rejestrze, które dotyczą tej fundacji rodzinnej, jest dopuszczalne, gdy fundacja rodzinna niezwłocznie podjęła czynności zmierzające do wyeliminowania błędnych danych czy też innych wpisów.

8.10. Opłata

Założenie fundacji rodzinnej wiąże się z kosztami podobnymi do rejestracji spółek prawa handlowego, tj. opłata sądowa od wniosku o zarejestrowanie fundacji rodzinnej w rejestrze fundacji rodzinnych wynosi 500 zł. Zmiana wpisu będzie natomiast kosztowała 250 zł. Ponadto jedną opłatę stałą w kwocie 100 zł pobiera się od skargi na orzeczenie referendarza sądowego, chociażby dotyczyło kilku wpisów w rejestrze fundacji rodzinnych (art. 64a i 64b ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych).

9. Audyt fundacji rodzinnej

Rozwiązaniem, które należy ocenić pozytywnie, jest wprowadzenie przez ustawodawcę obowiązkowego audytu funkcjonowania fundacji rodzinnej. Audyt ten przeprowadzany jest przez podmiot/podmioty posiadające profesjonalną wiedzę i które w okresie objętym audytem nie mogą świadczyć usług na rzecz fundacji bądź zasiadać w jej organach.

Fundacja rodzinna będzie podlegała cyklicznym audytom, tj. co najmniej raz na cztery lata. Audyt będzie przeprowadzany częściej, jeżeli sprawozdanie finansowe danej fundacji rodzinnej będzie podlegać badaniu zgodnie z przepisami ustawy o rachunkowości. W takiej sytuacji sprawozdanie finansowe fundacji rodzinnej będzie podlegało co do zasady corocznemu badaniu.

eprasa.pl 6b68c0e844

9.1. Kto przeprowadza audyt, jakie kryteria muszą spełniać audytorzy

Audyt przeprowadzany jest przez firmę audytorską albo zespół audytorów wyznaczony przez zgromadzenie beneficjentów, co należy do kompetencji tego organu (art. 72 pkt 4 ustawy o fundacji rodzinnej). Należy zwrócić uwagę na odmienność w zakresie przyznania niniejszego prawa do wyznaczania firmy audytorskiej, zespołu audytorskiego, w porównaniu z regulacjami Kodeksu spółek handlowych, w ramach których co do zasady to zarząd jest organem, który dokonuje wyboru podmiotu audytowego – biegłego rewidenta – do badania sprawozdań finansowych (przy spełnieniu określonych warunków z ustawy o rachunkowości).

Ustawodawca przewidział również, z jakiego rodzaju specjalistów składać się ma firma audytorska albo zespół audytorów dokonujący audytu fundacji rodzinnej. Mianowicie w skład audytorów muszą wchodzić łącznie:

- biegły rewident,
- doradca podatkowy,
- adwokat lub radca prawny.

Podmiot dokonujący audytu (w tym jego członkowie) oraz zespół audytorski, o którym mowa w ustawie o fundacji rodzinnej, zobowiązany jest do łącznego spełnienia kilku warunków. W okresie objętym audytem (np. 4 lata wstecz) i w trakcie jego trwania nie może:

- być zależny od fundacji rodzinnej,
- brać udziału w podejmowaniu decyzji fundacji rodzinnej,
- świadczyć czynności rewizji finansowej lub doradztwa na rzecz fundacji rodzinnej.

Oznacza to, że audytor nie może np. świadczyć usług na rzecz fundacji rodzinnej, być członkiem organu fundacji rodzinnej, być pracownikiem fundacji rodzinnej czy świadczyć usług na rzecz podmiotów (spółek) zależnych od fundacji rodzinnej.

Podsumowując, zgromadzenie beneficjentów czy też fundator, który będzie rekomendował daną firmę audytorską/zespół audytorów do dokonania audytu, musi zweryfikować nie tylko, czy dany podmiot spełnia kryteria posiadania specjalistycznych kwalifikacji (art. 77 ust. 2 ustawy o fundacji rodzinnej), ale również, czy w stosunku do niego (jego członków) nie zachodzą powiązania zależności lub usług w okresie audytu, jak i w okresie go poprzedzającym (art. 78 ustawy o fundacji rodzinnej).

9.2. Jakie obszary działalności fundacji podlegają audytowi

Audytowi podlegać będą następujące obszary związane z funkcjonowaniem fundacji rodzinnej:

- zarządzanie aktywami fundacji rodzinnej,
- zaciąganie i spełnianie zobowiązań, w tym zobowiązań publicznoprawnych,

eprasa.pl 6b68c0e844

pod kątem prawidłowości, rzetelności, zgodności z prawem, celem oraz dokumentami fundacji rodzinnej (art. 77 ust. 1 ustawy o fundacji rodzinnej).

Ponadto gdy fundacja rodzinna spełni kryteria wynikające z ustawy o rachunkowości, jej sprawozdanie finansowe podlegać będzie obowiązkowemu badaniu, zgodnie z wytycznymi wynikającymi z niniejszej ustawy (art. 79 ust. 2 ustawy o fundacji rodzinnej).

WAŻNE! Audytu fundacji rodzinnej oraz audytu sprawozdania finansowego fundacji rodzinnej mogą dokonywać niezależne firmy audytorskie/zespół audytorski albo ta sama firma audytorska/zespół audytorski.

Badaniu sprawozdania finansowego podlegają jednostki, które w poprzedzającym roku obrotowym, za który sporządzono sprawozdania finansowe, spełniły co najmniej dwa z następujących warunków:

1) średnioroczne zatrudnienie w przeliczeniu na pełne etaty wyniosło co najmniej 50 osób,
2) suma aktywów bilansu na koniec roku obrotowego stanowiła równowartość w walucie polskiej co najmniej 3 125 000 euro,
3) przychody netto ze sprzedaży towarów i produktów oraz operacji finansowych za rok obrotowy stanowiły równowartość w walucie polskiej co najmniej 6 250 000 euro.

(art. 64 ust. 1 pkt 4 ustawy o rachunkowości)

Tabela 8. Obszary związane z funkcjonowaniem fundacji rodzinnej podlegające audytowi

Lp.	Obszar audytu	Opis
1	2	3
1.	Zarządzanie aktywami fundacji rodzinnej	Zarządzanie aktywami fundacji rodzinnej należy pojmować jako weryfikację przez audytorów przede wszystkim zarządu – jako organu wykonawczego. Audytorzy będą badać, czy mienie wniesione do fundacji rodzinnej przez fundatora lub inne podmioty oraz mienie, które zostało nabyte przez fundację rodzinną z osiąganych przez nią różnego rodzaju dochodów (np. dywidendy ze spółek, w których posiada akcje/udziały/ogół praw i obowiązków, czynsze z dzierżawionych/najmowanych nieruchomości bądź zyski ze sprzedaży różnego rodzaju papierów wartościowych), jest inwestowane zgodnie z wizją i założeniami fundatora oraz czy w perspektywie krótkoterminowej i długoterminowej będzie przynosić korzyści zarówno dla stabilnego rozwoju fundacji rodzinnej, jak i jej beneficjentów.

eprasa.pl 6b68c0e844

1	2	3
2.	Zaciąganie i spełnianie zobowiązań, w tym zobowiązań publicznoprawnych	Oceniane tu będą decyzje zarządu w zakresie zaciągania różnego rodzaju zobowiązań, np. w postaci różnego rodzaju produktów finansowych (w statucie będzie można uregulować, że zaciąganie określonego rodzaju zobowiązań lub zobowiązań powyżej określonej kwoty będzie wymagało uprzedniej zgody rady nadzorczej lub zgromadzenia beneficjentów).

Ustawodawcy zależało na tym, aby fundator i beneficjenci fundacji rodzinnej mogli kontrolować nie tylko aspekty finansowe, ale także celowość i zgodność z prawem innych podejmowanych – przede wszystkim przez zarząd – działań. W tym celu audytorzy uprawnieni zostali do żądania od zarządu dokumentów fundacji rodzinnej (np. dokumentacji księgowej, finansowej, umów z kontrahentami, analiz i opinii oraz aktów wewnętrznych, w tym aktualnej listy beneficjentów).

WAŻNE! Zasadniczym celem przeprowadzonego audytu, zgodnie z ustawą o fundacji rodzinnej, jest wyposażenie fundatora, beneficjentów w narzędzia pozwalające kontrolować nie tylko aspekty finansowe, ale również celowość i zgodność z prawem wszelkich czynności mających wpływ na aktywa, zobowiązania fundacji oraz realizację celu i wizji fundacji rodzinnej, zgodnie z wolą fundatora.

Termin na przeprowadzenie audytu wynika z obowiązków dotyczących złożenia sprawozdania finansowego wraz z raportem z audytu do KRS (zgodnie z art. 69 ustawy o rachunkowości).

Tabela 9. Terminy związane z przeprowadzeniem audytu

Lp.	Działanie	Termin
1.	Przeprowadzenie audytu i sporządzenie raportu z audytu.	W ciągu 6 miesięcy od dnia bilansowego.
2.	Zatwierdzenie sprawozdania finansowego i przyjęcie raportu z audytu.	W ciągu 6 miesięcy od dnia bilansowego.
3.	Złożenie do KRS kompletnego sprawozdania finansowego, raportu z audytu oraz uchwały zatwierdzającej sprawozdanie finansowe.	W ciągu 15 dni o daty zatwierdzenia sprawozdania finansowego.

9.3. Raport z audytu

Po przeprowadzonym audycie sporządzany jest raport, który następnie przekazywany jest do zarządu. Z kolei zarząd obowiązany jest przedstawić niniejszy raport radzie nadzorczej, a w przypadku jej nieustanowienia – zgromadzeniu beneficjentów na najbliższym posiedzeniu (art. 81 ustawy o fundacji rodzinnej). Mechanizm ten ma na celu

eprasa.pl 6b68c0e844

z jednej strony informowanie organów nadzoru lub beneficjentów o różnych aspektach (nie tylko finansowych) związanych z funkcjonowaniem fundacji rodzinnej, a z drugiej strony umożliwia podjęcie działań naprawczych, w przypadku niekorzystnej sytuacji związanej z aktywami, finansami fundacji rodzinnej. **Częstokroć to raport z audytu (poza prawem kontroli przez beneficjenta) będzie stanowił podstawowe i główne źródło informacji o bieżącej kondycji finansowej fundacji rodzinnej oraz wykonywaniu przez zarząd lub radę nadzorczą (w zakresie kompetencji przyznanych przez statut) czynności zgodnie z założeniami i wizją fundatora.**

Ponadto co istotne, rada nadzorcza, a w przypadku jej nieustanowienia – zgromadzenie beneficjentów, ma prawo do żądania uczestnictwa podmiotu audytorskiego lub audytora na posiedzeniu zgromadzenia beneficjentów, podczas którego będzie omawiany raport z audytu i zostanie przeprowadzone głosowanie nad rozpatrzeniem i zatwierdzeniem sprawozdania finansowego oraz udzieleniem absolutorium członkom organów (zarządu i rady nadzorczej).

10. Instytucja zachowku

Zachowek to uprawnienie, które ma za zadanie ochronę najbliższych krewnych spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z przepisów ustawy. Są to zstępni (każdy kolejny potomek spadkodawcy, tj. dzieci, wnuki itp.), małżonek oraz rodzice.

10.1. Zachowek – instytucja w ramach prawa spadkowego (Kodeks cywilny)

Instytucja zachowku uregulowana w Kodeksie cywilnym została przewidziana w celu ochrony interesów majątkowych osób najbliższych spadkodawcy. Swobodne dysponowanie majątkiem na wypadek śmierci przez spadkodawcę niejednokrotnie może doprowadzić do pokrzywdzenia osób uprawnionych do dziedziczenia na podstawie przepisów Kodeksu cywilnego. Zachowek znajdzie zastosowanie więc wtedy, gdy z różnych względów spadkodawca pomija w testamencie najbliższe osoby przy wyrażeniu swojej ostatniej woli i np. chce powierzyć cały spadek osobie obcej (niespokrewnionej, np. przyjacielowi, wspólnikowi) lub tylko jednemu członkowi rodziny (np. tylko żonie, pomijając przy tym dzieci) lub jeszcze za życia przekazuje komuś majątek np. w drodze darowizny. Wtedy osoby uprawnione, o których będzie mowa poniżej, mogą domagać się zachowku (czyli zapłaty) od powołanego przez spadkodawcę spadkobiercy lub przykładowo obdarowanego przez spadkodawcę.

10.1.1. Osoby uprawnione do nabycia zachowku

Roszczenie o zapłatę z tytułu zachowku przysługuje osobie uprawnionej, jeżeli dziedziczyłaby według przepisów Kodeksu cywilnego po danym spadkodawcy. Te osoby to:

- zstępni spadkodawcy – dzieci, wnuki itd. (przy czym należy pamiętać, że na równi ze zstępnymi spadkodawcy traktować należy przysposobionego i jego zstępnych),

eprasa.pl 6b68c0e844

- małżonek spadkodawcy,
- rodzice spadkodawcy (przy czym należy pamiętać, że na równi z rodzicami spadkodawcy traktować należy przysposabiającego oraz jego małżonka).

Wyjątek!

Uprawniony spadkobierca nie posiada uprawnienia do żądania zapłaty zachowku, jeżeli:

- został wydziedziczony,
- został uznany za niegodnego,
- odrzucił spadek,
- zrzekł się dziedziczenia,
- spadkodawca przed śmiercią wystąpił o orzeczenie rozwodu lub separacji z winy małżonka, a żądanie to było uzasadnione,
- po otwarciu spadku prawomocnie stwierdzono nieistnienie małżeństwa lub je unieważniono.

10.1.2. Wysokość zachowku

Co do zasady uprawnionemu przysługuje zachowek w wysokości połowy udziału spadkowego, który by mu przypadał przy dziedziczeniu ustawowym. Jeżeli jednak uprawniony jest trwale niezdolny do pracy albo jeżeli uprawniony zstępny jest małoletni, to wysokość zachowku wynosi dwie trzecie wartości takiego udziału. Stan trwałej niezdolności do pracy oraz małoletniości ustalamy według chwili otwarcia spadku, tj. z chwilą śmierci spadkodawcy.

Zatem aby obliczyć wysokość zachowku, należy w pierwszej kolejności sprawdzić, jaki udział byłby należny spadkobiercy według dziedziczenia na podstawie przepisów ustawy, i kolejno obliczyć połowę bądź dwie trzecie wartości tegoż udziału (w zależności od tego, czy uprawniony jest trwale niezdolny do pracy bądź małoletni).

Przykład 38

Jeżeli żona została całkowicie pominięta w testamencie męża, a do całości spadku został powołany jedyny syn zmarłego, wówczas żona będzie miała względem syna roszczenie o zapłatę zachowku. W razie dziedziczenia ustawowego żona otrzymałaby połowę spadku (drugą połowę syn). Przy założeniu, że żona jest zdolna do pracy, zachowek wyniesie połowę jej wartości udziału ustawowego, wynoszącego również połowę, czyli w sumie 1/4.

10.1.3. Przesłanki nabycia zachowku

Spadkodawca może przekazać osobom najbliższym korzyści finansowe, prawa bądź roszczenia majątkowe. Może to zrobić na kilka sposobów, tj.:

eprasa.pl 6b68c0e844

1) za życia spadkodawcy w drodze umowy darowizny, przy czym taki sam skutek wywiera poniesienie na rzecz zstępnego nadzwyczajnych kosztów wykształcenia i wychowania,
2) w drodze powołania do spadku,
3) poprzez ustanowienie zapisu (zwykłego lub windykacyjnego).

Jeśli spadkodawca nie zapewnił najbliższym zachowku w żaden z wyżej wymienionych sposobów, wówczas uprawniony może żądać zapłaty należnego mu zachowku lub uzupełnienia zachowku, gdy wartość tych przysporzeń nie pokryła w całości jego uprawnienia.

10.2. Zachowek w fundacji rodzinnej

Wprowadzenie do porządku prawnego instytucji fundacji rodzinnej zrodziło konieczność dostosowania przepisów na wielu płaszczyznach, w tym w szczególności prawa spadkowego. Skoro założeniem ustawodawcy było uczynienie fundacji rodzinnej atrakcyjną formą zabezpieczenia mienia i majątku firm rodzinnych, to należało przewidzieć również regulacje ułatwiające sukcesję na gruncie dziedziczenia, które przede wszystkim wyposażą fundację w mechanizmy mające na celu przeciwdziałać rozdrobnieniu majątku w przypadku konfliktów między spadkobiercami fundatora.

10.2.1. Przesłanki nabycia zachowku – dodatkowy warunek

Ustawa o fundacji rodzinnej wprowadziła dodatkowy warunek umożliwiający (bądź uniemożliwiający) żądanie zapłaty zachowku przez osoby uprawnione. Mianowicie, oprócz wymienionych w pkt 10.1.3 przysporzeń, spadkobierca może spełnić obowiązek majątkowy w postaci zachowku również poprzez przekazanie uprawnionemu:

- świadczenia od fundacji rodzinnej lub
- mienia w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej.

Rozszerzono zatem katalog źródeł zaspokojenia zachowku o:

- świadczenie od fundacji rodzinnej i
- mienie w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej, przekazane uprawnionemu do zachowku.

Innymi słowy, jeśli uprawniony do zachowku otrzymał od spadkobiercy/fundatora ww. składniki bądź świadczenia majątkowe i ich wartość odpowiada w 100% wysokości należnego zachowku, żądanie zapłaty zachowku przewyższające wartość zachowku pozostanie bezprzedmiotowe.

Przykład 39
Jeżeli syn fundatora otrzymałby w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej np. nieruchomość o wartości 2 000 000 zł, a jednocześnie byłby uprawniony do zachowku po spadkodawcy/fundatorze, którego wartość wynosi również 2 000 000 zł, to jego rosz-

eprasa.pl 6b68c0e844

czenie o zapłatę zachowku będzie bezprzedmiotowe, ponieważ wartość otrzymanego mienia jest równa wysokości przysługującego mu zachowku.

10.3. Wysokość (substrat) zachowku

Aby ustalić konkretną sumę zachowku, należy dodatkowo ustalić czystą wartość spadku, czyli tzw. substrat zachowku. Inaczej mówiąc, czysta wartość spadku to różnica między wartością aktywów wchodzących w skład spadku a wartością długów (pasywów) spadkowych. Jest to o tyle istotne, że czystą wartość spadku trzeba pomnożyć przez, odpowiednio, połowę albo dwie trzecie udziału spadkowego, który przypadałby uprawnionemu przy dziedziczeniu ustawowym, aby obliczyć wysokość zachowku.

10.3.1. Substrat zachowku – jak obliczyć

Według ogólnej zasady do wartości spadku nie wlicza się zapisów zwykłych i poleceń.

Tabela 10. Zapis zwykły i polecenie – definicje

Zapis zwykły	Zapis zwykły to rozporządzenie, które spadkodawca określa w testamencie, mocą którego zobowiązuje spadkobiercę do wykonania określonego świadczenia majątkowego na rzecz oznaczonej osoby (zapisobiercy). Przykładowo spadkodawca może określić w testamencie, że jeden ze spadkobierców będzie zobowiązany do zwolnienia z długu oznaczonej osoby albo przeniesienia własności samochodu na nią. Z chwilą otwarcia spadku zapisobierca nabywa jedynie roszczenie o wykonanie zapisu, a nie jego przedmiot.
Polecenie	Polecenie to nałożenie na spadkobiercę lub na zapisobiercę obowiązku oznaczonego działania lub zaniechania (np. zorganizowania pogrzebu, zaprzestania kontaktowania się z określoną osobą).

Natomiast do wartości spadku dolicza się darowizny oraz zapisy windykacyjne dokonane przez spadkodawcę niezależnie od tego, kto był ich adresatem (spadkobierca, uprawniony do zachowku, osoba trzecia).

Zapis windykacyjny to nic innego jak dyspozycja wydana przez spadkodawcę w testamencie (zawartym w formie aktu notarialnego) dotycząca następujących praw i przedmiotów:

- rzeczy oznaczonej co do tożsamości (np. samochód),
- zbywalnego prawa majątkowego (np. użytkowanie wieczyste),
- przedsiębiorstwa lub gospodarstwa rolnego,
- ustanowienia na rzecz zapisobiercy użytkowania lub służebności,
- ogółu praw i obowiązków wspólnika spółki osobowej (spółki jawnej, partnerskiej, komandytowej i komandytowo-akcyjnej)

– na rzecz konkretnej osoby – zapisobiercy windykacyjnego.

eprasa.pl 6b68c0e844

Zapis windykacyjny różni się tym od zapisu zwykłego, że prawo bądź własność przedmiotu przechodzą na uprawnioną osobę z chwilą otwarcia spadku.

Nie dolicza się do wartości spadku:

- drobnych darowizn, zwyczajowo w danych stosunkach przyjętych – przykładowo, gdy ich wręczanie wynika z przyjętych w danym środowisku (np. rodzinie) zwyczajów (np. z okazji urodzin, imienin, ślubu, świąt),
- darowizn na rzecz osób niebędących spadkobiercami albo uprawnionymi do zachowku, dokonanych przed więcej niż 10 laty, licząc wstecz od dnia otwarcia spadku.

10.3.2. Substrat zachowku – nowe unormowanie dotyczące fundacji rodzinnej

Swoiste *novum*, jakie wprowadziła ustawa o fundacji rodzinnej, to obowiązek doliczenia do spadku przy obliczaniu zachowku:

- funduszu założycielskiego fundacji rodzinnej wniesionego przez spadkodawcę/fundatora, w przypadku gdy fundacja ta nie jest ustanowiona w testamencie, oraz
- mienia w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej, jednak w wysokości nie wyższej niż fundusz założycielski fundacji rodzinnej wniesiony przez spadkodawcę/fundatora.

Inaczej mówiąc, mienie w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej powinno być doliczane tylko wtedy, gdy jest powiązane ze spadkodawcą/fundatorem, po którym ustala się zachowek.

Ogólna zasada stanowi bowiem, że przy zachowku nie może zostać doliczony majątek, który nie był wcześniej własnością spadkodawcy, ponieważ osoby uprawnione otrzymywałyby majątek większy niż w przypadku, gdyby fundacji rodzinnej nie założono.

Niniejsze rozwiązanie wynika z faktu, że fundacja rodzinna może posiadać majątek pochodzący od fundatora (fundusz założycielski), z zysków generowanych przez ten majątek na skutek własnej działalności (nieuwzględniane obecnie przy obliczaniu zachowku) oraz ze spadków, zapisów windykacyjnych, zapisów zwykłych i darowizn przekazanych przez fundatora albo inne osoby (do których stosuje się dotychczasowe zasady obliczania zachowku).

Przykład 40

Spadkodawca/fundator w ramach funduszu założycielskiego wniósł do fundacji rodzinnej dzieła sztuki o wartości 5 000 000 zł. Po jego śmierci, w celu wyliczenia substratu zachowku, należy doliczyć do niego również inne aktywa nabyte w trakcie funkcjonowania fundacji rodzinnej (np. udziały w spółkach, które fundacja nabyła w trakcie

eprasa.pl 6b68c0e844

funkcjonowania, lub nieruchomości), jednak tylko do wartości nie wyższej niż 5 000 000 zł, ponieważ tyle wart był fundusz założycielski fundacji rodzinnej wniesiony przez spadkodawcę/fundatora.

10.3.3. Szczegółowe obliczenie substratu zachowku

Należy pamiętać, że fundusz założycielski wniesiony więcej niż 10 lat przed otwarciem spadku po fundatorze nie będzie brany pod uwagę przy obliczaniu podstawy zachowku, czyli nie będzie podlegał doliczeniu do spadku, chyba że to fundacja rodzinna będzie spadkobiercą.

Przykład 41
Jeśli fundacja rodzinna powstanie w czerwcu 2026 r., a do dziedziczenia po fundatorze dojdzie przynajmniej 10 lat później, czyli nie wcześniej niż w czerwcu 2036 r., fundusz założycielski wniesiony przez fundatora nie będzie doliczany do spadku po nim (wartość spadku nie wzrośnie o wartość funduszu). Natomiast jeśli do dziedziczenia dojdzie przed tą datą, fundusz założycielski będzie podlegać doliczeniu do spadku, to znaczy, że wartość spadku wzrośnie o wartość funduszu założycielskiego wniesionego do fundacji rodzinnej.

Obliczając zachowek nie dolicza się do spadku mienia, w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej, otrzymanego przez osoby niebędące spadkobiercami albo uprawnionymi do zachowku przed więcej niż 10 laty, licząc wstecz od otwarcia spadku.

Przykład 42
Spadkodawca/fundator w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej przekazał swojemu przyjacielowi (niebędącemu członkiem rodziny) kolekcjonerskie zegarki. Jeśli zdarzenie to miało miejsce ponad 10 lat wstecz, licząc od śmierci spadkodawcy/fundatora, wówczas niniejszych ruchomości nie doliczamy do spadku.

Jeżeli zachowek będzie obliczany na rzecz zstępnego – dzieci, wnuków – wówczas nie należy doliczać do spadku funduszu założycielskiego fundacji rodzinnej i mienia w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej, jeśli ich przekazanie nastąpiło w czasie, kiedy spadkodawca nie miał zstępnych. Nie dotyczy to jednak wypadku, gdy przekazanie nastąpiło na mniej niż 300 dni przed urodzeniem się zstępnego.

Przykład 43
Córka spadkodawcy/fundatora przy obliczaniu własnego zachowku nie doliczy do wartości spadku funduszu założycielskiego fundacji rodzinnej, jeżeli fundusz ten został przekazany na rzecz fundacji rodzinnej, gdy spadkodawca/fundator nie posiadał jeszcze potomstwa.

Jeśli chodzi natomiast o obliczanie zachowku należnego małżonkowi, to nie dolicza się do spadku funduszu założycielskiego fundacji rodzinnej i mienia w związku

eprasa.pl 6b68c0e844

z rozwiązaniem fundacji rodzinnej przekazanych przed zawarciem małżeństwa ze spadkodawcą.

Przykład 44
Żona spadkodawcy/fundatora przy obliczaniu własnego zachowku nie doliczy do wartości spadku funduszu założycielskiego fundacji rodzinnej, jeżeli fundusz ten został przekazany na rzecz fundacji rodzinnej, gdy spadkodawca/fundator był kawalerem.

10.3.4. Wartość funduszu założycielskiego i mienia fundacji rodzinnej

Wartość funduszu założycielskiego fundacji rodzinnej oraz mienia w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej będzie obliczana według:

- stanu z chwili ich przekazania,
- cen z chwili ustalania zachowku.

Przykład 45
Fundusz założycielski fundacji rodzinnej był przekazany przez spadkodawcę w czerwcu 2025 r. i obejmował nieruchomości o wartości 10 000 000 zł. Spadkodawca/fundator zmarł w czerwcu 2026 r., wobec czego wartość funduszu założycielskiego fundacji rodzinnej oceniamy jako nieruchomości z okresu wniesienia (ich stan liczbowy, jakościowy), natomiast według cen (wartości rynkowej) z chwili ustalania zachowku, zatem po czerwcu 2026 r.

W przypadku mienia w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej w pierwszej kolejności oblicza się wartość funduszu założycielskiego i wartość mienia w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej, a następnie porównuje się obie wartości z uwzględnieniem dodanego art. 993 § 3 Kodeksu cywilnego, który reguluje substrat zachowku (patrz pkt **10.3.2. Substrat zachowku – nowe unormowanie dotyczące fundacji rodzinnej**). Chodzi o takie ustalenie wartości funduszu założycielskiego i mienia w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej, które będzie uwzględniało stan funduszu i mienia na chwilę ich wydania – fundacji rodzinnej albo osobie uprawnionej, do których będą kierowane roszczenia z tytułu zachowku.

10.3.5. Możliwość zaliczenia świadczenia i mienia fundacji rodzinnej do zachowku

W przepisach spadkowych przewidziano, że darowizny dokonane przez spadkodawcę na rzecz uprawnionego do zachowku zalicza się na należny mu zachowek. Ten sam zabieg został wprowadzony w ustawie o fundacji rodzinnej, zgodnie z którą świadczenie od fundacji rodzinnej i mienie w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej przekazane na rzecz uprawnionego do zachowku będzie zaliczane na należny mu zachowek. Jeżeli uprawnionym do zachowku będzie zstępny (dzieci,

eprasa.pl 6b68c0e844

wnuki) spadkodawcy/fundatora, zalicza się na należny mu zachowek także świadczenie od fundacji rodzinnej i mienie w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej przekazane na rzecz jego wstępnego.

Przykład 46
Syn otrzymał nieruchomość w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej. Fundator sporządził testament, w którym powołał do dziedziczenia wyłącznie swoją żonę. Jeśli wartość otrzymanej nieruchomości w związku z rozwiązaniem fundacji przekracza wysokość zachowku, wówczas syn nie może skutecznie żądać zapłaty zachowku od żony spadkodawcy. Jeżeli natomiast wartość nieruchomości jest niższa (np. 500 000,00 zł) niż wartość przysługującego zachowku (np. 700 000,00 zł), wówczas syn może wystąpić jedynie z roszczeniem o uzupełnienie wysokości zachowku o brakującą kwotę 200 000,00 zł.

Z uwagi na to, że fundacja rodzinna może spełniać za fundatora obowiązki alimentacyjne, przewidziano, że jeżeli uprawnionym do zachowku jest zstępny spadkodawcy, zalicza się na należny mu zachowek koszty zrealizowanego przez fundację rodzinną obowiązku alimentacyjnego ciążącego na spadkodawcy, o ile koszty te przekraczają przeciętną miarę przyjętą w danym środowisku.

Ze względu na możliwość wystąpienia bardzo wielu przypadków niemożliwe jest sformułowanie ogólnych wytycznych w tym zakresie. Oznacza to konieczność każdorazowo indywidualnej oceny stanu faktycznego przy uwzględnieniu warunków życia danej rodziny oraz innych podobnych rodzin funkcjonujących w tym samym środowisku. Jako przykład doktryna wskazuje sytuację, w której wysoki poziom wykształcenia i wychowania jednego z dzieci zostaje osiągnięty kosztem pozostałych.

10.3.6. Utrata uprawnień beneficjenta w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej

Beneficjent, który ma otrzymać od fundacji rodzinnej sumę pieniężną potrzebną do uzupełnienia zachowku lub wobec którego fundacja rodzinna spełnia obowiązek alimentacyjny obciążający fundatora, traci prawo do otrzymania świadczeń i mienia w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej w części odpowiadającej tej sumie.

Przykład 47
Syn spadkodawcy/fundatora, wobec którego fundacja rodzinna płaci alimenty w imieniu fundatora, utraci możliwość otrzymania aktywów w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej w części odpowiadającej wartości alimentów.

10.4. Zaspokojenie roszczeń z zachowku

Ustawa o fundacji rodzinnej przewidziała konieczność modyfikacji również zasady jednorazowego i natychmiastowego wypłacenia zachowku. W orzecznictwie zostało zauważone, że realizacja roszczeń z tytułu zachowku niejednokrotnie zagrażała

eprasa.pl 6b68c0e844

płynności finansowej przedsiębiorstwa i jego integralności gospodarczej, a w skrajnych przypadkach prowadziła nawet do likwidacji przedsiębiorstwa, wbrew woli spadkodawcy co do losów majątku po jego śmierci. Szczególnie widoczne jest to w sytuacji, w której mienie fundacji rodzinnej składa się głównie z udziałów i akcji i nie jest możliwe szybkie upłynnienie majątku, aby pokryć roszczenie o zapłatę zachowku. Z tego względu ustawodawca wprowadził nowe możliwości dotyczące obowiązku zapłaty przez obowiązanego zachowku na rzecz uprawnionego m.in. w postaci:

a) żądania odroczenia terminu płatności zachowku;
b) żądania rozłożenia zachowku na raty, przy czym terminy ich uiszczenia nie mogą przekraczać łącznie pięciu lat. W wypadkach zasługujących na szczególne uwzględnienie sąd, na wniosek zobowiązanego, może odroczyć termin zapłaty rat już wymagalnych lub przedłużyć termin, nie dłużej niż do 10 lat;
c) żądania obniżenia zachowku, przy uwzględnieniu sytuacji osobistej i majątkowej uprawnionego do zachowku oraz obowiązanego do zaspokojenia roszczenia z tytułu zachowku – tylko w wyjątkowych przypadkach.

Rozwiązania te będą miały zastosowanie do wszystkich obowiązanych i uprawnionych do zapłaty zachowku. Przesłanką, która przemawia za zastosowaniem jednego z trzech wymienionych roszczeń, jest, przy wyważeniu interesu uprawnionego, przede wszystkim potrzeba zapewnienia kontynuacji prowadzonej przy jego wykorzystaniu działalności gospodarczej, która jest często źródłem finansowania roszczeń z tytułu zachowku, źródłem utrzymania spadkobierców, a także pracowników i ich rodzin. Zatem to od tej kwestii zależeć będzie termin, do kiedy można żądać odroczenia zapłaty zachowku, lub wartość, o jaką można żądać obniżenia zachowku, skoro ustawodawca nie przewidział żadnych „wideł" w tym przedmiocie.

Jeśli strony – obowiązany i uprawniony – nie dojdą do porozumienia w powyższej kwestii, to o odroczeniu terminu płatności zachowku albo o rozłożeniu na raty jego zapłaty i odsetek czy też o obniżeniu będzie decydował sąd w procesie o zapłatę zachowku, po rozważeniu interesów stron. Nie będzie zatem konieczne wystąpienie z oddzielnym powództwem w tym przedmiocie, jeśli toczyć się będzie postępowanie sądowe o zapłatę zachowku.

10.5. Osoby odpowiedzialne za zapłatę zachowku

Jeśli uprawniony do zachowku dojdzie do przekonania, że przysługuje mu roszczenie o zapłatę zachowku, i będzie w stanie dokonać jego wyliczenia zgodnie z opisanymi wcześniej wymogami (ustalenie udziału spadkowego, substratu zachowku oraz zaliczeń na należny zachowek), wówczas należy ustalić krąg osób obowiązanych do zapłaty. Będą to osoby, przeciwko którym uprawniony wystąpi z powództwem o zapłatę – osoby pozwane.

W pierwszej kolejności odpowiedzialność za zapłatę zachowku ponoszą spadkobiercy, a następnie osoby uprawnione z tytułu zapisu windykacyjnego. Może zdarzyć

eprasa.pl 6b68c0e844

się sytuacja, w której zapisobierca zapisu windykacyjnego nie będzie odpowiadał za wypłatę zachowku z uwagi na niską wartością przedmiotu zapisu lub niezawinioną jego utratę.

Wobec tego na wstępie należy ustalić osoby powołane do dziedziczenia na podstawie sporządzonego przez spadkodawcę testamentu.

10.6. Fundacja rodzinna jako podmiot zobowiązany do zapłaty zachowku

Jeśli spadkobiercy oraz osoby uprawnione z tytułu zapisu windykacyjnego nie będą w stanie z jakichś przyczyn zaspokoić roszczenia uprawnionego do zachowku, wówczas podmiotem zobowiązanym do zapłaty stanie się fundacja rodzinna.

Jest to przypadek odpowiedzialności subsydiarnej – aktualizuje się ona dopiero, gdy nie można otrzymać zachowku od dwóch wcześniejszych kategorii osób zobowiązanych. **Wytoczenie powództwa przeciwko fundacji rodzinnej, przed osobami odpowiedzialnymi w pierwszej kolejności, może spowodować oddalenie powództwa jako przedwczesnego bądź bezzasadnego.**

Fundacja rodzinna będzie odpowiadać, jeżeli jej fundusz założycielski doliczono do spadku. Co prawda w przepisie jest mowa o tym, że fundacja rodzinna będzie odpowiadać co do sumy pieniężnej potrzebnej do uzupełnienia zachowku, natomiast należy wyrazić pogląd, że chodzi również o zapłatę całej wartości zachowku, gdy uprawniony nie otrzymał żadnego przysporzenia finansowego ze spadku, a otrzymałby takie przysporzenie, gdyby stosowny majątek spadkobiercy/fundatora nie został wniesiony do fundacji rodzinnej.

Przykład 48
Syn spadkodawcy/fundatora nie został powołany do dziedziczenia po fundatorze (który sporządził testament w formie aktu notarialnego), wobec czego posiada roszczenie o zapłatę zachowku. W pierwszej kolejności wystąpił z roszczeniem do spadkobierców oraz osób uprawnionych z tytułu zapisu windykacyjnego (np. członków rodziny, którzy otrzymali odpowiednie części spadku), natomiast nie otrzymał od nich zapłaty przysługującego mu zachowku ani jego części. Wówczas syn spadkodawcy/fundatora ma uprawnienie do wytoczenia powództwa przeciwko fundacji rodzinnej o zapłatę przysługującego mu zachowku.

Fundacja rodzinna jest obowiązana do zapłaty wartości zachowku tylko w granicach wzbogacenia będącego skutkiem pokrycia funduszu założycielskiego przez spadkodawcę/fundatora.

W doktrynie wskazuje się, że istnienie stanu wzbogacenia powinno być ustalane według chwili wystąpienia przez uprawnionego z roszczeniem o uzupełnienie zachowku. Od tej chwili też – jeżeli chodzi o zużycie, pogorszenie stanu lub utratę korzyści – fundacja

eprasa.pl 6b68c0e844

rodzinna powinna być traktowana jako podmiot, który powinien się liczyć z obowiązkiem zwrotu korzyści. Jeżeli zatem fundacja rodzinna zużyła korzyść (zbyła majątek) po wystąpieniu z roszczeniem przez uprawnionego, ale posiadała już wiedzę o ciążącym na niej obowiązku zaspokojenia roszczenia o zachowek, to zużycia tego (zbycia majątku) nie bierze się pod uwagę i ponosi ona odpowiedzialność w granicach wzbogacenia istniejącego przed zużyciem korzyści.

Obliczanie wartości istniejącego po stronie fundacji rodzinnej wzbogacenia wymaga ustalenia wartości funduszu założycielskiego. Wartość tę należy określać według zasad przedstawionych w pkt **10.3.4. Wartość funduszu założycielskiego i mienia fundacji rodzinnej.**

WAŻNE! Należy pamiętać, że jeśli fundusz założycielski z różnych względów, o których mowa powyżej, nie wchodzi do masy spadkowej po fundatorze, wówczas odpowiedzialność fundacji rodzinnej za zapłatę zachowku nie obowiązuje.

10.7. Osoba otrzymująca mienie w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej jako podmiot zobowiązany do zapłaty zachowku

Obok odpowiedzialności fundacji rodzinnej, której fundusz założycielski doliczono do spadku, odpowiedzialność za zapłatę zachowku ponosi również osoba, która otrzymała mienie w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej doliczone do spadku.

Zatem uprawniony będzie mógł wystąpić z roszczeniem do takiej osoby, jeżeli w pierwszej kolejności skieruje żądanie zapłaty do spadkobiercy lub osoby, na której rzecz został uczyniony zapis windykacyjny, natomiast nie będzie mógł od nich otrzymać należnego zachowku.

Ponownie, tak jak w przypadku opisanym powyżej, dotyczącym odpowiedzialności fundacji rodzinnej, osoba, która otrzymała mienie w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej, odpowiada w granicach wzbogacenia będącego skutkiem otrzymania mienia w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej.

Przykład 49
Osoba trzecia – np. menedżer zarządzający fundacją (niebędący członkiem rodziny fundatora) – po śmierci spadkodawcy/fundatora otrzymała w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej ruchomości o wartości 100 000,00 zł doliczone do spadku. Syn spadkodawcy/fundatora, który nie został uwzględniony w testamencie, może wystąpić o zapłatę zachowku przeciwko menedżerowi, jednak odpowiada on tylko do kwoty 100 000,00 zł. Syn spadkodawcy/fundatora będzie musiał jednak w pierwszej kolejno-

eprasa.pl 6b68c0e844

ści wystąpić z roszczeniem o zapłatę do spadkobierców, np. żony spadkodawcy/fundatora.

Jeśli osoba, która otrzymała mienie w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej, sama jest uprawniona do zachowku, ponosi odpowiedzialność względem innych uprawnionych do zachowku tylko do wysokości nadwyżki przekraczającej jej własny zachowek. Może się bowiem zdarzyć sytuacja, w której ww. osoba, która otrzymała mienie w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej, sama również będzie uprawniona do zachowku (np. córka spadkodawcy/fundatora, która co prawda otrzymała mienie w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej doliczone do spadku, natomiast nie została uwzględniona w testamencie, a zatem przysługuje jej także prawo do zachowku). Jednak odpowiedzialność tej osoby będzie ograniczona do wysokości nadwyżki przekraczającej jej własny zachowek.

Przykład 50
Córka fundatora, która otrzymała mienie w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej o wartości 100 000,00 zł, w sytuacji, w której wysokość przysługującego jej zachowku wyniesie 60 000,00 zł, będzie odpowiadać wyłącznie w wysokości 40 000,00 zł wobec spadkobierców fundatora, którzy nie otrzymali spadku – będzie to bowiem różnica pomiędzy wartością otrzymanego mienia a uprawnionym zachowkiem.

WAŻNE! Osoba, która otrzymała mienie w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej, może zwolnić się od obowiązku zapłaty sumy potrzebnej do uzupełnienia zachowku przez wydanie tego mienia. Przy czym zwolnienie dotyczy jedynie pierwotnie otrzymanego mienia, a nie otrzymanego w jego miejsce np. tytułem odszkodowania za jego zniszczenie lub utratę.

Spośród osób, które otrzymały mienie w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej, osoba otrzymująca mienie wcześniej ponosi odpowiedzialność tylko wtedy, gdy uprawniony do zachowku nie może uzyskać uzupełnienia zachowku od osoby, która otrzymała mienie później. Kluczowe zatem znaczenie dla ustalenia kręgu osób odpowiedzialnych będą mieć daty otrzymania mienia w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej.

Przykład 51
W związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej córka spadkodawcy/fundatora otrzymała mienie w postaci części udziałów w jednej ze spółek kapitałowych posiadanych przez fundację rodzinną w lutym 2026 r. Średni syn spadkodawcy również otrzymał część udziałów w niniejszej spółce kapitałowej, ale miało to miejsce w kwietniu 2026 r. W związku z tym najstarszy syn spadkodawcy/fundatora, któremu przysługuje prawo do zachowku, w pierwszej kolejności powinien zwrócić się z roszczeniem o zapłatę zachowku do średniego syna spadkodawcy/fundatora, ponieważ otrzymał on mienie później niż córka spadkodawcy.

eprasa.pl 6b68c0e844

10.8. Przedawnienie roszczeń

Roszczenie przeciwko fundacji rodzinnej obowiązanej do uzupełnienia zachowku z tytułu otrzymanego funduszu założycielskiego i przeciwko osobie obowiązanej do uzupełnienia zachowku z tytułu otrzymanego mienia w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej przedawni się z upływem lat pięciu od otwarcia spadku. Spadek otwiera się z chwilą śmierci spadkodawcy/fundatora.

Termin ten będzie każdorazowo przedłużony do końca roku kalendarzowego. W tym czasie należy wystąpić z powództwem do sądu o zapłatę zachowku przeciwko osobom/podmiotom zobowiązanym.

Przykład 52
Spadkodawca/fundator zmarł 30 czerwca 2024 r. Z roszczeniem o zapłatę (powództwem) będzie można wystąpić do 31 grudnia 2029 r.

10.9. Zrzeczenie się dziedziczenia

W ustawie o fundacji rodzinnej zdecydowano się jednoznacznie przesądzić sporną dotychczas kwestię dotyczącą możliwości zrzeczenia się przez uprawnioną osobę prawa do zachowku.

W art. 1048 § 2 i 3 Kodeksu cywilnego zostało wprost przewidziane uprawnienie do zrzeczenia się dziedziczenia poprzez ograniczenie do zrzeczenia się tylko prawa do zachowku w całości lub w części. Do dokonania powyższej czynności niezbędna jest forma aktu notarialnego. Niniejsze może nastąpić poprzez zawarcie stosownej umowy pomiędzy spadkodawcą/fundatorem a spadkobiercą/beneficjentem. Poza tym w statucie fundacji rodzinnej można przewidzieć mechanizm, zgodnie z którym w sytuacji gdy beneficjent będący jednocześnie spadkobiercą fundatora wystąpi z roszczeniem o zachowek wobec pozostałych spadkobierców lub fundacji rodzinnej, automatycznie zostanie pozbawiony statusu beneficjenta.

Umowa o zrzeczenie się zachowku nie wpłynie na sytuację prawną pozostałych spadkobierców, nie pozbawi ich prawa do zachowku ani nie wpłynie na wysokość roszczeń, jakich będą mogli dochodzić.

Skutki zrzeczenia się prawa do zachowku:

- zrzekający się prawa do zachowku jest brany pod uwagę przy obliczaniu zachowku innych uprawnionych,
- umowa o zrzeczenie się zachowku wyłącza zachowek zrzekającego się, ale nie powoduje pojawienia się nowych uprawnionych do zachowku,

eprasa.pl 6b68c0e844

- przyszły spadkodawca posiada większą swobodę testowania o wartość zachowku, a tym samym następuje zmniejszenie obciążenia spadku długiem o pokrycie roszczeń o zachowek.

Motywacją wprowadzenia tej instytucji było przeciwdziałanie sytuacjom, w których wypłata zachowku mogłaby spowodować zagrożenie płynności finansowej przedsiębiorstwa lub innego majątku stanowiącego źródło dochodu i jego integralności gospodarczej, a w skrajnych przypadkach prowadzić do definitywnego zakończenia działalności przynoszącej dochód, wbrew woli spadkodawcy co do losów majątku po jego śmierci. Może również zawczasu wyeliminować spory w rodzinie o majątek po spadkodawcy/fundatorze, zwłaszcza uwzględniając sytuacje, gdy została powołana do życia fundacja rodzinna, w ramach której osoby, co do zasady którym przysługują roszczenia o zachowek, czerpią korzyści jako beneficjenci z fundacji rodzinnej.

Jednocześnie zostało przewidziane, że spadkobierca może niejako zrzec się dziedziczenia na korzyść innej osoby, jednak to sformułowanie należy wyjaśnić szczegółowo. Nie chodzi bowiem, jak mylnie można rozumieć, o bezpośrednie przysporzenie objętej zrzeczeniem udziału spadkowego czy prawa do zachowku osobie beneficjenta, lecz o uzależnienie skuteczności dokonanego zrzeczenia od tego, że faktycznie do spadkobrania dojdą określone osoby – a więc jest to pewnego rodzaju warunek.

Przykład 53
Zrzekający się syn spadkodawcy może zastrzec, że chce, aby jego zrzeczenie było skuteczne, ale tylko jeśli spadkobiercą będzie inny zstępny, ale już nie, gdy powołana zostanie osoba spoza tego kręgu.

11. Odpowiedzialność fundacji rodzinnej

W ramach odpowiedzialności fundacji rodzinnej ustawodawca zaproponował rozwiązania, które należy ocenić pozytywnie. Z jednej strony fundacja ponosi solidarną odpowiedzialność z fundatorem za zobowiązania fundatora powstałe przed ustanowieniem fundacji rodzinnej. Natomiast z drugiej strony stosowna odpowiedzialność ograniczona jest do wysokości mienia wniesionego przez fundatora.

11.1. Rodzaje odpowiedzialności fundacji rodzinnej

Kwestie związane z odpowiedzialnością ponoszoną przez fundację rodzinną, czy też jej organy, zostaną szczegółowo omówione poniżej. Na wstępie można wymienić dwa zasadnicze źródła ponoszenia odpowiedzialności przez fundację:

- za zobowiązania fundatora (powstałe przed zawiązaniem fundacji), w tym obowiązki alimentacyjne,
- za działania/zaniechania organów fundacji rodzinnej.

eprasa.pl 6b68c0e844

11.1.1. Odpowiedzialność fundacji rodzinnej w organizacji

Fundacja rodzinna w organizacji ponosi odpowiedzialność za zobowiązania fundatora powstałe przed jej zawiązaniem. Jest to odpowiedzialność solidarna fundacji rodzinnej i fundatora. Do odpowiedzialności fundacji rodzinnej w organizacji stosuje się odpowiednio przepisy o odpowiedzialności fundacji rodzinnej za zobowiązania fundatora. Wobec tego mowa tutaj o wszelkich zobowiązaniach fundatora, które istniały (mogą być wymagalne lub niewymagalne) w momencie zbycia mienia na rzecz fundacji rodzinnej, np. z tytułu zawartych umów handlowych czy zobowiązań alimentacyjnych.

Odpowiedzialność fundacji rodzinnej ulega przy tym pewnemu ograniczeniu. Polega ono na tym, że dla ustalenia składników majątkowych, z których wierzyciel będzie mógł się zaspokoić, znaczenie ma ich moment nabycia (przekazania przez fundatora) przez fundację rodzinną, a ceny tych konkretnych składników majątkowych będą ustalane na moment faktycznego zaspokojenia wierzyciela (art. 9 ustawy o fundacji rodzinnej).

Jest to typowa konstrukcja prawna funkcjonująca w polskim porządku prawnym (analogiczna dotyczy chociażby przypadku zbycia przedsiębiorstwa, o którym mowa w art. 554 Kodeksu cywilnego). Istotne w powyższym kontekście jest zastrzeżenie ustawodawcy, że omawianej odpowiedzialności nie można wyłączyć ani ograniczyć bez zgody wierzyciela. Oczywiście jeżeli wierzyciel wyrazi taką wolę, będzie możliwe zwolnienie z długu fundatora, tak aby jedynym podmiotem odpowiedzialnym za zobowiązanie pozostała fundacja rodzinna.

Przykład 54
Załóżmy, że fundator przekazał do majątku fundacji nieruchomość o wartości 500 000,00 zł. W takim przypadku wierzyciel, który będzie dochodził zaspokojenia swojej wierzytelności z tego składnika (nieruchomości), nie będzie ograniczony tylko do wartości tych 500 000,00 zł, ponieważ na moment zaspokojenia konieczna będzie aktualizacja (wycena) jej wartości (wartość rynkowa), ze względu na ceny obowiązujące aktualnie na rynku. Jeżeli cena tej nieruchomości wzrosła, to wierzyciel będzie mógł uzyskać zaspokojenie wyższe niż pierwotna kwota 500 000,00 zł. Ta sama zasada dotyczy przypadku, gdy wartość spadnie.

Zobowiązanie, za które solidarną odpowiedzialność będzie ponosić fundacja rodzinna, musi istnieć w momencie zbycia mienia na rzecz fundacji rodzinnej przez fundatora. Zobowiązanie nie musi być przy tym wymagalne, np. nie musiał jeszcze nadejść termin płatności faktury.

Co więcej, ustawodawca przewidział również odpowiedzialność solidarną fundacji rodzinnej z fundatorem za zaległości podatkowe fundatora powstałe przed ustanowieniem fundacji rodzinnej. Jest ona jednak ograniczona do wartości majątku wniesionego przez fundatora do fundacji rodzinnej.

eprasa.pl 6b68c0e844

11.1.2. Odpowiedzialność fundacji rodzinnej za zobowiązania alimentacyjne fundatora

Fundacja rodzinna odpowiada solidarnie z fundatorem za jego zobowiązania powstałe przed jej ustanowieniem, w tym również za jego zobowiązania alimentacyjne. Szczególnym rozwiązaniem przewidzianym przez ustawodawcę jest to, że fundacja rodzinna odpowiada także za wykonanie obciążającego fundatora, a powstałego już po jej ustanowieniu, obowiązku alimentacyjnego. W takiej sytuacji fundacja rodzinna odpowiada dopiero w momencie, gdy egzekucja z majątku fundatora okaże się bezskuteczna (tzw. odpowiedzialność subsydiarna czy odpowiedzialność wtórna, w przeciwieństwie do pierwszorzędnej odpowiedzialności fundatora).

Uwzględniając zasady współżycia społecznego, w pierwszej kolejności fundacja rodzinna zaspokaja roszczenia osób, wobec których fundatora obciąża obowiązek alimentacyjny. Nie może to jednak prowadzić do pokrzywdzenia beneficjenta, wobec którego na fundatorze ciąży obowiązek alimentacyjny (art. 8 ustawy o fundacji rodzinnej).

Przykład 55
Wierzyciel niealimentacyjny fundatora wystąpił do fundacji rodzinnej z roszczeniem o zapłatę kwoty 500 000,00 zł z uwagi na bezskuteczność egzekucji z majątku fundatora. Jednocześnie fundator posiada zobowiązanie alimentacyjne względem swojego syna, przy czym egzekucja tego obowiązku prowadzona przez tego syna również okazała się bezskuteczna. W konsekwencji wierzyciel niealimentacyjny nie będzie mógł zaspokoić się z majątku fundacji rodzinnej z pominięciem syna fundatora, który ma ustawowe pierwszeństwo w zaspokojeniu roszczenia alimentacyjnego.

11.1.2.1. Bezskuteczność egzekucji z majątku fundatora

Odpowiedzialność fundacji rodzinnej za zobowiązania alimentacyjne fundatora powstaje z momentem bezskuteczności egzekucji z jego majątku. Bezskuteczność egzekucji powinna oznaczać, że brak jest wątpliwości co do tego, że roszczenie wierzyciela nie może zostać zaspokojone z jakiegokolwiek majątku fundatora. Wierzyciel również nie musi prowadzić postępowania egzekucyjnego, jeżeli w inny sposób niż za pomocą postępowania egzekucyjnego będzie w stanie wykazać okoliczność bezskuteczności egzekucji z majątku fundatora. Za dowód świadczący o bezskuteczności egzekucji uznaje się wykaz majątku czy dokumenty finansowe, jeżeli z dokumentów tych wynika w sposób ewidentny, że majątek dłużnika nie wystarcza na pokrycie określonych wierzytelności.

WAŻNE! Odpowiedzialność fundacji rodzinnej za zobowiązania alimentacyjne ogranicza się do wartości mienia przekazanego przez fundatora według stanu w chwili nabycia i według cen w chwili zaspokojenia wierzyciela.

eprasa.pl 6b68c0e844

Do wniesienia powództwa przeciwko fundacji rodzinnej nie jest konieczne ostateczne ustalenie, że egzekucja z majątku fundatora jest bezskuteczna. Ta przesłanka będzie bowiem weryfikowana na etapie postępowania o nadanie klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu wydanemu przeciwko fundacji rodzinnej. Wierzyciel może zatem wystąpić z powództwem przeciwko fundacji rodzinnej w dowolnym czasie, natomiast zaspokojenie z jej majątku wierzyciel może uzyskać dopiero po wykazaniu bezskuteczności egzekucji z majątku fundatora.

11.1.3. Dochodzenie roszczeń przez fundację rodzinną od fundatora

Kompleksowa regulacja odpowiedzialności fundacji rodzinnej za zobowiązania fundatora wskazuje, że ustawodawca dopuszcza zwrotne dochodzenie zobowiązań realizowanych za fundatora przez fundację rodzinną. Oznacza to, że jeżeli zaktualizuje się scenariusz zaspokojenia się wierzyciela z majątku fundacji rodzinnej, o którym była mowa powyżej, wówczas fundacja rodzinna może domagać się od fundatora zwrotu tego, co musiała za niego świadczyć. W przypadku zobowiązań alimentacyjnych podstawą prawną takiego roszczenia zwrotnego (regresowego) będzie art. 140 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego:

§ *Osoba, która dostarcza drugiemu środków utrzymania lub wychowania nie będąc do tego zobowiązana albo będąc zobowiązana z tego powodu, że uzyskanie na czas świadczeń alimentacyjnych od osoby zobowiązanej w bliższej lub tej samej kolejności byłoby dla uprawnionego niemożliwe lub połączone z nadmiernymi trudnościami, może żądać zwrotu od osoby, która powinna była te świadczenia spełnić.*

W zakresie pozostałych zobowiązań fundatora, innych niż alimentacyjne, które zaspokoi fundacja rodzinna, podstawą prawną roszczenia zwrotnego będzie art. 376 Kodeksu cywilnego.

11.1.3.1. Przedawnienie roszczeń

Fundacja rodzinna może skutecznie uchylić się od konieczności zapłaty za zobowiązania fundatora, jeżeli zobowiązanie uległo przedawnieniu. Termin przedawnienia zależny będzie każdorazowo od charakteru stosunku prawnego będącego źródłem zobowiązania. Kodeks cywilny ustanawia ogólny termin przedawnienia wynoszący odpowiednio:

- 6 lat dla roszczeń majątkowych,
- 3 lata dla roszczeń o świadczenia okresowe (np. czynsz najmu) oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej.

Koniec terminu przedawnienia przypada na ostatni dzień roku kalendarzowego, chyba że termin przedawnienia jest krótszy niż dwa lata. Należy zaznaczyć, że powyższe terminy przedawnienia roszczeń stanowią jedynie ogólną, generalną zasadę przyjętą w prawie cywilnym. Ustawodawca nie zaproponował żadnych szczegółowych

eprasa.pl 6b68c0e844

terminów przedawnienia roszczeń w ustawie o fundacji rodzinnej, co powoduje, że należy się odnieść do norm ogólnych, o których mowa powyżej. Z kolei zgodnie z art. 137 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego roszczenia o świadczenia alimentacyjne ulegają przedawnieniu z upływem trzech lat od momentu powstania obowiązku alimentacyjnego.

11.2. Odpowiedzialność beneficjenta

Jeżeli beneficjent otrzymałby świadczenie od fundacji rodzinnej wbrew przepisom prawa lub postanowieniom statutu, będzie zobowiązany do jego zwrotu.

11.2.1. Kiedy można dochodzić roszczeń od beneficjenta

Beneficjent będzie zobowiązany do zwrotu świadczenia otrzymanego od fundacji rodzinnej, jeżeli otrzymał je wbrew przepisom prawa albo postanowieniom statutu. To są jedyne przypadki określone w ustawie, które aktualizują obowiązek zwrotu. Przykładem otrzymania świadczenia wbrew przepisom prawa jest zrealizowanie świadczenia, które zagroziło wypłacalności fundacji rodzinnej wobec jej wierzycieli niebędących beneficjentami fundacji rodzinnej (art. 36 ustawy o fundacji rodzinnej), albo wypłacenie świadczenia bez zweryfikowania dokumentu tożsamości beneficjenta (art. 34 ust. 2 ustawy o fundacji rodzinnej).

Przykład 56
Zarząd fundacji wypłacił beneficjentowi świadczenie do rąk własnych, nie żądając wcześniej potwierdzenia tożsamości stosownym dokumentem, np. dowodem osobistym. Okazało się, że beneficjent ma brata bliźniaka, który odebrał świadczenie w imieniu brata. Fundacja ma roszczenie do rzeczywistego beneficjenta o zwrot tego świadczenia z uwagi na naruszenie art. 34 ust. 2 ustawy o fundacji rodzinnej.

11.2.2. Odpowiedzialność zarządu łącznie z beneficjentem

Za nieprawidłową realizację świadczenia na rzecz beneficjenta odpowiedzialność ponoszą członkowie zarządu solidarnie z tym beneficjentem. Nie ma możliwości zwolnienia zarządu ani beneficjenta od tej odpowiedzialności.

11.2.3. Przedawnienie roszczeń

Roszczenia z tytułu nieprawidłowej realizacji świadczenia na rzecz beneficjenta przedawniają się z upływem trzech lat, licząc od dnia realizacji świadczenia. Wyjątkiem są roszczenia wobec beneficjenta, który wiedział o bezprawności realizacji świadczenia. W tym ostatnim wypadku, wobec braku uregulowania tego zakresu w ustawie o fundacji rodzinnej, należy przyjąć ogólny termin przedawnienia wynoszący sześć lat, z zastrzeżeniem, że praktyka stosowania ustawy może przyjąć odmienne założenie.

eprasa.pl 6b68c0e844

11.3. Rodzaje odpowiedzialności członków organu fundacji rodzinnej

Odpowiedzialność członków organów fundacji rodzinnej została uregulowana dwojako, na zasadzie winy, oraz analogicznie do regulacji Kodeksu spółek handlowych, na zasadzie biznesowej oceny sytuacji (Business Judgement Rule).

11.3.1. Odpowiedzialność na zasadzie winy

Członek zarządu, członek rady nadzorczej oraz likwidator odpowiadają za szkodę wyrządzoną fundacji rodzinnej na zasadzie winy.

Wina łączy w sobie element:

- obiektywny, tj. niezgodność działania sprawcy z określonymi regułami postępowania, czyli każde zachowanie niewłaściwe, a więc niezgodne z przepisami prawa lub też – w stosunku do organów fundacji rodzinnej – naruszające obowiązujące reguły wynikające z doświadczenia bądź zachowania się sprzecznego z powszechnie obowiązującymi zasadami współżycia, jak i
- subiektywny, wyrażający się w niewłaściwym nastawieniu psychicznym sprawcy szkody (w postaci umyślności lub nieumyślności), i może wyrażać się w niewiedzy członków organów fundacji rodzinnej, nieostrożności w ich postępowaniu, nieuwadze bądź niedbalstwie, polegającym na niedołożeniu pewnej miary staranności.

Zachowanie członka organu musi być obiektywnie bezprawne i subiektywnie zawinione. Bezprawność oznacza sprzeczność z prawem lub z zasadami współżycia społecznego. Osoba taka odpowiada za szkodę wyrządzoną fundacji rodzinnej wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania spoczywających na niej obowiązków wynikających ze stosunku organizacyjnego łączącego ją z fundacją rodzinną, w tym z niedochowania lojalności. Źródłem tych obowiązków może być zarówno ustawa, jak i statut.

11.3.2. Business Judgement Rule – zasada biznesowej oceny sytuacji

Ustawodawca wprowadza także zasadę biznesowej oceny sytuacji (tzw. Business Judgement Rule) w zakresie odpowiedzialności członków organów fundacji rodzinnej. Zasada ta wiąże się z możliwością uzyskania przez organy, przy wykonywaniu swoich statutowych i ustawowych obowiązków, rzetelnych informacji w oparciu o profesjonalne analizy, opinie, ekspertyzy (przykładowo – wycena dzieł sztuki, opinia prawna, opinia biegłego rewidenta). W konsekwencji pozwoli to na wyłączenie odpowiedzialności członków organów za działania, które podjęto zgodnie z przedmiotową zasadą Business Judgement Rule, a które po czasie okazały się niekorzystne dla fundacji rodzinnej. Dzięki tej zasadzie działania będą oceniane nie retrospektywnie, czyli przez pryzmat rezultatów, ale z perspektywy prawidłowości trybu podejmowania decyzji, w odniesieniu do momentu podejmowania decyzji i okoliczności temu towarzyszących.

eprasa.pl 6b68c0e844

Przykład 57
Zarząd, na podstawie opinii eksperta (rzeczoznawcy) rynku dzieł sztuki, wskazującej na duże prawdopodobieństwo wzrostu wartości prac konkretnego artysty, dokonał zakupu obrazu tego artysty. Po 10 latach okazało się, że dzieła tego artysty nie wzrosły na wartości, a wręcz spadły. Zarząd nie poniesie odpowiedzialności za tę transakcję z uwagi na dokonanie jej na podstawie ekspertyzy rzeczoznawcy.

Przykład 58
Zarząd podjął decyzję o inwestycji nadwyżek finansowych fundacji rodzinnej w akcje spółek z branży paliwowej. Dysponował analizami doradców inwestycyjnych, maklerów giełdowych, że niniejsza inwestycja obarczona jest niedużym ryzykiem w porównaniu z zyskami. Następnie zapanowała pandemia i gospodarki spowolniły, co spowodowało drastyczne spadki cen paliw, a w konsekwencji straty fundacji rodzinnej na akcjach spółek paliwowych. W tym przypadku zarząd nie ponosi odpowiedzialności za podjęte działania, gdyż tryb podejmowania decyzji był prawidłowy i w tamtym momencie decyzja była słuszna.

Zatem istotnym elementem dla oceny działania zarządu jest moment, który podlega ocenie w świetle powyższych standardów, tj. moment podejmowania decyzji przez organ, a nie późniejsze wystąpienie negatywnych jej skutków wobec fundacji rodzinnej. Chodzi głównie o postępowanie członka organu w ramach przyjętego trybu decyzyjnego i dysponowanie informacjami oraz analizami, które wówczas uzasadniały przekonanie, że np. dana inwestycja będzie korzystna dla fundacji rodzinnej.

11.4. Dochodzenie roszczeń przeciwko członkom organów fundacji rodzinnej – procedura

W kolejnych podpunktach przedstawiono procedurę dochodzenia roszczeń przeciwko członkom organów fundacji rodzinnej. Ustawodawca wzorował się w tym zakresie na regulacjach Kodeksu spółek handlowych.

11.4.1. Legitymacja czynna

Fundację rodzinną w sporze z członkiem zarządu reprezentuje rada nadzorcza. To właśnie rada nadzorcza będzie legitymowana do wytoczenia powództwa przeciwko członkowi zarządu, który swoim działaniem lub zaniechaniem wyrządził fundacji rodzinnej szkodę. W przypadku braku rady nadzorczej fundację rodzinną reprezentuje pełnomocnik powołany uchwałą zgromadzenia beneficjentów.

Jeśli szkodę fundacji rodzinnej wyrządził członek rady nadzorczej, legitymowanym do dochodzenia roszczeń w imieniu fundacji rodzinnej będzie zarząd. Natomiast gdy szkodę wyrządzi łącznie kilka osób, wówczas będą one odpowiadać solidarnie (łącznie).

eprasa.pl 6b68c0e844

11.4.2. Przesłanki dochodzenia roszczeń

Dochodząc roszczeń odszkodowawczych w imieniu fundacji rodzinnej należy wykazać (udowodnić) zaistnienie łącznie następujących przesłanek, tj.:

1) bezprawność działania lub zaniechania członka organu,
2) wysokość szkody poniesionej przez fundację rodzinną,
3) związek przyczynowo-skutkowy pomiędzy działaniem lub zaniechaniem członka organu a szkodą wyrządzoną fundacji rodzinnej, tj. taki, w którym zdarzenie początkowe jest normalnym (typowym) następstwem powstania szkody.

11.4.3. Jak uwolnić się od odpowiedzialności

Członek organu może uwolnić się od odpowiedzialności, jeżeli udowodni, że nie ponosi winy i że nie można mu postawić zarzutu uchybienia standardowi starannego i lojalnego wykonywania obowiązków. Zasada Business Judgement Rule będzie stanowiła idealne zabezpieczenie przed ocenianiem działań organów wyłącznie retrospektywnie, tj. przez pryzmat rezultatów.

11.4.4. Przedawnienie roszczeń

Wobec braku uregulowania terminu przedawnienia roszczenia w ustawie o fundacji rodzinnej – mając na uwadze charakter prawny roszczenia – rozważyć należy zastosowanie ogólnej regulacji wynikającej z art. 118 Kodeksu cywilnego. Wynika z niego, że przedawnienie następuje po upływie:

1) 6 lat – jeżeli fundacja rodzinna nie prowadzi działalności gospodarczej,
2) 3 lat – jeżeli fundacja rodzinna prowadzi działalność gospodarczą.

Ewentualnie, na zasadzie analogii do organów spółek handlowych, zastosowanie może znaleźć art. 297 Kodeksu spółek handlowych, który statuuje, że roszczenie o naprawienie szkody przedawnia się z upływem trzech lat od dnia, w którym spółka (tutaj fundacja rodzinna) dowiedziała się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednak w każdym przypadku roszczenie przedawnia się z upływem 10 lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wyrządzające szkodę.

11.5. Kontrola sądowa i obowiązek informacyjny

Kontrola sądowa nad funkcjonowaniem fundacji rodzinnej polega na możliwości zaskarżenia uchwał organów fundacji sprzecznych z ustawą, statutem lub celem fundacji rodzinnej.

11.5.1. Rodzaje powództwa

Występują dwa rodzaje powództw:

- o uchylenie uchwały sprzecznej ze statutem lub celem fundacji rodzinnej,
- o stwierdzenie nieważności uchwały sprzecznej z ustawą.

eprasa.pl 6b68c0e844

11.5.1.1. Powództwo o uchylenie

Powództwo o uchylenie uchwały sprzecznej ze statutem lub celem fundacji rodzinnej może wytoczyć fundator, beneficjent lub członek organu fundacji rodzinnej.

Przesłankami zaskarżenia uchwały do sądu są: jej sprzeczność ze statutem lub sprzeczność z celem fundacji rodzinnej albo też sprzeczność ze statutem i celem fundacji rodzinnej. Przykładem sprzeczności uchwały z celem fundacji rodzinnej będzie rozporządzenie majątkiem fundacji rodzinnej sprzecznie z wolą fundatora.

Powództwo należy wnieść w terminie miesiąca od dnia otrzymania wiadomości o uchwale, nie później jednak niż w terminie sześciu miesięcy od dnia podjęcia uchwały. Po tych terminach prawo do wytoczenia powództwa wygasa.

Sądem właściwym rzeczowo do rozpoznania powództwa będzie sąd okręgowy właściwy ze względu na siedzibę fundacji rodzinnej.

Przykład 59
Fundacja rodzinna ma siedzibę w Wyszkowie. Właściwym do wytoczenia powództwa o uchylenie uchwały będzie Sąd Okręgowy w Ostrołęce.

Opłata od pozwu, którego przedmiotem będzie powództwo o uchylenie jednej uchwały, wyniesie 200,00 zł (art. 137 ustawy o fundacji rodzinnej modyfikujący art. 27 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych poprzez dodanie pkt 13).

11.5.1.2. Powództwo o stwierdzenie nieważności

Powództwo o stwierdzenie nieważności uchwały sprzecznej z ustawą może wytoczyć fundator, beneficjent lub członek organu fundacji rodzinnej.

Należy je wnieść w terminie sześciu miesięcy od dnia otrzymania wiadomości o uchwale, nie później jednak niż w terminie dwóch lat od dnia podjęcia uchwały. Po tych terminach prawo do wytoczenia powództwa wygasa.

Przykładem uchwały sprzecznej z ustawą będzie uchwała zarządu podjęta inną niż bezwzględna większością głosów (przy założeniu, że w statucie nie wprowadzono odmiennych postanowień w tym zakresie).

Sądem właściwym rzeczowo do rozpoznania powództwa – tak jak w przypadku powództwa o uchylenie uchwały – będzie właściwy miejscowo sąd okręgowy.

Opłata od pozwu, którego przedmiotem będzie powództwo o stwierdzenie nieważności jednej uchwały, wyniesie 200,00 zł (art. 137 ustawy o fundacji rodzinnej modyfikujący art. 27 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych poprzez dodanie pkt 14).

eprasa.pl 6b68c0e844

WAŻNE! Ustawodawca, analogicznie do regulacji z zakresu spółek prawa handlowego, wprost wyłączył stosowanie do uchwał fundacji rodzinnej powództwa opartego na art. 189 Kodeksu postępowania cywilnego, tj. powództwa o ustalenie np. istnienia/bądź nieistnienia uchwały, co z założenia ma ograniczać niepewność fundatora co do zaskarżenia danej uchwały w przyszłości.

11.5.1.3. Konsekwencje uchylenia lub stwierdzenia nieważności

Wyrok sądu, który uwzględnia powództwo i orzeka o uchyleniu lub stwierdzeniu nieważności uchwały fundacji rodzinnej, powoduje, że uchwała jest traktowana, jakby w ogóle nie została podjęta. Orzeczenie to ma bowiem charakter konstytutywny i wywiera skutek ex tunc, tj. wyrok taki niweczy byt prawny uchwały od jej powzięcia. Tworzy zatem sytuację, jakby uchwała nigdy nie została podjęta/zostaje uchylona, tak jakby jej nie było od samego początku.

Przyjmuje się, że do czasu uchylenia lub stwierdzenia nieważności uchwały prawomocnym wyrokiem jest ona wiążąca i wywiera skutki prawne, a członkowie organów fundacji rodzinnej mają obowiązek jej przestrzegania. Dlatego wytaczając powództwo warto złożyć wniosek o zabezpieczenie roszczenia. Spowoduje on wstrzymanie wykonalności zaskarżonej uchwały aż do czasu wydania prawomocnego wyroku. Należy pamiętać, że wniosek o zabezpieczenie należy uprawdopodobnić w zakresie istnienia roszczenia oraz interesu prawnego wnioskodawcy.

WAŻNE! Jeżeli uchwała spełnia warunki do jej uchylenia lub stwierdzenia jej nieważności, ale nie zostanie zaskarżona przez osoby legitymowane w terminie, to jest ona ważna i wywołuje skutki prawne.

11.6. Obowiązki informacyjne fundacji rodzinnej wobec organów

Na fundacji rodzinnej ciążą także określone w ustawie o fundacji rodzinnej obowiązki informacyjne wobec Krajowej Administracji Skarbowej.

11.6.1. Krajowa Administracja Skarbowa

Krajowa Administracja Skarbowa (KAS) ma prawo żądać od fundacji rodzinnej informacji dotyczących:

1) danych zawartych na liście beneficjentów,
2) spisu mienia,

eprasa.pl 6b68c0e844

3) spełnionych świadczeń lub mienia przekazanego w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej, w tym ich rodzaju, wysokości świadczeń lub wartości mienia, terminu i sposobu spełnienia świadczeń lub przekazania mienia.

W żądaniu organ Krajowej Administracji Skarbowej określa okres, za jaki informacje mają być mu przekazane (art. 84 ustawy o fundacji rodzinnej). Zgodnie z przepisami fundacja rodzinna ma obowiązek przedstawić żądane informacje w terminie nie krótszym niż 14 dni od dnia doręczenia żądania. Obowiązek ten dotyczy organów uprawnionych do prowadzenia spraw fundacji rodzinnej (zarząd).

Zakres przedmiotowy informacji, których może domagać się Krajowa Administracja Skarbowa, jest potrzebny do ustalenia prawidłowości wykonania obowiązków publicznoprawnych w zakresie podatków, a dotychczasowe regulacje prawne dotyczące Krajowej Administracji Skarbowej nie uprawniają tego organu do ich pozyskania, stąd szczegółowa regulacja w ustawie o fundacji rodzinnej.

Odpowiedzialność wobec Krajowej Administracji Skarbowej

Za niewykonanie obowiązku przekazania informacji organowi KAS lub przekazanie nieprawdziwych informacji grozić będzie, zgodnie z art. 128 ustawy o fundacji rodzinnej, sankcja karna. Wynosi ona:

- od 240 stawek dziennych (za niewykonanie obowiązku wynikającego z art. 84 ustawy o fundacji rodzinnej, jak również za utrudnianie lub udaremnianie wykonania ww. obowiązku) lub
- od 360 stawek dziennych (za przekazanie nieprawdziwych informacji, o których mowa w art. 84 ustawy o fundacji rodzinnej).

12. Rozwiązanie fundacji rodzinnej

Fundacja rodzinna może ulec rozwiązaniu, gdy:

1) fundacja rodzinna w organizacji nie została zgłoszona do rejestru fundacji rodzinnych w terminie sześciu miesięcy od dnia sporządzenia aktu założycielskiego albo ogłoszenia testamentu;
2) postanowienie sądu rejestrowego odmawiające zarejestrowania stało się prawomocne;
3) zaszły okoliczności wskazane w statucie, w szczególności: upłynął okres, na jaki fundacja rodzinna została powołana, zrealizowany został cel fundacji rodzinnej, brak jest możliwości dalszej realizacji celu fundacji rodzinnej lub jego realizacja wiąże się z nadmiernymi trudnościami, a usunięcie przeszkód nie może nastąpić bez konieczności poniesienia niewspółmiernie wysokich kosztów. W tych wypadkach rozwiązanie fundacji rodzinnej następuje na podstawie uchwały zarządu;
4) fundacja rodzinna jest zarządzana w sposób oczywiście sprzeczny z jej celem lub interesami beneficjentów. Najpierw jednak przepisy przewidują możliwość usunięcia naruszeń. Sąd rejestrowy będzie mógł wyznaczyć odpowiedni termin na

eprasa.pl 6b68c0e844

ich usunięcie, pod rygorem zastosowania grzywny. W tym zakresie zastosowanie znajdą przepisy Kodeksu postępowania cywilnego, z wyjątkiem przepisów dotyczących aresztu;

5) z innych ważnych powodów kontynuowanie działalności fundacji rodzinnej jest niecelowe. Jest to furtka pozwalająca na skorzystanie z ewentualnych innych instrumentów prawnych, które będą bardziej adekwatne do konkretnej sytuacji, w jakiej będzie znajdowała się fundacja rodzinna. Rozwiązanie fundacji rodzinnej następuje na podstawie jednomyślnej uchwały zgromadzenia beneficjentów;
6) zakończone zostało postępowanie upadłościowe fundacji rodzinnej prowadzącej działalność gospodarczą;
7) wszczęto postępowanie z urzędu przez sąd rejestrowy o rozwiązaniu fundacji rodzinnej bez przeprowadzania postępowania likwidacyjnego.

12.1. Rozwiązanie na wniosek i z urzędu

O rozwiązaniu fundacji rodzinnej orzeka sąd rejestrowy, na wniosek beneficjenta lub z urzędu po przeprowadzeniu rozprawy. Rozwiązanie fundacji rodzinnej następuje po przeprowadzeniu jej likwidacji (uregulowaniu zobowiązań, ściągnięciu wierzytelności oraz likwidacji majątku), z chwilą wykreślenia fundacji rodzinnej z rejestru fundacji rodzinnych. W przypadku gdy wymagana jest zgoda beneficjentów na rozwiązanie fundacji rodzinnej, wyrażenie zgody przez małoletniego beneficjenta wymaga zezwolenia sądu opiekuńczego.

12.2. Likwidacja fundacji rodzinnej

Otwarcie likwidacji następuje z dniem uprawomocnienia się orzeczenia sądu rejestrowego o rozwiązaniu fundacji rodzinnej albo podjęcia przez zarząd bądź zgromadzenie beneficjentów uchwały o rozwiązaniu fundacji rodzinnej.

Do likwidacji fundacji rodzinnej w organizacji stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące likwidacji fundacji rodzinnej. Fundacja rodzinna w organizacji ulega rozwiązaniu z dniem zatwierdzenia przez zgromadzenie beneficjentów sprawozdania likwidacyjnego.

Likwidację prowadzi się pod nazwą fundacji rodzinnej z dodaniem oznaczenia „w likwidacji", natomiast w czasie prowadzenia likwidacji fundacja rodzinna zachowuje osobowość prawną. Co więcej, w czasie prowadzenia likwidacji nie spełnia się świadczenia na rzecz beneficjenta ani nie dokonuje się podziału majątku fundacji rodzinnej przed spłaceniem wszystkich zobowiązań wobec osoby innej niż beneficjent.

Likwidator

Likwidatorem fundacji rodzinnej jest członek zarządu albo osoba wyznaczona przez sąd rejestrowy. Sąd rejestrowy może wyznaczyć więcej niż jednego likwidatora. Jeżeli

eprasa.pl 6b68c0e844

fundacja rodzinna w organizacji nie ma zarządu, fundator, zgromadzenie beneficjentów albo sąd rejestrowy ustanawia likwidatora albo likwidatorów.

Zgłoszeniu przez likwidatora do sądu rejestrowego podlegają następujące dane, tj.:

1) otwarcie likwidacji, chyba że sąd rejestrowy wydał orzeczenie o rozwiązaniu fundacji rodzinnej, wówczas wpisu otwarcia likwidacji dokonuje się z urzędu,
2) imiona i nazwiska likwidatorów,
3) adresy albo adresy do doręczeń albo adresy do doręczeń elektronicznych likwidatorów,
4) sposób reprezentacji fundacji rodzinnej przez likwidatorów,
5) wszelkie zmiany powyższych,
6) uchylenie likwidacji.

Dokonanie tych zgłoszeń jest prawem i obowiązkiem każdego likwidatora, co więcej – mają oni prawo prowadzenia spraw oraz reprezentacji fundacji rodzinnej. Sposób reprezentacji fundacji rodzinnej w okresie likwidacji określa się w statucie, uchwale zgromadzenia beneficjentów albo orzeczeniu sądu rejestrowego. W każdym przypadku sąd rejestrowy może zmienić sposób reprezentacji fundacji rodzinnej w okresie likwidacji.

Kompetencji likwidatora nie można ograniczyć ze skutkiem prawnym wobec osób trzecich. Wobec osób trzecich działających w dobrej wierze czynności podjęte przez likwidatorów uważa się za czynności likwidacyjne. W stosunkach wewnętrznych likwidatorzy są obowiązani stosować się do uchwał zgromadzenia beneficjentów. Zasady tej nie stosuje się do likwidatorów wyznaczonych przez sąd rejestrowy.

Obowiązki likwidatora:

1) likwidatorzy ogłaszają jednokrotnie w Monitorze Sądowym i Gospodarczym o otwarciu likwidacji, wzywając wierzycieli do zgłoszenia ich wierzytelności w terminie miesiąca od dnia ogłoszenia;
2) likwidatorzy sporządzają bilans otwarcia likwidacji. Bilans ten likwidatorzy składają zgromadzeniu beneficjentów do zatwierdzenia;
3) likwidatorzy po upływie każdego roku obrotowego składają zgromadzeniu beneficjentów sprawozdanie ze swej działalności oraz sprawozdanie finansowe. Do bilansu likwidacyjnego przyjmuje się składniki aktywów według ich wartości zbywczej;
4) likwidatorzy mają obowiązek zakończyć interesy bieżące fundacji rodzinnej, ściągnąć wierzytelności oraz wypełnić zobowiązania fundacji rodzinnej;
5) likwidatorzy zbywają nieruchomości w drodze publicznej licytacji, a z wolnej ręki jedynie na mocy uchwały zgromadzenia beneficjentów i po cenie nie niższej od ustalonej przez zgromadzenie beneficjentów;

eprasa.pl 6b68c0e844

6) nowe interesy likwidatorzy mogą podejmować tylko wówczas, gdy jest to potrzebne do ukończenia spraw w toku;
7) sumy potrzebne do zaspokojenia lub zabezpieczenia znanych fundacji rodzinnej wierzycieli, którzy się nie zgłosili lub których wierzytelności nie są wymagalne albo są sporne, likwidator składa do depozytu sądowego;
8) likwidator sporządza sprawozdanie likwidacyjne na dzień poprzedzający wydanie majątku pozostałego po zaspokojeniu lub zabezpieczeniu wierzycieli. Sprawozdanie podlega zatwierdzeniu przez zgromadzenie beneficjentów. Zatwierdzone sprawozdanie, po zakończeniu likwidacji, likwidator ogłasza w lokalu fundacji rodzinnej i składa sądowi rejestrowemu, z jednoczesnym zgłoszeniem wniosku o wykreślenie fundacji rodzinnej z rejestru fundacji rodzinnych. W sytuacji gdy ze względu na brak kworum niemożliwe jest zatwierdzenie sprawozdania, likwidator podejmuje wszystkie powyższe czynności bez zatwierdzenia sprawozdania przez zgromadzenie beneficjentów;
9) likwidator przekazuje księgi i dokumenty rozwiązanej fundacji rodzinnej na przechowanie osobie wskazanej w statucie lub uchwale zgromadzenia beneficjentów, a w braku takiego wskazania przechowawcę wyznacza sąd rejestrowy.

12.3. Rozwiązanie fundacji rodzinnej bez postępowania likwidacyjnego

Postępowanie o rozwiązanie fundacji bez postępowania likwidacyjnego sąd rejestrowy wszczyna z urzędu, gdy:

1) oddalając wniosek o ogłoszenie upadłości albo umarzając postępowanie upadłościowe fundacji rodzinnej wykonującej działalność gospodarczą, sąd upadłościowy stwierdzi, że zgromadzony w sprawie materiał daje podstawę do jej rozwiązania bez przeprowadzania postępowania likwidacyjnego;
2) oddalono wniosek o ogłoszenie upadłości albo umorzono postępowanie upadłościowe fundacji rodzinnej wykonującej działalność gospodarczą z tego powodu, że jej majątek nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania;
3) wydano postanowienie o odstąpieniu od postępowania przymuszającego albo jego umorzeniu;
4) mimo wezwania sądu rejestrowego nie złożono rocznych sprawozdań finansowych za dwa kolejne lata obrotowe;
5) mimo dwukrotnego wezwania sądu rejestrowego nie został złożony wniosek o wpis do rejestru fundacji rodzinnych lub dokumenty, których złożenie jest obowiązkowe;
6) nie został wniesiony fundusz założycielski w terminie dwóch lat od wpisania do rejestru fundacji rodzinnych – w przypadku ustanowienia fundacji rodzinnej w testamencie.

eprasa.pl 6b68c0e844

Sąd rejestrowy zawiadamia fundację rodzinną o wszczęciu postępowania, wyznaczając 14-dniowy termin na wykazanie, że nie ziściła się przesłanka wskazana przez sąd rejestrowy.

WAŻNE! Ogłoszenie o wszczęciu postępowania o rozwiązanie fundacji rodzinnej bez przeprowadzania postępowania likwidacyjnego sąd rejestrowy zamieszcza w Monitorze Sądowym i Gospodarczym. Sąd rejestrowy może zarządzić zamieszczenie ogłoszenia także w dzienniku lub czasopiśmie oraz podać je do publicznej wiadomości w inny sposób, jaki uzna za odpowiedni.

W toku postępowania o rozwiązanie fundacji rodzinnej bez przeprowadzania postępowania likwidacyjnego sąd rejestrowy może zwrócić się do organów podatkowych, organów prowadzących rejestry i ewidencje publiczne lub innych organów administracji publicznej oraz do organizacji społecznych o udzielenie informacji niezbędnych do ustalenia, czy fundacja rodzinna posiada zbywalny majątek i czy faktycznie prowadzi działalność.

WAŻNE! Istnienie niezaspokojonych zobowiązań ciążących na fundacji rodzinnej lub nieściągalnych wierzytelności nie wyłącza możliwości orzeczenia o jej rozwiązaniu bez przeprowadzania postępowania likwidacyjnego.

12.4. Mienie fundacji po rozwiązaniu

Jeżeli po zaspokojeniu lub zabezpieczeniu wierzycieli innych niż fundator, beneficjenci albo spadkobiercy fundatora uprawnieni do mienia w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej pozostaje majątek, to jego wydanie nie może nastąpić przed upływem roku od dnia ogłoszenia o otwarciu likwidacji i wezwania wierzycieli do zgłoszenia ich wierzytelności. Po tym terminie fundator, beneficjent czy spadkobierca fundatora, którzy otrzymali w dobrej wierze przypadającą na nich część majątku fundacji rodzinnej, nie są obowiązani do jej zwrotu w celu pokrycia należności wierzycieli.

Z kolei wierzyciele fundacji rodzinnej, którzy nie zgłosili swoich roszczeń we właściwym terminie ani nie byli znani fundacji rodzinnej, mogą żądać zaspokojenia swoich należności z majątku fundacji rodzinnej jeszcze niepodzielonego.

12.5. Rozwiązanie fundacji za życia fundatora

W przypadku gdy fundacja rodzinna będzie rozwiązywana za życia fundatora, mienie pozostałe w związku z jej rozwiązaniem w pierwszej kolejności będzie przysługiwało fundatorowi. Statut może modyfikować tę zasadę, w szczególności w ten sposób, że w takim wypadku mienie powinno być przekazane beneficjentom wskazanym w statucie.

eprasa.pl 6b68c0e844

W razie śmierci fundatora albo braku wskazania w statucie uprawnionych beneficjentów mienie należy przekazać spadkobiercom fundatora. W tym względzie należy zastosować zasady Kodeksu cywilnego dotyczące dziedziczenia ustawowego albo testamentowego. Odpowiedzialność za zobowiązania fundacji rodzinnej, które przechodzą na osoby otrzymujące mienie w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej, będzie ograniczała się do wartości nabytego mienia według stanu z chwili nabycia, a według cen z chwili zaspokojenia wierzyciela.

12.6. Ogłoszenie upadłości przez fundację rodzinną

Fundacja rodzinna prowadząca działalność gospodarczą może ogłosić upadłość, jeżeli stanie się niewypłacalna. Do upadłości fundacji rodzinnej zastosowanie znajdą przepisy ustawy – Prawo upadłościowe dotyczące przedsiębiorców. Ustawa o fundacji rodzinnej nie wprowadza szczegółowej regulacji w tym zakresie.

Rozwiązanie fundacji rodzinnej nastąpi po zakończeniu postępowania upadłościowego, a wniosek o wykreślenie z rejestru fundacji rodzinnych składa syndyk.

Fundacja rodzinna nie ulega jednak rozwiązaniu w przypadku, gdy postępowanie upadłościowe zostało zakończone w wyniku zaspokojenia wszystkich wierzycieli w całości albo zatwierdzenia układu bądź gdy postępowanie upadłościowe zostało uchylone albo umorzone.

13. Podatki w fundacji rodzinnej

Opodatkowanie fundacji rodzinnej należy ocenić rokująco. Mechanizmy zaproponowane przez ustawodawcę:

- pozwalają na zastosowanie preferencyjnych warunków – brak podatków dochodowych – na etapie wnoszenia majątku do fundacji rodzinnej, następnie
- zwalniają z obowiązku zapłaty podatku – na etapie działania fundacji rodzinnej do momentu, kiedy np. dochody uzyskane z aktywów wniesionych lub wypracowanych przez fundację rodzinną są alokowane w rekomendowaną przez ustawodawcę działalność (art. 5 ustawy o fundacji rodzinnej) oraz nie dochodzi do wypłaty świadczeń na rzecz beneficjentów (zasada podobna do tzw. estońskiego CIT).

WAŻNE! Wypłata świadczeń na rzecz beneficjentów fundacji rodzinnej, w przypadku określonej grupy beneficjentów – tzw. członków najbliższej rodziny – korzysta ze zwolnienia podatkowego.

Przechodząc do kwestii dotyczących opodatkowania związanego z tzw. cyklem funkcjonowania fundacji rodzinnej, tj. począwszy od założenia, poprzez funkcjonowanie, aż do rozwiązania, należy zwrócić uwagę, że fundacja rodzinna jako osoba prawna będzie podatnikiem CIT, jednak skorzysta z podmiotowego zwolnienia z podatku

eprasa.pl 6b68c0e844

dochodowego. **Podkreślić należy, że fundacja rodzinna objęta jest zwolnieniem wyłącznie w zakresie działalności, która jest dozwolona przez ustawę (art. 5 ustawy o fundacji rodzinnej).** Ponadto nowelizacja ustawy z 14 kwietnia 2023 r. określiła także szczególne sytuacje, w których mogą być opodatkowane dochody, które same w sobie mieszczą się w zwolnieniu podatkowym, ale z uwagi na szczególną sytuację ich osiągania zostały wyłączone ze zwolnienia. Chodzi tu przede wszystkim o istotne dochody fundacji rodzinnej, które drugostronnie mogłyby pomniejszać podstawę opodatkowania u beneficjenta.

Opodatkowanie działalności fundacji rodzinnej należy podzielić na trzy etapy, tj.:

1) wnoszenie majątku do fundacji rodzinnej,
2) funkcjonowanie fundacji rodzinnej,
3) rozwiązanie fundacji rodzinnej.

Wnoszenie majątku

Etap związany z wnoszeniem majątku przez fundatora do fundacji rodzinnej jest wolny od opodatkowania w zakresie podatków dochodowych, podatków od spadków i darowizn oraz podatków od czynności cywilnoprawnych. Jest to bardzo preferencyjne rozwiązanie, ponieważ w przypadku wnoszenia aktywów do spółek prawa handlowego lub rozporządzania nimi zasadą jest, że któryś z powyższych podatków występuje.

Wnoszenie wkładów do fundacji rodzinnej na pokrycie funduszu założycielskiego jest neutralne podatkowo. Artykuł 12 ust. 1 pkt 7 oraz art. 17 ust. 1 pkt 9 ustawy o CIT określają, że za przychody uważa się wyłącznie wkłady do spółek będących podatnikami CIT oraz spółdzielni. Brak w niniejszym katalogu fundacji rodzinnych. Stanowisko to potwierdzają również organy skarbowe i sądy administracyjne. W interpretacji z 10 października 2024 r. (sygn. 0111-KDIB1-1.4010.482.2024.1.BS) organ m.in. potwierdził, że dochód z tytułu nabycia przez fundację rodzinną mienia na drodze spadku po fundatorze w wyniku powołania do dziedziczenia testamentowego albo na drodze wkładu na fundusz założycielski lub darowizny od fundatora lub jego zstępnych będzie zwolniony z opodatkowania podatkiem dochodowym od osób prawnych na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 25 ustawy o CIT. Z kolei Wojewódzki Sąd Administracyjny w Łodzi w wyroku z 27 sierpnia 2024 r. (sygn. akt I SA/Łd 432/24) orzekł, że w wyniku otrzymania przez fundację rodzinną mienia od fundatora, po stronie fundacji rodzinnej nie powstanie przychód podatkowy. Jednocześnie w związku z tym, że fundacja rodzinna jest zwolniona podmiotowo z opodatkowania podatkiem CIT na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 25 ustawy o CIT, to nie może mieć do niej zastosowania przepis art. 12 ust. 4 pkt 4 ustawy o CIT dotyczący wyłączenia z opodatkowania niektórych przychodów.

WAŻNE! Wnoszenie mienia do fundacji rodzinnej jest neutralne podatkowo na gruncie podatków dochodowych, podatku od czynności cywilnoprawnych i podatku od spadków i darowizn.

eprasa.pl 6b68c0e844

Kwestią, nad którą fundatorzy albo inne podmioty wnoszące aktywa do fundacji rodzinnej powinni się pochylić, jest aspekt podatku VAT. Intencją ustawodawcy jest zwolnienie podatkowe jako zasada, niemniej jednak w szczególności w odniesieniu do nieruchomości pamiętać należy, że istotne jest nie tylko zbadanie kwestii opodatkowania, ale też analiza wcześniej dokonanego odliczenia podatku naliczonego. W przypadku czynności wniesienia z zastosowaniem zwolnienia podatkowego może powstać konieczność dokonania tzw. korekty odliczonego wcześniej podatku VAT, co oznacza zazwyczaj konieczność dopłaty podatku (np. fundator wnoszący nieruchomość do fundacji rodzinnej w momencie jej nabycia dokonał odliczenia podatku naliczonego VAT, a wniesienie następuje przed upływem okresu 10-letniego, liczonego od momentu nabycia i odliczenia). Analogicznie należy zweryfikować kwestię obniżenia VAT należnego o kwoty podatku naliczonego związanego z nakładami inwestycyjnymi na nieruchomości.

Funkcjonowanie fundacji rodzinnej

Na gruncie opodatkowania fundacji rodzinnej etap funkcjonowania należy traktować jako generowanie przychodów (dochodów) przez fundację rodzinną oraz dokonywanie świadczeń na rzecz beneficjentów.

Co do zasady fundacja płaci 15% podatek dochodowy od osób prawnych (CIT) od przekazanego lub pozostawionego do dyspozycji przez fundację rodzinną, bezpośrednio lub pośrednio, świadczenia na rzecz beneficjenta (tj. dopiero w momencie świadczenia na rzecz beneficjenta).

Natomiast fundacja rodzinna nie będzie miała możliwości odliczenia kosztów uzyskania przychodów i amortyzacji. **W sytuacji gdy działalność fundacji nie będzie mieściła się w ramach zamkniętego katalogu czynności określonych w art. 5 ustawy o fundacji rodzinnej, obowiązywać będzie tzw. sankcyjna stawka podatku w wysokości 25% CIT.**

Przykład 60

Fundacja rodzinna z wniesionego przez fundatora wkładu, jakim są udziały w rodzinnej spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, czerpie dochody w postaci dywidendy. Dochody te fundacja rodzinna przeznacza na nabycie:

- zespołu składników od przedsiębiorstwa w postaci maszyn do produkcji mebli wykorzystywanych w działalności meblarskiej fundacji rodzinnej (A),
- nieruchomości lokalowej (apartament), którą zamierza zbyć z zyskiem przed upływem roku od nabycia (B),
- akcji w spółkach działających w branży medycznej, które w krótkim czasie zamierza zbyć z zyskiem (C),
- nieruchomości pod usługi (najem dla profesjonalnego podmiotu), z których zamierza czerpać zyski w postaci czynszu z najmu (D).

Działalnością dozwoloną przez ustawodawcę będzie działalność C i D. Natomiast działalność A, z uwagi na cel wykonywania bezpośrednio przez fundację rodzinną (a nie

eprasa.pl 6b68c0e844

poprzez spółkę prawa handlowego, której fundacja rodzinna jest wspólnikiem/udziałowcem/akcjonariuszem) aktywnej działalności gospodarczej, oraz działalność B z uwagi na cel – dalszą odsprzedaż – nie będą się mieściły w zamkniętym katalogu działalności określonych w art. 5 ustawy o fundacji rodzinnej i w przypadku ich zawarcia będą dotknięte sankcyjną stawką podatku w wysokości 25% CIT.

Podsumowując powyższe, do momentu przekazania lub pozostawienia do dyspozycji wypłaty świadczeń na rzecz beneficjentów nie powstanie obowiązek zapłaty podatku dochodowego CIT. Jest to preferencyjne rozwiązanie, ponieważ fundacja rodzinna będzie mogła czerpać dochody z posiadanego majątku (np. dywidendy ze spółek, w których posiada udziały/akcje) i przeznaczać je np. na nabycie innych aktywów (nieruchomości, z których czerpać będzie dochody w postaci czynszu).

Obowiązek podatkowy fundacji rodzinnej do zapłaty CIT powstanie dopiero w momencie dokonania świadczenia na rzecz beneficjenta lub wydania jej mienia, a więc podobnie jak w przypadku spółek opodatkowanych estońskim CIT (opodatkowanie po stronie spółki pojawia się dopiero w momencie dystrybucji zysków lub wystąpienia zdarzenia, które ustawodawca niejako zrównuje z dystrybucją zysków).

Beneficjenci fundacji rodzinnej zaliczani (na podstawie przepisów ustawy o podatku od spadków i darowizn) do tzw. grupy zero (np. małżonkowie, dzieci, rodzice, rodzeństwo) wobec fundatora albo fundator będą korzystać ze zwolnienia PIT w zakresie świadczeń dokonywanych na ich rzecz przez fundację rodzinną – wpłaty na ich rzecz nie będą opodatkowane. W konsekwencji tego działalność fundacji rodzinnej, wraz z dystrybucją „zysków" w postaci świadczeń na rzecz beneficjentów z tzw. grupy zero, będzie opodatkowana wyłącznie 15% podatkiem CIT (przy czym podatek CIT będzie odroczony do momentu dystrybucji świadczeń na rzecz fundatora lub beneficjenta). Zwolnienie z PIT przewidziano również dla świadczeń alimentacyjnych, jakie fundacja rodzinna spełni na rzecz swoich beneficjentów zaliczanych do zerowej grupy.

Natomiast w przypadku beneficjentów, którzy nie są zaliczani do tzw. zerowej grupy podatkowej wobec fundatora, wprowadzono tzw. podwójne opodatkowanie – jak w przypadku spółek kapitałowych – tj. na poziomie dochodów fundacji 15% CIT i na poziomie świadczeń na rzecz takich beneficjentów 10% lub 15% PIT.

WAŻNE! Nowelizacja z 14 kwietnia 2023 r. wprowadziła poprawkę, zgodnie z którą beneficjenci fundacji rodzinnej z tzw. I i II grupy podatkowej wobec fundatora/fundatorów płacą niższy PIT (tj. został obniżony z 15% do 10%) od świadczeń otrzymywanych z fundacji rodzinnej. Przepisy te weszły w życie wraz z ustawą o fundacji rodzinnej, tj. 22 maja 2023 r.

eprasa.pl 6b68c0e844

Grupy podatkowe funkcjonujące na podstawie ustawy o podatku od spadków i darowizn:

- tzw. zerowa grupy podatkowa – małżonek, zstępny, wstępny, pasierb, rodzeństwo, ojczym, macocha (art. 4a);
- grupa I – małżonek, zstępny, wstępny, pasierb, zięć, synowa, rodzeństwo, ojczym, macocha i teściowie (art. 14 ust. 3 pkt 1);
- grupa II – zstępni rodzeństwa, rodzeństwo rodziców, zstępni i małżonkowie pasierbów, małżonkowie rodzeństwa i rodzeństwo małżonków, małżonkowie rodzeństwa małżonków, małżonkowie innych zstępnych (art. 14 ust. 3 pkt 2);
- grupa III – inni nabywcy (art. 14 ust. 3 pkt 3).

Rozwiązanie fundacji rodzinnej

W związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej regulacje, komu przypadnie majątek fundacji rodzinnej wskutek jej rozwiązania, zawiera statut.

Nabycie przez osoby fizyczne od fundacji rodzinnej świadczeń oraz mienia w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej będzie opodatkowane na takiej samej zasadzie jak świadczenia uzyskiwane przez beneficjenta z fundacji rodzinnej. Mianowicie przychody z tytułu otrzymania lub postawienia do dyspozycji mienia w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej stanowią tzw. przychód z innych źródeł na gruncie ustawy o PIT. Stawka podatku wynosi co do zasady 15% wartości otrzymanego mienia. W konsekwencji wydanie mienia fundacji rodzinnej w związku z jej likwidacją może się wiązać z podwójnym opodatkowaniem: na poziomie samej fundacji rodzinnej (15% CIT) oraz na poziomie otrzymującego mienie fundacji rodzinnej (15% PIT). Przy czym w przypadku osób otrzymujących mienie od fundacji rodzinnej i należących do tzw. zerowej grupy podatkowej wobec fundatora/fundatorów zastosowanie znajdzie również zwolnienie podatkowe z PIT.

Należy jednak mieć na uwadze, że w przypadku gdy dochodzi do rozwiązania fundacji rodzinnej, przychód odpowiadający wartości przekazanego mienia podlega pomniejszeniu o wartość podatkową mienia wniesionego przez fundatora lub fundatorów.

Przykład 61
Fundator wniósł do fundacji rodzinnej ogół praw i obowiązków o wartości 20 000 000 zł. Jego wartość na moment likwidacji fundacji rodzinnej wynosi 30 000 000 zł. Mienie to zostało przekazane na rzecz beneficjenta należącego do tzw. zerowej grupy podatkowej (córki fundatora). W takiej sytuacji podstawą opodatkowania CIT (którego stawka wynosi 15%) jest 10 000 000 zł, a wysokość podatku wyniesie 1 500 000 zł.

Najem, dzierżawa przedsiębiorstwa, składników przedsiębiorstwa

Nowelizacja ustawy o fundacji rodzinnej z 14 kwietnia 2023 r. wprowadziła mechanizm ograniczający zakres zwolnienia podatkowego. Zgodnie z nim zwolnienie nie ma

eprasa.pl 6b68c0e844

zastosowania do przychodów fundacji rodzinnej z tytułu najmu, dzierżawy lub innych umów o podobnym charakterze.

Ograniczenie to dotyczy sytuacji, gdy przedmiotem umowy jest przedsiębiorstwo, zorganizowana część przedsiębiorstwa albo składniki majątku wykorzystywane w działalności gospodarczej prowadzonej przez beneficjenta, fundatora lub podmiot powiązany.

Za podmiot powiązany uznaje się podmiot powiązany z fundacją rodzinną, fundatorem lub beneficjentem w rozumieniu art. 11a ust. 1 pkt 4 ustawy o CIT, jeżeli wielkość udziałów lub praw, o których mowa w art. 11a ust. 2 pkt 1 tej ustawy, wynosi co najmniej 5%.

Regulację tę wprowadza art. 6 ust. 8 ustawy o CIT.

WAŻNE! Zwolnieniem podatkowym nie są objęte dochody z najmu, dzierżawy lub innych umów o podobnym charakterze, których przedmiotem jest przedsiębiorstwo, zorganizowana część przedsiębiorstwa lub określone składniki majątku.
W takich przypadkach zastosowanie znajdują ogólne zasady opodatkowania CIT. Wówczas dochód z tego źródła jest opodatkowany stawką 19%. Może on jednak zostać pomniejszony o koszty uzyskania przychodu przypisane do tego źródła.

Ukryte zyski

Ustawodawca, przeciwdziałając sytuacjom mającym na celu „w głównej mierze optymalizację podatkową" za pośrednictwem fundacji rodzinnej, wprowadził regulację dotyczącą „świadczeń w postaci ukrytych zysków". Wprowadzenie niniejszego mechanizmu nastąpiło na podstawie nowelizacji ustawy z 14 kwietnia 2023 r.

Świadczenia w postaci ukrytych zysków reguluje art. 24q ust. 1a ustawy o CIT. Zostały one opisane w tabeli 11.

Tabela 11. Ukryte zyski

Lp.	Rodzaj świadczenia uznawanego za ukryty zysk	Opis
1	2	3
1	Koszty pożyczek udzielonych fundacji	Odsetki, prowizje, wynagrodzenia oraz inne opłaty związane z jakimkolwiek rodzajem pożyczki udzielonej fundacji rodzinnej przez beneficjenta, fundatora lub podmiot powiązany z beneficjentem, fundatorem lub fundacją rodzinną.
2	Darowizny i nieodpłatne świadczenia	Darowizny oraz inne nieodpłatne lub częściowo odpłatne świadczenia przekazywane bezpośrednio lub

eprasa.pl 6b68c0e844

1	2	3
		pośrednio na rzecz beneficjenta, fundatora lub podmiotu powiązanego z beneficjentem, fundatorem lub fundacją rodzinną, inne niż świadczenia przewidziane w statucie i na liście beneficjentów (art. 2 ust. 2 ustawy o fundacji rodzinnej).
3	Świadczenia z tytułu usług, praw niematerialnych lub transakcji nierynkowych	Dotyczy świadczeń na rzecz beneficjenta, fundatora lub podmiotu powiązanego z tytułu: ■ usług doradczych, księgowych, badania rynku, usług prawnych, reklamowych, zarządzania i kontroli, przetwarzania danych, rekrutacji pracowników, pozyskiwania personelu, gwarancji i poręczeń oraz świadczeń o podobnym charakterze; ■ opłat i należności za korzystanie lub prawo do korzystania z praw lub wartości, o których mowa w art. 16b ust. 1 pkt 4–7 ustawy o CIT (np. licencji i praw majątkowych); ■ różnicy między wartością rynkową transakcji a ustaloną ceną w przypadku innych transakcji pomiędzy fundacją rodzinną a beneficjentem, fundatorem lub podmiotem powiązanym.
4	Niespłacona część pożyczki	Część pożyczki udzielonej beneficjentowi przez fundację rodzinną, która powinna zostać zwrócona w danym roku podatkowym, lecz nie została spłacona do dnia upływu terminu złożenia deklaracji podatkowej.
5	Długoterminowa pożyczka dla beneficjenta	Pożyczka udzielona beneficjentowi na okres co najmniej 10 lat albo na okres krótszy niż 10 lat, jeżeli ostateczny termin obowiązywania umowy wynosi co najmniej 10 lat.

Konsekwencją zakwalifikowania danego świadczenia jako ukrytego zysku jest opodatkowanie wartości świadczenia 15% podstawą opodatkowania podatku CIT. Zgodnie z art. 24q ust. 2 ustawy o CIT podstawę opodatkowania stanowi zaś przychód odpowiadający wartości świadczenia lub mienia.

Podkreślić należy również, że wskazany katalog świadczeń ukrytych zysków na gruncie fundacji rodzinnej, inaczej niż w przypadku ukrytych zysków na gruncie estońskiego CIT, jest co do zasady katalogiem zamkniętym. Należy przez to rozumieć, że wszelkie czynności pomiędzy fundacją rodzinną a fundatorem, beneficjentem lub tzw. podmiotem powiązanym inne niż wymienione w art. 24q ust. 1a ustawy o CIT nie będą wchodziły w skład katalogu świadczeń ukrytych zysków. Tym samym nie będą opodatkowane 15% podatkiem CIT. Zostało to potwierdzone również w kilku interpretacjach podatkowych. Już 7 grudnia 2023 r. (sygn. 0111-KDIB2-1.4010.421.2023.2.DD) organ podatkowy stwierdził, że zbiór świadczeń, które wynikają wprost z art. 24q ust. 1a ustawy o CIT, jest tzw. katalogiem zamkniętym. Stanowisko to zostało potwierdzone w interpretacjach z 19 grudnia 2023 r. (sygn. 0111-KDIB2-1.4010.423.2023.2.AJ) i z 13 lutego 2024 r. (sygn. 0111-KDIB1-2.4010.693.2023.2.MK).

eprasa.pl 6b68c0e844

Klauzula przeciwko unikaniu opodatkowania (GAAR)

Czynność dokonana przede wszystkim dla celu osiągnięcia korzyści podatkowej, sprzecznej w danych okolicznościach z przedmiotem i celem przepisu ustawy podatkowej, nie skutkuje osiągnięciem korzyści podatkowej, jeżeli sposób działania był sztuczny (art. 119a ust. 1 Ordynacji podatkowej).

Szef Krajowej Administracji Skarbowej wydał już kilkanaście opinii zabezpieczających, w ramach których potwierdził, że jeżeli fundacja rodzinna realizuje cel określony w art. 2 ust. 1 ustawy o fundacji rodzinnej, a przy okazji osiąga korzyści podatkowe, to nie występuje spełnienie przesłanek zastosowania klauzuli. Co więcej, jeżeli celem fundacji rodzinnej jest wdrożenie projektu sukcesji, polegającego na planowaniu rodzinnym, transferze pokoleniowym i pomnażaniu majątku rodzinnego, to takie działania stanowią dozwoloną realizację celów fundacji rodzinnej.

Podatek od wynajmowanych nieruchomości

O czym należy również pamiętać, to brak zwolnienia fundacji rodzinnej jako podatnika ze stosowania przepisów o tzw. podatku minimalnym od budynków. Oznacza to, że jej budynki o wartości początkowej przekraczającej łącznie 10 000 000 zł będą opodatkowane stawką 0,035% miesięcznie. Wprowadzenie niniejszego podatku nie budziłoby kontrowersji, gdyby fundacja rodzinna – tak jak większość podmiotów objętych niniejszym podatkiem – była uprawniona kwotę zapłaconego za dany miesiąc podatku od przychodów z budynków odliczyć od zaliczki na podatek.

Fundacja w organizacji

Po nowelizacji ustawy z 14 kwietnia 2023 r., jeśli fundacja rodzinna nie zostanie zgłoszona do rejestru fundacji rodzinnych w ciągu sześciu miesięcy od powstania, następuje utrata zwolnienia z CIT. Podobnie dzieje się, gdy postanowienie o odmowie rejestracji stanie się prawomocne. W takich przypadkach utrata zwolnienia obowiązuje od dnia powstania fundacji rodzinnej w organizacji.

14. Fundacja rodzinna w dobie Krajowego Systemu e-Faktur (KSeF) – ujęcie prawnopodatkowe

Obecnie w Polsce mierzymy się z transformacją cyfrową administracji podatkowej, która w ostatnim czasie przybrała szczególnie intensywny charakter. Jednym z elementów tej zmiany jest wdrożenie Krajowego Systemu e-Faktur (KSeF). System ten został wprowadzony do polskiego porządku prawnego od 1 lutego 2026 r. poprzez nowelizację ustawy o VAT.

Nasuwa się pytanie o zakres obowiązków fundacji rodzinnej w kontekście nowych regulacji dotyczących stosowania KSeF, w sytuacji gdy fundacja rodzinna prowadzi działalność gospodarczą w zakresie dopuszczonym przez ustawę o fundacjach rodzinnych, o czym szerzej w rozdziale **1. Działalność fundacji rodzinnej.**

eprasa.pl 6b68c0e844

Krajowy System e-Faktur to system teleinformatyczny administracji skarbowej służący do wystawiania, przesyłania, odbierania i przechowywania faktur ustrukturyzowanych. Ma on na celu cyfryzację procesów fakturowania oraz ich księgowania. Podstawę prawną funkcjonowania systemu stanowią przepisy art. 106ga–106ni ustawy z 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług z późniejszymi zmianami (dalej jako ustawa o VAT).

Faktura ustrukturyzowana jest dokumentem wystawionym w ustandaryzowanym formacie XML i przesłanym do KSeF. Zgodnie z art. 106na ust. 1 ustawy o VAT faktura taka uznawana jest za wystawioną w momencie jej przesłania do systemu i przyjęcia przez KSeF.

W docelowym modelu KSeF ma charakter powszechny i obligatoryjny dla podatników VAT prowadzących działalność gospodarczą. Zasadnicze znaczenie dla oceny obowiązków fundacji rodzinnej w kontekście KSeF ma ustalenie jej statusu jako podatnika VAT. Zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy o VAT podatnikami są osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne wykonujące samodzielnie działalność gospodarczą. Wynika z tego, że fundacja rodzinna – jako osoba prawna – będzie uznana za podatnika VAT, o ile wykonuje działalność gospodarczą w rozumieniu przepisów tej ustawy.

Jeżeli fundacja rodzinna wykonuje czynności opodatkowane VAT i jest zarejestrowanym podatnikiem tego podatku, wówczas podlega ogólnym zasadom fakturowania przewidzianym w ustawie o VAT. W tym przypadku faktury dokumentujące transakcje powinny być wystawiane za pośrednictwem Krajowego Systemu e-Faktur.

WAŻNE! Fundacja rodzinna będzie zobowiązana wystawić fakturę ustrukturyzowaną szczególnie w takich sytuacjach jak:

- odpłatny najem nieruchomości,
- dzierżawa składników majątkowych,
- sprzedaż mienia,
- świadczenie usług na rzecz innych podmiotów gospodarczych.

Jednocześnie należy zaznaczyć, że czynności związane z realizacją statutowego celu fundacji rodzinnej (np. wypłaty świadczeń dla beneficjentów) nie wymagają dokumentowania fakturą VAT i tym samym nie podlegają raportowaniu w KSeF.

Wdrożenie KSeF rodzi szereg wyzwań organizacyjnych dla fundacji rodzinnych. Są to m.in.:

- konieczność integracji systemów księgowych z KSeF,
- zapewnienie zgodności systemów informatycznych z wymaganiami struktury logicznej faktury ustrukturyzowanej,
- zarządzanie uprawnieniami m.in. do wystawiania i odbierania faktur w KSeF,
- dostosowanie procedur obiegu dokumentów.

Fundacje rodzinne, które posiadają rozbudowane portfele inwestycyjne lub nieruchomości, mogą być zobowiązane do wdrożenia zaawansowanych rozwiązań informatycznych wspierających proces fakturowania.

eprasa.pl 6b68c0e844

Po zabezpieczeniu zaplecza informatycznego dla środowiska KSeF kolejnym ważnym krokiem jest nadanie odpowiednim osobom uprawnień do zarządzania KSeF w fundacji rodzinnej. Fundacja rodzinna, która nie posiada kwalifikowanej pieczęci elektronicznej, powinna złożyć zawiadomienie na druku ZAW-FA(3). Można to zrobić drogą elektroniczną przez e-Urząd Skarbowy, tradycyjną pocztą lub osobiście we właściwym urzędzie skarbowym. W zawiadomieniu należy wskazać dane administratora, czyli osoby wyznaczonej do zarządzania uprawnieniami w KSeF. Po otrzymaniu uprawnień do KSeF administrator może zalogować się do środowiska produkcyjnego KSeF 2.0 (https://ksef.mf.gov.pl/web/login). Do logowania służy podpis kwalifikowany lub profil zaufany. Po zalogowaniu administrator może nadać sobie pełny zakres uprawnień w KSeF oraz przydzielić uprawnienia pozostałym użytkownikom systemu. Fundacja rodzinna, aby w pełni zautomatyzować korzystanie z KSeF, może użyć kwalifikowanej pieczęci elektronicznej. Rozwiązanie to umożliwia automatyczne uwierzytelnienie podmiotu (osoby prawnej) w KSeF. W takim przypadku nie jest konieczne składanie zawiadomienia ZAW-FA(3) ani podawanie danych osobowych konkretnych osób. Osoba dysponująca taką pieczęcią będzie mogła nadawać uprawnienia pozostałym użytkownikom.

Aby móc w pełni korzystać z systemu w zewnętrznych programach finansowo-księgowych zintegrowanych z API KSeF 2.0., fundacja rodzinna musi pobrać certyfikaty KSeF. Od 1 lutego certyfikaty te pobiera się w systemie KSeF 2.0. W tym celu po zalogowaniu się do KSeF 2.0 należy przejść do zakładki Certyfikaty i wybrać opcję Wnioskuj o certyfikat. W dalszych krokach należy nadać nazwę certyfikatu, wpisać hasło wg wskazówek oraz wygenerować certyfikat, postępując według dalszych wskazówek w aplikacji.

System umożliwia wygenerowanie dwóch rodzajów certyfikatów. Należy wygenerować je osobno. Dla każdego z typów należy wygenerować dwa pliki z rozszerzeniem **.key** i następnie **.crt**. Certyfikatów nie można udostępniać osobom trzecim i należy zabezpieczyć je przed dostępem osób nieupoważnionych. Certyfikaty wydawane są na okres 2 lat. W zakładce Certyfikaty jest dostęp do listy pobranych certyfikatów na NIP fundacji rodzinnej i tam można kontrolować, kiedy upływa termin ich ważności, tak aby w porę wygenerować nowe certyfikaty bez zakłócania pracy.

Tabela 12. Rodzaje certyfikatów do pracy w KSeF

Lp.	Rodzaj certyfikatu	Przeznaczenie/zastosowanie
1	Certyfikat KSeF typu 1	Służy do uwierzytelniania się w KSeF. Jest jedną z dopuszczalnych metod wykorzystywanych w systemach finansowo-księgowych zintegrowanych z API KSeF 2.0.
2	Certyfikat typu 2	Wymagany do oznaczania faktur kodem umożliwiającym potwierdzenie tożsamości wystawcy. Stosowany przy wystawianiu faktur w trybie OFFLINE, np. offline24, podczas niedostępności systemu lub awarii KSeF.

eprasa.pl 6b68c0e844

Certyfikat może być wystawiony dla:

- osoby fizycznej identyfikowanej po numerze PESEL, pod warunkiem że wcześniej nadano jej uprawnienia do pracy w KSeF,
- podmiotu niebędącego osobą fizyczną, w tym przypadku dla fundacji rodzinnej dysponującej pieczęcią elektroniczną.

Pobrane certyfikaty można wgrać do programów zewnętrznych i rozpocząć pracę z KSeF.

15. Rachunkowość w fundacji rodzinnej w ujęciu bilansowym i podatkowym

Fundacja rodzinna, jako jednostka posiadająca osobowość prawną, którą nabywa z chwilą wpisu do rejestru fundacji rodzinnych (art. 4 ust. 1 ustawy o fundacji rodzinnej), zobowiązana jest do prowadzenia ksiąg rachunkowych i przestrzegania ogólnych zasad rachunkowości zgodnie z ustawą z 29 września 1994 r. o rachunkowości.

Rachunkowość fundacji rodzinnej obejmuje:

- politykę rachunkowości,
- prowadzenie ksiąg rachunkowych,
- okresowe ustalanie oraz sprawdzanie drogą inwentaryzacji rzeczywistego stanu aktywów i pasywów,
- wycenę aktywów i pasywów oraz ustalenie wyniku finansowego,
- sporządzanie sprawozdań finansowych,
- gromadzenie i przechowywanie dokumentacji księgowej,
- poddanie badaniu, składanie do właściwego rejestru sądowego.

Fundacja rodzinna powinna jasno i rzetelnie prezentować sytuację majątkową i finansową oraz wynik finansowy. Należy przy tym zaznaczyć, że ustawa o rachunkowości nie zawiera specjalnych regulacji dedykowanych fundacjom rodzinnym, dlatego są one zobowiązane do stosowania tych samych rozwiązań, jakie ustawa o rachunkowości wskazuje w stosunku do pozostałych podmiotów zobowiązanych do prowadzenia ksiąg rachunkowych – w szczególności wzorując się na podmiotach posiadających osobowość prawną. Aby spełnić wymogi ustawy o rachunkowości w tym zakresie, fundacja rodzinna powinna przyjąć politykę rachunkowości.

Dla prawidłowego przedstawienia sytuacji majątkowej i finansowej fundacji rodzinnej należy dobrze przemyśleć zasady wyceny aktywów, ustalenia funduszy. Więcej informacji na temat polityki rachunkowości znajdziemy w punkcie 15.1.

eprasa.pl 6b68c0e844

WAŻNE! Prowadząc rachunkowość fundacji rodzinnej należy kierować się:
- zasadą istotności,
- zasadą ciągłości,
- zasadą współmierności przychodów i kosztów,
- zasadą memoriału,
- zasadą ostrożnej wyceny.

Fundacja rodzinna, podobnie jak inne podmioty zobowiązane do prowadzenia ksiąg rachunkowych, na koniec każdego roku obrotowego zobowiązana jest do przedstawienia stanu majątku fundacji (aktywów) oraz źródeł jego finansowania (pasywów). Do tego celu służy bilans.

Należy mieć na uwadze, że fundacja rodzinna będzie posiadała aktywa trwałe w postaci np. nieruchomości, ruchomości czy inwestycji, a także aktywa obrotowe, takie jak zapasy (ale tylko w przypadku działalności ustawowej wynikającej z art. 5 ustawy o fundacji rodzinnej), należności, środki pieniężne.

Oprócz aktywów fundacja rodzinna posiadać będzie pasywa, na które składać się będą fundusze, m.in. takie jak statutowy, zapasowy czy specjalny, rezerwy i zobowiązania. Ponadto fundacja rodzinna za pomocą kolejnego dokumentu, tj. rachunku zysków i strat, powinna przedstawić wielkość osiągniętych przychodów i poniesionych kosztów prowadzonej działalności.

WAŻNE! Fundacja rodzinna nie należy do typowych przedsiębiorstw, które nastawione są na generowanie zysków. Przygotowanie sprawozdania finansowego ma na celu przedstawienie wyników działalności pod kątem realizacji założeń statutowych, a w szczególności realizacji celu określonego w art. 2 ust. 1 ustawy o fundacji rodzinnej.

Najważniejsze obowiązki wynikające z ustawy o rachunkowości związane z prowadzeniem ksiąg rachunkowych (przy założeniu, że rok obrotowy trwa od stycznia do grudnia) przedstawia tabela 13.

Tabela 13. Najważniejsze obowiązki wynikające z ustawy o rachunkowości

Podstawa prawna	Obowiązek	Termin realizacji
1	2	3
Art. 18 ust. 1 uor	Zestawienie obrotów i sald na podstawie zapisów na kontach księgi głównej	Na koniec każdego okresu sprawozdawczego, nie rzadziej niż na koniec każdego miesiąca
Art. 18 ust. 2 uor	Zestawienie sald inwentaryzowanej grupy składników aktywów	Na dzień inwentaryzacji

eprasa.pl 6b68c0e844

1	2	3
Art. 26 uor	Inwentaryzacja aktywów i pasywów	Na dzień bilansowy (31 grudnia)
Art. 27 i art. 24 ust. 5 pkt 2 uor	Porównanie wyników inwentaryzacji ze stanem księgowym, wyjaśnienie i rozliczenie ujawnionych różnic	Przed zamknięciem ksiąg rachunkowych, nie później niż do 85 dnia po dniu bilansowym, tj. do 25 marca następnego roku
Art. 24 ust. 5 pkt 2 uor	Zestawienie obrotów i sald kont księgi głównej za rok obrotowy	Nie później niż do 85 dnia po dniu bilansowym, tj. do 25 marca roku następującego po dniu bilansowym
Art. 18 ust. 2 i art. 12 ust. 2 pkt 1 uor	Zestawienie sald wszystkich kont ksiąg pomocniczych	Co najmniej na dzień zamknięcia ksiąg rachunkowych, nie później niż w ciągu 3 miesięcy od dnia kończącego rok obrotowy, tj. do 31 marca roku następującego po dniu bilansowym
Art. 12 ust. 2 pkt 1 uor	Zamknięcie ksiąg rachunkowych	Nie później niż do 31 marca roku następującego po dniu bilansowym
Art. 45, art. 52 ust. 1, art. 12 ust. 2 pkt 1 uor	Sporządzenie rocznego sprawozdania finansowego	Nie później niż w ciągu 3 miesięcy od dnia kończącego rok obrotowy, tj. do 31 marca roku następującego po dniu bilansowym
Art. 53 ust. 1a oraz art. 64 ust. 1 pkt 4 uor	Badanie rocznego sprawozdania finansowego przed jego zatwierdzeniem	Nie później niż 6 miesięcy od dnia bilansowego, tj. do 30 czerwca roku następującego po dniu bilansowym (patrz również pkt **9. Audyt fundacji rodzinnej** oraz pkt **17.4. Wnioski i rekomendacje**)
Art. 53 ust. 1 uor oraz art. 72 ust. 1 ustawy o fundacji rodzinnej	Zatwierdzenie rocznego sprawozdania finansowego przez organ zatwierdzający	Nie później niż 6 miesięcy od dnia bilansowego, tj. do 30 czerwca roku następującego po dniu bilansowym
Art. 12 ust. 4 uor	Ostateczne zamknięcie ksiąg rachunkowych jednostek kontynuujących działalność	Najpóźniej w ciągu 15 dni od dnia zatwierdzenia sprawozdania finansowego za rok obrotowy (jeżeli np. sprawozdanie finansowe za 2025 r. zostanie zatwierdzone 10 czerwca 2026 r., to ostateczne zamknięcie ksiąg powinno nastąpić do 25 czerwca 2026 r.)
Art. 69 ust. 1 i 2 uor	Złożenie rocznego sprawozdania finansowego wraz z innymi dokumentami we właściwym rejestrze sądowym	W ciągu 15 dni od dnia zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego (jeżeli np. sprawozdanie finansowe za 2025 r. zostanie zatwierdzone 10 czerwca 2026 r., to należy je złożyć do rejestru Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim do 25 czerwca 2026 r.)

eprasa.pl 6b68c0e844

Podsumowując politykę rachunkowości, nie możemy zapomnieć o aspekcie podatkowym, o którym szerzej w rozdziale 13. Dlatego ważne jest, aby w polityce rachunkowości znalazły się odpowiednie zapisy, które pozwolą nam na prowadzenie rzetelnej rachunkowości, zarówno pod kątem bilansowym, jak i podatkowym.

Oprócz tego, że fundacja rodzinna zobligowana jest do sporządzania, zatwierdzania i składania we właściwym rejestrze sądowym sprawozdania finansowego na mocy przepisów ustawy o rachunkowości oraz ustawy o fundacji rodzinnej, zobowiązana jest również do sporządzania i złożenia do właściwego naczelnika urzędu skarbowego rocznej deklaracji CIT-8FR, CIT-8 wraz z załącznikiem CIT/F oraz PIT-8FR.

Deklarację CIT-8FR składa się w terminie do 31 marca roku następującego po zamknięciu roku podatkowego, przy założeniu, że rok podatkowy trwa 12 miesięcy od stycznia do grudnia danego roku.

Deklaracja CIT-8FR dzieli się na dwie części. Pierwsza z nich dotyczy dochodu opodatkowanego w wysokości 15%, czyli wartości wypłaconych świadczeń na rzecz beneficjentów, gdzie należy wskazać termin wypłaty świadczenia z dokładnością do miesiąca. Natomiast w drugiej części deklaracji wykazujemy informacje o wysokości osiągniętego dochodu podlegającego zwolnieniu z podatku dochodowego od osób prawnych (poniesionej straty) w roku podatkowym w związku z wykonywaniem działalności gospodarczej, w zakresie określonym w art. 5 ustawy o fundacji rodzinnej.

Jeśli fundacja rodzinna prowadziła działalność wykraczającą poza zakres określony w art. 5 ustawy o fundacji rodzinnej, to należy złożyć deklarację CIT-8 wraz z załącznikiem CIT/F – Informacja o wysokości dochodu (przychodu) z działalności gospodarczej fundacji rodzinnej wykraczającej poza zakres określony w art. 5 ustawy o fundacji rodzinnej oraz podatku dochodowego od osób prawnych.

Natomiast deklarację PIT-8FR fundacja rodzinna składa jako płatnik tego podatku w sytuacji, gdy świadczenia zostały wypłacone dla beneficjentów nienależących do grupy zerowej, do dnia 31 stycznia roku następującego po zamknięciu roku podatkowego. Na podstawie art. 30 ust. 1 pkt 17 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych wypłacone świadczenia podlegają zryczałtowanemu podatkowi dochodowemu i dlatego to płatnik pobiera i rozlicza się z naczelnikiem urzędu skarbowego z tego podatku za pomocą rocznej deklaracji o zryczałtowanym podatku dochodowym PIT-8FR.

Rachunkowość fundacji rodzinnej w Polsce jest regulowana zarówno przez przepisy ogólne dotyczące rachunkowości, wynikające ze wspomnianej wcześniej ustawy o rachunkowości, przez regulacje wynikające z ustawy o fundacji rodzinnej, a także ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych czy ustawy o podatku od spadków i darowizn. Jednak podejście do tworzenia procedur i zasad prowadzenia

eprasa.pl 6b68c0e844

rachunkowości jest nieco bardziej wymagające uwagi niż w standardowych podmiotach zobowiązanych ustawą do prowadzenia ksiąg rachunkowych.

WAŻNE! Tworząc politykę rachunkowości fundacji rodzinnej należy uwzględnić w niej obowiązujące przepisy prawa wynikające z wymienionych aktów prawnych i specyfikę oraz cel, dla którego została powołana fundacja rodzinna.

15.1. Polityka rachunkowości jako kluczowy element prowadzenia ksiąg rachunkowych fundacji rodzinnej

Czym tak właściwie jest polityka rachunkowości? Można określić ją jako zbiór zasad, reguł i procedur obowiązujących przy prowadzeniu ksiąg rachunkowych w danej organizacji, zobowiązanej ustawą o rachunkowości do ich prowadzenia. Stanowi podstawowy dokument systemu rachunkowości. Jej celem jest zapewnienie jednolitych zasad klasyfikacji, wyceny oraz prezentacji operacji gospodarczych.

Obowiązek posiadania polityki (zasad) rachunkowości dotyczy również fundacji rodzinnej. Polityka rachunkowości powinna być tworzona w oparciu o zasady określone w art. 10 ust. 1 ustawy o rachunkowości. Zgodnie z tym artykułem w szczególności należy określić:

- rok obrotowy i wchodzące w jego skład okresy sprawozdawcze;
- metody wyceny aktywów i pasywów oraz ustalania wyniku finansowego;
- sposób prowadzenia ksiąg rachunkowych, w tym co najmniej:
  - zakładowy plan kont, ustalający wykaz kont księgi głównej, przyjęte zasady klasyfikacji zdarzeń, zasady prowadzenia kont ksiąg pomocniczych oraz ich powiązania z kontami księgi głównej,
  - wykaz ksiąg rachunkowych, a przy prowadzeniu ksiąg rachunkowych przy użyciu komputera – wykaz zbioru danych tworzących księgi rachunkowe na informatycznych nośnikach danych z określeniem ich struktury, wzajemnych powiązań oraz ich funkcji w organizacji całości ksiąg rachunkowych i w procesach przetwarzania danych,
  - opis systemu przetwarzania danych, a przy prowadzeniu ksiąg rachunkowych przy użyciu komputera – opis systemu informatycznego, zawierającego wykaz programów, procedur lub funkcji, w zależności od struktury oprogramowania, wraz z opisem algorytmów i parametrów oraz programowych zasad ochrony danych, w tym w szczególności metod zabezpieczenia dostępu do danych i systemu ich przetwarzania, a ponadto określenie wersji oprogramowania i daty rozpoczęcia jego eksploatacji;
- system służący ochronie danych i ich zbiorów, w tym dowodów księgowych, ksiąg rachunkowych i innych dokumentów stanowiących podstawę dokonanych w nich zapisów.

eprasa.pl 6b68c0e844

WAŻNE! Artykuł 10 ust. 2 ustawy o rachunkowości nakłada na kierownika jednostki obowiązek ustalenia w formie pisemnej polityki (zasad) rachunkowości i aktualizowania jej danych. Kierownikiem jednostki w fundacji rodzinnej jest zarząd fundacji rodzinnej.

W sprawach nieuregulowanych w ustawie kierownik jednostki – ustalając przyjęte przez nią do stosowania zasady (politykę) rachunkowości – może korzystać z Krajowych Standardów Rachunkowości (KSR), a w razie ich braku z Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (MSR) (art. 10 ust. 3 ustawy o rachunkowości).

Polityka rachunkowości jest fundamentem prowadzenia ksiąg rachunkowych i zarządzania finansami w każdej organizacji, w tym także w fundacji rodzinnej. Dokument ten powinien być dostosowany do specyfiki fundacji rodzinnej i uwzględniać jej cele, zakres działalności i uwarunkowania wynikające z ustawy o fundacji rodzinnej.

Poza standardami wynikającymi z ustawy o rachunkowości można wprowadzić również szczegółowe zasady polityki rachunkowości. Przede wszystkim polityka ta powinna gwarantować rzetelne, spójne i jasne przedstawienie sytuacji majątkowej i finansowej, wyniku finansowego, a także pozostałych informacji ważnych z punktu widzenia fundatora, beneficjentów, zarządu oraz zewnętrznych podmiotów. Tworząc politykę rachunkowości fundacji rodzinnej, należy mieć na uwadze racjonalne gromadzenie mienia, zarządzanie nim w interesie beneficjentów oraz spełnianie świadczeń na rzecz beneficjentów.

Wśród dokumentów związanych z polityką rachunkowości fundacji rodzinnej powinny znaleźć się:

- statut fundacji rodzinnej,
- spis mienia wnoszonego do fundacji rodzinnej z podziałem na fundatorów oraz jego aktualizacje dokonywane przez zarząd, z uwzględnieniem rodzaju i wartości wnoszonego mienia,
- lista fundatorów,
- lista beneficjentów,
- skład zgromadzenia beneficjentów,
- lista osób powołanych do zarządu,
- lista osób powołanych do rady nadzorczej (jeśli organ jest powołany).

Polityka rachunkowości powinna określać tryb zatwierdzania zmian oraz tryb sporządzania i zatwierdzania sprawozdania finansowego, tryb dokonywania audytu zarządzania aktywami fundacji rodzinnej, zaciągania i spełniania zobowiązań oraz zobowiązań publicznoprawnych.

eprasa.pl 6b68c0e844

WAŻNE! W przypadku fundacji rodzinnych w polityce rachunkowości warto również zamieścić informację:

- że dla celów podatku dochodowego od osób fizycznych określa się proporcję wartości mienia wniesionego do fundacji rodzinnej przez każdego fundatora lub fundację rodzinną, zgodnie z wartością rynkową wniesionego mienia,
- że w celu prawidłowego zarządzania świadczeniami przysługującymi beneficjentom zarząd sporządza i aktualizuje listę beneficjentów z przypisanymi im uprawnieniami do świadczeń,
- na temat opodatkowania fundacji rodzinnej i beneficjentów oraz jaki wpływ wywiera to na księgowanie zdarzeń gospodarczych. Fundacja rodzinna korzysta ze zwolnienia z CIT, należy więc uwzględnić zasady, które zapewnią prawidłowe rozliczanie i właściwe ewidencjonowanie dochodów i kosztów pod kątem przepisów podatkowych.

Podsumowując, fundacja rodzinna jako organizacja gromadząca i zarządzająca majątkiem „rodzinnym i biznesowym" charakteryzuje się szczególnymi potrzebami, które należy uwzględnić w polityce rachunkowości. Pamiętać należy zatem o celach statutowych fundacji rodzinnej, o wymogach podatkowych, zasadach zarządzania majątkiem rodzinnym, w tym ewidencji i metod wyceny majątku oraz rozliczania przychodów i kosztów. W polityce rachunkowości nie może zabraknąć także zasad sporządzania sprawozdań finansowych oraz procedur, które umożliwią kontrolę poprawności ewidencji księgowej, w tym zasad weryfikacji dokumentów źródłowych, jak również zasad przechowywania dokumentacji księgowej. Przystosowanie polityki rachunkowości do specyfiki podmiotu, jakim jest fundacja rodzinna, jest kluczowe dla zapewnienia przejrzystości finansowej i zgodności z przepisami prawa.

15.2. Na co zwrócić uwagę przy tworzeniu planu kont w fundacji rodzinnej

Plan kont stanowi, na podstawie art. 10 ust. 1 pkt 3a ustawy o rachunkowości, element polityki (zasad) rachunkowości i składa się z kont księgi głównej, czyli kont syntetycznych, oraz kont ksiąg pomocniczych, inaczej zwanych analitycznymi. Najczęściej nadawany jest numer konta oraz jego nazwa, zarówno dla kont syntetycznych, jak i kont analitycznych, które są uszczegółowieniem kont syntetycznych.

Przykład 62

■ kontem syntetycznym jest	205 – Rozrachunki z fundatorem
■ kontem analitycznym jest	205-1 – Fundator X
	205-2 – Fundator Y

eprasa.pl 6b68c0e844

Plan kont w fundacji rodzinnej jest ważnym narzędziem dostarczającym niezbędnych informacji o zdarzeniach, jakie zaszły wskutek podejmowanych decyzji w związku z realizacją celów statutowych fundacji rodzinnej, które ewidencjonowane są na poszczególnych kontach. Informacje te służą efektywnemu i racjonalnemu zarządzaniu mieniem fundacji rodzinnej w interesie beneficjentów. Dlatego ważne jest, aby tworząc plan kont uwzględnić cel i zakres działania fundacji rodzinnej.

Konta powinny umożliwiać rzetelną ewidencję wniesionego mienia, wszelkich inwestycji dokonywanych przez fundację rodzinną, wniesionych czy otrzymanych darowizn, posiadanych środków pieniężnych, funduszy przypadających na poszczególnych fundatorów, rozrachunków z fundatorami, beneficjentami oraz kontrahentami.

WAŻNE! Plan kont powinien zawierać:

1) wykaz kont księgi głównej (konta syntetyczne);
2) przyjęte zasady klasyfikacji zdarzeń występujących w fundacji rodzinnej;
3) zasady prowadzenia kont ksiąg pomocniczych (kont analitycznych) oraz ich powiązanie z kontami księgi głównej.

Dopuszcza się, aby zakładowy plan kont – oprócz kont bilansowych, których salda są przenoszone do sprawozdania finansowego – posiadał konta pozabilansowe, które w znacznym stopniu mogą uprościć zarządzanie składnikami objętymi ewidencją pozabilansową.

Fundacje rodzinne, tak jak i pozostałe organizacje zobowiązane do prowadzenia ksiąg rachunkowych, mogą uporządkować konta w ramach dziewięciu zespołów ponumerowanych od 0 do 8. Każdy zespół może posiadać dowolną liczbę kont, które tematycznie będą odpowiadać charakterowi danego zespołu.

WAŻNE! Zakładowy plan kont stanowi element polityki rachunkowości, a za jego ustalenie odpowiedzialny jest kierownik jednostki, którym w tym przypadku jest zarząd fundacji rodzinnej.

Zatem zarząd fundacji rodzinnej powinien ustalić klasyfikację kont, uwzględniając specyfikę i cele statutowe fundacji rodzinnej, obowiązujące zasady rachunkowości i regulacje podatkowe, potrzeby w zakresie bieżącej analizy oraz oceny sytuacji majątkowej i finansowej, a także wyniku finansowego, co pozwoli na właściwe rozporządzanie majątkiem fundacji rodzinnej i jego pomnażanie, a także zgodną ze statutem realizację świadczeń na rzecz beneficjentów.

eprasa.pl 6b68c0e844

15.3. Obowiązek sporządzania sprawozdania finansowego przez fundację rodzinną

Sprawozdanie finansowe stanowi kluczowy dokument odzwierciedlający sytuację majątkową i finansową fundacji rodzinnej. Co więcej, zawiera ono informacje co do wyników wygenerowanych na poszczególnych rodzajach działalności podejmowanych przez fundację rodzinną. Wszystko to ujmowane jest w ramach tzw. okresu sprawozdawczego, który co do zasady wynosi jeden rok obrotowy (może się pokrywać, ale nie musi, z rokiem kalendarzowym).

Wprowadzając do polskiego porządku prawnego instytucję fundacji rodzinnej, ustawodawca, aby uwzględnić niniejszą instytucję w przestrzeni prawnej, dostosował postanowienia wielu różnych aktów prawnych, m.in. ustaw: o podatku dochodowym od osób fizycznych, o podatku dochodowym od osób prawnych, o systemie ubezpieczeń społecznych, Ordynacji podatkowej, Kodeksu cywilnego czy Kodeksu postępowania cywilnego – niemniej jednak nie dokonał żadnych zmian w ustawie o rachunkowości.

W związku z tym sprawozdanie finansowe fundacji rodzinnej musi być sporządzone zgodnie z wymogami ustawy o rachunkowości, które zostały określone w rozdziale 5 ustawy – Sprawozdania finansowe jednostki.

WAŻNE! Sprawozdanie finansowe musi być sporządzone w języku polskim i określać wartości w walucie polskiej.

Tabela 14. Sprawozdanie finansowe – elementy

Element sprawozdania	Opis	Obowiązkowe dla wszystkich fundacji rodzinnych	Dodatkowe dla fundacji niespełniających warunków mikro/małej
1	2	3	4
Bilans	Przedstawia stan aktywów i pasywów na dzień bilansowy, wskazując strukturę majątku oraz źródła jego finansowania.	✔	
Rachunek zysków i strat	Ukazuje wynik finansowy poprzez zestawienie przychodów, kosztów i zysków/strat z działalności statutowej oraz gospodarczej.	✔	
Informacja dodatkowa	Zawiera wprowadzenie do sprawozdania finansowego oraz szczegółowe objaśnienia dotyczące zasad rachunkowości, zdarzeń gospodarczych i wycen.	✔	

eprasa.pl 6b68c0e844

1	2	3	4
Zestawienie zmian w funduszu własnym	Prezentuje zmiany w kapitale (funduszu) własnym, w tym wpłaty fundatorów, świadczenia dla beneficjentów oraz wynik finansowy.	✗	✓
Rachunek przepływów pieniężnych	Pokazuje źródła i wykorzystanie środków pieniężnych, klasyfikując je według działalności operacyjnej, inwestycyjnej i finansowej.	✗	✓

WAŻNE! Jeżeli fundacja rodzinna nie spełnia warunków dla jednostek mikro/małych (art. 3 ust. 1 pkt 1a i 1b ustawy o rachunkowości), to jest zobowiązana do sporządzenia pełnego sprawozdania finansowego, które obejmuje dodatkowo zestawienie zmian w funduszu własnym oraz rachunek przepływów pieniężnych.

Kierownik jednostki powinien zapewnić sporządzenie rocznego sprawozdania finansowego nie później niż w ciągu 3 miesięcy od dnia bilansowego i przedstawić je właściwym organom fundacji rodzinnej, zgodnie z obowiązującymi jednostkę przepisami prawa, postanowieniami statutu lub umowy.

Sprawozdanie finansowe powinno być podpisane – z podaniem daty podpisu – przez osobę, której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych oraz zarząd fundacją rodzinną.

Jeśli zarząd jest organem wieloosobowym, wówczas sprawozdanie podpisują wszyscy członkowie tego organu albo co najmniej jedna osoba wchodząca w skład tego organu w sposób, o którym mowa w art. 52. ust. 2b ustawy o rachunkowości.

Sprawozdanie finansowe powinno być podpisane elektronicznie za pomocą:

- podpisu kwalifikowanego albo
- profilu zaufanego, albo
- podpisu osobistego.

Roczne sprawozdanie finansowe fundacji rodzinnej, zgodnie z art. 53 ust. 1 ustawy o rachunkowości, podlega zatwierdzeniu przez organ zatwierdzający, którym w fundacji rodzinnej jest zgromadzenie beneficjentów, nie później niż 6 miesięcy od dnia bilansowego.

Należy mieć na uwadze, aby przed zatwierdzeniem rocznego sprawozdania finansowego fundacji rodzinnej zweryfikować, czy fundacja rodzinna nie spełnia warunków określonych w art. 64 ust. 1 pkt 4 ustawy o rachunkowości (o czym szerzej była mowa w rozdziale 9). W przypadku spełnienia niniejszych kryteriów, zgodnie z art. 53 ust. 1a ustawy o rachunkowości oraz art. 79 ust. 2 ustawy o fundacji rodzinnej, sprawozdanie finansowe będzie podlegać obowiązkowemu badaniu (dokonywanemu przez biegłego rewidenta), niezależnie od tzw. audytu fundacji rodzinnej, o którym mowa szczegółowo w rozdziale 9.

eprasa.pl 6b68c0e844

Bilans

Bilans fundacji rodzinnej powinien jasno i rzetelnie przedstawiać wartości aktywów i pasywów na dzień kończący bieżący i poprzedni rok obrotowy lub na inny określony w ustawie dzień. Aktywa przedstawiają wartość posiadanego majątku w postaci nieruchomości, inwestycji, należności czy środków pieniężnych. Natomiast pasywa przedstawiają źródła finansowania posiadanego majątku, którymi są fundusze własne fundacji rodzinnej w postaci funduszu statutowego (założycielskiego), zapasowego, na wypłatę świadczeń dla beneficjentów oraz zobowiązania i rezerwy.

WAŻNE! Bilans fundacji rodzinnej, zgodnie z art. 45 ust. 5 pkt 1, 4 i 5 ustawy o rachunkowości, powinien być sporządzony w zakresie ustalonym dla jednostek innych niż banki, zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji według załącznika nr 1 do ustawy. W przypadku gdy fundacja rodzinna spełnia warunki do bycia jednostką:

- mikro – sporządza uproszczony bilans według załącznika nr 4 do ustawy,
- małą – sporządza uproszczony bilans według załącznika nr 5 do ustawy.

Rachunek zysków i strat

Rachunek zysków i strat według art. 47 ust. 1 ustawy o rachunkowości wykazuje oddzielnie przychody, koszty, zyski i straty oraz obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego za bieżący i poprzedni rok obrotowy lub za inny okres sprawozdawczy określony w ustawie.

Rachunek zysków i strat fundacji rodzinnej zgodnie z art. 47 ust. 4 pkt 1, 4 i 5 ustawy o rachunkowości powinien zawierać informacje w zakresie ustalonym:

- dla jednostek innych niż banki, zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji według załącznika nr 1 do ustawy, w wariancie kalkulacyjnym albo porównawczym, zależnie od wyboru dokonanego przez kierownika jednostki,

a w przypadku gdy fundacja rodzinna spełnia warunki do bycia jednostką:

- mikro – sporządza uproszczony rachunek zysków i strat według załącznika nr 4 do ustawy,
- małą – sporządza uproszczony rachunek zysków i strat według załącznika nr 5 do ustawy, w wariancie kalkulacyjnym albo porównawczym, zależnie od wyboru dokonanego przez kierownika jednostki.

Informacja dodatkowa

Informacja dodatkowa fundacji rodzinnej, zgodnie z art. 48 ust. 1 ustawy o rachunkowości, powinna zawierać istotne dane i objaśnienia niezbędne do tego, aby

eprasa.pl 6b68c0e844

sprawozdanie finansowe było sporządzone zgodnie z prawem. W szczególności powinna obejmować:

- wprowadzenie do sprawozdania finansowego, które zawiera opis przyjętych zasad (polityki) rachunkowości, w tym metod wyceny i sporządzenia sprawozdania finansowego w zakresie, w jakim ustawa pozostawia jednostce prawo wyboru, oraz przedstawienie przyczyn i skutków ich ewentualnych zmian w stosunku do roku poprzedzającego;
- dodatkowe informacje i objaśnienia:
  - do pozycji bilansu, rachunku zysków i strat, zestawienia zmian w funduszu własnym oraz rachunku przepływów pieniężnych za okresy sprawozdawcze objęte sprawozdaniem finansowym,
  - dotyczące proponowanego podziału zysku lub pokrycia straty,
  - dotyczące podstawowych informacji na temat pracowników i organów fundacji rodzinnej,
  - obejmujące istotne informacje niezbędne dla zrozumienia sprawozdania finansowego.

Informacja dodatkowa fundacji rodzinnej, zgodnie z art. 48 ust. 2 ustawy o rachunkowości, powinna być sporządzona według:

- załącznika nr 1 do uor – w przypadku jednostki innej niż banki, zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji,

a jeśli fundacja rodzinna spełnia warunki do bycia jednostką:

- mikro – na podstawie art. 48 ust. 3 ustawy o rachunkowości może nie sporządzać informacji dodatkowej, pod warunkiem że przedstawi informacje uzupełniające do bilansu określone w załączniku nr 4 do uor,
- małą – na podstawie art. 48 ust. 4 ustawy o rachunkowości sporządza uproszczoną informację dodatkową według załącznika nr 5 do uor. Jednostka mała, która nie sporządza uproszczonej informacji dodatkowej, sporządza informację dodatkową w zakresie nie mniejszym niż określony w załączniku nr 5 do ustawy o rachunkowości.

Zestawienie zmian w funduszu własnym i rachunek przepływów pieniężnych

Jeśli fundacja rodzinna nie jest jednostką mikro ani małą, to zgodnie z art. 48a ust. 1 ustawy o rachunkowości zestawienie zmian w funduszu własnym obejmuje informacje o zmianach poszczególnych składników funduszu własnego za bieżący i poprzedni rok obrotowy, które zostały określone w załączniku nr 1 do ustawy o rachunkowości.

Natomiast rachunek przepływów pieniężnych fundacji rodzinnej, zgodnie z art. 48b ust. 1 ustawy o rachunkowości, wykazuje dane za bieżący i poprzedni rok obrotowy,

eprasa.pl 6b68c0e844

obejmując informacje w zakresie ustalonym dla jednostek innych niż banki, według załącznika nr 1 do ustawy o rachunkowości.

Rachunek przepływów pieniężnych powinien uwzględnić wszystkie wpływy i wydatki z działalności operacyjnej, inwestycyjnej i finansowej fundacji rodzinnej, z wyjątkiem wpływów i wydatków będących rezultatem zakupu lub sprzedaży środków pieniężnych.

Tabela 15. Rachunek przepływów – podział działalności

Lp.	Rodzaj działalności	Opis
1.	Działalność operacyjna	Obejmuje podstawową działalność fundacji oraz inne działania, które nie są zaliczane do działalności inwestycyjnej (lokacyjnej) ani finansowej.
2.	Działalność inwestycyjna (lokacyjna)	Dotyczy nabywania lub zbywania składników aktywów trwałych i krótkoterminowych aktywów finansowych oraz wszystkich związanych z nimi kosztów i korzyści.
3.	Działalność finansowa	Obejmuje pozyskiwanie lub utratę źródeł finansowania (zmiany w rozmiarach i relacjach funduszu własnego i obcego w jednostce) oraz wszystkie związane z tym pieniężne koszty i korzyści.

WAŻNE! Odpowiednio sporządzone, podpisane i zatwierdzone sprawozdanie finansowe fundacji rodzinnej za dany okres sprawozdawczy należy złożyć do Szefa Krajowej Administracji Skarbowej oraz do Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim w terminie 15 dni od dnia zatwierdzenia sprawozdania finansowego.

Do Szefa KAS sprawozdanie finansowe w formie elektronicznej, co do zasady w formacie XML, należy złożyć za pomocą bezpłatnej aplikacji przez przeznaczony do tego interfejs webAPI. Aplikacja dostępna jest pod linkiem https://www.podatki.gov.pl/e-sprawozdania-finansowe/aplikacja/.

Do Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim wraz z formularzem RFR-Z30 (wniosek o zmianę danych w rejestrze fundacji rodzinnych – sprawozdania finansowe i inne dokumenty) i przypisanym do niego załącznikiem RFR-ZN (sprawozdania finansowe i inne dokumenty) należy złożyć:

1) sprawozdanie finansowe w formie papierowej,
2) sprawozdanie finansowe w formie elektronicznej (płyta CD – plik XML),

eprasa.pl 6b68c0e844

3) uchwałę zgromadzenia beneficjentów o zatwierdzeniu sprawozdania finansowego,
4) uchwałę zgromadzenia beneficjentów o podziale zysku lub pokryciu straty,
5) uchwałę zgromadzenia beneficjentów o udzieleniu absolutorium członkom zarządu fundacji rodzinnej,
6) protokół posiedzenia zgromadzenia beneficjentów, na którym zapadły uchwały opisane w pkt 3–5 powyżej,
7) sprawozdanie z badania, jeżeli sprawozdanie finansowe fundacji rodzinnej podlega badaniu zgodnie z treścią ustawy o rachunkowości.

Wniosek wraz załącznikami można złożyć osobiście w biurze podawczym Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim lub nadać pocztą na adres sądu.

Jak widać, sporządzenie sprawozdania finansowego obwarowane jest wieloma wymogami i jest wyzwaniem wymagającym odpowiedniego przygotowania oraz stosownej wiedzy i doświadczenia. Ponieważ służy ono wielu celom, takim jak ocena wartości majątku fundacji rodzinnej, kondycji finansowej, transparentności działań, spełniania obowiązków podatkowych i sprawozdawczych, a także ma służyć podejmowaniu decyzji o pomnażaniu i zabezpieczaniu majątku fundacji rodzinnej, rekomendowane jest powierzenie prowadzenia rachunkowości wyspecjalizowanym podmiotom.

16. Fundacja rodzinna w perspektywie relacji

Rodzina jest podstawową jednostką społeczną, która stanowi znany każdemu tygiel wszelkich emocji, wielu zachowań, gdzie codzienna proza życia łączy się z miłością, która tworzy w rodzinie relacje niepowtarzalne i wyjątkowe. Miłość jest złożoną emocją, wobec której nie da się przejść obojętnie. Jest wartością, która może stanowić silny fundament dla wzajemnego wsparcia i pomocy. Ale czy miłość jest w stanie prowadzić do systemowego znajdywania rozwiązań w prowadzeniu firmy rodzinnej? W przypadku rodziny, która pełniąc różne role społeczne (ojca, matki, syna, córki, brata, wuja itd.) dodatkowo wchodzi w zależności bardziej formalne, zawodowe – gdzie bycie przełożonym, podwładnym miesza się z hierarchią rodzinną, sytuacja jest bardziej złożona. Z doświadczenia wiemy, że takie wartości jak miłość należy umieścić w wartościach innych niż praca. Rytm pracy zawodowej należy więc organizować ze świadomością odmienności tych ról.

Inteligencja emocjonalna jako kompetencja determinująca stabilny rozwój firmy rodzinnej

W ostatnich latach coraz częściej identyfikuje się nową kompetencję, która pozwala łączyć świat relacji i świat decyzji biznesowych bez niszczenia jednego i drugiego,

eprasa.pl 6b68c0e844

czyli inteligencję emocjonalną. To nie „miękki dodatek", ale zestaw umiejętności: rozpoznawania emocji, samoregulacji, empatii i prowadzenia rozmów w sposób, który nie eskaluje napięcia. Coraz częściej podkreśla się, że obok kompetencji technologicznych rośnie znaczenie kompetencji „ludzkich", takich jak samoświadomość, empatia i aktywne słuchanie, które w praktyce stanowią trzon inteligencji emocjonalnej.

Obserwacja funkcjonowania firm rodzinnych prowadzi do wniosku, że jeśli chcemy pomóc swojemu dziecku w profesjonalnym zaangażowaniu w przedsiębiorczość rodzinną, to nestorzy muszą umieć odgrywać dwie role. Pierwsza z nich to rola rodzica, który kocha i wierzy w swoje dziecko bezwarunkowo. Druga – członka sztabu, grupy wsparcia – gdzie podąża się za potrzebami sukcesora, wspierając jego autonomię, wolne wybory i samostanowienie, by zwiększać jego poczucie sprawczości, co ewidentnie wpływa na postawy potrzebne do rywalizacji i osiągania sukcesu.

WAŻNE! Dwie role nestora, rodzica oraz członka „sztabu wsparcia" sukcesora, w praktyce wymagają przełączania się między porządkiem relacji a porządkiem zadań.

Przez rozwijanie inteligencji emocjonalnej rozumie się umiejętność zauważenia własnego napięcia, wzięcia za niego odpowiedzialności, wysłuchania potrzeb drugiej strony i postawienia granic w sposób, który nie upokarza i nie odbiera sprawczości. W firmie rodzinnej ma to szczególne znaczenie, bo jedna nieuważna reakcja emocjonalna potrafi „przykleić się" do relacji na lata i wracać w kluczowych momentach sukcesji.

Każda rodzina jest wyjątkowa, nie ma na nią jednego wzoru czy mechanizmu, nie da się, a wręcz nie powinno się jej porównywać z innymi. Natomiast specyficzna wiedza i kompetencje doradców mogą rozwijać każdą rodzinę, kiedy jest w niej wola uczenia się. Zgodnie z powiedzeniem: „nad relacją trzeba pracować" – ale nie każdy wie, jak to zrobić, czy to w zależnościach osobistych czy zawodowych. Relacje osobiste można rozwijać w samorozwoju, psychoedukacji, często psychoterapii. A jak rozwijać spójność członków rodziny w relacjach formalnych i zawodowych, kiedy z jednej strony ojciec jest szefem, a syn podwładnym, a czasem odwrotnie? Co wówczas należy uczynić? Odpowiedź jest dość prosta – podążać za merytoryką i tam, gdzie się da, formalizować zgodnie z zasadami, metodyką oraz prawem.

Podążając za możliwościami, jakie niesie za sobą fundacja rodzinna, można według formalnego odniesienia poukładać większość zależności służbowych, tak by zmniejszać obszary emocji w pracy, a uruchamiać je w miłości. Człowiek dąży do bezpieczeństwa

eprasa.pl 6b68c0e844

i poukładane prawnie oraz strukturalnie procesy zawodowe mogą zwiększać prawdopodobieństwo doświadczenia spokoju w relacjach zawodowych między członkami rodziny. Wtedy możemy zbliżać się do jakże pożądanej wizji, by „nie zabierać pracy do domu".

WAŻNE! Odpowiednia konstrukcja statutu fundacji rodzinnej umożliwia wprowadzenie mechanizmów rozwiązywania sporów rodzinnych, powoływania mediatorów oraz czasowego przekazywania kompetencji podmiotom trzecim na wypadek paraliżu decyzyjnego.

W tym miejscu warto zwrócić uwagę na jedną rzecz: formalizacja nie służy temu, aby emocje „zniknęły" z pracy, bo emocje i tak są obecne zawsze. Formalizacja służy temu, aby emocje nie sterowały procesami w ukryciu. Dlatego najlepszy efekt daje połączenie jasnych zasad (ład właścicielski, role, procesy) oraz kompetencji emocjonalnych (samoświadomość, samoregulacja, empatia, rozmowa o potrzebach).

16.1. Relacje nestorzy–sukcesorzy

Role, które odgrywamy funkcjonując w każdej grupie społecznej, zawsze możemy podzielić na formalne i nieformalne. Czyli takie, które związane są z jakąś strukturą, konkretną hierarchią i ustalonymi zależnościami (przełożony i podwładny, ojciec i syn). Role nieformalne to wszelkie inne połączenia między ludźmi, które istotnie wpływają na dynamikę grupy oraz tworzą atmosferę, w której przebiega relacja i praca zawodowa. Te role ciągle się mieszają wpływając na spójność, koordynację oraz komunikację w zespole. Relacje nabierają szczególnego znaczenia wówczas, gdy role rodzinne mieszają się z zawodowymi.

Psychologia społeczna może dawać nam dobrą i rzetelną wiedzę dotyczącą rozumienia i przebiegu procesu, który odbywa się w każdej grupie i co najważniejsze, uznaje się, że zawsze według tego samego schematu. Dlatego członkowie firmy rodzinnej, bez względu na relacje rodzinne, mogą profesjonalnie orientować się i zarządzać poszczególnymi etapami procesu grupowego, zamiast liczyć na to, że jakoś to będzie czy wyjdzie w praniu. Tym bardziej jest to istotne, że w relacjach rodzinnych dołączają do procesu intensywne emocje. Emocje te nieodpowiednio zarządzane zawsze prowadzą do konfliktu emocjonalnego, w którym zazwyczaj dąży się do ulgi, redukcji napięcia z silnych afektów, a nie racjonalnych rozwiązań w oparciu o fakty i dostępne zasoby. Można zamienić kłótnie na osadzone w regułach konfrontacje, wysokie koszty emocjonalne, tracenie energii na siłę w znajdywaniu nowych rozwiązań.

WAŻNE! Konstruktywny dialog w firmie rodzinnej – nazwać emocję, nazwać potrzebę, podać fakty.

eprasa.pl 6b68c0e844

Z perspektywy inteligencji emocjonalnej kluczowe jest przejście od reakcji do odpowiedzi. W rodzinie pracującej razem oznacza to proste, ale wymagające kroki: nazwać emocję („jestem w złości", „jestem w lęku", „jestem w poczuciu niesprawiedliwości"), nazwać potrzebę („potrzebuję jasności", „potrzebuję wpływu", „potrzebuję szacunku"), a dopiero potem wrócić do faktów i zasobów. To właśnie ten moment decyduje, czy konflikt staje się „kłótnią o ulgę" czy „konfrontacją o rozwiązanie".

Konkretną wskazówką dla rodzinnych relacji w jednym miejscu pracy jest korzystanie z zewnętrznych specjalistów, którzy pomagają lepiej zrozumieć swoje wzajemne potrzeby, będąc niemalże translatorem, co znacząco poprawia komunikację. Specjaliści niosą też pomoc w sytuacjach konfliktu, zatrzymania, gdzie dotychczasowe metody radzenia sobie są nieskuteczne.

16.2. Relacje właściciele – pracownicy

Właściciele firm rodzinnych zazwyczaj budują swoje organizacje w oparciu o talent, intuicję oraz wysokie zaangażowanie. To połączenie tworzy wymiar osobistych doświadczeń, prowadzących zarówno do sukcesów, jak i porażek, z których czerpią wiedzę oraz doświadczenie. Niektóre pomysły, całe procesy, usługi, produkty w krótkim czasie znacząco wychodzą poza rozwój liniowy organizacji, tworząc nie lada wyzwanie. Wyzwanie to może wykraczać poza dotychczasowe doświadczenia, styl zarządzania i rytm korzystania z dostępnych w firmie zasobów. Ten przysłowiowy „know-how" można konserwatywnie tworzyć przez mijający czas, dokładając post factum nowe umiejętności, które będą wynikać z refleksji zazwyczaj po błędach i stratach. Z drugiej strony w dynamicznie zmieniającym się otoczeniu można korzystać z zasobów zewnętrznych, pozyskując nowe kompetencje, zatrudniając nowe osoby. W tym przypadku właściciel ma kolejny wybór: albo długotrwały etat z potrzebą zagospodarowania i wizji na określone stanowisko, albo „czasowe użycie narzędzia", czyli współpraca krótkoterminowa z fachowcami, która też może przybierać kilka form. Dokonanie adekwatnego wyboru powinno być połączone z niezależnym audytem operacyjnym po to, by określić „punkt wyjścia" oraz zdefiniować potrzeby. I tutaj warto na dłużej zatrzymać się przy potrzebach, ponieważ możemy wyróżnić w firmie rodzinnej dwie, tj.:

- potrzeby osobiste właściciela (np. potrzeba odpoczynku, spokoju, pomocy, wsparcia, sprawiedliwego traktowania spadkobierców),
- potrzeby organizacji (schemat zarządzania, specjalistyczne umiejętności i zasoby, biznesowe sieciowanie).

WAŻNE! Właściciel, który potrafi zadbać o swoje potrzeby osobiste, niejednokrotnie traktując swoją firmę „jak oczko w głowie", jak „dziecko", będzie mógł sprawniej zarządzać oraz delegować zarządzanie na menedżerów niebędących członkami rodziny.

eprasa.pl 6b68c0e844

W dzisiejszych czasach skuteczny właściciel to biznesmen tworzący ze swoimi podwładnymi specjalny słownik pojęć, który staje się swoistym kodeksem wspólnego rozumienia wartości firmy oraz jej głównych celów. Dzięki temu menedżer dostaje zielone światło na autonomię i może poruszać się swobodnie w granicach uznawanych za zasady współpracy, biorąc odpowiedzialność za podejmowane decyzje.

„Słownik pojęć" w firmie rodzinnej może obejmować nie tylko wartości, cele i zasady decyzyjne, ale także podstawowy język relacji: jak rozmawiamy o napięciu, jak zgłaszamy zastrzeżenia, jak prosimy o pomoc, jak stawiamy granice. W praktyce jest to element inteligencji emocjonalnej organizacji – umiejętności prowadzenia rozmów, w których można jednocześnie wymagać i nie niszczyć relacji.

WAŻNE! Zarządzanie składa się z czterech podstawowych procesów:

1) organizacja;
2) planowanie;
3) przewodzenie;
4) weryfikacja i kontrola.

Właściciel sam przed sobą powinien odważnie skonfrontować swoje kompetencje oraz kompetencje w kulturze organizacji, którą zbudował, i zdecydować, w których procesach jest mocny, a gdzie potrzebuje profesjonalnego wsparcia w zarządzaniu. Ten „rachunek sumienia" pomoże mu w doborze odpowiednich (celowanych) działań do zarządzania zasobami. Pomoże także w podejmowaniu decyzji w obszarach, w których sam nie posiada kompetencji lub nawet nie tylko kompetencji, ale temperamentalnych predyspozycji, bo na przykład jest liderem charyzmatycznym budującym wizję, rozpalającym ogień, ale absolutnie nie ma cierpliwości do metodycznego pilnowania powtarzalnych i nudnych dla niego etapów.

Jest takie założenie, że zespół skuteczny to taki, w którym „odpowiednia liczba osób wykonuje odpowiednią ilość zadań", a nie wszyscy wszystko. Żeby zrealizować to założenie, niezbędne są dwa podstawowe obszary:

- szacunek do różnorodności, który przejawia się profesjonalną wiedzą o różnicach indywidualnych człowieka, oraz
- świadomość w rozumieniu wagi odgrywania różnych ról w zespole adekwatnie do etapu procesu, który dzieje się w grupie.

eprasa.pl 6b68c0e844

Drugie ważne powiedzenie to „trening czyni mistrza". Jednak w ujęciu profesjonalnym, gdzie rzeczywiście chcemy wznosić firmę na najwyższe pułapy jej możliwości, tylko działania ukierunkowane na dobrze nazwany cel oraz oparty na rzetelnej informacji zwrotnej dają możliwość osiągnięcia statusu „mistrza". Co zatem powinny przedsięwziąć firmy rodzinne? Przede wszystkim codzienne doskonalenie się w rozmawianiu, nazywaniu potrzeb i znajdywaniu rozwiązań.

Dzięki fundacji rodzinnej istnieje możliwość wdrożenia opisanych wyżej założeń. Nie tylko usprawnią one komunikację w rodzinie oraz zapobiegną powstawaniu konfliktów, ale także wytyczą wizję zarówno dla członków rodzinny, jak i menedżerów, pracowników, w jakim kierunku fundacja rodzinna, skupiająca aktywa związane z przedsiębiorczością rodzinną, ma podążać w perspektywie wielopokoleniowej.

17. Fundacja rodzinna – zagadnienia praktyczne

Po dekadach wyczekiwań, ponad pięciu latach prac legislacyjnych, niespotykanym konsensusie ponad podziałami politycznymi oraz dwóch latach funkcjonowania w praktyce analizujemy i oceniamy instytucję prawną, w której ogromne nadzieje pokłada zarówno środowisko firm rodzinnych, jak i państwo.

Czy praktyka sprostała oczekiwaniom i wyzwaniom? Co należy usprawnić i poprawić, aby rozwiązanie było prawie doskonałe? Na jaką ocenę zasługują działania ustawodawcy i organów państwowych? W ramach aktualizacji niniejszego poradnika przedstawiamy Państwu stosowną ocenę i wnioski. Przede wszystkim zachęcamy do własnych refleksji, zwłaszcza tych, które pomogą usprawniać na przyszłość instytucję prawną, która niewątpliwie jest „remedium" na wyzwania polskiej przedsiębiorczości rodzinnej.

Garść danych i statystyk na koniec roku 2025:

- ok. 3140 zarejestrowanych fundacji rodzinnych,
- ok. 5875 wniosków o rejestrację,
- ok. 500 wniosków o wydanie indywidualnej interpretacji,
- ponad 50 orzeczeń wojewódzkich sądów administracyjnych, w tym orzeczenia Naczelnego Sądu Administracyjnego;
- 18 wniosków o wydanie opinii zabezpieczającej, 12 pozytywnych i 4 negatywne,

eprasa.pl 6b68c0e844

- uchwała Rady do Spraw Przeciwdziałania Unikaniu Opodatkowania,
- zawetowana nowelizacja ustawy CIT w zakresie opodatkowania fundacji rodzinnych;
- rozpoczęcie kompleksowych prac legislacyjnych w ramach procedury ustawowej art. 143 ustawy o fundacji rodzinnej.

17.1. Wyzwania, na jakie należy zwrócić uwagę powołując do życia fundację rodzinną

Niniejsza część poradnika poświęcona jest różnego rodzaju zagadnieniom praktycznym, z którymi – w trakcie dwóch lat funkcjonowania fundacji rodzinnej w obrocie gospodarczym – zmagają się jej przedstawiciele. Wyselekcjonowane przez autorów zostały zagadnienia, które z jednej strony warto mieć na uwadze powołując do życia fundację rodzinną, a z drugiej strony, które przy wsparciu ustawodawcy, instytucji państwowych i prywatnych warto usprawniać albo eliminować, tak aby projekty wielopokoleniowej sukcesji bez przeszkód, również w polskiej przedsiębiorczości rodzinnej, były realizowane.

17.1.1. Rejestr fundacji rodzinnych

Od momentu ustanowienia fundacji rodzinnej jedną z ważniejszych kwestii jest uzyskanie jej wpisu do właściwego rejestru. Mając na uwadze dotychczasowe funkcjonowanie rejestru fundacji rodzinnych prowadzonego przez Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, należy zwrócić uwagę, że obecnie postępowanie rejestrowe fundacji rodzinnej prowadzone jest w całości w formie papierowej. Oznacza to, że w przeciwieństwie do sprawnie już działającego Portalu Rejestrów Sądowych i składanych tamże wniosków elektronicznych w zakresie spółek prawa handlowego czy zwykłej fundacji rejestracja fundacji rodzinnej wymaga złożenia wniosków w formie papierowej na biurze podawczym sądu rejestrowego bądź wysłania ich tradycyjną przesyłką pocztową (więcej nt. rejestru fundacji rodzinnych piszemy w rozdziale 8).

Postępowanie w zakresie rejestracji i zmiany danych fundacji rodzinnej odbywa się zatem w oparciu o formularze wniosków wskazanych w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z 18 maja 2023 r. w sprawie określenia wzorów urzędowych formularzy wniosków o wpis do rejestru fundacji rodzinnych oraz sposobu i miejsca ich udostępniania (Dz.U. z 2023 r. poz. 974). W rozporządzeniu tym wskazano łącznie 8 wzorów formularzy wniosków wraz z 13 wzorami formularzy stanowiącymi załączniki do wniosków. Wzory formularzy stanowią załącznik do wskazanego powyżej rozporządzenia i zostały udostępnione m.in. na stronie Ministerstwa Sprawiedliwości (www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/formularze-wnioskow-o-wpis-do-rejestru-fundacji-rodzinnych).

eprasa.pl 6b68c0e844

WAŻNE! Weryfikacji danych fundacji rodzinnej wpisanej do rejestru fundacji rodzinnych nie można dokonać w formie on-line, przy czym w roku 2026 trwają prace nad digitalizacją rejestru fundacji rodzinnych.

W praktyce brak elektronizacji postępowania rejestracyjnego fundacji rodzinnej wpływa niestety na wydłużenie całej procedury, jak również ogranicza możliwość szybkiej komunikacji z sądem. Skutkuje to także niemożnością weryfikacji danych fundacji rodzinnej wpisanej do rejestru fundacji rodzinnych za pośrednictwem Internetu, w przeciwieństwie do wspomnianego już powyżej rejestru przedsiębiorców, tj. Krajowego Rejestru Sądowego, do którego dostęp możliwy jest przez stronę www.ekrs.ms.gov.pl. Zgodnie bowiem z § 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 18 maja 2023 r. w sprawie rejestru fundacji rodzinnych (Dz.U. z 2023 r. poz. 971 ze zm.) rejestr fundacji rodzinnych prowadzony jest wyłącznie w systemie informatycznym. Oznacza to, że dostęp do akt rejestrowych fundacji rodzinnej oraz do rejestru fundacji rodzinnych możliwy jest jedynie w siedzibie Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim pod nadzorem upoważnionego pracownika sądowego, po uprzednim ustaleniu terminu udostępnienia wskazanych akt. To z kolei powoduje, że każdorazowa weryfikacja danych fundacji rodzinnej, np. dla celów prowadzonych transakcji handlowych i potwierdzenia sposobu reprezentacji fundacji rodzinnej czy innych kluczowych postanowień, będzie wiązała się z wykazaniem interesu prawnego zgodnie z art. 113 ust. 2 ustawy o fundacji rodzinnej oraz wizytą w siedzibie sądu rejestrowego w Piotrkowie Trybunalskim i koniecznością zapoznania się z aktami rejestrowymi fundacji rodzinnej albo z wystąpieniem z pisemnym wnioskiem o uzyskanie odpisu pełnego bądź aktualnego fundacji rodzinnej z RFR, który podlega opłacie w wysokości 20 zł (art. 77 ustawy z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych).

Wzór 9. Wniosek o wydanie odpisu aktualnego fundacji rodzinnej

Poznań, 3 kwietnia 2026 r.

Jan Kowalski
ul. Rybki nr 6, 61-001 Poznań

Do: Sądu Okręgowego
w Piotrkowie Trybunalskim
ul. Juliusza Słowackiego nr 5
97-300 Piotrków Trybunalski

Wniosek o wydanie odpisu aktualnego fundacji rodzinnej

Działając w imieniu własnym, wnoszę o wydanie odpisu aktualnego fundacji rodzinnej pod nazwą: Krzynówek Fundacja Rodzinna, wpisanej w rejestrze fundacji rodzinnych pod numerem XXX.

Jan Kowalski

Załącznik:
1. Potwierdzenie uiszczenia opłaty sądowej w wysokości 20 zł.

eprasa.pl 6b68c0e844

17.1.1.1. Procedura rejestracji

Rejestracja zawiązanej fundacji rodzinnej dokonywana jest w oparciu o wniosek oznaczony symbolem RFR-W.

Wzór 10. Wniosek RFR-W (fragment)

RFR-W	Sygnatura akt (wypełnia sąd)
Rejestr Fundacji Rodzinnych	**Wniosek o rejestrację fundacji rodzinnej w rejestrze fundacji rodzinnych**

- *Formularz należy wypełnić w języku polskim, czytelnie, na maszynie, komputerowo lub ręcznie, wielkimi drukowanymi literami.*
- *Wnioskodawca wypełnia pola jasne.*
- *We wszystkich wypełnianych polach, w których występuje możliwość wyboru, należy wstawić X w jednym odpowiednim kwadracie.*
- *Wszystkie pola, w których nie będą wpisane odpowiednie informacje, należy przekreślić.*
- *Wniosek składa się do Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim (sądu rejestrowego). Wniosek można złożyć w biurze podawczym właściwego sądu lub nadać w urzędzie pocztowym na adres sądu.*
- *Nieprawidłowe wypełnienie formularza, które uniemożliwia nadanie mu dalszego biegu, spowoduje wezwanie do uzupełnienia braków w terminie tygodniowym. Jeżeli braki nie zostaną w tym terminie uzupełnione, wniosek podlega zwrotowi.*

Miejsce na notatki sądu	Data wpływu (wypełnia sąd)

SĄD, DO KTÓREGO JEST SKŁADANY WNIOSEK

1. Nazwa sądu
Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim

SIEDZIBA FUNDACJI RODZINNEJ, KTÓREJ DOTYCZY WPIS

2. Województwo	3. Powiat
4. Gmina	5. Miejscowość

OKREŚLENIE REJESTRACJI

6. Rejestracja dotyczy:
FUNDACJI RODZINNEJ

W ramach wniosku RFR-W należy wskazać podstawowe dane wymienione w tabeli 16.

Tabela 16. Dane wykazywane we wniosku RFR-W

Lp.	Część wniosku	Komentarz
1	2	3
1.	Część A	W tej części wniosku należy wskazać wnioskodawcę wraz z podaniem adresu do korespondencji, tj. wskazanie, czy wniosek składany będzie przez

eprasa.pl 6b68c0e844

1	2	3
		fundatora fundacji rodzinnej lub w przypadku ustanowienia fundacji rodzinnej w testamencie – przez zarząd. Sekcja A.3 umożliwia wskazanie danych pełnomocnika, który może zostać umocowany odpowiednio przez fundatora bądź zarząd do złożenia wniosku o rejestrację fundacji rodzinnej.
2.	Część B	Tu należy podać nazwę fundacji rodzinnej.
3.	Część C	Składa się z sekcji C.1 oraz C.2 dotyczących nadanych fundacji rodzinnej numerów NIP i REGON oraz siedziby fundacji rodzinnej. Fakultatywne jest natomiast podanie przez fundację rodzinną informacji o adresie strony internetowej, adresie poczty elektronicznej czy adresie do doręczeń elektronicznych wpisanym do bazy adresów elektronicznych na podstawie art. 2 pkt 1 ustawy z 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych (t.j. Dz.U. z 2026 r. poz. 3), który w momencie podania będzie służyć jako domyślny adres do korespondencji elektronicznej nadawanej przez podmioty publiczne, które stopniowo, poczynając od 1 stycznia 2024 r., zaczęły przechodzić na korespondencję właśnie drogą elektroniczną. Sekcje od C.3 do C.6 dotyczą zaś podania informacji o statucie fundacji rodzinnej wraz z danymi na temat czasu trwania fundacji rodzinnej, informacji o funduszu założycielskim oraz informacji o dniu kończącym pierwszy rok obrotowy, za który należy złożyć sprawozdanie finansowe.
4.	Część D	Część D wniosku RFR-W wskazuje obowiązkowe, uzupełniające załączniki w zakresie składanego wniosku o rejestrację fundacji rodzinnej w rejestrze fundacji rodzinnych na formularzu RFR-W, o których należy pamiętać, tj.: ■ załącznik wskazujący członków zgromadzenia beneficjentów – formularz RFR-WB; ■ załącznik wskazujący członków zarządu/rady nadzorczej – formularz RFR-WK; ■ załącznik wskazujący przedmiot wykonywanej działalności gospodarczej – formularz RFR-WM. Dodatkowo, w sytuacji: ■ posiadania terenowej jednostki organizacyjnej – należy dołączyć formularz RFR-WA; ■ powołania pełnomocnika ogólnego fundacji rodzinnej – należy dołączyć formularz RFR-WL.

Na podstawie art. 114 ust. 4 ustawy o fundacji rodzinnej do wniosku RFR-W należy dołączyć stosowne załączniki w postaci:

1) aktu założycielskiego fundacji rodzinnej albo protokołu otwarcia i ogłoszenia testamentu, w którym ustanowiono fundację rodzinną;
2) statutu fundacji rodzinnej;
3) oświadczenia fundatora o wniesieniu mienia na pokrycie funduszu założycielskiego w kwocie określonej w statucie, a w przypadku ustanowienia fundacji rodzinnej w testamencie – oświadczenia członków zarządu, że fundusz założycielski zostanie wniesiony w ciągu dwóch lat od wpisania do rejestru fundacji rodzinnych;
4) dowodu ustanowienia organów fundacji rodzinnej, z wyszczególnieniem ich składu osobowego, jeżeli skład organów fundacji rodzinnej nie wynika z jej statutu, oraz zgody na pełnienie funkcji członka organu – przez co należy rozumieć

eprasa.pl 6b68c0e844

wyrażenie zgody przez wszystkie osoby wchodzące w skład ustanowionych w statucie fundacji rodzinnej organów, tj.:

a) oświadczenie o wyrażeniu zgody na pełnienie funkcji członka zarządu,

b) oświadczenie o wyrażeniu zgody na pełnienie funkcji członka zgromadzenia beneficjentów,

c) oświadczenie o wyrażeniu zgody na pełnienie funkcji członka rady nadzorczej.

W sytuacji gdy w statucie fundacji rodzinnej nie wskazano pierwszego składu osobowego organów fundacji rodzinnej, do wniosku o rejestrację należy dołączyć również listę osób wchodzących w skład organu fundacji rodzinnej, np. listę członków zgromadzenia beneficjentów, listę członków zarządu czy listę członków rady nadzorczej.

Dodatkowo wraz z wnioskiem o rejestrację fundacji rodzinnej należy przedłożyć:

1) spis mienia wnoszonego na pokrycie funduszu założycielskiego – art. 27 ust. 2 ustawy o fundacji rodzinnej;

2) listę fundatorów uprawnionych do powołania zarządu fundacji rodzinnej, w przypadku gdy fundator jest uprawniony do powołania zarządu – art. 114 ust. 3 pkt 6 ustawy o fundacji rodzinnej;

3) oświadczenie likwidatorów, pełnomocników i osób uprawnionych do reprezentowania fundacji rodzinnej, obejmujące zgodę na ich powołanie, wraz z adresami do doręczeń. Przy czym obowiązek przedłożenia ww. zgody jest wyłączony, jeśli wniosek o wpis jest podpisany przez osobę, która podlega wpisowi albo która udzieliła pełnomocnictwa do złożenia wniosku o wpis, albo której zgoda jest wyrażona w protokole posiedzenia organu fundacji rodzinnej powołującego daną osobę lub w statucie fundacji rodzinnej. W praktyce więc w sytuacji rejestracji fundacji rodzinnej przez fundatorów bądź zarząd fundacji rodzinnej oświadczenie można ograniczyć do wskazania adresów do doręczeń ww. osób – art. 120 ust. 1 ustawy o fundacji rodzinnej.

Przy kompletowaniu dokumentacji należy również pamiętać o dołączeniu zaświadczenia o niekaralności członków zarządu oraz członków rady nadzorczej fundacji rodzinnej. Obowiązek przedłożenia zaświadczenia o niekaralności ze strony członka zarządu oraz rady nadzorczej fundacji rodzinnej wynika pośrednio z regulacji art. 57 ust. 2 oraz art. 67 ustawy o fundacji rodzinnej, które wskazują, że członkiem zarządu, jak również członkiem rady nadzorczej nie może być osoba prawomocnie skazana za przestępstwa określone w art. 228–231 oraz w przepisach rozdziałów XXXIII–XXXVII ustawy z 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 383 ze zm.). Wyżej wskazany obowiązek przedłożenia zaświadczenia o niekaralności członków zarządu oraz rady nadzorczej fundacji rodzinnej wynika z faktu, że ustawodawca nie wyposażył Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim w uprawnienia do weryfikacji karalności członków organów fundacji rodzinnej w bazie Krajowego Rejestru Karnego.

eprasa.pl 6b68c0e844

Na zakończenie do składanego wniosku o rejestrację fundacji rodzinnej należy dołączyć potwierdzenie zrealizowania opłaty stałej w wysokości 500 zł, pobieranej od zgłoszenia fundacji rodzinnej do rejestru fundacji rodzinnych zgodnie z treścią art. 64a ustawy z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, oraz – w sytuacji składania wniosku przez ustanowionego w sprawie pełnomocnika – pełnomocnictwo wraz z potwierdzeniem uiszczenia opłaty skarbowej w wysokości 17 zł od udzielonego pełnomocnictwa.

Ustawodawca nie zdecydował się przy tym na nowelizację ustawy z 13 października 1995 r. o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 237 ze zm) oraz ustawy z 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1799 ze zm.). W związku z tym uzyskanie przez fundację rodzinną numeru NIP oraz REGON nie następuje z momentem jej wpisu do rejestru fundacji rodzinnych. Oznacza to, że uzyskanie numeru NIP oraz REGON przez fundację rodzinną, inaczej niż w przypadku podmiotów wpisywanych do Krajowego Rejestru Sądowego czy Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, wiąże się z koniecznością złożenia oddzielnych wniosków – o nadanie numeru NIP na formularzu NIP-2 oraz numeru REGON na formularzu RG-OP.

Przy czym warto wskazać, że w grudniu 2025 r. rozpoczęto kompleksowe prace legislacyjne. Do udziału w nich zaproszono różnego rodzaju organizacje. Jednym z postulatów zgłaszanych w trakcie tych prac jest wprowadzenie systemu automatycznego nadawania fundacji rodzinnej numerów NIP oraz REGON z chwilą jej wpisu do rejestru. Postuluje się również powiązanie tych danych z Krajową Ewidencją Podatników oraz krajowym rejestrem urzędowym podmiotów gospodarki narodowej (*vide* art. 20 ust. 1a ustawy z 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 869 ze zm.).

WAŻNE! Aby fundacja rodzinna mogła uzyskać numer NIP oraz REGON, musi złożyć dwa oddzielne wnioski – o nadanie numeru NIP na formularzu NIP-2 oraz numeru REGON na formularzu RG-OP.

W przypadku zmiany danych zawartych w rejestrze fundacji rodzinnych, zgodnie z art. 122 ustawy o fundacji rodzinnej, należy zaktualizować je niezwłocznie, nie później niż w terminie 7 dni od dnia zdarzenia uzasadniającego dokonanie wpisu, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Powyższy przepis stanowiący powtórzenie treści art. 22 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym, odnoszący się do danych ujawnionych w Krajowym Rejestrze Sądowym, nie jest zatem terminem zawitym, a ustawa nie przewiduje żadnych skutków prawnych dla złożenia wniosku rejestrowego w terminie późniejszym. Zmiany danych dokonuje się przy tym na formularzu RFR-Z.

eprasa.pl 6b68c0e844

Wzór 11. Formularz RFR-Z (fragment)

RFR-Z	Sygnatura akt (wypełnia sąd)
Rejestr Fundacji Rodzinnych	**Wniosek o zmianę danych fundacji rodzinnej w rejestrze fundacji rodzinnych**

- *Formularz należy wypełnić w języku polskim, czytelnie, na maszynie, komputerowo lub ręcznie, wielkimi, drukowanymi literami.*
- *Wnioskodawca wypełnia pola jasne.*
- *We wszystkich wypełnianych polach, w których występuje możliwość wyboru, należy wstawić X w jednym odpowiednim kwadracie.*
- *Wszystkie pola, w których nie będą wpisane odpowiednie informacje, należy przekreślić.*
- *Wniosek składa się do Sądu Okręgowego w Piotrkowe Trybunalskim (sądu rejestrowego).Wniosek można złożyć w biurze podawczym właściwego sądu lub nadać w urzędzie pocztowym na adres sądu.*
- *Nieprawidłowe wypełnienie formularza, które uniemożliwia nadanie mu dalszego biegu, spowoduje wezwanie do uzupełnienia braków w terminie tygodniowym. Jeżeli braki nie zostaną w tym terminie uzupełnione, wniosek podlega zwrotowi.*

Miejsce na notatki sądu	Data wpływu (wypełnia sąd)

SĄD, DO KTÓREGO JEST SKŁADANY WNIOSEK

1. Nazwa sądu
Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim

SIEDZIBA FUNDACJI RODZINNEJ, KTÓREJ DOTYCZY WPIS

2. Województwo	3. Powiat
4. Gmina	5. Miejscowość

17.1.2. Fundacja w organizacji

Podsumowując trzy lata funkcjonowania fundacji rodzinnej w praktyce, z całą stanowczością należy stwierdzić, że zainteresowanie niniejszą instytucją przerosło oczekiwania organów, w szczególności możliwości organizacyjne Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim. Odzwierciedlone jest to wydłużającym się w czasie postępowaniem rejestrowym. Do momentu zarejestrowania przez Sąd Okręgowy fundacji rodzinnej w rejestrze fundacji rodzinnych w obrocie gospodarczym może funkcjonować fundacja rodzinna w organizacji. Rzeczywistość ukazuje, że duża część fundacji rodzinnych, która oczekuje na rejestrację, podejmuje już wiele aktywności, które przedsięwziąć może fundacja rodzinna w organizacji, np. wnoszone są aktywa przez fundatorów, nabywane są różnego rodzaju aktywa przez fundację, a także spełniane są świadczenia na rzecz beneficjentów.

Funkcjonowanie w ramach fundacji rodzinnej w organizacji wiąże się z szeregiem wyzwań. Jednym z najistotniejszych jest aspekt reprezentowania fundacji w organizacji. Praktyczne wątpliwości budzą zasady reprezentacji fundacji rodzinnej w organizacji, w szczególności w relacjach z członkami jej organów, w sposób analogiczny do rozwiązań zapewniających

eprasa.pl 6b68c0e844

bezpieczeństwo obrotu w spółkach prawa handlowego. Na gruncie art. 23 ust. 4 ustawy o fundacji rodzinnej powstaje w szczególności wątpliwość, jak powinna być reprezentowana fundacja rodzinna w organizacji w przypadku umowy między fundacją rodzinną w organizacji a członkiem zarządu oraz w sporze fundacji rodzinnej w organizacji z członkiem zarządu. Mianowicie rozbieżności budzi fakt, czy pełnomocnik powinien być powołany na podstawie art. 23 ust. 4 czy też art. 63 ustawy o fundacji rodzinnej.

17.1.3. Centralny Rejestr Beneficjentów Rzeczywistych

Celem przypomnienia (aspekt beneficjenta rzeczywistego poruszany był w pkt **4.6.4. Zagadnienia praktyczne**) zgodnie z art. 2 ust. 2 pkt 24 ustawy AML fundacja rodzinna traktowana jest na takich samych zasadach jak trust. Oznacza to, że za beneficjentów rzeczywistych należy uznać w świetle art. 2 ust. 2 lit. b ustawy AML:

- fundatora,
- członka zarządu,
- członka rady nadzorczej,
- beneficjenta,
- inne osoby fizycznie o uprawnieniach lub obowiązkach równoważnych do określonych powyżej.

W praktyce, zwłaszcza instytucji finansowych, rozbieżności powoduje ustalenie, czy każdy beneficjent fundacji rodzinnej jest beneficjentem rzeczywistym w rozumieniu ustawy AML.

Mianowicie częstą praktyką jest, że beneficjentem stają się również osoby małoletnie, przed ukończeniem 18 roku życia (dzieci, wnuki fundatora). Zgodnie z najnowszym stanowiskiem opublikowanym przez Ministerstwo Finansów w ramach przedmiotowej ustawy małoletni może zostać beneficjentem rzeczywistym fundacji rodzinnej z uwagi na posiadane uprawnienia, wynikające zarówno z ustawy o fundacji rodzinnej, jak i ze statutu. W takiej sytuacji w Centralnym Rejestrze Beneficjentów Rzeczywistych należy dokonać zgłoszenia i małoletniego beneficjenta, i jego przedstawiciela ustawowego/opiekuna prawnego.

Zgłoszenia do Centralnego Rejestru Beneficjentów Rzeczywistych (CRBR) dokonuje się w terminie 14 dni od dnia utworzenia fundacji rodzinnej, zgodnie z art. 58 pkt 6 ustawy AML. Należy przy tym zaznaczyć, że ww. ustawa nie wskazuje, co należy rozumieć przez pojęcie „utworzenie" – czy jest to zawiązanie fundacji rodzinnej, która do momentu rejestracji funkcjonuje jako fundacja rodzinna w organizacji, czy faktyczny moment jej rejestracji w rejestrze fundacji rodzinnych.

Praktyka funkcjonowania fundacji rodzinnej niewątpliwie wymaga doprecyzowania, że obowiązek zgłoszenia informacji do Centralnego Rejestru Beneficjentów Rzeczywistych przez fundację rodzinną powstaje dopiero z chwilą jej wpisu do

eprasa.pl 6b68c0e844

rejestru fundacji rodzinnych. Co więcej, jest to zgodne ze stanowiskiem Ministerstwa Finansów opublikowanym na stronie internetowej Ministerstwa. Ponadto również niezbędne jest ustalenie, że beneficjentem rzeczywistym fundacji rodzinnej nie są wszyscy beneficjenci, lecz jedynie osoby wchodzące w skład zgromadzenia beneficjentów.

Takie postulaty zostały zgłoszone w ramach procedowanej, kompleksowej nowelizacji ustawy o fundacji rodzinnej.

17.1.4. Ceny transferowe

W odniesieniu do obowiązków fundacji rodzinnej w zakresie cen transferowych należy zaznaczyć, że czynności w postaci założenia fundacji rodzinnej oraz wnoszenia do niej mienia nie powinny obecnie stanowić transakcji kontrolowanych w świetle obowiązujących przepisów, tj. zarówno na podstawie art. 11a ust. 1 pkt 6 ustawy o CIT, jak i na podstawie art. 23m ust. 1 pkt 6 ustawy o PIT. Obie bowiem przytoczone powyżej regulacje kwalifikują transakcje kontrolowane jako działania stron o charakterze gospodarczym, co w przypadku funkcjonowania fundacji rodzinnej, której nadrzędnym celem jest zabezpieczenie majątku rodzinnego, nie powinno wyczerpywać znamion transakcji kontrolowanej.

Należy jednak zasygnalizować, że z uwagi na zwolnienie podmiotowe fundacji rodzinnej z podatku od osób prawnych zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 25 ustawy o CIT fundacja rodzinna nie skorzysta z przysługującego zwolnienia w zakresie sporządzenia lokalnej dokumentacji cen transferowych na podstawie art. 11n pkt 1 ustawy o CIT. Powoduje to powstanie obowiązków podatkowych w zakresie cen transferowych w sytuacji przekroczenia ustawowych progów.

Podkreślić należy, że już na etapie prac legislacyjnych Ministerstwo Rozwoju wskazywało, iż fundacja rodzinna, podobnie jak fundacje zagraniczne i trusty, podlegać będzie regulacjom w zakresie cen transferowych i pomimo prób wyłączenia ich stosowania, zwłaszcza na linii fundacja rodzinna – beneficjent, obowiązek ich stosowania został zachowany.

Sytuacją, w której powstanie obowiązek podatkowy dotyczący cen transferowych, będzie więc zdarzenie, w którym fundacja rodzinna będzie dokonywać transakcji z członkami rodziny fundatora oraz ich spółkami powiązanymi, a roczna wartość ww. transakcji przekroczy wartość 10 mln zł netto – w przypadku transakcji towarowych i finansowych, lub 2 mln zł netto – w przypadku transakcji usługowych oraz pozostałych, zgodnie z treścią art. 11k ust. 1 i 2 ustawy o CIT.

W ramach praktyki pojawiła się wątpliwość, mianowicie podatnicy kierowali wnioski do KIS o indywidualne interpretacje, w celu potwierdzenia, czy darowizna na rzecz fundacji rodzinnej stanowi transakcję kontrolowaną w rozumieniu regulacji o cenach

eprasa.pl 6b68c0e844

transferowych. Organy podatkowe natomiast odmawiały wydania interpretacji – odsyłając wnioskodawców do interpretacji ogólnej Ministra Finansów z 29 grudnia 2021 r. w sprawie definicji transakcji kontrolowanej. Z kolei wojewódzkie sądy administracyjne, np. WSA w Gdańsku (sygn. akt I SA/Gd 1017/24, I SA/Gd 21/25), przyznały organom rację i oddalały skargi podatników, powołując się na fakt, że pytania podatników dotyczyły kwestii ujętej we wspomnianej powyżej interpretacji ogólnej Ministra Finansów.

Finalnie należy przyjąć, że darowizna na rzecz fundacji rodzinnej co do zasady jest dokonywana przez podmioty powiązane. Ma ona charakter jednostronny i nieodpłatny. Z tego względu można ją porównać do dywidendy. Taka analogia przemawia za uznaniem, że jest to działanie między podmiotami powiązanymi. Nie spełnia ono jednak przesłanek transakcji kontrolowanej w rozumieniu przepisów o cenach transferowych.

17.1.5. Obrót nieruchomościami rolnymi

Od 5 października 2023 r., po niespełna czterech miesiącach od wejścia w życie ustawy o fundacji rodzinnej, w konsekwencji nowelizacji nastąpił koniec preferencyjnej możliwości nabywania i zbywania przez fundację rodzinną nieruchomości rolnych. Do momentu uchwalenia ww. zmian fundacja rodzinna mogła być nabywcą m.in. nieruchomości rolnej o powierzchni większej niż 1 ha, gdy nabywała ją od swojego fundatora. Taka transakcja nie wymagała uzyskania zgody Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa (KOWR). Także zbycie przez fundację rodzinną nieruchomości rolnej o powierzchni większej niż 1 ha na rzecz beneficjenta fundacji rodzinnej, będącego osobą bliską fundatora tej fundacji rodzinnej, nie wymagało dla swojej ważności zgody KOWR.

Tabela 17. Obrót nieruchomościami rolnymi – zmiana przepisów ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego

Lp.	Uchylony artykuł ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego	Komentarz
1	2	3
1.	art. 2a ust. 3 pkt 1 lit. k i l	Na mocy art. 4 pkt 3 lit. a ustawy z 13 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r. poz. 1933; dalej jako „ustawa zmieniająca") uchylono art. 2a ust. 3 pkt 1 lit. k i l ustawy z 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego, zgodnie z którym dotychczas ustawa przewidywała zwolnienie w zakresie nabywania nieruchomości rolnej wyłącznie przez rolnika indywidualnego, której powierzchnia nie może przekraczać 300 ha, w dwóch sytuacjach, tj. gdy nieruchomość rolna była wnoszona bądź zbywana: ■ na rzecz fundacji rodzinnej przez jej fundatora; ■ na rzecz beneficjenta fundacji rodzinnej, będącego osobą bliską fundatora tej fundacji rodzinnej, przez fundację rodzinną (np. w sytuacji spełnienia świadczenia przez

eprasa.pl 6b68c0e844

1	2	3
		fundację rodzinną na rzecz beneficjenta fundacji rodzinnej polegającego na przeniesieniu własności nieruchomości rolnej). Powyższe oznaczało, że wnoszenie nieruchomości rolnej opisane w ww. sytuacjach powodowało uzyskanie statusu rolnika indywidualnego ze strony kolejno fundacji rodzinnej oraz beneficjenta fundacji rodzinnej.
2.	art. 2b ust. 4 pkt 1 lit. j	Na mocy art. 4 pkt 4 lit. b ustawy zmieniającej uchylono art. 2b ust. 4 pkt 1 lit. j ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego, zgodnie z którym dotychczas zakaz zbycia i oddania nieruchomości rolnej przez okres 5 lat nie miał zastosowania w sytuacji zbywania nieruchomości rolnej przez fundację rodzinną na rzecz beneficjenta fundacji rodzinnej będącego osobą bliską fundatora tej fundacji rodzinnej.
3.	art. 4 ust. 4 pkt 2 lit. j	Na mocy art. 4 pkt 10 lit. c ustawy zmieniającej uchylono art. 4 ust. 4 pkt 2 lit. j ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego, zgodnie z którym dotychczas zbywanie nieruchomości rolnej na podstawie innej umowy niż umowa sprzedaży czy innej czynności prawnej na rzecz beneficjenta fundacji rodzinnej, będącego osobą bliską fundatora tej fundacji rodzinnej, korzystało ze zwolnienia w zakresie obowiązku powiadamiania KOWR o dokonanym rozporządzeniu nieruchomością rolną.

Zmiany w zakresie obrotu nieruchomościami rolnymi, jakie nastąpiły w obrębie fundacji rodzinnej, stanowią drastyczne zaostrzenie pierwotnie wprowadzonych przepisów. Narzucenie obowiązku posiadania statusu rolnika indywidualnego przez fundację rodzinną oraz jej beneficjentów, zakaz zbywania nieruchomości rolnej przez okres 5 lat od momentu jej nabycia – nawet w odniesieniu do beneficjentów fundacji rodzinnej, oraz obowiązek każdorazowego zawiadomienia KOWR o rozporządzaniu nieruchomością rolną stanowi, że ustawodawca nie tylko nie zdecydował się na jakąkolwiek postulowaną w środowisku firm rodzinnych oraz prawniczym liberalizację przepisów, lecz – co należy ocenić negatywnie – obrał kierunek przeciwny, który w praktyce oznacza, że KOWR posiada kontrolę nad obrotem nieruchomościami rolnymi w obrębie fundacji rodzinnych. Niniejsze propozycje należy ocenić nie tylko krytycznie. Mianowicie ustawa o fundacji rodzinnej obowiązuje w polskim systemie prawnym od 26 maja 2023 r. Jej proces legislacyjny trwał ponad 5 lat, konsekwencją czego było wypracowanie koncyliacyjnego stanowiska pomiędzy środowiskiem rodzinnym a ustawodawcą. Niekorzystne zmiany w postaci wprowadzonej nowelizacji uchyliły raptem wprowadzone kilka miesięcy wcześniej mocą ustawy o fundacji rodzinnej przepisy w zakresie obrotu nieruchomościami rolnymi, co spowodowało, że ustawodawca, zamiast zachęcać do skorzystania z nowej instytucji fundacji rodzinnej, skutecznie zniechęcił część firm rodzinnych do jej założenia.

eprasa.pl 6b68c0e844

17.2. Fundacja rodzinna z perspektywy organów podatkowych i sądów

Fundacja rodzinna, zgodnie z założeniami ustawodawcy, ale również z oczekiwaniami zdecydowanej większości przedstawicieli firm rodzinnych, jak i różnego rodzaju doradców specjalizujących się w tematyce sukcesji firm rodzinnych, ma być rozwiązaniem prawnym, którego zasadniczym celem jest realizacja wielopokoleniowych projektów sukcesji. Gromadzenie majątku związanego z inicjatywami biznesowymi i prywatnymi rodziny, następnie przeznaczenie dochodów z niniejszego majątku na pozyskiwanie nowych aktywów do fundacji rodzinnej w ramach tzw. dozwolonej działalności (o której mowa w art. 5 ustawy o fundacji rodzinnej) oraz spełnianie świadczeń na rzecz beneficjentów – to kluczowe przesłanki, które powinny być brane pod uwagę przy powoływaniu do życia fundacji rodzinnej oraz przestrzegane w trakcie jej funkcjonowania.

Z tą nową instytucją, nad którą prace legislacyjne trwały ponad pięć lat, a oczekiwanie na jej powołanie trwało dekadami, wiązane są ogromne nadzieje – wzorem wielu krajów europejskich ma być remedium na wyzwania sukcesyjne polskiej przedsiębiorczości rodzinnej. Z drugiej strony, mając na uwadze, na przestrzeni ostatnich lat, legislacyjne przedsięwzięcia lub zaniechania ustawodawcy w stosunku do firm rodzinnych (np. wprowadzenie tzw. polskiego ładu – zwłaszcza w zakresie zryczałtowanej składki zdrowotnej, w tym naliczanej od rozporządzanych aktywów przedsiębiorstwa, jak i opodatkowanie podatkiem dochodowym CIT spółek komandytowych), naturalnie występuje obawa i lęk zarówno co do trwałości preferencyjnych regulacji podatkowych odnoszących się do fundacji rodzinnej, jak i wykładni poszczególnych przepisów, zwłaszcza tych, które mają konsekwencje podatkowe, przez organy podatkowe oraz sądy.

Analizując i oceniając interpretacje wydane przez Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej, będące „odpowiedzią" na różnego rodzaju pytania związane z fundacją rodzinną, można z całą stanowczością postawić tezę, że organy podatkowe, dokonując wykładni przepisów podatkowych, sprzyjają korzystaniu i zachęcają do korzystania z niniejszej instytucji przez firmy rodzinne, co stanowi pewnego rodzaju *novum* w działaniach organów podatkowych. Oczywiście trzeba mieć na uwadze, że ustawa będzie obchodziła dopiero swoje trzecie urodziny, niemniej jednak Dyrektor Krajowej Informacji Skarbowej wydał już ponad trzysta interpretacji, z których zdecydowana większość jest pozytywna dla ich wnioskodawców, a w przypadkach, które zostały ocenione negatywnie, również w zdecydowanej większości należy zgodzić się z organem, że pytanie i ocena przedstawiona przez wnioskodawcę we wniosku nie zasługiwały na aprobatę. Kilka interpretacji można wręcz scharakteryzować jako wielkie, pozytywne zaskoczenie, zwłaszcza w sytuacjach, gdy organy podatkowe przyjmowały bardzo liberalne stanowisko, sprzyjające funkcjonowaniu fundacji rodzinnej.

eprasa.pl 6b68c0e844

WAŻNE! W większości wydawanych interpretacji organy podatkowe pozytywnie odnoszą się do zapytań wnioskodawców.

Poniżej zostaną przedstawione i omówione interpretacje podatkowe, które mogą być traktowane jako pewnego rodzaju drogowskazy wskazujące, co jest dozwolone, preferencyjne, a jakich działań należy unikać, zaniechać, aby móc korzystać z preferencji, jakie daje fundacja rodzinna. Przy czym wyjaśnienia wymaga, czym jest indywidualna interpretacja podatkowa oraz jaki ma charakter z prawnego punktu widzenia. Przede wszystkim interpretacje podatkowe nie są źródłem prawa, a co za tym idzie, nie tworzą wykładni przepisów prawa i nie wiążą ani wnioskodawcy, ani innych podatników, ani organów podatkowych co do konieczności stosowania przedstawionej w nich wykładni przepisów. Podsumowując, można je określić jako tzw. prawną interpretację wskazującą, czy podatnik właściwie rozumie konkretne przepisy podatkowe, przedstawione w konkretnej interpretacji. Uchwała Naczelnego Sądu Administracyjnego z 7 lipca 2014 r. (sygn. akt II FPS 1/14) omawia szczegółowo, jak należy wykładać indywidualną interpretację podatkową:

NSA *Zgodnie z poglądem wyrażonym w tym orzeczeniu, należy wskazać, że indywidualną interpretację przepisów prawa podatkowego scharakteryzować można jako postać czy też formę zewnętrznego, jednostronnego działania administracji podatkowej, to jest czynność uprawnionych organów wykonujących administrację publiczną, która nie ma charakteru władczego rozstrzygnięcia i nie stanowi załatwienia sprawy w zakresie realizacji praw i obowiązków podatkowych zainteresowanego. Zastosowanie się podmiotu prawa do treści wydanej interpretacji, a nie jej udzielenie i wydanie, tworzy związaną z nią ochronę prawną. Jest to działanie niewładcze, informujące o obowiązującym prawie, a mówiąc ściślej: o uzasadnionych możliwościach jego stosowania, które prowadzić ma do jednolitości stosowania oraz do przestrzegania prawa podatkowego, przekonując do tego i przedstawiając w tym zakresie określone propozycje.*

Przeglądu i oceny indywidualnych interpretacji przepisów prawa podatkowego dokonaliśmy w ramach tzw. cyklu życia fundacji rodzinnej, czyli począwszy od jej założenia, poprzez funkcjonowanie, kończąc na aspektach związanych z rozwiązaniem.

Na dzień 31 grudnia 2025 r. zostało ocenionych ponad 18 stanów faktycznych, większość decyzji była pozytywna. To, co istotne, to wypracowanie spójnego podejścia, które pozwoli ocenić, czy planowane działania w ramach fundacji rodzinnej nie spełniają przesłanek zastosowania klauzuli obejścia prawa. Wydana została również 29 maja 2025 r. uchwała Rady do Spraw Przeciwdziałania Unikaniu Opodatkowania, której treść stanowi ważny drogowskaz dla fundatorów i przyszłych fundatorów, jak należy planować funkcjonowanie biznesu rodzinnego i alokację majątku prywatnego w ramach fundacji rodzinnej.

eprasa.pl 6b68c0e844

17.2.1. Wnoszenie majątku do fundacji rodzinnej

W części poświęconej opodatkowaniu fundacji rodzinnej (rozdział 13) szczegółowo zostało omówione, że wnoszenie aktywów/majątku przez fundatora do fundacji rodzinnej jest neutralne podatkowo, z pewnym zastrzeżeniem w zakresie podatku od towarów i usług. W zakresie neutralności mowa jest o podatkach dochodowych, podatku od spadków i darowizn, jak i podatku od czynności cywilnoprawnych. Zostało to potwierdzone również interpretacjami. Mianowicie Dyrektor Krajowej Informacji Skarbowej w interpretacji z 4 września 2023 r. (sygn. 0112-KDWL.4011.56.2023.1.WS) potwierdził, że wniesienie przez fundatora wkładu pieniężnego na fundusz założycielski oraz dokonanie darowizn na rzecz fundacji rodzinnej nie będzie powodować powstania u fundatora, będącego jednocześnie beneficjentem, dochodu (przychodu) z tytułu przeniesienia własności na fundację rodzinną. Uzyskanie przez fundatora statusu beneficjenta jest zatem neutralne podatkowo na gruncie przepisów ustawy o PIT.

Również w interpretacji z 15 czerwca 2023 r. (sygn. 0113-KDIPT2-3.4011.284.2023.3.JŚ) oraz 4 września 2023 r. (sygn. 0112-KDWL.4011.56.2023.1.WS) organ podatkowy przyznał rację wnioskodawcy i stwierdził, że przepisy ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych wskazują, że momentem powstania przychodu jest wyłącznie chwila dokonywania wypłaty ewentualnych przychodów otrzymanych od fundacji rodzinnej (bądź w trakcie jej funkcjonowania, bądź w wyniku jej rozwiązania). Żaden z przepisów ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych nie wskazuje, aby w momencie wniesienia przez fundatora do fundacji rodzinnej składników majątku na pokrycie funduszu założycielskiego dochodziło do powstania przychodu po stronie fundatora.

Przechodząc do kwestii podatku od towarów i usług (VAT), należy również odnieść się do części poświęconej opodatkowaniu fundacji rodzinnej. Rozważając wniesienie składnika majątku do fundacji rodzinnej należy przeanalizować, czy, a jeśli tak, to kiedy dokonane zostało odliczenie podatku naliczonego przez fundatora lub podmiot wnoszący majątek do fundacji rodzinnej. Niniejsza kwestia ma znaczenie z punktu widzenia dokonania potencjalnej korekty odliczonego VAT, co wiąże się z koniecznością dopłaty. Warto zwrócić uwagę na interpretację, która została wydana 26 listopada 2024 r. (sygn. 0114-KDIP1-1.4012.609.2024.2.ESZ). Mając na uwadze powyższe, preferencyjne jest wnoszenie aktywów:

- które nie podlegają opodatkowaniu podatkiem VAT,
- od których, w przypadku odliczenia podatku naliczonego, upłynął stosowny okres – np. 10 lat w przypadku nieruchomości, lub mogą korzystać ze zwolnienia podatkowego np. związanego z tzw. pierwszym zasiedleniem,
- w stosunku do których występuje zwolnienie przedmiotowe w zakresie podatku VAT.

Dyrektor Krajowej Administracji Skarbowej potwierdził również w kilku interpretacjach, że wnoszenie przedsiębiorstwa lub zorganizowanej części przedsiębiorstwa do fundacji rodzinnej nie spowoduje powstania obowiązku podatkowego na

eprasa.pl 6b68c0e844

gruncie ustawy o VAT. Pierwszą z interpretacji, którą warto przytoczyć, jest interpretacja Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 6 listopada 2023 r. (sygn. 0114-KDIP4-3.4012.356.2023.4.DS), w której podkreślono neutralność stosownej czynności. Przy czym takie przedsiębiorstwo musi spełniać kryteria tzw. dozwolonej działalności, określonej w art. 5 ustawy o fundacji rodzinnej, i musi być kontynuowane przez fundację rodzinną, a podmiot je wnoszący musi zakończyć dotychczasową działalność związaną z wnoszonym przedsiębiorstwem. Podobne stanowisko organ zajął w interpretacjach z 15 stycznia 2024 r. (sygn. 0111-KDIB3-1.4012.776.2023.3.WN), 21 listopada 2024 r. (sygn. 0112-KDIL1-3.4012.559.2024.2.KK) oraz 25 listopada 2024 r. (sygn. 0111-KDIB3-1.4012.521.2024.4.ICZ).

W kolejnych interpretacjach organ potwierdził neutralność w zakresie podatku VAT co do wniesienia akcji przez fundatora na pokrycie funduszu założycielskiego. Wnioskodawczyni miała wątpliwości, czy posiadanie przez nią akcji w spółce kapitałowej będzie traktowane jako działalność gospodarcza, z którą wiąże się status podatnika VAT. Przy czym, co istotne, wnioskodawczyni oświadczyła, że nie prowadzi żadnej działalności gospodarczej i nie jest zarejestrowanym podatnikiem VAT (nie uczestniczy również w zarządzaniu spółką, której akcje zamierza wnieść do fundacji rodzinnej). Organ potwierdził, że wniesienie akcji nie będzie czynnością podlegającą opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług, ponieważ będzie czynnością zwykłego zarządu majątkiem prywatnym[7]. Organ ponownie potwierdził powyższy mechanizm w interpretacji z 23 grudnia 2024 r. (sygn. 0112-KDIL1-3.4012.637.2024.4.MG).

WAŻNE! Wniesienie przez fundatora akcji do fundacji rodzinnej, które będzie miało charakter nieodpłatny, jest czynnością dokonaną w ramach zarządu majątkiem prywatnym, a nie przejawem prowadzenia działalności gospodarczej.

Na koniec części związanej z wnoszeniem mienia do fundacji rodzinnej należy zwrócić uwagę na interpretację z 18 listopada 2024 r. (sygn. 0112-KDIL2-1.4011.693.2024.4.JK). Mianowicie organ stwierdził, że wniesione do fundacji rodzinnej mienie w drodze darowizny przez spółkę z o.o. bezpośrednio lub pośrednio zależną od fundatora należy uznać – dla określenia zakresu opodatkowania świadczeń uzyskiwanych przez beneficjentów od fundacji rodzinnej – za mienie wniesione przez fundację rodzinną w rozumieniu art. 28 ust. 2 pkt 2 ustawy o fundacji rodzinnej, a nie za mienie wniesione przez fundatora.

17.2.2. Funkcjonowanie fundacji rodzinnej

W ramach etapu tzw. funkcjonowania fundacji rodzinnej omówione zostały indywidualne interpretacje wydane przez Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej, które mają praktyczne znaczenie w związku z wykonywaniem tzw. preferowanej działalności,

[7] Interpretacja Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 29 lutego 2024 r. (sygn. 0112-KDIL1--3.4012.603.2023.2.MR).

eprasa.pl 6b68c0e844

a także spełnianiem świadczeń na rzecz beneficjentów. Tematyka związana z prowadzeniem działalności w postaci najmu, zwłaszcza krótkoterminowego, pozyskiwaniem przychodów z tytuły dywidendy, przystępowania do spółek podlegających jurysdykcji zagranicznej, przychodów z tytułu najmu przedsiębiorstwa czy uzyskiwaniem świadczeń w postaci ukrytych zysków to zagadnienia, które zostaną m.in. poruszone w ramach niniejszej części.

17.2.2.1. Najem

Najwięcej kontrowersji i interpretacji, a także orzeczeń sądowych poświęconych jest tematyce najmu. Z jednej strony definicja najmu nie powinna budzić wątpliwości, jednak – jak pokazuje dotychczasowa praktyka – rzeczywistość kształtuje się odmiennie.

Przechodząc do szczegółów i rozbieżności na linii fundacje rodzinne a Krajowa Administracja Skarbowa, tj. organu, który wydaje tzw. indywidualne interpretacje podatkowe, należy stwierdzić, że nie każdy najem będzie spełniał przesłanki działalności „dozwolonej", a tym samym przychody z tego tytułu będą korzystać ze zwolnienia z podatku dochodowego.

O ile najem długoterminowy nie budzi kontrowersji organów podatkowych, to inaczej sytuacja wygląda w zakresie najmu krótkoterminowego, w szczególności przedsięwzięć dotyczących najmu krótkoterminowego lokali w ramach działalności obiektów noclegowych turystycznych i miejsc krótkotrwałego zakwaterowania (PKD 55.20.Z).

Zagadnienie najmu było przedmiotem kilku zapytań wnioskodawców (fundatorów/fundacji rodzinnych) w procedurze interpretacyjnej. W jednej z interpretacji fundator zamierzał wnieść do fundacji rodzinnej apartamenty, które następnie będą udostępniane odpłatnie jako miejsca noclegowe w ramach najmu długoterminowego (powyżej 30 dni) oraz krótkoterminowego (usługi hotelarskie – najem na doby/tygodnie). Przedmiotem zapytania była kwestia zwolnienia z podatku dochodowego w związku ze świadczeniem usług najmu zarówno długoterminowego, jak i krótkoterminowego. Organ podjął w tym przypadku decyzję negatywną dla wnioskodawcy i stwierdził, że najem należy definiować zgodnie z wykładnią literalną, w konsekwencji czego usług hotelowych, które nie polegają wyłącznie na wynajmowaniu przestrzeni, tylko również na przygotowaniu miejsca do spania, pościeli, ręczników, nie można klasyfikować jako działalności najmu czy dzierżawy. W związku z tym dochody uzyskiwane z takiego źródła będą podlegały opodatkowaniu 25% stawką CIT (interpretacja z 8 grudnia 2023 r., sygn. 0111-KDIB1-2.4010.464.2023.1.EJ).

Podobne stanowisko zostało podzielone w interpretacji z 19 grudnia 2023 r. (sygn. 0111-KDIB1-3.4010.662.2023.2.AN). Stan faktyczny dotyczył wniesienia jako darowizny do fundacji rodzinnej przez fundatora nieruchomości – apartamentowca składającego się z odrębnych apartamentów przeznaczonych na najem krótkoterminowy. Następnie po nabyciu nieruchomości fundacja rodzinna miała prowadzić działalność w zakresie najmu krótkoterminowego lokali w ramach działalności sklasyfikowanej pod kodem PKD 55.20.Z (działalność hotelarska). Organ, uzasadniając swoje negatywne

eprasa.pl 6b68c0e844

stanowisko, podkreślił, że najem krótkoterminowy nie wykazuje cech najmu, dzierżawy ani udostępniania mienia na innej podstawie, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy o fundacji rodzinnej. Podkreślił również, że usługa najmu musi być rozumiana w sposób ścisły i nie może prowadzić do świadczenia innych usług, które związane są z udostępnianiem mienia (jak to jest w przypadku usług hotelarskich). Stanowisko to zostało zaskarżone przez wnioskodawcę. Finalnie Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gdańsku uchylił zaskarżoną interpretację (wyrok z 19 czerwca 2024 r., sygn. akt I SA/Gd 219/24). Sąd w uzasadnieniu nie podzielił dotychczasowej „linii interpretacyjnej organów" stwierdzając, że najem krótkoterminowy nie został kompleksowo uregulowany w polskim porządku prawnym, a podstawą prawną są przepisy ogólne dotyczące najmu, zawarte w Kodeksie cywilnym.

17.2.2.2. Dywidenda

Ważnym aspektem praktyki funkcjonowania fundacji rodzinnej jest uzyskiwanie przez nią dochodów z dywidend. Jest to jedna z najbardziej popularnych form prowadzenia działalności przez fundację rodzinną, określoną w art. 5 pkt 3 ustawy o fundacji rodzinnej. Przy czym zwrócić należy uwagę na interpretację z 5 kwietnia 2024 r. (sygn. 0114-KDIP3-1.4011.52.2024.1.MK1). W stanie faktycznym przedmiotowej interpretacji wskazano, że fundacja rodzinna nie będzie udziałowcem/wspólnikiem spółki, lecz jedynie fundator jako udziałowiec spółki zamierza wnieść do fundacji rodzinnej wierzytelność z tytułu zysku/dywidendy mu przysługującej. Zdaniem wnioskodawcy wniesienie przez fundatora wierzytelności z tytułu zaległego zysku i następnie wypłaty przez spółkę dywidendy w formie rzeczowej na rzecz fundacji rodzinnej spowoduje, że nie powstanie po stronie wnioskodawcy opodatkowanie przychodu z tytułu udziału w zyskach osób prawnych zryczałtowanym podatkiem w wysokości 19% zgodnie z ustawą o PIT. Organ zakwestionował niniejsze stanowisko, wskazując, że kluczowym dla niego aspektem jest brak bycia właścicielem spółki przez fundację rodzinną. Tożsame stanowisko zostało przyjęte przez organ w interpretacji z 22 lipca 2024 r. (sygn. 0114-KDIP3-1.4011.489.2024.1.MS2).

Ciekawą, a wręcz liberalną konstrukcję w zakresie wypłaty preferencyjnej tzw. zysków zatrzymanych przedstawił organ w interpretacji z 12 września 2025 r. (sygn. 0115-KDIT1.4011.515.2025.1.MN). Stwierdził w niej, że w sytuacji przekształcenia spółki komandytowej w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością i wniesienia do tej spółki udziałów do fundacji rodzinnej, wypłata dywidendy z zysków zatrzymanych (wypracowanych przez spółkę komandytową przed przejściem na CIT) na rzecz wspólników (nie fundacji) nie będzie podlegała opodatkowaniu PIT, ponieważ niniejsze zyski zostały już opodatkowane, kiedy spółka komandytowa nie była podatnikiem CIT.

17.2.2.3. Przystępowanie do „spółek cywilnych"

Przykładem negatywnej oceny wyrażonej przez organ podatkowy jest interpretacja z 1 grudnia 2023 r. (sygn. 0114-KDIP2-1.4010.464.2023.2.KW) dotycząca możliwości przystąpienia fundacji rodzinnej do spółki cywilnej. Jako główny argument Dyrektor

eprasa.pl 6b68c0e844

Krajowej Informacji Skarbowej wskazuje, że fundacja rodzinna przystępuje jedynie do spółek będących podatnikami podatku dochodowego od osób prawnych, a spółka cywilna takim podmiotem nie jest, oraz że żadne regulacje prawne nie wskazują, iż spółka cywilna po przystąpieniu do niej fundacji rodzinnej mogłaby stać się podatnikiem CIT.

Stanowisko tożsame z ww. interpretacją zostało powielone przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w Łodzi w orzeczeniu z 16 kwietnia 2024 r. (sygn. akt I SA/Łd 113/24). Mianowicie sąd orzekł, że spółka cywilna, w odróżnieniu od spółek handlowych, nie ma osobowości prawnej ani nie jest jednostką organizacyjną posiadającą podmiotowość prawną. W związku z tym spółka cywilna, w przeciwieństwie do spółek prawa handlowego, nie posiada własnego majątku, nie zaciąga własnych zobowiązań. Spółkę cywilną i spółki handlowe dzieli więc wiele innych istotnych różnic w zakresie podstawy prawnej, sposobu zakładania, rejestrowania, funkcjonowania – zatem brak jest podstaw, aby spółkę cywilną uznać za podmiot podobny do spółki handlowej.

Natomiast odmienne orzeczenie wydał 28 maja 2024 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Poznaniu. W wyroku o sygn. akt I SA/Po 889/23 orzekł, że nie ma żadnych przeszkód, aby fundacja rodzinna (jako wspólnik spółki cywilnej) mogła uzyskiwać dochody z dzierżawy nieruchomości, a zatem prowadzić działalność w zakresie wskazanym w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy o fundacji rodzinnej.

17.2.2.4. Obrót kryptowalutami

Preferowaną działalnością fundacji rodzinnej, a co za tym idzie – korzystającą ze zwolnienia z podatku CIT, nie jest według organów obrót walutą wirtualną (tzw. kryptowalutami). Argumentacja co do negatywnego stanowiska oparta była na dwóch przesłankach. Pierwsza, że wirtualna waluta nie stanowi zagranicznego środka płatniczego, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 6 ustawy o fundacji rodzinnej. Druga, że nie może być również uznana za prawo o podobnym charakterze do papierów wartościowych i instrumentów pochodnych, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 4 ustawy o fundacji rodzinnej[8)]. Powyższe stanowisko Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej zostało utrzymane w orzeczeniu Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z 22 lutego 2024 r. (sygn. akt SA/Po 895/23), w ramach którego sąd argumentował, że wirtualna waluta, w przeciwieństwie do papierów wartościowych oraz pochodnych instrumentów, nie jest instrumentem finansowym.

Natomiast z drugiej strony na uwagę zasługuje interpretacja z 16 września 2024 r. (sygn. 0111-KDIB1-2.4010.339.2024.1.BD). Organ skarbowy stwierdził w niej, że dokonywanie przez fundację rodzinną transakcji kupna i sprzedaży papierów wartościowych, instrumentów pochodnych i praw o podobnym charakterze, zwłaszcza obrót papierami wartościowymi na fundusze ETF (ang. Exchange Traded Fund), w tym ETF opartych na walutach wirtualnych (kryptowalutach), będzie korzystać ze zwolnienia

8) Interpretacja Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 31 października 2023 r. (0114-KDIP2-1.4010.426.2023.2.KS).

eprasa.pl 6b68c0e844

podmiotowego, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 25 ustawy o CIT. Okoliczność, że nabywane fundusze ETF będą oparte na kryptowalucie, nie uzasadnia przy tym zmiany przedstawionej powyżej kwalifikacji tego rodzaju instrumentu finansowego jako papieru wartościowego.

17.2.2.5. Fundacja rodzinna w strukturach międzynarodowych

Z interpretacji wydanych przez Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej, dotyczących fundacji rodzinnej w obrocie międzynarodowym, można wyciągnąć dwa wnioski. Po pierwsze, polska fundacja rodzinna może wyłącznie przystępować i uczestniczyć w spółkach podlegających jurysdykcji zagranicznej (tj. innej niż polska), które są podatnikami podatku dochodowego od osób prawnych. Po drugie, zagraniczne spółki nieposiadające osobowości prawnej oraz niepodlegające podatkowi dochodowemu nie są traktowane jako podmioty podobne do spółek handlowych. W konsekwencji przychody z przystąpienia do takiej transparentnej podatkowo spółki nie mieszczą się w ramach dozwolonej działalności gospodarczej prowadzonej przez fundację rodzinną na podstawie art. 5 ust. 1 pkt 3 ustawy o fundacji rodzinnej.

Finalnie prowadzi to do sytuacji, że dochód uzyskany przez fundację rodzinną z tytułu przystąpienia i uczestnictwa w transparentnej zagranicznej spółce jest objęty sankcyjnym 25% podatkiem dochodowym na podstawie art. 24r ust. 1 ustawy o CIT. Szerzej w interpretacjach z 18 października 2023 r. (sygn. 0114-KDIP2-1.4010.399.2023.2.KS), z 24 listopada 2023 r. (sygn. 0111-KDIB1-2.4010.248.2023.2.EJ) oraz z 4 listopada 2024 r. (sygn. 0114-KDIP2-1.4010.546.2024.1.MR1).

Również przepisów odnoszących się do fundacji rodzinnej uregulowanej w Polsce nie można stosować do fundacji rodzinnych regulowanych na postawie jurysdykcji zagranicznej. Potwierdził to organ podatkowy w interpretacji z 2 września 2025 r. (sygn. 0114-KDIP2-1.4010.351.2025.2.PK). Stwierdził w niej, że otrzymane świadczenia od zagranicznych fundacji rodzinnych nie podlegają zwolnieniu z opodatkowania w Polsce – należy je potraktować jako przychody z innych źródeł.

17.2.2.6. Fundacja rodzinna małżonków lub osób bliskich

Fundacja rodzinna założona przez małżonków lub osoby bliskie budziła kontrowersje interpretacyjne w zakresie zwolnienia podatkowego. Organy podatkowe pierwotnie uznawały, że w przypadku fundatorów pozostających w bliskiej relacji (np. małżonków, rodziców, dzieci, pasierbów, rodzeństwa, ojczyma czy macochy) proporcje dla celów zwolnienia z podatku dochodowego należy ustalać oddzielnie, bez możliwości ich sumowania.

W praktyce prowadziło to do sytuacji, w której np. małżonkowie wnoszący do fundacji majątek po połowie mogli skorzystać ze zwolnienia podatkowego jedynie w odniesieniu do 50% świadczeń wypłacanych na ich rzecz. Pozostałe 50% podlegało opodatkowaniu 10% PIT (zgodnie z art. 30 ust. 1 pkt 17 ustawy o PIT). Taką interpretację potwierdzały liczne stanowiska Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej, w tym interpretacja z 14 maja 2024 r. (sygn. 0112-KDIL2-1.4011.114.2024.2.JK).

eprasa.pl 6b68c0e844

Refleksja organu, co zasługuje na uznanie, nastąpiła po ponad miesiącu od wydania ww. interpretacji, ponieważ już 25 czerwca 2024 r., po raz pierwszy w niniejszej materii, organ postanowił z urzędu zmienić wydaną przez siebie interpretację (sygn. 0112-KDIL2-1.4011.113.2024.3.JK). W związku z uwzględnieniem skargi wnioskodawców (fundatorów-małżonków założonej przez nich fundacji rodzinnej) organ stwierdził, że fundatorzy-małżonkowie mogą sumować proporcje wartości mienia z dyspozycji art. 27 ust. 4 ustawy o fundacji rodzinnej. Zmiana interpretacji powoduje, że mienie wniesione przez małżonków uważa się za wniesione w całości (100%), a zatem świadczenia wypłacone na ich rzecz będą w całości korzystać ze zwolnienia z opodatkowania z art. 21 ust. 1 pkt 157 ustawy o PIT.

17.2.2.7. Wypłata świadczeń na rzecz beneficjenta

Istotna dla praktyki dotyczącej rozliczania się z podatku dochodowego przez zarząd fundacji rodzinnej zarówno z organami skarbowymi, jak i beneficjentami jest interpretacja indywidualna z 25 sierpnia 2023 r. (sygn. 0111-KDIB1-2.4010.242.2023.1.DP). Postawione w niej zagadnienie odnosi się do tematyki świadczenia, które trafia do rąk beneficjenta. Wnioskodawca chciał się upewnić, czy takie świadczenie jest pomniejszone o zryczałtowany podatek 15% CIT. Słuszne pytanie, zwłaszcza w kontekście praktyki związanej z wypłatą dywidendy na rzecz wspólników w spółkach kapitałowych, gdzie spółka jako płatnik potrąca podatek dochodowy, który pomniejsza wartość wypłaconej dywidendy. Niniejsza interpretacja wyszła naprzeciw oczekiwaniom beneficjentów. Organ stwierdził bowiem, że 15% podatek CIT od wartości wypłacanych przez fundację rodzinną świadczeń nie jest potrącany z wartości wypłacanego świadczenia. Zatem nie występuje w tym przypadku pojęcie brutto ani netto, gdyż beneficjent zawsze dostaje świadczenie w takiej wysokości, jaka wynika ze statutu fundacji rodzinnej oraz innych zasad ustalania wartości świadczenia do wypłaty.

WAŻNE! 15% podatek CIT od wartości wypłacanych przez fundację rodzinną świadczeń nie jest potrącany z wartości wypłacanego świadczenia. Zatem nie występuje w tym przypadku pojęcie brutto ani netto, gdyż beneficjent zawsze dostaje świadczenie w takiej wysokości, jaka wynika ze statutu fundacji rodzinnej oraz innych zasad ustalania wartości świadczenia do wypłaty.

Ciekawe i zasługujące na uznanie stanowisko zajął organ w interpretacji z 17 października 2024 r. (sygn. 0115-KDIT1.4011.576.2024.1.MR). W sytuacji jeżeli fundatorami fundacji rodzinnej są przyszli małżonkowie, a mienie zostało wniesione po połowie przez fundatora i jego partnerkę, to świadczenia otrzymane przez fundatorów, które będą otrzymane już po zawarciu związku małżeńskiego, będą korzystać w całości ze zwolnienia z opodatkowania PIT na podstawie art. 21 ust. 1 pkt 157 PIT. W związku z czym relacje fundatorów, beneficjenta ocenia się nie na moment powołania fundacji rodzinnej, a na moment spełniania świadczeń, w kontekście ich opodatkowania.

eprasa.pl 6b68c0e844

Z drugiej strony w interpretacji z 11 sierpnia 2025 r. (sygn. 0112-KDIL2-1.4011.599.2025.2.MKA) organ stwierdził, że w sytuacji, w której to fundatorami są małżonkowie, u których jedno z dzieci pochodzi z poprzedniego małżeństwa – świadczenia na rzecz dzieci tego dziecka (wnucząt) nie będą podlegały w całości zwolnieniu z opodatkowania, ponieważ należą oni do drugiej grupy podatkowej (dzieci pasierba).

17.2.2.8. Przychód z najmu przedsiębiorstwa

Żeby uniknąć sytuacji, w której fundacja rodzinna, jej fundator lub beneficjent zarabiają na wynajmie, dzierżawie czy podobnych umowach dotyczących firmy, jej części lub majątku wykorzystywanego do działalności, ustawodawca zdecydował, że takie przychody nie będą objęte zwolnieniem z CIT (zgodnie z art. 6 ust. 8 ustawy o CIT).

Przychody uzyskiwane z czynności określonych powyżej będą opodatkowane na zasadach ogólnych, tj. z zastosowaniem stawki 19%, ale bez możliwości obniżenia stawki do 9%. Opisany mechanizm został potwierdzony w interpretacji z 22 września 2023 r. (sygn. 0111-KDIB1-2.4010.351.2023.3.ANK) oraz 19 marca 2025 r. (sygn. 0114-KDIP2-1.4010.35.2025.2.KW).

WAŻNE! Najem nieruchomości na rzecz podmiotu powiązanego opodatkowany jest na zasadach ogólnych, tj. 19% stawką podatku CIT.

Istotnym, preferencyjnym rozwiązaniem dla fundacji rodzinnych jest możliwość pomniejszenia podatku. Dotyczy to fundacji, które osiągają przychody z najmu od podmiotów powiązanych, w tym od przedsiębiorstwa fundatora.

Fundacja może pomniejszyć podatek od świadczeń wypłacanych beneficjentom o podatek zapłacony wcześniej od dochodów z najmu. Mechanizm ten dotyczy jednak wyłącznie podatku już zapłaconego, a nie zaliczek na podatek. Z tego względu pomniejszenia można dokonać dopiero po złożeniu zeznania CIT-8[9)].

17.2.2.9. Świadczenia w postaci ukrytych zysków

Definicja świadczeń w postaci ukrytych zysków znajduje się w art. 24q ust. 1a ustawy o CIT. Niniejsze świadczenie, tak jak świadczenie na rzecz beneficjentów oraz mienie przekazane lub pozostawione do dyspozycji przez fundację rodzinną bezpośrednio lub pośrednio w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej, opodatkowane jest podatkiem dochodowym w wysokości 15% (art. 24q ust. 1 ustawy o CIT). Szczegółowa definicja ukrytych zysków znajduje się w rozdziale **13. Podatki w fundacji rodzinnej.**

Analizując interpretacje wydane w tematyce świadczeń w postaci ukrytych zysków, należy w szczególności zwrócić uwagę na poniższe kwestie. Zbiór świadczeń, które wynikają wprost z art. 24q ust. 1a ustawy o CIT, jest tzw. katalogiem zamkniętym.

[9)] Interpretacja Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 11 lipca 2025 r. (sygn. 0114-KDIP2--1.4010.181.2025.2.AZ).

eprasa.pl 6b68c0e844

Oznacza to, że wszelkie inne świadczenia niewymienione w tym przepisie nie będą zaliczane do tej kategorii świadczeń z ukrytych zysków[10]. Świadczenia przez fundatora, beneficjenta lub członka zarządu będącego fundatorem, beneficjentem lub podmiotem powiązanym z beneficjentem, fundatorem lub fundacją rodzinną (w zakresie definicji podmiotu powiązanego należy odnieść się do definicji przyjętej dla celów cen transferowych, tj. art. 11a ust. 1 pkt 4 ustawy o CIT, jednak z tą różnicą, że wielkość udziałów i praw została ustalona na poziomie 5%, a nie jak dla celów cen transferowych – w wysokości 25%) dotyczące zarządzania i kontroli nad fundacją rodzinną i pobieranie z tego tytułu wynagrodzenia spełniają kryteria świadczeń w postaci ukrytych zysków, ponieważ wynika to wprost z art. 24q ust. 1a pkt 3 lit. a ustawy o CIT[11]. Za świadczenie w postaci ukrytych zysków zostało uznane również wynagrodzenie za świadczenie usług zarządzania najmem nieruchomości wypłacane na rzecz spółki powiązanej z fundatorem (art. 24q ust. 1a pkt 3 lit. a ustawy o CIT) i tym samym fundacja będzie zobowiązana do zapłaty podatku od ww. świadczenia[12].

Na uwagę zasługuje interpretacja z 25 czerwca 2025 r. (sygn. 0111-KDIB1-1.4010.269.2025.1.MF). Zgodnie z nią, jeśli spółka udzieli fundacji rodzinnej nieoprocentowanej pożyczki, fundacja będzie mogła korzystać z kapitału pożyczki nieodpłatnie. Takie działanie nie będzie podlegać opodatkowaniu podatkiem CIT ani po stronie fundacji, ani po stronie spółki. Nie będzie też traktowane jako świadczenie w postaci ukrytych zysków, o którym mowa w art. 24q ust. 1a ustawy o podatku CIT.

WAŻNE! Udzielenie nieoprocentowanej pożyczki fundacji rodzinnej przez spółkę nie jest kwalifikowane jako świadczenia w postaci ukrytych zysków.

17.2.2.10. Wynagrodzenie, szkolenia, edukacja dla prezesa fundacji rodzinnej

Na uwagę zasługuje stanowisko organu skarbowego przedstawione w interpretacji z 6 grudnia 2024 r. (sygn. 0111-KDIB1-2.4010.539.2024.2.DK.). Mianowicie Dyrektor Krajowej Informacji Skarbowej stwierdził, że planowane poniesienie kosztów szkoleń, nauki, kursów, wyjazdów na rzecz prezesa zarządu będącego beneficjentem fundacji rodzinnej objęte jest katalogiem zdarzeń, o którym mowa w art. 24q ust. 1a pkt 2 ustawy o CIT. Na marginesie należy dodać, że szkolenia miały być związane z edukacją inwestycyjną, w celu pomnażania środków i generowania przychodów na rzecz rozwoju i zapewnienia świadczeń wypłacanym beneficjentom, w tym: szkolenia i kursy dot. inwestowania na rynkach kapitałowych – instrumenty finansowe ETF (exchange traded

[10] Interpretacja Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 7 grudnia 2023 r. (sygn. 0111-KDIB2-1.4010.421.2023.2.DD).

[11] Interpretacja Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 19 grudnia 2023 r. (sygn. 0111-KDIB2-1.4010.423.2023.2.AJ).

[12] Interpretacja Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 13 lutego 2024 r. (sygn. 0111-KDIB1-2.4010.693.2023.2.MK).

eprasa.pl 6b68c0e844

fund) i pozostałe papiery wartościowe. Organ w swoim stanowisku kontynuował, że katalog świadczeń, o których mowa w art. 24q ust. 1a ustawy o CIT, jest katalogiem zamkniętym i w sposób jednoznaczny jako ukryty zysk wymienia inne nieodpłatne lub częściowo odpłatne świadczenia na rzecz beneficjenta. Tym samym fundacja rodzinna będzie zobowiązana do zapłaty podatku w wysokości 15% od niniejszego świadczenia.

WAŻNE! Wynagrodzenie, szkolenia, edukacja dla prezesa fundacji rodzinnej jest ukrytym zyskiem.

Również zawarcie kontraktu menedżerskiego przez fundatora (jako członka zarządu fundacji rodzinnej) z fundacją rodzinną i wypłacanie z niniejszego tytułu wynagrodzenia będzie generowało zobowiązanie do zapłaty przez fundację rodziną podatku dochodowego CIT w wysokości 15%, o czym mowa w interpretacji z 7 grudnia 2023 r. (sygn. 0111-KDIB2-1.4010.421.2023.2.DD.).

17.2.3. Rozwiązanie fundacji rodzinnej

W części poświęconej rozwiązaniu fundacji rodzinnej na uwagę zasługuje interpretacja Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 29 listopada 2023 r. (sygn. 0115 KDIT1.4011.704.2023.1.MR), która potwierdza mechanizm opodatkowania mienia otrzymanego przez beneficjenta/fundatora w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej. W przedmiotowej interpretacji organ potwierdził stanowisko wnioskodawcy, że w przypadku ewentualnego otrzymania mienia w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej fundator oraz osoby z tzw. zerowej grupy podatkowej – małżonek, zstępny, wstępny, pasierb, rodzeństwo, ojczym, macocha (art. 4a ustawy o spadkach i darowiznach), będą korzystać ze zwolnienia od podatku dochodowego na zasadzie art. 21 ust. 1 pkt 157 lit. a ustawy o PIT. Należy jednak mieć na uwadze, że zwolnienia te znajdą zastosowanie do części przychodów fundatora odpowiadającej proporcji, o której mowa w art. 27 ust. 4 ustawy o fundacji rodzinnej, według stanu na dzień uzyskania przychodu.

Warte wymienienia są również dwie interpretacje, tj. z 24 sierpnia 2023 r. (sygn. 0111-KDIB1-2.4010.111.2023.1.DP) oraz z 6 grudnia 2023 r. (sygn. 0111-KDIB1-2.4010.528.2023.1.AW). Organ stwierdził w nich, że wniesione do fundacji rodzinnej środki pieniężne w walucie polskiej (niezależnie od przeznaczenia ich na fundusz założycielski lub przekazania w formie darowizny w trakcie funkcjonowania fundacji rodzinnej) nie mogą stanowić wartości podatkowej mienia wniesionego przez fundatora, o którą pomniejsza się wartość przychodu fundacji rodzinnej w związku z jej rozwiązaniem.

Powyższe stanowiska organów podatkowych słusznie zostały zakwestionowane w orzeczeniach wojewódzkich sądów administracyjnych będących, co należy podkreślić, jednymi z pierwszych orzeczeń wydanych w tematyce związanej z fundacją rodzinną w Polsce. Mowa o wyrokach WSA z 28 listopada 2023 r. w Łodzi (sygn. akt

eprasa.pl 6b68c0e844

I SA/Łd 768/23) i z 4 kwietnia 2024 r. w Poznaniu (sygn. akt I SA/Po 774/23). Szersza analiza niniejszych wyroków w dalszej części.

17.2.4. Analiza orzecznictwa

Do końca roku 2025 pojawiło się ponad 50 orzeczeń z zakresu fundacji rodzinnych, wydanych przez wojewódzkie sądy administracyjne. W szczególności prym wiodą Wojewódzkie Sądy Administracyjne w Poznaniu i Łodzi. Poniżej przedstawione zostaną kluczowe, z punktu widzenia praktyki, wyroki, przy czym należy mieć na uwadze fakt, że część z nich nie jest jeszcze prawomocna.

Tabela 18. Zestawienie istotnych orzeczeń dotyczących fundacji rodzinnej

Lp.	Data i sygnatura wyroku	Sąd	Wnioski z orzeczenia
1	2	3	4
1.	28.11.2023 r., I SA/Łd 768/23	WSA w Łodzi	Opodatkowaniu podlega jedynie ta część mienia otrzymanego w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej, która została sfinansowana z zysków fundacji rodzinnej.
2.	22.02.2024 r., I SA/Po 895/23	WSA w Poznaniu	Wirtualnych walut nie można uznać za prawa o podobnym charakterze do papierów wartościowych i instrumentów pochodnych. Nie można bowiem doszukać się cech wspólnych. Nie powstają w wyniku emisji, nie inkorporują prawa majątkowego odpowiadającego prawom wynikającym z akcji lub zaciągnięcia długu. Obrót wirtualnymi walutami nie jest kontrolowany przez instytucje państwowe czy międzynarodowe.
3.	26.03.2024 r., I SA/Bk 62/24	WSA w Białymstoku	Każde wniesienie mienia do fundacji rodzinnej przez osobę trzecią (o której mowa w art. 28 ust. 2 pkt 2 ustawy o fundacji rodzinnej) będzie powodowało konieczność aktualizacji proporcji.
4.	16.04.2024 r., I SA/Łd 113/24	WSA w Łodzi	Brak jest podstaw, aby spółkę cywilną uznać za podmiot podobny do spółki handlowej, a tym samym nie mieści się w zakresie pojęcia „podmiotów o podobnym charakterze" w rozumieniu art. 5 ust. 1 pkt 3 ustawy o fundacji rodzinnej.
5.	28.05.2024 r., I SA/Po 889/23	WSA w Poznaniu	Nie ma żadnych przeszkód, aby fundacja rodzinna (jako wspólnik spółki cywilnej) mogła uzyskiwać dochody z dzierżawy nieruchomości, a zatem prowadzić działalność w zakresie wskazanym w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy o fundacji rodzinnej.
6.	11.04.2024 r., I SA/Łd 134/24	WSA w Łodzi	Zakres świadczonych usług na rzecz fundacji rodzinnej w ramach zawartej umowy kontraktu menedżerskiego z fundatorem/beneficjentem wprost odzwierciedla zakres, jaki został objęty przez

eprasa.pl 6b68c0e844

1	2	3	4
			ustawodawcę w ramach definicji ukrytych zysków, wymienionej w art. 24q ust. 1a pkt 3 lit. a ustawy o CIT.
7.	15.05.2024 r., I SA/Łd 178/24	WSA w Łodzi	Przystąpienie przez fundację rodzinną do spółki luksemburskiej będącej transparentną podatkowo (niebędącą podatnikiem podatku dochodowego od osób prawnych) jest dozwoloną działalnością fundacji rodzinnej.
8.	19.06.2024 r., I SA/Gd 219/24	WSA w Gdańsku	Najem krótkoterminowy mieści się w dozwolonej działalności fundacji rodzinnej, a przychód osiągnięty z tego tytułu nie będzie podlegał zwolnieniu z opodatkowania. Sąd w omawianym orzeczeniu wskazuje, że nie należy różnicować działalności najmu krótkoterminowego od działalności najmu długoterminowego w celu ustalenia, czy jest to dozwolona działalność fundacji rodzinnej, której przychody będą zwolnione z opodatkowania.
9.	04.07.2024 r., I SA/Po 66/24	WSA w Poznaniu	Korzystanie z pojazdu przez członków zarządu fundacji rodzinnej, do spełniania świadczeń na rzecz beneficjentów, będzie uznane jako świadczenie z art. 2 ust. 2 ustawy o fundacji rodzinnej, a w konsekwencji opodatkowane CIT, jako świadczenie z art. 24q ust. 1 pkt 1 lub 3 ustawy o CIT.
10.	05.09.2024 r., I SA/Po 348/24	WSA w Poznaniu	Nabycie i przychody fundacji rodzinnej z tytułu odsetek od obligacji, które zostały nabyte od podmiotu powiązanego (podmiot powiązany jest emitentem) budzi uzasadnione przypuszczenie, iż jest to czynność z art. 119 Ordynacji podatkowej, czyli ma na celu jedynie osiągnięcie korzyści podatkowej.
11.	22.08.2024 r., I SA/Wr 295/24	WSA we Wrocławiu	Usługami zarządzania i kontroli, które zostały wymienione jako świadczenia w postaci ukrytych zysków, zdaniem sądu nie są usługi polegające na zarządzaniu nieruchomościami, a więc wypłata dla zarządzającego środków za takie usługi nie jest świadczeniem w postaci ukrytych zysków.
12.	31.10.2024 r., I SA/Po 330/24	WSA w Poznaniu	Nabywanie, jak i zbywanie papierów wartościowych mieści się w zakresie dozwolonej działalności gospodarczej fundacji rodzinnej. Z uwagi na powyższe, samo w sobie osiągnięcie korzyści w postaci otrzymania odsetek od nabytych w formie papierów wartościowych obligacji i ewentualne ich nieopodatkowanie, nie może być poczytywane za osiągnięcie korzyści podatkowych sprzecznych z przedmiotem lub celem ustawy podatkowej lub jej przepisu.

eprasa.pl 6b68c0e844

1	2	3	4
13.	22.08.2024 r., I SA/Wr 295/24	WSA we Wrocławiu	Przystąpienie do transparentnej podatkowo zagranicznej spółki w Luksemburgu (spółki, która nie jest podatnikiem podatku dochodowego od osób prawnych CIT) nie jest dozwoloną działalnością fundacji rodzinnej w świetle art. 5 ust. 1 pkt 3, a więc przychody fundacji rodzinnej z tego tytułu nie będą zwolnione z opodatkowania (będą opodatkowane sankcyjnym 25% podatkiem CIT).
14.	26.03.2024 r., I SA/Wr/810/24	WSA we Wrocławiu	Najem krótkoterminowy jest dozwoloną działalnością fundacji rodzinnej, w świetle art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy o fundacji rodzinnej.
15.	14.02.2025 r., I Sa/Kr 935/24	WSA w Krakowie	Osiągane przez fundację przychody z tytułu dodatnich różnic kursowych, o których mowa w art. 15a ust. 2 pkt 3 ustawy o CIT powstałych w związku z zamianą środków pieniężnych z jednej waluty na inną walutę dokonywaną wyłącznie w celu i na potrzeby zakładania przez stronę skarżącą bankowych lokat terminowych nie są zwolnione z podatku na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 25 ustawy o CIT.

17.2.5. Wytyczne Szefa Krajowej Administracji Skarbowej

Kluczowe drogowskazy co do czynności, jakie należy podjąć na etapie zarówno powołania, jak i funkcjonowania fundacji rodzinnej, aby spełniała kryteria „bezpiecznej podatkowo", zostały przytoczone w ramach wydanych przez Szefa Krajowej Administracji Skarbowej tzw. opinii zabezpieczających. Pojawiły się również trzy odmowy wydania opinii zabezpieczających, w których wyżej wymieniony organ szczegółowo argumentował, dlaczego planowane przez wnioskodawców działania spełniały kryteria tzw. klauzuli obejścia prawa.

Opinie zabezpieczające

Celem wyjaśnienia – opinia zabezpieczająca to stanowisko Szefa Krajowej Administracji Skarbowej zawierające wyczerpujący opis czynności, której dotyczyło zapytanie podatnika, oraz ocenę, że do wskazanej we wniosku o wydanie opinii zabezpieczającej korzyści podatkowej wynikającej z tej czynności nie ma zastosowania przepis dotyczący unikania/uchylania się od opodatkowania, tj. art. 119a Ordynacji podatkowej i kolejne.

Na dzień 31 grudnia 2025 r. Szef Krajowej Administracji Skarbowej wydał dwanaście opinii zabezpieczających. W sześciu przypadkach odmówiono ich wydania (tabela 19).

Rozstrzygnięcia te wyznaczają ważne kierunki interpretacyjne. Pokazują, jak należy działać, aby powołanie i funkcjonowanie fundacji rodzinnej było „bezpieczne podatkowo". Jednocześnie stanowią przykłady negatywnego wykorzystania fundacji rodzinnej w celach niezwiązanych z sukcesją.

eprasa.pl 6b68c0e844

Tabela 19. Opinie zabezpieczające Szefa Krajowej Administracji Skarbowej

Lp.	Data wydania	Numer opinii
1.	21 grudnia 2023 r.	DKP3.8082.5.2023
2.	12 lutego 2024 r.	DKP3.8082.8.2023
3.	13 września 2024 r.	DKP2.8082.2.2024
4.	19 maja 2025 r.	DKP2.8082.6.2024
5.	26 maja 2025 r.	DKP2.8082.9.2024
6.	12 czerwca 2025 r.	DKP3.8082.6.2024
7.	24 lipca 2025 r.	DKP2.8082.5.2024
8.	12 września 2025 r.	DKP16.8082.5.2025
9.	16 września 2025 r.	DKP3.8082.5.2025
10.	28 października 2025 r.	DKP2.8082.6.2025
11.	19 listopada 2025 r.	DKP3.8082.2.2025
12.	4 grudnia 2025 r.	DKP3.8082.8.2025

Przechodząc do szczegółów, w opinii zabezpieczającej z 13 września 2024 r., opublikowanej 25 października 2024 r. (DKP2.8082.2.2024), organ analizował, czy działania fundacji rodzinnej, tj. realizacja zespołu czynności w rozumieniu art. 119f § 1 Ordynacji podatkowej, na który składają się:

1) utworzenie fundacji rodzinnej;
2) wniesienie mienia do fundacji rodzinnej, w postaci akcji spółki kapitałowej;
3) prowadzenie działalności gospodarczej przez fundację rodzinną, polegającej m.in. na inwestycjach w nieruchomości;
4) otrzymywanie przez beneficjentów świadczeń od fundacji rodzinnej

– spełniają ustawowe kryteria określone w art. 119a § 1 Ordynacji podatkowej, tj. czy czynność opisana we wniosku o wydanie opinii zabezpieczającej została dokonana głównie w celu osiągnięcia korzyści podatkowej, a sposób jej dokonania był sztuczny.

Finalnie, po analizie dokonanej przez Szefa Krajowej Administracji Skarbowej, została wydana stosowna opinia zabezpieczająca. Stwierdzono, że planowana we wniosku czynność może być zastosowana w ramach tzw. uzasadnionych przyczyn ekonomicznych (innych niż wyłącznie osiągnięcie korzyści podatkowej) przez podmiot działający rozsądnie i kierujący się zgodnymi z prawem celami. Argumenty przemawiające za tym, że planowane czynności nie mają charakteru sztucznego (art. 119c O.p.) oraz że jedynym ich celem nie było osiągnięcie korzyści podatkowych (art. 119a O.p.), opierały się na następującej analizie:

1) czy „obrót akcjami", czyli jeden z profili działalności planowanej przez wnioskodawcę fundacji rodzinnej, był planowany lub inicjowany przed powołaniem fundacji rodzinnej;

eprasa.pl 6b68c0e844

2) czy „wniesienie akcji" do fundacji rodzinnej służy wyłącznie do „instrumentalnego" wykorzystania niniejszej instytucji w celu ich zbycia;
3) czy jest przewidziana polityka reinwestycji zysków osiągniętych z „rozporządzenia akcjami" oraz
4) czy w działalność fundacji rodzinnej nie będzie „zaangażowany" podmiot, który funkcjonuje podatkowo w ramach jurysdykcji stosujących szkodliwą konkurencję podatkową w zakresie podatków dochodowych.

Z kolei w ramach tzw. opinii zabezpieczającej z 21 grudnia 2023 r. (DKP3.8082.5.2023) organ analizował, czy planowany zespół czynności polegający na utworzeniu fundacji rodzinnej, wniesieniu do niej mienia, w tym 1 mln zł w środkach pieniężnych, udziałów lub akcji spółek operacyjnych, prowadzeniu przez nią działalności gospodarczej oraz otrzymaniu przez beneficjentów świadczeń spełnia kryteria określone w art. 119a § 1 Ordynacji podatkowej. Jako korzyści podatkowe zdiagnozowane zostały m.in. brak powstania zobowiązania podatkowego na gruncie ustawy CIT i PIT oraz ustawy o podatku od spadków i darowizn.

Wnioskodawcy precyzyjnie i szczegółowo opisali stan faktyczny co do motywów powołania i zamierzonych czynności w ramach powołania fundacji rodzinnej, wskazując m.in., że planują w perspektywie długofalowej przekazanie kontroli nad posiadanymi przez siebie spółkami operacyjnymi swoim zstępnym, a ich założeniami są:

- utrzymanie jednolitej struktury własnościowej spółek operacyjnych, bez dokonywania pomiędzy swoich zstępnych podziału udziałów/akcji w poszczególnych spółkach operacyjnych,
- ograniczenie ryzyk powstania w przyszłości ewentualnych konfliktów w zakresie przydzielenia konkretnych udziałów/akcji w poszczególnych spółkach operacyjnych.

Podkreślili, że każda ze spółek operacyjnych charakteryzuje się odrębnym zakresem działalności/specjalizacji. Ostatecznie wskazali, że uczestniczenie w fundacji rodzinnej, skupiającej w swoim majątku udziały/akcje w spółkach operacyjnych (będące dotychczas własnością fundatorów), przez ich zstępnych w roli beneficjentów pozwoli na zarządzanie zgromadzonym przez fundację rodzinną mieniem we wspólnym interesie, jak również na otrzymywanie przez nich świadczeń od fundacji rodzinnej ze środków uzyskanych przez nią kumulatywnie od spółek operacyjnych.

Organ w przedmiotowej opinii ze zrozumieniem dostrzegł wyzwania, jakie wiążą się z projektami sukcesji, zwłaszcza ich złożoność w zakresie oddziaływania na sferę życia biznesowego oraz prywatnego. Podzielił pogląd wnioskodawców, że fundacja rodzinna będzie realizować swoje cele w postaci zabezpieczenia przyszłości członków rodziny, jednocześnie dbając o trwałość rodzinnego biznesu, bez ryzyka wystąpienia sytuacji paraliżujących prawidłowe funkcjonowanie działalności.

eprasa.pl 6b68c0e844

W ramach analizy przesłanki sprzeczności korzyści podatkowej z przedmiotem lub celem ustawy podatkowej albo jej przepisu organ wziął pod uwagę następujące okoliczności:

- fakt wniesienia spółek operacyjnych wnioskodawców nie będzie służył ich instrumentalnemu wykorzystaniu w postaci zbycia ich udziałów/akcji przez fundację rodzinną,
- powołanie fundacji nastąpi na czas nieograniczony,
- przyczyny rozwiązania zostały precyzyjnie określone i są spójne z ustawą o fundacji rodzinnej,
- beneficjentami są wyłącznie fundatorzy i ich zstępni,
- kształt fundacji przyjęty w statucie wskazuje na typowo rodzinny charakter.

W dalszej części analizowano korzyści podatkowe na gruncie ustaw podatkowych, tj. niepowstanie zobowiązania podatkowego na gruncie ustawy o podatku od spadków i darowizn oraz ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych.

> Finalnie Szef Krajowej Administracji Skarbowej, uzasadniając swoje pozytywne dla wnioskodawców stanowisko, podkreślił, że zespół planowanych czynności opisany we wniosku nie spełnia wszystkich ustawowych kryteriów unikania opodatkowania, osiągnięcie opisywanych przez wnioskodawców korzyści podatkowych nie jest głównym lub jednym z głównych celów powołania fundacji rodzinnej, a co więcej, nie są one sprzeczne z przedmiotem lub celem ustawy podatkowej albo jej przepisu oraz że sposób działania nie jest sztuczny.

Pozytywne stanowisko, aczkolwiek z pewnymi zastrzeżeniami, zostało również zaprezentowane w tzw. opinii zabezpieczającej z 12 lutego 2024 r. (opublikowanej 12 kwietnia 2024 r.).

W ramach stanu faktycznego wnioskodawca podał, że planuje utworzenie rodzinnej platformy inwestycyjnej przy wykorzystaniu fundacji rodzinnej poprzez wniesienie do niej m.in. akcji spółki będącej właścicielem spółek zależnych, które uzyskują za to przychody, prowadząc działalność operacyjną w różnych krajach świata. Jako korzyści podatkowe przy wdrożeniu ww. struktury zostały wymienione:

- w spółce – korzyść podatkowa w zakresie, w jakim spółka ta jest płatnikiem podatku PIT, polegająca na braku obowiązku pobrania tego podatku przez spółkę,
- w fundacji – korzyść podatkowa polegająca na niepowstaniu zobowiązania podatkowego w podatku CIT,
- u fundatora – korzyść podatkowa polegająca na niepowstaniu zobowiązania podatkowego w podatku PIT,
- u fundatora – odsunięcie w czasie powstania zobowiązania podatkowego w podatku PIT i tzw. daniny solidarnościowej oraz
- u fundatora – obniżenie zobowiązania podatkowego w podatku PIT oraz tzw. daniny solidarnościowej.

eprasa.pl 6b68c0e844

Natomiast jako cele planowanego zespołu czynności w ramach tzw. opinii zabezpieczającej wnioskodawcy wskazali zapewnienie efektywnej sukcesji majątku oraz stałe zabezpieczenie interesu rodzinnego, także po śmierci fundatora. Podkreślono również aspekt ochrony rodzinnego charakteru majątku oraz podejmowanie nowych inicjatyw inwestycyjno-gospodarczych.

W podsumowaniu wydania pozytywnego dla wnioskodawców stanowiska Szef Krajowej Administracji Skarbowej wskazał, że czynność opisana we wniosku o wydanie opinii zabezpieczającej nie spełnia wszystkich ustawowych kryteriów unikania opodatkowania. Podkreślił, że pomimo możliwości osiągnięcia korzyści podatkowych oraz uznania, że ich osiągnięcie jest głównym lub jednym z głównych celów dokonania planowanych czynności, nie można przyjąć, że korzyści te są sprzeczne z przedmiotem lub celem ustawy podatkowej lub jej przepisu czy że sposób działania jest sztuczny. W konsekwencji czego nie znajdzie zastosowania art. 119a § 1 Ordynacji podatkowej i w związku z tym, stosownie do treści art. 119y § 1 ww. ustawy, opinia zabezpieczająca została wydana.

Odmowy wydania opinii zabezpieczających

Szef Krajowej Administracji Skarbowej może odmówić wydania opinii zabezpieczającej, jeśli uzna, że głównym lub jednym z głównych celów planowanej czynności jest osiągnięcie korzyści podatkowej sprzecznej z przedmiotem lub celem przepisów podatkowych (art. 119y § 2 Ordynacji podatkowej):

§ *Szef Krajowej Administracji Skarbowej odmawia wydania opinii zabezpieczającej, jeżeli przedstawione we wniosku okoliczności wskazują, że do wskazanej we wniosku korzyści podatkowej wynikającej z czynności może mieć zastosowanie art. 119a § 1. Odmawiając wydania opinii zabezpieczającej, wskazuje się okoliczności świadczące o tym, że do wskazanej we wniosku korzyści podatkowej wynikającej z czynności może mieć zastosowanie art. 119a § 1.*

Szef Krajowej Administracji Skarbowej na dzień 31 grudnia 2025 r. odmówił wydania sześciu opinii zabezpieczających. Przedmiotowa analiza stanowisk organu skarbowego nie powinna budzić wątpliwości, że głównym celem wnioskodawców było „wykorzystanie instytucji fundacji rodzinnej jako podmiotu pośredniczącego" w uprzednio z góry zaplanowanych działaniach, których głównym i determinującym celem było osiągnięcie korzyści podatkowej.

Tabela 20. Odmowy wydania opinii zabezpieczających

Lp.	Data odmowy	Numer sprawy
1	2	3
1.	16 grudnia 2024 r.	DKP1.8082.3.2024
2.	18 grudnia 2024 r.	DKP1.8082.4.2024
3.	19 grudnia 2024 r.	DKP1.8082.7.2023

eprasa.pl 6b68c0e844

1	2	3
4.	5 maja 2025 r.	DKP1.8082.6.2024
5.	16 maja 2025 r.	DKP16.8082.14.2024
6.	11 września 2025 r.	DKP3.8082.3.2024

Przechodząc do meritum, tak jak w przypadku każdego postępowania o wydanie opinii zabezpieczającej, analiza stanu faktycznego w nim zawartego dokonywana jest w oparciu o następujące przesłanki, wynikające z art. 119a § 1 Ordynacji podatkowej. Mianowicie:

- została zidentyfikowana korzyść podatkowa,
- czy osiągnięcie korzyści podatkowej było głównym celem,
- czy występowała tzw. sztuczność zamierzonej transakcji,
- czy mamy sprzeczność transakcji z celem ustawy.

Zaprezentowane w grudniowych (roku 2024) odmowach wydania opinii zabezpieczających stany faktyczne co do zasady były zbliżone i zawierały następujący modus operandii:

1) wniesienie posiadanych przez fundatorów udziałów oraz ogółu praw i obowiązków w spółkach handlowych – prawa udziałowe – do fundacji rodzinnej;
2) sprzedaż wniesionych udziałów oraz ogółu praw i obowiązków w spółkach handlowych przez fundację rodzinną do niezależnego inwestora;
3) dystrybucja środków do beneficjentów fundacji rodzinnej zgodnie ze statutem fundacji rodzinnej.

W postępowaniach zakończonych „odmowami" z 16 i 18 grudnia 2024 r. wnioskodawcy argumentowali wprost, że gdyby prawa udziałowe zostały sprzedane przez fundatorów zgodnie z zasadami opodatkowania ustawy o PIT, i dopiero wówczas środki, pomniejszone o stosowny podatek, zostały wniesione do fundacji rodzinnej, to kwota, którą zasilona zostałaby fundacja rodzinna, byłaby zdecydowania niższa – dlatego zamierzają dokonać stosownej transakcji w ramach fundacji rodzinnej.

Polemizowanie z takim stanowiskiem, zwłaszcza w zakresie przesłanki korzyści podatkowej jako głównego celu oraz sztuczności zamierzonej transakcji, jest skazane na porażkę. Co więcej, Szef Krajowej Administracji Skarbowej nie omieszkał dokonać analizy szerszego kontekstu niniejszej transakcji. Mianowicie zbadał, że spółka, której ogół praw i obowiązków miał być wniesiony do fundacji rodzinnej, a następnie zbyty na rzecz inwestora, począwszy od momentu, kiedy ustawodawca zmienił „sposób jej opodatkowania", tj. opodatkowanie podatkiem CIT spółek komandytowych od 1 stycznia 2021 r. (ewentualnie 1 maja 2021 r.), zaprzestała wypłacania zysku wspólnikom i zaczęła go gromadzić (nie wypłacać). W konsekwencji czego organ słusznie wywiódł, że powyższe świadczy o tym, iż fundatorzy zamierzali dokonać dystrybucji zysku dopiero w ramach zbycia ogółu praw i obowiązków za pośrednictwem fundacji

eprasa.pl 6b68c0e844

rodzinnej. Nie bez znaczenia jest fakt, że sami wnioskodawcy w ramach procedury doprecyzowującej oświadczyli, że zaniechanie wypłaty zysków było elementem przygotowań do sprzedaży.

Jakie wnioski płyną ze stanowiska Szefa Krajowej Administracji Skarbowej? Przede wszystkim piętnowanie, z czym należy się w pełni zgodzić, podejścia do fundacji rodzinnej jako podmiotu „pośredniczącego" w korzystnym podatkowo transferze środków ze sprzedaży aktywów (udziałów/akcji/nieruchomości) do wnioskodawców (fundatorów). Argumentowanie powyższych działań jako mających na celu zapewnienie utrzymania finansowego bezpieczeństwa rodzin fundatorów, a także dbałość o rozwój gospodarczy poprzez pozostawienie kapitału w kraju i reinwestowanie go w Polsce – choć brzmi patetycznie, pozostaje wyłącznie w sferze frazesów, a nie konkretnych, planowanych działań. Organ słusznie podkreślił, że wnioskodawcy nie wskazali żadnego rodzaju planowanego przez fundację rodzinną przejawu działalności, określonej w ramach art. 5 ustawy o fundacji rodzinnej.

Kluczową rekomendacją dla wnioskodawców ubiegających się o opinie zabezpieczające jest, aby cel powołania do życia, a następnie funkcjonowania fundacji rodzinnej, koncentrował się przede wszystkim na gromadzeniu majątku, jego pomnażaniu i spełnianiu świadczeń na rzecz beneficjentów.

17.2.6. Uchwała Rady do Spraw Przeciwdziałania Unikaniu Opodatkowania

Rada do Spraw Przeciwdziałania Unikaniu Opodatkowania to niezależny organ opiniodawczo-doradczy, który działa przy ministrze właściwym do spraw finansów publicznych. Została powołana w związku z wprowadzeniem do polskiego prawa tzw. klauzuli przeciwko unikaniu opodatkowania (GAAR). Została utworzona, aby zapewnić większą kontrolę merytoryczną nad stosowaniem klauzuli GAAR, czyli przepisów pozwalających organom podatkowym kwestionować czynności dokonane głównie w celu osiągnięcia korzyści podatkowej.

WAŻNE! Rada opiniuje projekty rozstrzygnięć Szefa Krajowej Administracji Skarbowej dotyczące zastosowanie tzw. klauzuli przeciwko unikaniu opodatkowania.

Opinie wydawane przez niniejszy organ nie są wiążące, a ich rolą jest wprowadzenie elementu eksperckiego kontroli stosowania klauzuli GAAR.

Warto w tym miejscu odnieść się do stanowiska Rady do Spraw Przeciwdziałania Unikaniu Opodatkowania. W dniu 29 maja 2025 r. organ ten podjął uchwałę nr 3/2025.

eprasa.pl 6b68c0e844

Przechodząc do tej uchwały, należy wskazać, że Rada – w ramach konsultacji zainicjowanych przez Szefa Krajowej Administracji Skarbowej – analizowała następujący stan faktyczny (przedstawiony w sposób uproszczony):

1) prowadzenie aktywnych działań w celu sprzedaży posiadanego pakietu akcji w spółce;
2) założenie fundacji rodzinnej;
3) sprzedaż akcji przez fundację rodzinną zagranicznej spółce kapitałowej, w tym samym roku, w którym nastąpiła darowizna;
4) wypłata części pozyskanych ze sprzedaży środków na rzecz beneficjentów, a pozostawienie części na rachunku bankowym fundacji rodzinnej.

Rada uznała, że sprzedaż akcji, a następnie wypłata świadczenia, może spełniać przesłanki unikania opodatkowania. Wskazano również, że wniesienie akcji do fundacji rodzinnej, ich szybka sprzedaż oraz późniejsza wypłata świadczenia tworzą sekwencję działań, do której należy zastosować klauzulę przeciwko unikaniu opodatkowania.

W ocenie Rady w takim przypadku nie dochodzi do realizacji celu fundacji, jakim jest zarządzanie i gromadzenie mienia. Działania te służą przede wszystkim skorzystaniu z preferencyjnego opodatkowania, czyli stawki 15% zamiast 19%.

Inaczej oceniono środki pozostawione w fundacji rodzinnej. Dotyczy to środków inwestowanych lub przechowywanych na rachunkach bankowych. W tym zakresie uznano, że zgromadzony materiał dowodowy nie daje podstaw do stwierdzenia sprzeczności z przedmiotem lub celem ustawy podatkowej ani jej przepisów.

Finalnie, pomimo rozbieżności poglądów w składzie samej Rady, większością ustalono, że w ocenianym stanie faktycznym należy, pomimo zgłaszanych wątpliwości, przyjąć, że jest spełniona przesłanka sztuczności transkacji, wynikająca z art. 119a § 1 Ordynacji podatkowej, której zaistnienie jest koniecznym warunkiem zastosowania klauzuli przeciwko unikaniu opodatkowania.

17.3. Nowelizacja ustawy o fundacji rodzinnej i przepisów podatkowych

Celem przypomnienia, prace nad finalnym kształtem ustawy o fundacji rodzinnej trwały przez ponad pięć lat. W proces zaangażowane były środowiska skupione wokół firm rodzinnych, profesjonaliści doradzający przedsiębiorczości rodzinnej, różnego rodzaju samorządy. Nie był to proces łatwy, zwłaszcza na gruncie argumentacji zasadności proponowanych mechanizmów związanych z opodatkowaniem fundacji rodzinnej, niemniej jednak wypracowany został rozsądny kompromis.

Na skutek poprawek Senatu w trakcie prac legislacyjnych został wprowadzony tzw. mechanizm oceny regulacji ustawowej. Zgodnie z nim Rada Ministrów po upływie trzech lat od dnia wejścia w życie ustawy o fundacji rodzinnej dokona przeglądu funkcjonowania poszczególnych przepisów tej ustawy. Następnie przedłoży Senatowi

eprasa.pl 6b68c0e844

i Sejmowi stosowną informację o skutkach jej obowiązywania wraz z ewentualnymi propozycjami zmian legislacyjnych. Głównym celem powyższego ustawowego mechanizmu jest zarówno ocena, czy fundamentalne cele, tj. integracja majątku (akumulacja kapitału) i zarządzanie nim w sposób pozwalający na zachowanie aktywności w sferze gospodarczej i dostarczanie środków utrzymania przyszłym pokoleniom, są realizowane, jak i weryfikacja, czy, jeśli tak, to które przepisy ustawy o fundacji rodzinnej oraz innych ustaw (mających wpływ i w sferze prawnej, i podatkowej) wymagają nowelizacji. Powyższą zasadę należy odczytywać jako swego rodzaju „umowę społeczną" zawartą pomiędzy biznesem rodzinnym a ustawodawcą.

Tabela 21. Zmiany proponowane przez MF

Zmiany proponowane w roku 2024	Zmiany proponowane w roku 2025
Wprowadzenie opodatkowania sprzedaży majątku przez fundację rodzinną (19% podatkiem, jeśli od wniesienia aktywa nie minęło 15 lat).	Wprowadzenie czasowego (3-letniego) wyłączenia ze zwolnienia podatkowego (odroczenia opodatkowania do czasu wypłaty świadczenia na rzec beneficjenta) przychodów z tytułu zbycia składników majątku wniesionych lub przekazanych fundacji rodzinnej (tzw. lock-up na aktywach).
Objęcie fundacji rodzinnych przepisami o zagranicznych jednostkach kontrolowanych (CFC).	Objęcie fundacji rodzinnych przepisami o zagranicznych jednostkach kontrolowanych (CFC).
Opodatkowanie dochodów uzyskiwanych z uczestnictwa w zagranicznych podmiotach transparentnych podatkowo.	Opodatkowanie dochodów uzyskiwanych z uczestnictwa w zagranicznych podmiotach transparentnych podatkowo.
Opodatkowanie dochodów z najmu lub dzierżawy.	Wyłączenie ze zwolnienia podatkowego przychodów z najmu krótkoterminowego.
Rozwiązanie fundacji rodzinnej w przypadku prowadzenia tzw. niedozwolonej działalności (innej niż wymieniona w katalogu art. 5 ustawy o fundacji rodzinnej).	
Objęcie beneficjentów fundacji rodzinnej daniną solidarnościową, czyli podatkiem w wysokości 4% od nadwyżki powyżej 1 mln zł świadczeń udzielonych przez fundację na rzecz beneficjenta.	

Finalnie w dniu 27 listopada 2025 r. Prezydent zawetował nowelizację ustawy o CIT w zakresie opodatkowania fundacji rodzinnych. Argumentem, do takiej decyzji Prezydenta było nieprzestrzeganie przez ustawodawcę zasad dobrej praktyki stanowienia prawa. Mianowicie w ramach art. 143 ustawy o fundacji rodzinnej przewidziano, że Rada Ministrów po upływie trzech lat od dnia wejścia w życie ustawy o fundacji rodzinnej dokona przeglądu funkcjonowania poszczególnych przepisów tej

eprasa.pl 6b68c0e844

ustawy. Następnie przedłoży Senatowi i Sejmowi stosowną informację o skutkach jej obowiązywania, wraz z ewentualnymi propozycjami zmian legislacyjnych.

To, co należy podkreślić, to, że zmiany są konieczne i niezbędne. Zgodzić się należy z Ministerstwem Finansów, że patologie, nadużywanie instytucji fundacji rodzinnej do celów wyłącznie transakcyjnych jako podmiotu pośredniczącego muszą być bezwzględnie piętnowane. Natomiast punktem wyjścia musi być zaufanie i dotrzymywanie zasad. Dlatego konieczne jest zaproponowanie kompleksowych zmian zarówno w sferze prawa prywatnego, jaki i podatkowego, wspólnie wypracowanych zwłaszcza ze środowiskami skupionymi wokół polskiej przedsiębiorczości rodzinnej, po 23 maja 2026 r.

W grudniu 2025 r., zgodnie z art. 143 ustawy o fundacji rodzinnej zostały zainicjowane prace legislacyjnych przez Ministerstwo Rozwoju. Skupiono się przede wszystkim na kompleksowej ocenie przepisów zarówno sfery prawnej, jak i podatkowej. To, co należy docenić i przyjąć za dobre rokowania na przyszłość, to otwartość na kompleksowe zmiany, których celem jest usprawnienie funkcjonowania w praktyce instytucji fundacji rodzinnej, a nie wyłącznie aspektów podatkowych. Inne istotne zagadnienia wymagające korekt to przede wszystkim:

- przyśpieszenie procesu rejestracji i digitalizacja Rejestru Fundacji Rodzinnych,
- doprecyzowanie beneficjenta w rozumieniu spełniania kryteriów Centralnego Rejestru Beneficjentów Rzeczywistych, a także
- doprecyzowanie wielu postanowień ustawy o fundacji rodzinnej w zakresie wyzwań, jakie pojawiły się w praktyce.

Efekty prac powinny zostać zaprezentowane w drugiej połowie 2026 r.

17.4. Wnioski i rekomendacje

Bezsprzecznie należy ocenić, że długo wyczekiwana przez polskich przedsiębiorców instytucja, której celem jest zapewnienie wdrożenia kompleksowych projektów sukcesji, cieszy się dużą popularnością. Pomimo zawetowanej 27 listopada 2025 r. próby nowelizacji ustawy o CIT w zakresie opodatkowania fundacji rodzinnej dynamika składanych wniosków nie zmalała. W całym 2025 r wpisano 1170 fundacji rodzinnych w porównaniu z 1545 w roku 2024. Przy czym spadek zarejestrowanych fundacji rodzinnych w porównaniu z rokiem 2024 nie wynika ze spadku liczby składanych wniosków (złożono 2743 wnioski), lecz z okresu rejestracji, który co najmniej dwukrotnie się wydłużył.

Problematyka elektronizacji Rejestru Fundacji Rodzinnych jest jednym z najważniejszych zagadnień, jakie postawiono sobie za cel w trakcie kompleksowych prac nowelizacyjnych nad ustawą o fundacji rodzinnej i innymi ustawami mającymi wpływ na niniejsza instytucję. Zarówno Ministerstwo Rozwoju i Technologii jako gospodarz prac, jak i Ministerstwo Sprawiedliwości dostrzegają pilną potrzebę zmian. Obrany kierunek to przekształcenie obecnego systemu informatycznego w system teleinformatyczny

eprasa.pl 6b68c0e844

oparty na sprawdzonych standardach wypracowanych przy systemie e-KRS. Postuluje się również uruchomienie ogólnodostępnej wyszukiwarki online, która umożliwi każdemu zainteresowanemu natychmiastowy i nieodpłatny dostęp do aktualnych danych rejestrowych fundacji rodzinnej.

Jednocześnie należy zapewnić odpowiedni poziom ochrony danych wrażliwych, w szczególności danych osobowych i adresowych beneficjentów (zwłaszcza małoletnich) oraz danych finansowych ujawnianych w sprawozdaniach finansowych.

Usprawnieniem funkcjonowania fundacji rodzinnych w obrocie gospodarczym będzie również wprowadzenie elektronicznych odpisów o mocy dokumentów urzędowych, tj. nadanie samodzielnie pobranym i wydrukowanym informacjom z systemu mocy dokumentów poświadczonych (na wzór art. 4 ust. 4aa ustawy z 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym). Weryfikacja w czasie bieżącym osób uprawnionych do reprezentacji, sposobu reprezentacji, a także innych istotnych informacji o fundacji rodzinnej (np. czy nie jest w likwidacji), bezapelacyjnie wpłynie na bezpieczeństwo i przejrzystość.
Innymi zagadnieniami, które wymagają interwencji ustawodawcy poprzez nowelizację, w celu usunięcia wątpliwości bądź wdrożenia usprawnień, są takie kwestie jak:

- harmonizacja postępowania i ujednolicenia przepisów w zakresie pozyskiwania informacji przez Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim jako sąd rejestrowy, tj.:
  - numeru NIP oraz REGON przez fundację rodzinną z momentem wpisu oraz powiązania danych z krajową ewidencją podatników oraz krajowym rejestrem urzędowym podmiotów gospodarki narodowej,
  - niepobierania opłat za zgłoszenie numeru NIP oraz REGON do rejestru,
  - automatycznego uzyskania adresu do doręczeń przez fundację rodzinną z momentem wpisu,
  - braku konieczności przedkładania zaświadczeń o niekaralności członków organów fundacji rodzinnej poprzez weryfikację przez Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim członków organów fundacji rodzinnej w zakresie braku prawomocnego skazania,
- doprecyzowanie sposobów powoływania fundacji rodzinnej w testamencie,
- definitywne określenie sposobu powoływania pełnomocnika fundacji rodzinnej w organizacji,
- przesądzenie, czy świadczenia otrzymywane przez beneficjentów wchodzą w majątek osobisty czy wspólny,
- objęcie preferencją podatkową tzw. fundacji rodzinnych rodzeństwa, w szczególności świadczeń na rzecz ich potomstwa,
- przesądzenie, jakie aktywności w ramach najmu krótkoterminowego są tzw. preferowaną działalnością gospodarczą,

eprasa.pl 6b68c0e844

- zamiast wprowadzenia tzw. lock up, czyli negatywnych konsekwencji podatkowych w przypadku zbycia mienia wniesionego do fundacji rodzinnej przed upływem trzech lat, liczonych od wniesienia, postuluje się przesunięcie konsekwencji na wypłaty (tj. świadczeń lub majątku przekazanego w związku z rozwiązaniem), a nie na zbycie i reinwestowanie środków pozyskanych z tego źródła,
- transformacja fundacji rodzinnej, np. podział w następstwie rozwodu fundatorów,
- wprowadzenie ulgi repolonizacyjnej umożliwiającej neutralny podatkowo transfer majątku zagranicznego z fundacji rodzinnych zagranicznych do fundacji rodzinnej w Polsce,
- doprecyzowanie, że za beneficjentów rzeczywistych ujawnianych w CRBR uznaje się wyłącznie członków zarządu fundacji rodzinnej oraz członków organów (rady nadzorczej), jeśli mają rzeczywisty wpływ na funkcjonowanie fundacji rodzinnej.

Na zakończenie należy wskazać na znaczenie takich zasad jak zaufanie obywateli do państwa oraz stabilność prawa. Istotna jest również rola fundacji rodzinnej dla polskich firm rodzinnych oraz dla rozwoju gospodarki, w szczególności poprzez kumulowanie kapitału w Polsce. Z tych względów zasadne jest wprowadzenie mechanizmu okresowej oceny regulacji, dokonywanej w określonych odcinkach czasowych. Mechanizm ten powinien obejmować zarówno ustawę o fundacji rodzinnej, jak i inne akty prawne dotyczące jej funkcjonowania, w tym przepisy podatkowe. Przykładem takiego rozwiązania może być wprowadzenie stałego mechanizmu przewidzianego w art. 143 ustawy o fundacji rodzinnej, tj. dokonywanie co trzy lata kompleksowego przeglądu przepisów, z udziałem wszystkich zainteresowanych stron. W przeglądzie powinni uczestniczyć zarówno przedstawiciele administracji publicznej (np. ministerstw), jak i środowiska firm rodzinnych oraz eksperci. Celem tego mechanizmu byłoby zwiększenie przewidywalności rozwiązań legislacyjnych. Miałby on również ograniczyć działania organów władzy wykonawczej, które mogą destabilizować zaufanie do państwa, jak miało to miejsce w latach 2024–2025. Dodatkowo wpływałoby to na poprawę postrzegania instytucji fundacji rodzinnej.

Stwarzanie środowiska do budowania wielopokoleniowych, polskich firm rodzinnych nad Wisłą jest w interesie nie tylko rynku, ale również rządzących. Wsłuchiwanie się w racjonalne potrzeby środowiska firm rodzinnych, stanowcze karanie i eliminowanie z obrotu rozwiązań nastawionych wyłącznie na optymalizację podatkową oraz utrzymywanie i pogłębianie nastawienia na proprzedsiębiorczość rodzinną przez organy podatkowe spowoduje, że fundacja rodzinna z rozwiązania rokującego na przyszłość stanie się doskonałym remedium na wyzwania polskiej przedsiębiorczości rodzinnej.

PODSTAWA PRAWNA:

- ustawa z 26 stycznia 2023 r. o fundacji rodzinnej – Dz.U. z 2023 r. poz. 326; ost.zm. Dz.U. z 2023 r. poz. 825

eprasa.pl 6b68c0e844

Autorzy główni:

Katarzyna Wojarska-Aleksiejuk

adwokat

Piotr Aleksiejuk

radca prawny

Udział brali:

Adrianna Perużyńska

radca prawny

Paweł Żujewski

aplikant radcowski

Ada Donner

adwokat

Mateusz Majewski

ekspert podatkowy

Michał Dąbski

psycholog

Joanna Kloc

ekspert księgowy

Grażyna Janowicz

biegły rewident

Agnieszka Twardowska

Santander Bank Polska

Wojarska Aleksiejuk & Wspólnicy Kancelaria Adwokatów i Radców Prawnych

Partnerem 4 edycji przewodnika jest Santander Bank Polska

eprasa.pl 6b68c0e844

INFORlex
KOMPLEKSOWA BAZA WIEDZY

U nas odpowiedzi czekają na Ciebie!

W INFORLEX aktualności i wszystko
o zmianach w prawie i podatkach

Testuj bezpłatnie
inforlex.pl

eprasa.pl 6b68c0e844

WOJARSKA
ALEKSIEJUK
WSPÓLNICY

Kancelaria prawna wyróżniona w rankingach

The Legal 500 **Forbes**

Wspieramy firmy rodzinne

www.**wakancelaria.pl**